

วารสารไทย

THAI JOURNAL

ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๙ มกราคม-มีนาคม ๒๕๒๖

“คนทั่วไปนิยมยินดีมาก ในความคิดและการกระทำโดยอิสระเสรี เด็กก็ได้รับการส่งเสริม และสั่งสอนให้ทำให้งดอย่างอิสระ การมีเสรีภาพนั้นเป็นของดีอย่างยิ่ง แต่เมื่อจะใช้ จำเป็น จะต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและความรับผิดชอบ มิให้ล่วงละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ที่เขาก็มีอยู่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ให้กระทบกระเทือนถึงสวัสดิภาพและความปึกติสุขของส่วนรวมด้วย”

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทและรับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี

ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต

วันศุกร์ที่ 9 กรกฎาคม 2514

ปกหน้า : ไปรษณียากรที่ระลึกในพิธีเปิดราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
(การสื่อสารแห่งประเทศไทย เอื้อเฟื้อภาพ)

ปกหลัง : อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
พานรัฐธรรมนูญ
(ดร. เย็นใจ เลหาวิช ถ่ายภาพ)

หน้ากลาง : พระที่นั่งวิมานเมฆ
(จรินทร์ ปัญญาศิริ ถ่ายภาพ)

สารบัญ

จากบรรณาธิการ	๒
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๓
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๖	
สถาบันพระมหากษัตริย์ในรัฐธรรมนูญ	๔
พระบรมราชจักรีวงศ์ทรงส่งเสริมความนิยมไทย	๘
แม่โพสพ	๒๒
ราชาศัพท์	๒๕
งานสาธารณะสุขมูลฐานของชาวหมู่บ้านโคกปรหม	๒๗
นักรบ - นักพัฒนา	๓๔
สัญลักษณ์ของประชาธิปไตยในตราไปรษณียากรไทย	๔๒
ดาวลูกไก่	๔๗
พระที่นั่งวิมานเมฆ พิพิธภัณฑสถานพระองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง	๔๙
คุณค่าของประชาธิปไตย	๕๕
พบกับประธานศาลฎีกา	๕๘
เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น	๖๓
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	๖๘
บ้านเขา - บ้านเรา	๗๓
มูลนิธิ	๗๗
อุปถัมภ์กับวินัยของชาติ	๘๑
ข้าวปายาส	๘๔
ด้วยหยาดเหงื่อและแรงงาน	๘๗
คุยกับวารสารไทย	๙๒

อ่านวารสารไทยจบแล้วกรุณาแบ่งปันให้ผู้อื่นได้อ่านต่อ ๆ กันด้วย

จากบรรณาธิการ

ต้นปี 2526 นี้สิ่งที่คนไทยสนใจกันมากคือ เรื่องการแก้รัฐธรรมนูญ และการเลือกตั้งที่จะตามมา ซึ่งเป็นพัฒนาการทางการเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง

การแก้รัฐธรรมนูญนั้นเป็นเรื่องปกติ เพราะหากพบว่ามีจุดอ่อน เช่น ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ หรือ กาลสมัยก็แก้ไขกันได้ทุกประเทศก็ทำกันเช่นนี้ เปรียบเสมือนเสื้อผ้าที่ตัดขึ้นมาแล้วใส่คับไปบ้าง หลวมไปบ้าง รู้สึกว่าหนาไปบ้างหรือบางไปบ้าง ก็ต้องแก้ไขใหม่ หรือตัดใหม่ให้เหมาะกับร่างกายที่อ้วนขึ้น ผอมลง ให้เหมาะสมกับสภาพอากาศร้อนหนาวตามฤดูกาล

แต่การที่จะแก้รัฐธรรมนูญให้เหมาะสม คือ สามารถทำให้เกิดพัฒนาการของประเทศในทุกด้าน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีนั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ไม่ง่าย น่าจะต้องฟังปรีชาญาณของปราชญ์หรือท่านผู้รู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือผู้ที่เข้าใจธรรมชาติของคนไทยเป็นอย่างดีมาเป็นดวงประทีปส่องทางด้วยก็จะสามารถเดินไปได้โดยตลอดรอดฝั่ง ในโอกาสนี้วารสารไทยขอน้อมเกล้าฯอัญเชิญ พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ที่ประชุมประจำปีครั้งที่ 19 ของสมาคมศิษย์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2461 ซึ่งเหมาะสมแก่การน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติทุกกาลสมัย เพราะเป็นสัจธรรมที่กลั่นกรองมาแล้วจากพระปรีชาญาณของพระองค์ท่าน มีความดังต่อไปนี้

“...จะได้อินได้ฟังอะไรก็ตาม ก่อนที่จะรับรองเอาเป็นของดีและน่านิยม ควรตั้งปัญหาแก่ตนเองเสียก่อนว่า

1. ลัทธิหรือวิธีการอย่างนั้น ๆ จะเหมาะแก่คนไทยหรือไม่

2. สภาพแห่งเมืองไทยนี้ จะควรใช้ลัทธิหรือวิธีการอย่างนั้น ๆ จะได้หรือยัง

3. ถ้าจะใช้ลัทธิหรือวิธีการอย่างนั้น ๆ จะเป็นประโยชน์แก่ชนหมู่มากทั่วไป หรือจะเป็นประโยชน์แต่สำหรับตัวเรา และพวกพ้องของเราที่เป็นคนหมู่น้อย

ถ้ายังตอบปัญหาทั้งสามข้อไม่ได้ด้วยความแน่ใจละก็ อย่าเพิ่งรับรองว่าลัทธิหรือวิธีการนั้น ๆ เป็นของดี และน่านิยม อย่าลืมว่าสภาพของประเทศยุโรปกับเมืองไทยผิดกัน

เจ้าทั้งหลายเป็นไทย อย่าดูถูกชาติของตน เพราะการดูถูกชาติของตนก็เท่ากับประกาศว่าตนเองเลว คนทุกชาติต้องมีทั้งคุณและโทษระคนอยู่ในส้นดาน บุคคลที่มีความคิดหรืออุปนิสัยของตนเอง คอยแต่เอาอย่างผู้อื่นเรื่อยไปทุกท่า เป็นผู้ไร้คุณสมบัติ และถึงอาจจะบริบูรณ์ด้วยรูปสมบัติและโลกสมบัติก็หาได้รับความสรรเสริญของบัณฑิตไม่

ข้อนี้ฉันใด ชาติที่ไร้ประเพณีแบบแผนอันใช้ต่อเนื่องมาแต่โบราณอันทำให้ชนภายนอกสังเกตเห็น และรู้จักได้ว่าเป็นชาวอันต่างหากก็ย่อมจะถูกโลกดูถูกและถูกเขาเหยียดหยันฉันนั้น

อนาคตของชาติไทยอยู่ในมือของพวกเจ้าทั้งหลายส่วนหนึ่ง เพราะผู้ที่ทำนุบำรุงเมืองไทยและชาติไทยอยู่ในเวลานี้วันวันแต่ละราลงทุกที ใกล้ความตายเข้าไปทุกที ต้องหวังอยู่ในพวกเจ้าผู้ที่จะได้เข้าไปช่วยส่งเสริมเพิ่มกำลังขึ้นอีกในอนาคตกาล”

ขอให้พระปรีชาญาณของ “พระมหาธีรราชเจ้า” จงเป็นดวงประทีปนำการพัฒนาทางการเมืองของชาติให้รู้หน้าไปตามวิถีทางแห่งปัญญา เหตุผล และความถูกต้องตามวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เพื่อความเจริญและมั่นคงของไทยในอนาคต

/ธนิต / งามวิจิตร

พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2526

เมื่อค่ำวันที่ 31 ธันวาคม 2525 นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2526 ความว่า

“บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีพุทธศักราช 2526 แล้ว ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งหลายทั่วกันทุกคน

ขอขอบใจท่านเป็นอันมากที่มีน้ำใจไมตรีสนับสนุนข้าพเจ้าในการกิจทุกอย่างเสมอมา ในคราวที่ต้องล้มป่วยไปเป็นแรมเดือนนี้ก็พากันแสดงความวิตกห่วงใยพร้อมจิตพร้อมใจกันบำเพ็ญบุญกุศลช่วยเหลือด้วยความเมตตาปรารถนาดีอย่างจริงใจ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าหลุดจากความป่วยเจ็บ

ปีที่แล้วเป็นปีที่มีการสมโภชพระชนม 200 ปี เป็นโอกาสดีที่คนไทยทั้งชาติได้ประสานสามัคคีกันทำพิธีฉลองหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าได้ทำหน้าที่ของตน ๆ ร่วมกัน ด้วยความสมัครสมาน

กลมเกลียวกันอย่างดียิ่งทุกฝ่ายและทุกคนนับเป็นนิมิตสำคัญที่ทำให้เห็นว่าคนไทยนั้นถ้าให้ทำประโยชน์ทำความดีแล้วจะเข้าใจกันและสามัคคีร่วมมือกันแน่นแฟ้นเสมอ ดังนั้นเชื่อว่าชาติบ้านเมืองของเราจะต้องมีความมั่นคงและมีอิสรภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปได้อีกนานเท่านาน

ขอให้ทุกคนพยายามรักษาจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญนี้ไว้ให้ถาวรหนักแน่น ถ้ามีสิ่งไรที่เป็นปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้น ขอให้หันหน้าเข้าหากัน เพื่อทำความเข้าใจตกลงกันให้ได้ ด้วยเหตุผลด้วยความเป็นญาติ เป็นมิตร และเป็นไทยด้วยกัน ไม่ควรประมาทปล่อยให้เหตุการณ์ยืดเยื้อลุกลาม จนเป็นเหตุให้แตกความสามัคคีพร้อมกันนั้นก็ต้องระมัดระวังป้องกันภัยอันจะเกิดจากการแตกแยกราชอาณาจักรผู้ไม่หวังดีอย่างเข้มงวดด้วย

ทางที่เราจะช่วยกันรักษาความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นมั่นคงไว้ให้ได้ก็คือ การทำความคิดความเห็นให้ถูกต้อง และแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย แต่ละคนแต่ละฝ่ายต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัว

และความขัดแย้งกันในสิ่งที่มีใช้สาธารณะให้มาก ๆ ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยไมตรีปรองดอง และด้วยเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ที่สุดผลงานของแต่ละคนนั้นจะประกอบส่งเสริมกันเป็นความสำเร็จและความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของเรา

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพจงอภิบาลรักษาท่านทั้งปวงให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย และเหตุชั่วร้ายทุก ๆ ประการ บันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคี อันพร้อมมูลกล้าแข็ง สามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่อันเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ชาติให้บรรลุผลเลิศได้ทุก ๆ สิ่ง ทั้งสามารถรักษาอิสรภาพ ความเป็นไทย และความผาสุกร่มเย็นของบ้านเมืองให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปชั่ววันรัตนกาล

ขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล นานาสุขผลอันพึงประสงค์จงทุกประการ”

สถาบันพระมหากษัตริย์ใน

รัฐธรรมนูญ

ของต่อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา

ทงต่อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา

วันที่ 10 ธันวาคมเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาติไทย ทางราชการถึงกับกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการประจำปี เรียกว่าวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพราะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เป็นฉบับถาวรเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานความสำคัญแก่พระราชพิธีนี้เป็นอย่างมาก มีการซ่อมการดำเนินพระราชพิธีไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน และมอบให้บริษัทยาพยนตร์เสียงศรีกรุงเป็นผู้บันทึกเหตุการณ์นี้ไว้ด้วยภาพยนตร์ รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงนับได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่อ ๆ มา เช่นได้บัญญัติถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าจะต้องทรงรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างไร ดังนั้นผู้เรียบเรียงจึงใคร่ที่จะได้เสนอว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้อย่างใด

ท่านย่อมทราบแล้วว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนของประเทศมีอยู่ด้วยกัน 2 แบบ คือ มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่นประเทศอังกฤษ สวีเดน เดนมาร์ก และประเทศไทย อีกแบบหนึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมันตะวันตก และประเทศฝรั่งเศส การที่จะมีประมุขของประเทศเป็นแบบใดย่อมขึ้นแก่ความเป็นมาของประเทศนั้น และประมุขแต่ละแบบก็เหมาะสมแก่แต่ละประเทศไม่เหมือนกัน เช่นประเทศไทยเคยมีพระมหากษัตริย์เป็นมิ่งขวัญมาตั้งแต่สถาปนาประเทศ

พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นผู้นำในการต่อสู้รักษาประเทศชาติในยามสงคราม และทรงเป็นผู้นำในการปกครองทะนุบำรุงบ้านเมืองให้สงบสุขเจริญวัฒนาในยามสงบ ความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนชาวไทยจึงแยกกันไม่ออก เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ความจงรักภักดีของประชาชนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นต้นทุนสำคัญ ข้าพระชากรณียกิจของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าในพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์ ได้ทรงบำเพ็ญเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นที่ล้นพ้นจะรำพันได้ครบถ้วนเป็นคะแนนเพิ่มเติมขึ้นมาอีก ประกอบกับพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเสวยราชสมบัติมาเป็นเวลานาน ทรงมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดินทรงทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของประเทศเป็นอย่างดี จึงทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในฐานะพระประมุขของประเทศ แนะนำช่วยเหลือรัฐบาล และทรงสงเคราะห์พสกนิกรผู้ยากไร้ด้วยทศพิธราชธรรมบารมี สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยจึงอาจกล่าวได้ว่า ตั้งอยู่ได้ด้วยความมั่นคงและด้วยคามนิมิตถือของมหาชน ยากที่จะหาประเทศใดเปรียบเทียบกับได้

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร
ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475

พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นผู้นำในการต่อสู้รักษาประเทศชาติในยามสงคราม และทรงเป็นผู้นำในการปกครองทะนุบำรุงบ้านเมืองให้สงบสุขเจริญวัฒนาในยามสงบ ความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนชาวไทยจึงแยกกันไม่ออก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ มีบทบัญญัติรับรองยืนยันไว้ว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กล่าวคือเราเคยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมิชฌวัญมาแต่โบราณกาล เรากียืนยันที่จะพิทักษ์รักษาของดีของเรา มรดกของชาติเราสืบต่อไป รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ข้อความนี้เป็นการยืนยันถึงหลักการของประชาธิปไตย ว่าอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของปวงชน พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอสูงสุดนี้ตามวิธีการที่กฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ คือพระองค์จะทรงใช้พระราชอำนาจในเรื่องใดได้บ้างและทรงใช้อย่างใดแต่ความจริงยังมีพระราชอำนาจอีกประการหนึ่งซึ่งทรงพลานุภาพยิ่งและรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดไว้ นั่นคือพระราชอำนาจทางสังคม หมายถึงความนิยมยกย่องนับถือของมหาชน อันเป็นพระราชอำนาจที่ทรงมีสิทธิโดยชอบธรรม และเป็นพระราชอำนาจที่นักการเมืองจำเป็นต้องคำนึงถึง และพยายามสนองพระราชประสงค์เท่าที่จะทำได้

ข้อความสำคัญเกี่ยวแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ต่อมาคือ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ พระราชฐานะของพระมหากษัตริย์ย่อมต่างกับประธานาธิบดีตรงที่ว่า ทรงเป็นที่เคารพสักการะ ทั้งนี้เพราะมิได้ทรงเป็นนักการเมือง เสด็จขึ้นครองราชสมบัติตามหลักสันตติวงศ์คือดำรงตำแหน่งตามวงศ์ตระกูล ดังนั้นจึงต้องทรงเตรียมพระองค์ และรับการฝึกอบรมให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ดีมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ต่างจากระบบประธานาธิบดีซึ่งได้รับตำแหน่งด้วยคะแนนนิยมในยุคสมัยหนึ่ง อัน

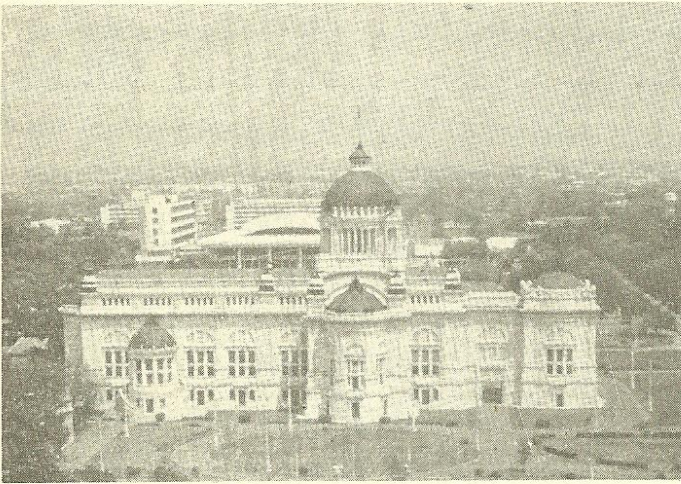
ไม่มีหลักประกันใดยืนยันว่า จะเป็นผู้รับคะแนนนิยมสูงสุดตลอดไป ดังนั้นเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เคารพสักการะแล้ว ทางบ้านเมืองจึงต้องมีมาตรการถวายพระเกียรติและคุ้มครองพระเกียรติ เช่น ยอมรับนับถือพระราชประเพณีต่าง ๆ มีการใช้ราชาศัพท์เพื่อแสดงถึงการถวายพระเกียรติ และประมวลกฎหมายอาญาก็มีบทลงโทษผู้หมิ่นพระบรมเดชานุภาพไว้เป็นกรณีพิเศษ นอกจากนั้นผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ กล่าวคือไม่มีกฎหมายใดที่มีโทษทางอาญาแก่พระมหากษัตริย์ แต่ในเรื่องทางแพ่งนั้น ประชาชนอาจฟ้องผู้จัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อให้ศาลบังคับคดีให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้แต่ประชาชนไม่สามารถฟ้องร้องพระองค์โดยตรงในคดีแพ่งได้

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจต่อมาคือ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ประเด็นนี้ถ้าไม่พิจารณาให้รอบคอบแล้ว อาจเห็นไปได้ว่าเป็นการบีบบังคับเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ว่าจะทรงนับถือศาสนาอื่นไม่ได้นอกจากพระพุทศาสนาและอาจเป็นความไม่ยุติธรรมต่อศาสนาอื่น แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองทั้งพระพุทศาสนาและศาสนาอื่น ก่อนอื่นเราต้องยอมรับกันเสียก่อนว่า พระพุทศาสนานั้นเป็นศาสนาประจำชาติมาแต่โบราณกาล โลกทัศน์ต่าง ๆ คือค่านิยมในวัฒนธรรมประเพณี ชีวิตประจำวันของคนไทย

ระเบียงพระ วัดเบญจมบพิตรฯ

ได้รับมาจากพระพุทศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จนอาจกล่าวได้ว่า พระพุทศาสนานั้นเป็นเอกลักษณ์ไทยประการหนึ่ง ถ้าขาดศาสนานี้แล้วไทยก็จะไม่เป็นไทยดังที่เห็นกันอยู่ที่นี่ ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้พระพุทศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โดยให้องค์พระประมุขของชาติเป็นชาวพุท และการที่เป็นชาวพุทนั้นเอง จึงทำให้ทรงสามารถเป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาอื่นได้ทุกศาสนา เพราะพระพุทศาสนา

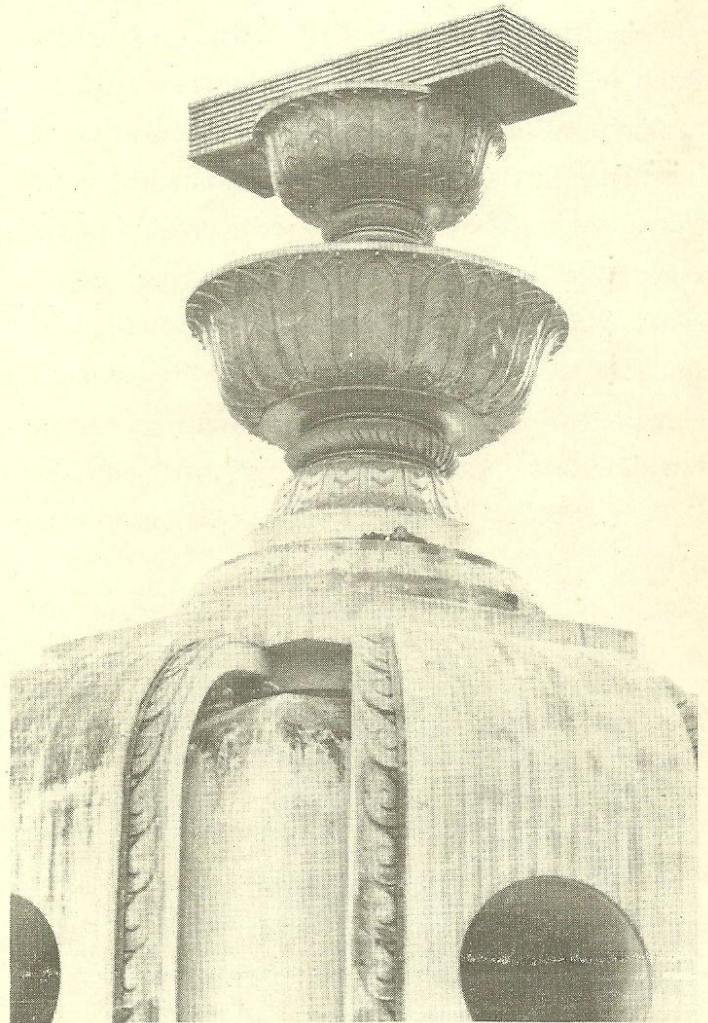
พระที่นั่งอนันตสมาคม

นั้นใจกว้างเอื้อเพื่อต่อทุกศาสนาเสมอ ขออย่างเดียวอย่าให้ชาติไทย
สรณาคมเป็นไช้ได้ นั่นคือการปฏิญาณว่า จะนับถือพระพุทธพระ
ธรรมพระอริยสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึกเท่านั้น พระมหากษัตริย์ไทย
แต่โบราณกาล จึงทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกแก่ทุกศาสนาตลอด
มาไม่ทรงเบียดเบียนศาสนาใด พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ตาม
สมควรอยู่เสมอ

ต่อมารัฐธรรมนูญบัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนา
งนิติบัญญัติทางรัฐสภา ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และ
ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล ความจริงยังมีพระราชอำนาจอื่นใน
รัฐธรรมนูญ แต่มิได้ระบุไว้เป็นหมวดหมู่ชัดเจน เช่นพระราชอำนาจ
ในการยับยั้งร่างกฎหมายหรือไว้ได้ ซึ่งเป็นพระราชอำนาจที่สำคัญ
ยิ่งเหมือนกัน การบัญญัติถึงวิธีการใช้พระราชอำนาจนั้นเพื่อให้เป็น
ไปตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยได้แก่ พระมหากษัตริย์
จะทรงกระทำผิดมิได้ นั่นก็คือมิได้ทรงบริหารราชการแผ่นดินด้วย
พระองค์เองโดยตรง แต่มีผู้อื่นบริหารในพระนาม ดังนั้นการลงพระ
ปรมาภิไธยในราชการแผ่นดินทุกเรื่อง จึงต้องมีผู้รับสนองพระบรม
ราชโองการ และผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบแทนพระองค์ แต่อย่างใดก็
ตามนักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษผู้หนึ่ง ได้กล่าวถึงพระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยว่า มี 3
ประการคือ พระราชอำนาจที่จะได้รับการกราบบังคมทูลของรัฐบาล
ขอพระราชทานคำแนะนำ พระราชอำนาจที่จะทรงตั้งเตือน และ
พระราชอำนาจที่จะทรงสนับสนุนการกระทำที่ถูกต้องดีงาม โดย
เฉพาะสำหรับประเทศไทยที่มีข่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัวพร้อมทั้งพระบรมวงศ์ ได้ทรงพระอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนิน
เยี่ยมเยียนประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นประจำ และทรงช่วย
เหลือ ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจำนวนมากนั้น ขอได้เข้าใจ

ว่ามีใช่เป็นการใช้พระราชอำนาจบริหารตามรัฐธรรมนูญ แต่หาก
เป็นการบำเพ็ญราชธรรมตามศัตยราชประเพณี ซึ่งทรงบำเพ็ญทาง
สังคมสงเคราะห์มากกว่า เมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นทุกข์ร้อนของ
ประชาชนในการประกอบอาชีพการอนามัย หรือการเสาะแสวงหา
ความรู้ ก็ทรงร่วมปรึกษาหารือกับตัวประชาชนเอง พร้อมด้วยเจ้า
หน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง จนได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้ว จึงพระราชทาน
คำแนะนำ และขอร้องให้ผู้บริหารรีบไปดำเนินการต่อไป

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจต่อมาคือ พระมหากษัตริย์
ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิรวมไม่เกิน 15 คนเป็นคณะองค
มนตรี ทำหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ ในพระราช
กรณียกิจทั้งปวงที่ทรงปรึกษา และยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกตามที่กำหนด
ไว้ในรัฐธรรมนูญ เรื่องนี้หมายความว่าพระมหากษัตริย์จะไม่ทรง
ปรึกษาหารือกิจการบ้านเมืองกับผู้ใดนอกจากคณะองคมนตรี พระ
ราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ต้องทรงบำเพ็ญ หากทรงข้องพระราชหฤทัย
ประการใด ก็อาจทรงปรึกษาหารือกับคณะองคมนตรี

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

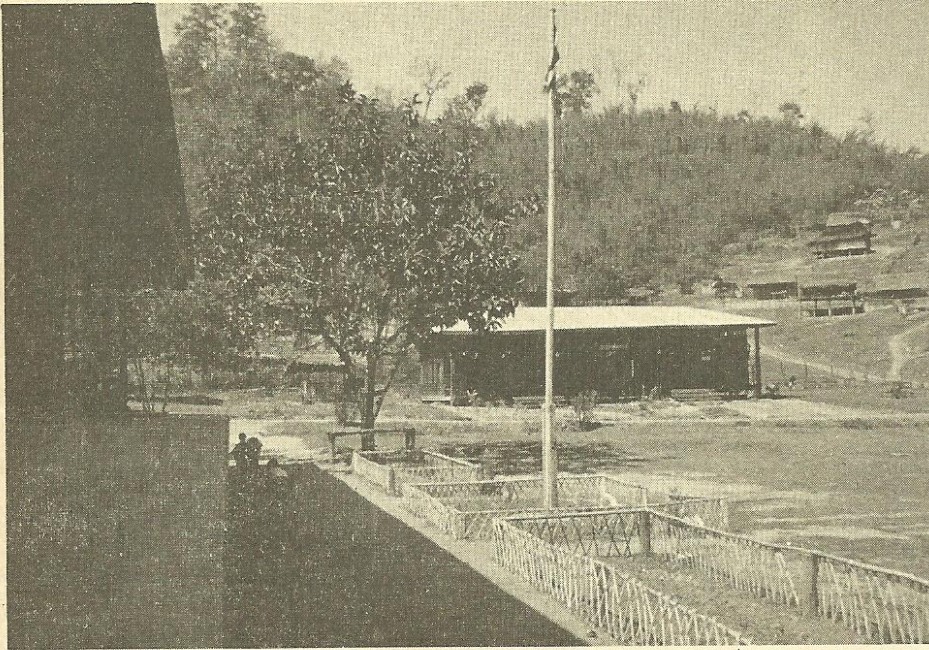
สุดท้ายก็คือเรื่องการสืบราชสมบัติ ให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายเถยรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 ประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติว่า หากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ก็ได้ กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ฉบับดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราขึ้นไว้อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ผู้เหมาะสมจริง ๆ เป็นผู้สืบราชสมบัติ และรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถยรบาลฉบับนี้ด้วยความยาก เช่นเดียวกับวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันการแก้ไขเพิ่มเติมโดยไม่สมควร

การบัญญัติถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงเป็นมาตรการที่ดี อันเป็นการยืนยันว่า ชาติไทยจะได้ร่มเย็นเพราะพระบารมี ของสมเด็จพระมหากษัตริราชเจ้าสืบไปชั่วกาลนาน

ดื่มน้ำทำไม

เหล้า-เหล้า-เหล้า	ดื่มน้ำ	คงสิ้นนัก
เพราะประจักษ์	แต่เรื่องไหน	พาใจเขลา
ก่อนจะดื่ม	ก็ยังไม่	ไปไหน
ใครใครเขา	กินน้ำ	เขี้ยว
แต่พอเหล้า	เข้าปาก	เหมือนนรก
สุดเสียหมด	ความเป็นคน	หม่นหมองศรี
ไม่ว่าใคร	หรืออย่างไร	น้ำใจ
ใครได้ดี	เพราะเหล้าบ้าง	ช่วยอ้างเอ๋ย

การทำลายเพื่อสร้างขึ้นมาใหม่มีใช้สิ่งดี
ปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นจะดีกว่า

โรงเรียนร่มเกล้า เป็นโครงการช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนสถานศึกษาสำหรับเยาวชนที่อยู่ในชนบท

พระบรมราชจักรีวงศ์ทรงส่งเสริม

ความนิยม ไทย

เรื่อง ความนิยมไทย ปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรของทางราชการครั้งแรก ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 ซึ่งมีข้อความว่า

“มาตรา 5 วัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยจักต้องปฏิบัติตามดังที่กล่าวไว้ในมาตราก่อนนั้น นอกจากจะได้กำหนดไว้โดยพระราชบัญญัติแล้ว ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยาและมารยาทในที่สาธารณะสถาน หรือที่ปรากฏแก่สาธารณชน

2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

3. ความนิยมไทย”

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติออกมาใหม่ คือ พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ยกเลิกพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 และขยายขอบข่ายงานวัฒนธรรมของชาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ให้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้แบ่งงานของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ออกเป็น 4 สำนัก และอำนาจหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น เรื่อง ความนิยมไทย ยังคงบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติฉบับนี้ คือมาตรา 6 มีข้อความว่า

“มาตรา 6 วัฒนธรรมซึ่งบุคคลจักต้องปฏิบัติตาม นอกจากจะได้กำหนดไว้โดยพระราชบัญญัติแล้ว ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยาและมารยาทในที่สาธารณะสถานหรือที่ปรากฏแก่สาธารณชน

2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

3. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการประพฤติตนอันเป็นทางนำมาซึ่งเกียรติของชาติไทยและพระพุทธศาสนา

4. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

5. ความเจริญงอกงามแห่งจิตใจและศีลธรรมของประชาชน

6. ความเจริญก้าวหน้าในทางวรรณกรรมและศิลปกรรม

7. “ความนิยมไทย”

เรื่อง ความนิยมไทย ตามหลักฐานที่ปรากฏและได้อ้างมานี้ นั้น ยังเป็นคำสันนิษฐาน ไม่มีคำอธิบาย จนกระทั่งสมาคมวัฒนธรรมแห่งชาติได้ตั้งสำนักวัฒนธรรมทางจิตใจขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 จึงได้มีคำอธิบายเรื่อง ความนิยมไทย ของสำนักนี้โดยอธิบายไว้ในเรื่อง “หลักปลูกฝังความดี” ว่า

“ความนิยมไทย” คือการที่คนไทยนิยมชมชอบในความเป็นไทยของตน สนับสนุน และส่งเสริมคนไทยและชาติไทย อันเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ คนไทยพึงนิยมไทย โดยแสดงออก ดังนี้

1. นิยมในเชื้อชาติ ได้แก่การรักนับถือคนไทยด้วยกันและชาติไทย ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคนไทยและชาติไทยอันจะก่อให้เกิดเสื่อมเกียรติของชาติ ไม่เห็นชาติอื่นดีกว่าชาติไทย

2. นิยมในขนบธรรมเนียมประเพณี คือนิยมถือปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

3. นิยมในสิ่งประดิษฐ์ คือ นิยมใช้ของที่คนไทยทำหรือทำในเมืองไทย นิยมซื้อของที่คนไทยขาย”

เรื่อง ความนิยมไทย ตามหลักฐานที่ได้อ้างมานี้ เกิดขึ้นในสมัยที่ไทยมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำหรับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่จะพิจารณาว่าเป็นการส่งเสริมความนิยมไทยในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช นั้น ควรพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ดังนี้

1. การสร้างราชธานีหรือเมืองหลวง คือกรุงรัตนโกสินทร์

พระราชกรณียกิจในเรื่องนี้ เริ่ม

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จผ่านพิภพปราบดาภิเษกเป็นพระปฐมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ใน พ.ศ. 2325 แล้ว ได้โปรดให้ดำเนินการย้ายพระนครจากฝั่งธนบุรีมายังฝั่งพระนครทันที โดยทรงกำหนดให้สร้างให้เหมือนกับกรุงศรีอยุธยา ทั้งปราสาทราชวังและวัดวาอาราม

ผลของการสร้างพระนครเป็นราชธานีแห่งใหม่นี้ ปรากฏว่ามีสิ่งสำคัญเกิดขึ้นเป็นที่เชิดหน้าชูตาของประเทศชาติของไทย ตราบถึงปัจจุบันคือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) พระบรมมหาราชวัง อันประกอบด้วยปราสาทราชวัง มีความงามวิจิตรที่หาที่เปรียบได้ยาก พระบรมมหาราชวังแห่งนี้เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเป็นศูนย์กลางบริหารราชการแผ่นดินแทบทุกพระองค์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวังได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ให้วิจิตรงดงามมาโดยตลอด แม้จะมีการสร้างพระราชวังอื่น ๆ ขึ้นอีกในรัชกาล ต่อ ๆ มา แต่ความงดงามและความศักดิ์สิทธิ์ของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวังยังคงมีอยู่ และได้ขยายขอบเขตของพระนครออกไปตามความเจริญของบ้านเมือง

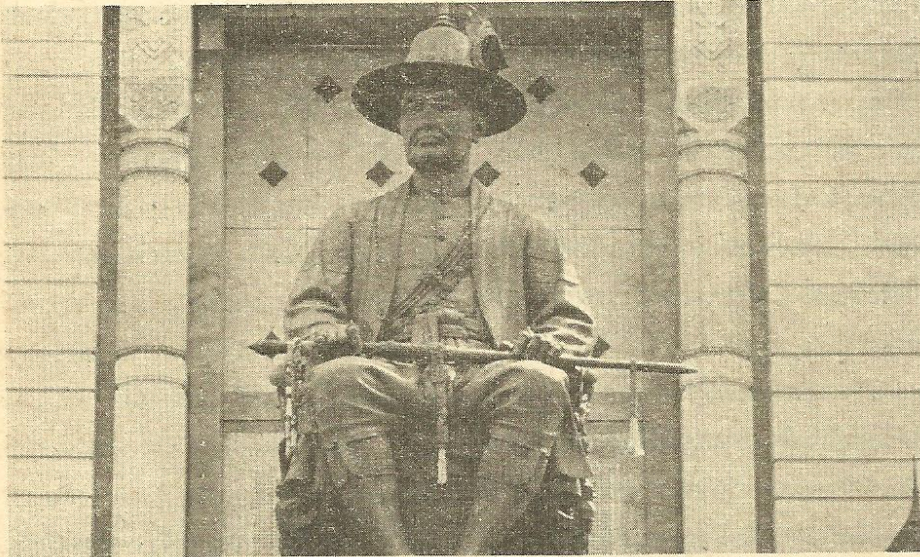
2. การเศรษฐกิจ

การค้ากับต่างประเทศ

การค้าในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีการค้าสำเภาติดต่อกับประเทศจีนทั้งของหลวงและเอกชน จนบางท่านได้ชื่อว่าเป็นเศรษฐกิจค้าสำเภา คือ เจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ สมุหนายก (ต้นสกุล รัตนกุล) ในพงศาวดารกล่าวว่า ผลประโยชน์ได้มาจากการค้าสำเภา....ทั้งของหลวงและของเจ้านาย ข้าราชการ พ่อค้า เหล่านี้ เรือ (สำเภา) เหล่านี้ต่อไปใน

กรุงเทพฯ ตามหัวเมืองบ้าง บรรทุกสินค้าออกไปขายยังเมืองจีนทุกปี บางลำขายแต่สินค้า บางทีก็ขายทั้งสินค้าและเรือด้วยกันได้กำไรในการค้าสำเภาเป็นอันมาก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย การค้าของหลวงสำหรับส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นหน้าที่ของพระคลังสินค้า มีเรือหลวงดำเนินการหลายลำ สินค้าที่นำออกไปขายก็มี เหล็ก ดีบุก ทองแดง ตะกั่ว ไม้สัก ไม้แดง ยาง ข้าว น้ำตาล พริกไทย ยาสูบ ปลาเค็ม ครั่ง รังนก เปลือกนํ้ามัน กระวาน ฝ้าย หมาก หนังโค หนังกระบือ หนังช้าง หนังแรด หนังกวาง หนังเสือหนังงู หนังปลากะเบน เขาควาย เขาวัว เขาควาง นอแรด กระดุกโค กระดุกกระบือ กระดุกช้าง กระดุกเสือ กระดุกแรด งาช้าง เอ็นควาง กระ ขนนกต่าง ๆ เปลือกโปลงกล่าฟัก และช้าง เมืองที่ติดต่อค้าสินค้าออกไปขายมีจีน เวียดนาม กัมพูชา มาลายู สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ศรีลังกา สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเคยค้าขายมาแล้ว จนสมเด็จพระบรมชนกนาถทรงเรียกว่า เจ้าสัว การค้ากับต่างประเทศในรัชกาลนี้คงเป็นไปเช่นเดียวกับในรัชกาลที่ 2 กล่าวคือมีการติดต่อค้าขายกับจีน มาลายู สิงคโปร์ เกาหลี เกาหลี เกาหลี เวียดนาม อังกฤษ อินเดีย และสหรัฐอเมริกา แต่มีเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้การค้าของไทยต้องเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา คือ มีพวกมิชชันนารีอเมริกันเข้ามาตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ เช่น หมอบรัดเลย์ ซึ่งได้นำเอาเครื่องพิมพ์เข้ามาด้วย และไทยได้ต่อเรือกำปั่นอย่างฝรั่งได้ และเป็นการเริ่มยุคสมัยแห่งเครื่องจักรกลที่ทำให้เรือสำเภาต้องสิ้นไปในที่สุด และพวกมิชชันนารี อีกเหมือนกันได้ออกหนังสือพิมพ์ข่าวเป็นภาษาไทย

พระปฐมบรมราชานุสรณ์

เป็นครั้งแรกชื่อ บางกอกริคอดเดอ อันเป็นความเจริญแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในยุโรปและอเมริกาได้เริ่มแผ่เข้ามาสู่ผืนแผ่นดินไทยในรัชกาลนี้ โดยได้รับพระบรมราชานุญาต มิได้ทรงขัดขวางแต่ประการใด

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปิดการค้าอย่างกว้างขวางตั้งแต่ พ.ศ. 2398 ไม่มีการผูกขาดสินค้าเป็นของหลวง และไม่มีสินค้าที่ต้องห้ามใด ๆ ดังเช่นในรัชกาลก่อน ๆ เป็นการเปิดประตูการค้ากับนานาประเทศอย่างแท้จริง และการค้ากับต่างประเทศเจริญขึ้นอย่างน่าพิศวงทีเดียว สินค้าไทยขายคล่อง สินค้าขาออกของไทยก็มี ข้าว ไม้สัก ยาง น้ำมัน มะพร้าว น้ำตาลทราย น้ำตาลโตนด เหลือเฟือไทย กะวาน เร่ว ครั่ง ดีบุก เหล็ก งาช้าง นอแรด เขากวาง เขาละมั่ง เขาควายเอ็น หนังแรด กระดุกเสื่อ หนังกระบือ หนังโค กายาน รังนก ปลาแห้ง กุ้งแห้ง กะปิ น้ำมันยาง ชัน ไม้แดง ใต้ หวาย เปลือกโปลง ปลิงทะเล ทองคำ ฝ้าย คราม ตะกั่ว ไม้หอม แกแล ยาสูบ เพชรพลอย ไม้มะเกลือ น้ำมันปลา พริกแห้ง กระ พริกต่าง ๆ หัวหอม ขิง เต้าหู้ ปลาทุเค็ม และกาแฟ

และเพื่อให้เศรษฐกิจของชาติดีขึ้น ตลอดจนการค้าคล่องตัวมากขึ้นได้โปรดให้ตั้งโรงกษาปณ์ สิทธิการทำเหรียญเงินเหรียญทอง และเหรียญโลหะอื่น ๆ เช่น ทองแดง ที่เรียกว่า โศฬส อัฐ ไพ ขึ้นใช้แทนเงินพดด้วง และเบี้ย สำหรับแลกเปลี่ยนในการซื้อขาย เมื่อ พ.ศ. 2403 ต่อมาเปลี่ยนเป็นสตางค์ และเป็นแบบอย่างของการใช้เหรียญบาท เหรียญสลึงสตางค์ในยุคต่อมา และ พ.ศ. 2406 ก็เริ่มใช้ธนบัตร แต่ไม่ใช่ธนบัตรในรูปร่างอย่างทุกวันนี้ ธนบัตรแบบทุกวันนี้ได้เริ่มใน พ.ศ. 2445 รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การค้ากับต่างประเทศของไทยยิ่งเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น สิ่งอันเป็นอุปสรรคสำคัญในการค้าที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้ก็คือการไปรษณีย์โทรเลข (ตั้งขึ้น พ.ศ. 2428) รถไฟ (พ.ศ. 2434) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศเจริญมากขึ้น จึงทรงตั้งกรมสถิติพยากรณ์ (พ.ศ. 2458) และได้เปลี่ยนเป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ในปีเดียวกัน เพราะขยายขอบ

เขตของงานทางด้านการค้าให้มากขึ้น หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 การค้าระหว่างประเทศยิ่งเจริญและขยายขอบเขตมากยิ่งขึ้น พระองค์ได้โปรดให้ตั้งสภามณฑลพาณิชย์และยกฐานะกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์เป็นกระทรวงพาณิชย์ ใน พ.ศ. 2463 อันเป็นที่มาแห่งกระทรวงพาณิชย์ปัจจุบัน

การค้าภายในประเทศ การค้าภายในประเทศซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมคนไทยให้มีความนิยมไทยอย่างไบบ้างนั้น ไม่มีรายละเอียดมากนัก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดินทร์) ได้กล่าวข้อความตอนหนึ่งไว้อย่างน่าสนใจปรากฏในเรื่อง “สยามกับพาณิชย์” ที่สามัคยาจารย์สโมสรสถานเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2475 เฉพาะเรื่องการค้าในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนหนึ่งว่า

“สยามอุดมสมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์แผ่นดิน แต่เราทำกันเพียงพอกินพอใช้ในพื้นที่เมือง ต่อเมื่อมีอะไรเหลือเพื่อจึ่งคิดส่งไปขายต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนหรือได้เงินซื้อของต่างประเทศที่เราขาด เช่น เครื่องจักร เครื่องนุ่งห่ม และศัตราวุธ เป็นต้น”

ภาษาและอากร

ภาษาได้แก่ส่วนที่เก็บจากทรัพย์สินหรือธุรกิจ คือภาษาเข้าและขาออก สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 คงเก็บจากเรือสินค้าขาเข้าขาออกเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา คือเก็บร้อยละสาม ถ้าเป็นเรือนานไปนานมาเก็บร้อยละห้า ถึงรัชกาลที่ 2 ภาษาสินค้าขาเข้าเก็บร้อยละแปด ขาออกเก็บเป็นอย่าง ๆ และยังมีภาษ่อีกชนิดหนึ่งเรียกว่าภาษีบิกร่อง เป็นภาษาที่เก็บจากเรือที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาค้าขาย ซึ่งเก็บตามความกว้างของปากเรือ รัชกาลที่ 3 เก็บวา

ละ 1,700 บาท สำหรับเรือที่มีสินค้า วาละ 1,500 บาท สำหรับเรือที่ไม่มีสินค้า รัชกาลที่ 4 เก็บภาษีได้เพียงร้อยละสามตามสัญญาที่ถูกบังคับ การค้าของพระคลังสินค้าต้องเลิก เพื่อเปิดให้มีการค้าอย่างเสรี ภาษีขาออกมีจำกัดเป็นรายสิ่ง เช่น งาช้างส่งออกหนักหาบละ 10 บาท เป็นต้น การค้าเจริญมาก แต่มีข้อเสียตรงที่เก็บสัญญาการค้าไม่ได้ เพราะเมื่อเวลานานเข้า ความจำเป็นก็ยังเพิ่มพูนยิ่งขึ้น รัชกาลที่ 5 ทรงพยายามแก้สัญญานี้อย่างเต็มที่ แต่แก้ไขสำเร็จได้ในรัชกาลที่ 6 เมื่อไทยส่งกองทหารเข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งต้องใช้เวลาแก้ไขกฎหมายของไทยอื่น ๆ อีกเป็นเวลาอีกหลายปี

อากร ได้แก่ ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือทำขึ้นเพื่อการค้า ได้แก่ อากรบ่อนเบี้ย อากรสุรา อากรสมพัตสร (เก็บจากผลไม้ขึ้นต้น) เป็นต้น

ภาษีอากรที่เก็บได้ ปรากฏว่าน้อยมาก ไม่พอใช้จ่ายของประเทศ จึงต้องอาศัยการค้าสำเภาและการติดต่อทางการค้ากับต่างประเทศดังได้กล่าวมาแล้ว

เงินเดือนข้าราชการ ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ไม่มีใครได้รับเงินเดือน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นหัวหน้าในการหาเงินและจ่ายเงินของประเทศ และพระราชทานเบี้ยหวัดหรือเงินปีให้แก่ผู้รับราชการ ข้าราชการผู้ใหญ่นอกจากจะได้เงินปีแล้ว ยังได้รับผลประโยชน์ทางส่วนลดของภาษีอากร และได้จากแรงงานของผู้ที่อยู่อาศัยในปกครองด้วย ถึงรัชกาลที่ 5 ทรงเปลี่ยนวิธีการใหม่ให้ข้าราชการรับเงินเดือน แล้วทรงเลิกการพระราชทานเบี้ยหวัด และยกเลิกส่วนลดทั้งหมด แล้วแยกการเงินของประเทศออก

เป็นเงินส่วนพระองค์ เรียกว่า พระคลังมหาสมบัติ ซึ่งจัดทำงบประมาณตามแบบอย่างในยุโรป

ออมสินและสหกรณ์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตั้งคลังออมสินและการสหกรณ์ขึ้น คลังออมสินมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนรู้จักการออมทรัพย์ และมีที่เก็บเงินไว้โดยปลอดภัย ทั้งยังได้ผลประโยชน์คือ ดอกเบี้ยด้วย ส่วนสหกรณ์นั้นเป็นวิธีรวมแรงรวมงาน รวมปัญญากัน จัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ตามหลักการของการช่วยตัวเอง ช่วยกันและกัน และประหยัด เพื่อให้เกิดความเจริญในทางเศรษฐกิจและสังคม

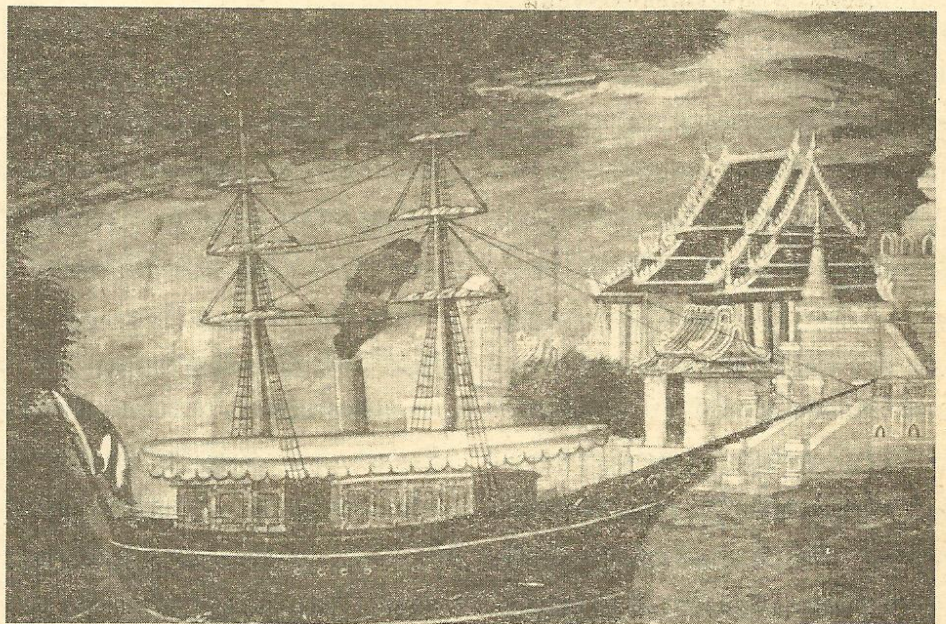
3. วัฒนธรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

ตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระมหากษัตริย์และราชบุตรต่างได้พยายามฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยเราที่เคยมีเคยพบมาในกรุงศรีอยุธยา ดังได้กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ มาแล้วในตอนต้น ๆ

เช่น เรื่องการสร้างปราสาทราชวัง การสร้างวัดวาอาราม แต่ครั้งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ฝรั่งเศสแผ่อำนาจมาถึงตะวันออกและเริ่มมีผลมาถึงไทยในรัชกาลนี้ ทั้งทรงแสนยานุภาพและทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะองค์พระประมุขของชาติในขณะนั้นต้องรับพระราชภาระแก้ไข

เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แล้ว ได้ทรงแก้ไขด้วยวิธีเรียนรู้จักวัฒนธรรมของยุโรปแล้วรับมาใช้ พร้อมทั้งเรื่องวิทยาศาสตร์ ทรงใช้วิธีเลือกคัดเอาเฉพาะที่จะเอาตัวรอดได้โดยมิได้ทั้งหลักดี ๆ ของไทยเสียทั้งหมด เช่น ความพยายามเรียนภาษา ศิลปศาสตร์แบบยุโรป และรับเอาวัฒนธรรมบางอย่างมาใช้ ตลอดจนกิจการที่เห็นว่าสุภาพในวงสังคม ดังนั้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมขึ้นในรัชกาลนี้หลายอย่าง เช่น โปรดให้สวมเสื้อในเวลาที่ยอกจากบ้านไปยังสถานที่ต่าง ๆ

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้ทรงแต่งเรือสำเภา ส่งสินค้าไปจำหน่ายยังเมืองจีนเป็นส่วนใหญ่

และให้ชาวต่างประเทศเข้าเฝ้าในงานพระราชพิธีบางพิธี

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเจริญรอยวัฒนธรรมใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระบรมชนกนาถได้ทรงเริ่มไว้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ ทรงจัดงานต่าง ๆ ที่ต้องสิ้นเปลืองออกไป เช่น ทรงสั่งไว้ว่าในงานพระบรมศพของพระองค์ ให้จัดการมหรสพ การเลี้ยงอาหาร และจำนวนวันที่ทำงาน เลิกประเพณีตั้งพระบรมศพที่พระเมรุหลายวัน พระเมรุก็ให้สร้างเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการถวายพระเพลิง เรื่องนี้ตัดทั้งเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้อย่างมากมาย พร้อมกันนี้ก็ทรงสั่งให้ราษฎรเลิกโกนผมไว้ทุกซ์เวลาที่พระเจ้าแผ่นดินสวรรคต และใน พ.ศ. 2413 พระองค์เสด็จประพาสสิงคโปร์โปรดให้ผู้โดยเสด็จเลิกไว้ผมทรงมหาดไทย แล้วให้เปลี่ยนเป็นตัดอย่างฝรั่ง รวมทั้งพระองค์เองด้วย ผู้หญิงก็โปรดให้เลิกไว้ผมปัก (คือมีเรือนผมอยู่บนกลางศีรษะ ตัดเกียนรอบศีรษะ ไว้ผมเป็นพู่ที่ริมหูทั้งสองข้างสำหรับเกี่ยวดอกไม้ เรียกว่า ผมทัด) แล้วเอาไว้ผมอย่างปัจจุบัน

การแต่งกาย เดิมไทยนุ่งโจงกระเบน หญิงนุ่งโจงกระเบนห่มผ้าสะไบเฉียง รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสต่างประเทศหลายครั้ง นักเรียนไทยไปศึกษา ณ ต่างประเทศก็มากในรัชกาลนี้ การเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายของไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้งผู้หญิงผู้ชาย เช่น ผู้หญิงสวมเสื้อยาวกรอมแขนหรือเสื้อแขนสั้นคอปิด บางทีก็มีผ้าคล้องหรือสะไบห่มอีกทีหนึ่ง ส่วนผู้ชายมีการนุ่งกางเกง สวมเสื้อเชิ้ต มีผ้าผูกคอหรือเสื้อนอก เมื่อเสด็จประพาสประเทศอินเดีย พ.ศ. 2414 พระองค์ทรงผ้าม่วงและออกแบบเครื่องทรงเสื้อคอปิดทรงคุม้าเมด

เรียกว่า ราชปะแตน

อนึ่ง ในระยะนี้ได้มีการแนะนำให้ราษฎรตัดผมให้ชาวด้วย เพราะแต่ก่อนนิยมมีผมเป็นสีดำด้วยการกินหมาก

และที่ทรงเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งในรัชกาลนี้ก็คือ เปลี่ยนแปลงปฏิทินตามแบบสากลหรือปฏิทินทางสุริยคติเป็นทางราชการ แทนปฏิทินทางจันทรคติที่เคยใช้มา แต่ยังคงใช้ปฏิทินทางจันทรคติไว้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับปรุงประเพณีบางอย่างอีก เช่น การจัดงานพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2454 ได้โปรดให้จัดพิเศษยิ่งใหญ่เป็นประวัตินี้แล้วเชิญผู้แทนรัฐบาลและผู้แทนประเทศต่างประเศมาร่วมด้วย เพราะ มีพระราชประสงค์จะให้ราชประเพณีสำคัญของไทยปรากฏแก่ชาวโลก

และเมื่อมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาร่วมพระราชพิธีมาก เรื่องเกี่ยวกับการแต่งตัวได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง สำหรับผู้หญิงมีการปรับปรุงตั้งแต่เครื่องแบบนักเรียน คือให้นุ่งผ้าพื้น สวมเสื้อฟอรั่ม สุภาพสตรีนุ่งผ้าถุงและเอาไว้ผมยาว แต่ในงานหลวง สุภาพสตรีนุ่งผ้าม่วงใส่ถุงน่องรองเท้า สวมเสื้อแพรแขนยาว แต่ต่อมาผ้าถุงยาวที่มีใช้งานหลวงก็ตัดกันสั้นบ้างยาวบ้างตามความเหมาะสม กว้างบ้างแคบบ้างตามสมัยคล้ายกระโปรงทรงผมตัดสั้นเรียกว่า “ผมซิงเกิ้ล” เมื่อเสด็จสิงคโปร์ ผู้ตามเสด็จที่เป็นผู้ชายแต่งสากล ครั้นเสด็จกลับแล้ว เครื่องแต่งกายดังกล่าวได้รับความนิยมดัดแปลงมาเป็นเครื่องแต่งกายชาย มีการนุ่งกางเกงขาสั้นกันบ้าง สวมเสื้อนุ่งผ้าม่วงบ้าง สวมเสื้อราชปะแตนบ้าง

นุ่งกางเกงขายาวแบบสากลบ้าง ตามอัธยาศัย และแพร่หลายยิ่งขึ้นในรัชกาลต่อ ๆ มา

การปรับปรุงที่สำคัญเกี่ยวกับประเพณีของคนไทยในรัชกาลนี้ก็อย่างหนึ่งก็คือ การให้คนไทยใช้นามสกุล โดยตราพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้น เพื่อให้ทราบว่าเป็นใครและมีเชื้อสายมาจากไหน เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยอย่างยิ่ง เดิมคนไทยเรามีแต่ชื่อหามีนามสกุลไม่

4. วรรณกรรม

วรรณกรรมอันสูงถึงขั้นที่ได้รับยกย่องเป็นวรรณคดีนั้น เป็นเครื่องหมายแสดงความรู้เรื่องของชาติ เมื่อเสียดูกรังศรีอยุธยาทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับวรรณกรรมของชาติถูกทำลายเกือบสิ้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตทั้งฝ่ายสงฆ์และฆราวาสให้ช่วยกันแต่งตั้งขึ้นใหม่หรือแต่งเติมของเก่าที่พอมิเหลืออยู่บ้าง โดยทรงมอบเรื่องราวทางพุทธศาสนาให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายสงฆ์ นอกนั้นเป็นหน้าที่ของฝ่ายฆราวาส พระองค์เองแม้จะมีพระราชภาระด้านอื่นก็ยังมีพระราชอุตสาหะพระราชนิพนธ์เรื่องใหญ่และสำคัญยิ่ง 2 เรื่อง คือ รามเกียรติ์ และอิเหนา ส่วนที่โปรดให้คณะสงฆ์และฆราวาสจัดทำขึ้นมีเรื่องสำคัญ ๆ คือ สามก๊ก เลียดก๊ก ราชาริราช โคลงพยุหยาตราเพชรพวง โคลงสุภาพิต ร่ายยาวมหาชาติกัณฑ์กุมารมัทรี และบทมโหรีเรื่องกาเกี เป็นต้น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ และอิเหนา โดยทรงแก้จากพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 1 และทรงตัดเอาตอนที่เหมาะแก่การแสดงโขนละคร นอกจากนี้ก็มีพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องสังข์ทอง มณีพิไชย คาวี และไกรทอง ส่วนหนังสือ

วัดโพธิ์ “มหาวิทยาลัยแห่งแรก แห่งกรุงสยาม”

วรรณคดีเรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้ก็มีเช่น ขุนช้างขุนแผน ซึ่งกวีสำคัญๆ ในรัชสมัยร่วมกันแต่ง นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้กวีแต่งมหาชาติคำหลวงที่ขาดหายไป 6 กัณฑ์ ให้บริบูรณ์ คือ กัณฑ์หิมพานต์ ทานกัณฑ์ จุลพน มัทรี สักกบรรพ และฉกษัตริย์ นอกจากนี้ ก็มีเรื่องที่สำคัญในรัชกาลนี้แต่งขึ้น คือ นิราศนรินทร์ของนายนรินทร์-ธิเบศร นิราศพระยาตรัง หรือนิราศตามเสด็จลำน้ำน้อย เป็นต้น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลนี้ แม้จะปรากฏว่ามีพระราชนิพนธ์เพียงเล็กน้อย แต่พระองค์ก็ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทางด้านนี้อย่างดียิ่ง เช่น วรรณคดีที่เกิดขึ้นที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) เรียกกันว่า จารึกวัดพระเชตุพน ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้จารึกไว้เมื่อทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ เสร็จ นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่สำคัญๆ ในรัชกาลนี้แต่งไว้ เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย ลิลิตกระบวนพยุหยาตรา จันท์กฤษณาสอนน้องปฐมสมโพธิกถา ของสมเด็จพระกรมพระยาปรมานุชิตชิโนรส นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองแกลง โคลบุตร พระอภัยมณี สวัสดิรักษา

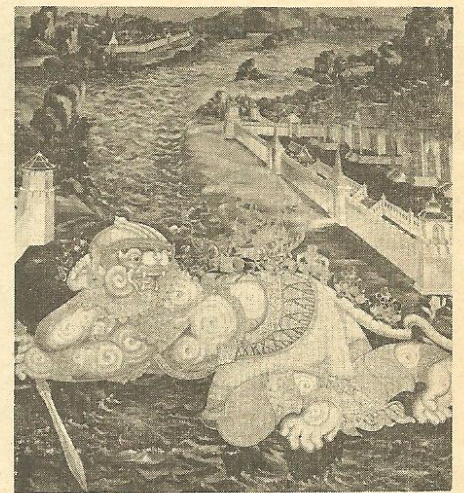
ของสุนทรภู่ โคลงโลกนิติ ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระเดชาดิศร ละเล่นลั่นไดของพระมหมานตรี (ทรัพย์) เป็นต้น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์มหาชาติกัณฑ์วนปเวสน์ และฉกษัตริย์ขึ้นใหม่ และพระราชนิพนธ์บทเปิดโรงโขนและละครแต่อย่างใดก็ตาม ในรัชกาลนี้งานวรรณกรรมส่วนมากเป็นเรื่องทางพระพุทธศาสนา

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสำคัญๆ ไว้หลายเรื่องทั้งกวีนิพนธ์ และความเรียง คือ เสด็จประพาสไทรโยค เสด็จประพาสจันทบุรี เสด็จประพาสชวากาสามเดือน พระราชพิธี 12 เดือน พระราชวิจารณ์จดหมายเหตุกรมหลวงนรินทรเทวี ไกลบ้าน เงาะป่า ลิลิตนิทราชาคริต และยังมีพระราชนิพนธ์สิ่งละอันพันละน้อยอีกมากมาย และในรัชกาลนี้เอง ได้ทรงสร้างหอพระสมุดวชิรญาณขึ้นเพื่อรวบรวมหนังสือดีทั้งเก่าและใหม่ และในรัชกาลนี้เองเหมือนกันที่เกิดมีหนังสือรายเดือน รายปักษ์ลงเรื่องเกี่ยวกับแบบแผนประเพณี โคลงกระทู้ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น

และบางฉบับก็เป็นเรื่องสมัยใหม่ เช่น วชิรญาณ ลัทธิวิทยา ทวีปัญญา มิตรสภา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเริ่มเขียนเรื่องแบบนวนิยายปัจจุบัน อันเป็นเหตุให้เรื่องจักร ๆ วง ๆ เสื่อมหายไป และเรื่องแปลกจากต่างประเทศมีมากขึ้น

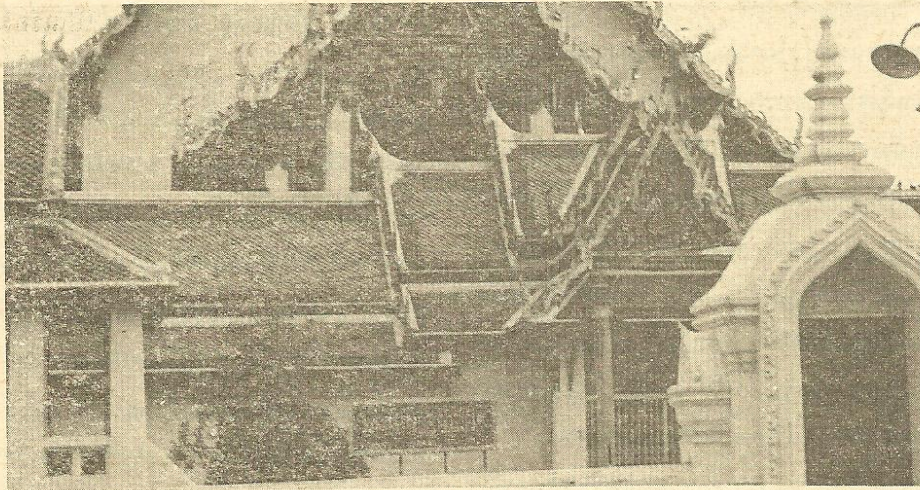
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นับได้ว่า วรรณกรรมของไทยเจริญสูงสุดกว่ายุคใด ๆ และมีทั้งความเรียง โคลง จันท์ กาพย์ กลอน รวมทั้งบทละคร ละครร่ำ ละครร้อง และละครพูด พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ไว้มากมายทั้งความเรียง คำประพันธ์ มีทั้งประวัติศาสตร์ โบราณคดี บทปลุกใจ บทละคร การเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องพระร่วง ปลุกใจเสือป่า หัวใจนักรบ ปลอยแก่ โพงพาง ขอมดำดิน นารายณ์สิบปาง ท้าวแสนปม วิวาห์พระสมุทร พระนันทคำหลวง ป่อเกิดรามเกียรติ์ มัทนพาธา สาวิตรี เป็นต้น พระราชนิพนธ์ของพระองค์แพร่หลายมากแม้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีกวีสำคัญ ๆ และนักเขียนสารคดี และนวนิยายเกิดขึ้นอีกมิใช่น้อย เช่น พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ หรือน.ม.ส. ผู้ทรงนิพนธ์เรื่อง กนกนครคำฉันท์ พระนลคำฉันท์ ลิลิตสามกรุง เป็นต้น

ภาพเขียนเรื่องรามเกียรติ์ ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

5. ศิลปกรรม

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ย้ายพระมหามณเฑียรมาอยู่ฝั่งปากตะวันออก โดยให้สร้างสถานที่สำคัญ ๆ ของแผ่นดินไว้ให้ปรากฏคือ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบวรราชวัง และวัดวาอาราม ตลอดจนค่ายคูป้อมปราการ นั้น โปรดให้ยึดหลักศิลปกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นหลัก ทั้งนี้ ก็เพื่อทรงรักษาไว้ซึ่งศิลปกรรมของไทยไว้ต่อไป แม้การสร้างของใช้ของทางราชการ เช่น เรือพระที่นั่ง ราชรถ เครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค เป็นต้น ก็

วัดสุทัศน์เทพวราราม

โปรดให้สร้างแบบไทย ๆ รวมทั้งได้ทรงสนับสนุนนาฏศิลป์และวิจิตรศิลป์ต่าง ๆ ให้บริบูรณ์เหมือนเช่นในกรุงศรีอยุธยา ด้วยพระราชประสงค์ประกาศให้เป็นรับทราบกันโดยทั่วไปว่า เมืองไทยและชาติไทยได้ดำรงคงความเป็นเอกราชได้แล้วอย่างรวดเร็ว

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ทรงขยายพระบรมมหาราชวังออกไปทางใต้ให้มีบริเวณกว้างขวางยิ่งขึ้น และได้ทรงปรับปรุงสร้างสวนขวาที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบรมชนกนาถได้สร้างไว้สำหรับ

ประพาสในบริเวณพระราชวัง แต่ไม่บริบูรณ์เหมือนกรุงศรีอยุธยา พระองค์มีพระราชดำริเห็นว่า ช่างไทยฝีมือดีมีมากขึ้นแล้ว การจะส่งเสริมให้อย่างยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงโปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (รัชกาลที่ 3) เป็นแม่กองระดมช่างไทยสร้างกันอย่างสุดฝีมือ ปรากฏเกียรติยศไปถึงบรรดาประเทศใกล้เคียง แม้การช่างถมที่เรียกว่า ถมนครวานั้น รัชกาลที่ 2 ก็ทรงบำรุงให้เกิดขึ้น โดยโปรดให้เจ้าพระยานคร (น้อย) ผู้สำเร็จราชการเมืองนครศรีธรรมราชจัดการบำรุงขึ้น พระองค์เองทรงเป็นศิลปินรอบด้าน ทางวรรณคดีทรงพระปรีชาสามารถ

เพียงไร ได้กล่าวมาแล้ว ทางดนตรีก็ปรากฏว่ามีฝีมือหัดดีดีมาก เพลงบุหลันลอยเลื่อน หรือเพลงสรรเสริญพระจันทร์ และเรื่องซอสามสาย เป็นประจักษ์พยานในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีของนักแต่งเพลงและผู้ที่มียุทธนิยมเพลงไทยเดิม ทางวิจิตรศิลป์ ได้ทรงสลักบานประตูวิหารวัดสุทัศนเทพวรารามไว้อย่างไม่มีผู้ใดจะมีฝีมือเสมอเหมือน ทรงพระกรุณาสนับสนุนศิลปินทุกทาง แม้สุนทรภู่กวีผู้ยิ่งใหญ่แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ทรงอุปถัมภ์มาก่อน กล่าวกันว่า พระองค์คือผู้ที่ทรงวางมาตรฐานแห่งศิลปกรรมของชาติไว้แต่ครั้งนั้นสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ศิลปที่สำคัญอีกท่านหนึ่งในรัชกาลนี้ คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงพิทักษ์มนตรี ก็ได้ทรงสนพระทัยในวิจิตรศิลป์ต่าง ๆ ทรงริเริ่มประดิษฐ์ของงาม ๆ ขึ้นหลายอย่าง เช่น เกรินบันไดนาค สำหรับใช้เลื่อนพระโกศ ทรงประดิษฐ์ทำรางาม ๆ จนได้รับความย่องของนาฏศิลป์ทั้งหลายในฐานะพระอาจารย์ในสมัยนั้น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลนี้เสด็จขึ้นครองราชย์ บรรดาศิลปสถานต่าง ๆ ที่สร้างไว้แต่รัชกาลที่ 1 ร่วงโรยลงด้วยอายุชย จึงมีการซ่อมแปลงอย่างแข็งขันทุกทาง เมื่อแรกสร้างพระมหามณเฑียรขึ้นในรัชกาลที่ 1 นั้น พระราชวังบวรหรือวังหน้า สร้างอย่างใหญ่โตงดงามกว่าพระบรมมหาราชวังหรือวังหลวง และสร้างทำเป็นตึกทั้งสิ้น ส่วนพระบรมมหาราชวังสร้างด้วยไม้เสียโดยมาก เว้นแต่วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระมหาปราสาทราชมณเฑียรเท่านั้นที่สร้างด้วยอิฐ ถึงรัชกาลที่ 3 นี้ ทรงเปลี่ยนเป็นสร้างด้วยอิฐทั้งหมด วัดวาอารามสำคัญ ๆ นอกพระบรมมหาราชวัง ก็ทรงซ่อมแปลงราชูปถัมภ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมากมาย แต่อย่างไรก็ดี ในรัชกาลนี้ศิลปกรรมได้น้อมไปทางจีนบ้าง เพราะได้ติดต่อกับคนจีนมาก พระองค์ทรงสนับสนุนศิลปทุกด้าน เว้นไว้แต่นาฏศิลป์เท่านั้นที่ทรงสนับสนุนน้อยกว่าด้านอื่น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้บูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานหลายแห่ง เช่น พระปฐมเจดีย์ นครปฐม พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ลพบุรี พระราชวังจันทร์เกษม พระนครศรีอยุธยา ทรงสร้างพระราชวังในส่วนภูมิภาค เช่น พระนครคีรี (เขาวัง) ที่เพชรบุรี สถาปตยกรรมในรัชกาลนี้ที่สร้างขึ้นใหม่ เลียนแบบตะวันตก แต่วัดวาอารามนั้นโปรดแบบไทย

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทางด้านสถาปัตยกรรมพระองค์ได้ทรงจัดสร้างและซ่อมแปลงไว้มาก บางแห่งมีศิลปแบบตะวันตกเจือปนอยู่ด้วย เช่น พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เป็นต้น ที่เป็นแบบตะวันตกล้วน ๆ ก็มีวัดนิเวศน์ธรรมประวัติที่บางปะอิน และพระที่นั่งอนันตสมาคม บ้านเรือนของชาวบ้านก็สร้างแบบตะวันตกมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในรัชกาลนี้ก็ยังมีส่วนไทยที่สามารถอยู่ เช่น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งทรงพระปรีชาสามารถทางวาดภาพแบบไทยลายไทย และยังทรง ผลิตผลงานความรู้แบบตะวันตกให้เข้ากับแบบไทยได้อย่างดียิ่ง

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยในศิลปกรรม ประวัติศาสตร์และวรรณคดีมาก ทรงนำทางในความนิยมศิลปแบบไทยยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทางนาฏศิลป์ทรงสนับสนุนทั้งศิลปินทั้งการแสดงโขนละครของไทย ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทโขนละครขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมทั้งทรงดัดแปลงละครพูดจากตะวันตกมาเป็นไทย

ความมั่งคั่งของศิลปกรรมของไทยได้ทวีขึ้น ตามแบบของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

และอีกอย่างหนึ่งซึ่งตกทอดมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว ได้พระราชทานหนังสือทั้งไทยและต่างประเทศ ตลอดจนพระนิพนธ์ต่าง ๆ ของรัชกาลที่ 6 จัดเป็นหอพระสมุดวชิราวุธ ซึ่งต่อมาทั้งหอพระสมุดวชิรญาณที่ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 5 และหอพระสมุดวชิราวุธก็ได้รวมกันเป็นหอสมุดแห่งชาติปัจจุบัน

6. ศาสนา

พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ และเอกราชศาสนาอุปถัมภ์ ดังนั้นพระมหากษัตริย์ไทยจึงมีนัยในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาตั้งแต่ประเทศไทยได้ยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ก็ได้ทรงละเลยศาสนาและศาสนิกของศาสนาอื่นที่คนไทยยอมรับนับถือ เพราะทรงตระหนักในแก่นแท้ของศาสนาทุกศาสนาว่า ต้องการให้คนเป็นคนดีทั้งสิ้น จึงทรงอุปถัมภ์บำรุงศาสนาทุกศาสนาโดยธรรม

พระมหากษัตริย์ไทยแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ได้ทรงทะนุบำรุงพระศาสนาเป็นอย่างดี และโดยลำดับดังนี้

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงปฏิบัติพระองค์ในฐานะที่ทรงเป็นพุทธมามกะอย่างดียิ่ง ตามประเพณีของไทยมาแล้วตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ กล่าวคือ ทรงผนวชเมื่อมีพระชนมายุได้ 21 พรรษา ขณะที่ยังรับราชการอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ณ วัดมหาธาตุ 1 พรรษา เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว ก็ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในการพระศาสนาตลอดมา เป็นต้นว่า ทรงสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดารามตามพระราชประเพณีการสร้างวัดในพระบรมมหาราชวัง ทรงปฏิสังขรณ์วัดที่มีอยู่เดิม 13 วัด มีวัดพระเชตุพนฯ และวัดสระเกศ และสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ทรงปฏิสังขรณ์วัดสลักเป็นวัดมหาธาตุ เป็นต้น โปรดให้เชิญพระพุทธรูปโบราณที่ถูกทอดทิ้งให้ชำรุดทรุดโทรมตามวัดร้างในพระนครหรืออยุธยา และเมืองเหนือมาซ่อมแล้วประดิษฐานไว้ในพระอารามที่ทรงปฏิสังขรณ์รวมทั้งสิ้น 1,200 องค์ โปรดให้สังคายนาและสร้างพระไตรปิฎกที่ถูกต้องให้เป็นฉบับหลวงสำหรับพระอารามทั้งปวง

ทรงบาตรและเลี้ยงพระ และสดับพระธรรมเทศนาทุกวัน ทรงกวดขันความประพฤติของพระสงฆ์เพื่อความบริสุทธิ์ผุดผ่องของพระศาสนา

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบสนองพระราชจริยวัตรของพระบรมชนกนาถ เช่น ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ที่ยังไม่เสร็จในรัชกาลที่ 1 ให้บริบูรณ์ ทรงซ่อมและสร้างพระไตรปิฎกที่ขาดหายไปเพิ่มเติม และปรับปรุงการศึกษาพระศาสนาให้เจริญงอกงาม การที่ทางพระพุทธศาสนามีการศึกษาพระปริยัติธรรมมีเปรียญถึง 9 ประโยค ก็ในรัชกาลนี้ พระราชพิธีวิสาขบูชาอันเป็นประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพราะเนื่องด้วยเป็นวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันเสด็จสู่พระนิพพานของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดขึ้นในรัชกาลนี้

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงสร้างวัด 3 วัด ทรงปฏิสังขรณ์และอนุเคราะห์ผู้อื่นปฏิสังขรณ์อีก 45 วัด ทรงสร้างพระไตรปิฎกเพิ่มเติมขยายการศึกษาพระปริยัติธรรม ตลอดจนการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย โปรดให้ภิกษุสามเณรเข้าไปเรียนพระปริยัติธรรมที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทเต็มทั้ง 4 มุข โปรดให้จารึกข้อความอันเป็นพระพุทธานุศาสน์และตำราอันเป็นวิชาความรู้ต่าง ๆ บนแผ่นศิลาในบริเวณพุทธาวาสวัดพระเชตุพนฯ หลังจากที่ได้ทรงปฏิสังขรณ์แล้ว วัดนี้ได้ชื่อว่า เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ พระพุทธศาสนาเกิดมีนิกายอีก 1 นิกาย

คือ ธรรมยุติกนิกาย ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎ (รัชกาลที่ 4) ได้ทรงบัญญัติขึ้นขณะที่ทรงผนวชอยู่ในรัชกาลที่ 3 นี้ ตลอดจนชาวต่างประเทศนำคริสต์ศาสนาเข้ามาเผยแพร่ภายในประเทศก็ได้ทรงขัดขวางแต่อย่างใด

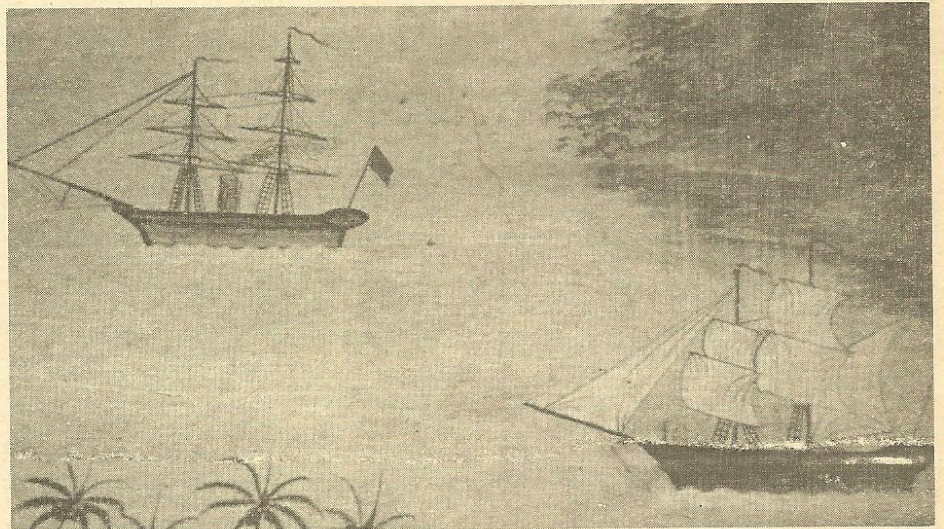
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงผนวชอยู่ตลอดรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาพระธรรมวินัยอย่างแตกฉาน และทรงสามารถตั้งคณะธรรมยุติกนิกาย ตลอดจนทรงสามารถเข้ากับชาวต่างประเทศได้ เพราะทรงมีความรอบรู้ในภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ทั้งมหานิกาย และธรรมยุติกนิกาย มิได้มีการแตกร้างในวงการพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอารามตามราชประเพณี พิเศษจากรัชกาลอื่น ๆ ก็คือ ทรงทำในต่างจังหวัดมาก ตลอดจนทำทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศ เช่น ติดต่อกับอังกฤษในอินเดียด้วยเรื่องพระพุทธศาสนา ทรงทะนุบำรุงพระจีนพระญวน ซึ่งเป็นพระในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานอีกด้วย

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นพระภิกษุตามพระราชประเพณี โปรดให้พระภิกษุสงฆ์ทรงปริยัติธรรมชำระพระไตรปิฎกแล้วพิมพ์เป็นภาษาไทย ทรงรับพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจากอินเดียมาบรรจุไว้ที่พระเจดีย์ภูเขาทอง ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ขึ้นให้พระสงฆ์ปกครองกันเอง มีมหาเถรสมาคมเป็นหลัก ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัดขึ้นมาก ที่สำคัญมากคือ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ซึ่งสร้างด้วยศิลปกรรมไทยอันยอดเยี่ยม

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-

เกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นพระภิกษุภายหลังที่ได้เสด็จกลับจากการศึกษา ณ ต่างประเทศแล้ว แม้จะมีได้ทรงสร้างวัดขึ้นใหม่ แต่ก็โปรดให้สร้างสถานศึกษาซึ่งมีสถาปัตยกรรมเช่นเดียวกับวัด คือ ร.ร.วชิราวุธวิทยาลัย ทั้งนี้ ก็เพราะมีพระราชดำริว่า วัดในประเทศไทยมีมากแล้ว จึงได้ทรงแต่พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในทางบูรณะปฏิสังขรณ์ให้ยืนยงคงทนต่อไป และยังทรงพระราชนิพนธ์เรื่องทางพระพุทธศาสนาขึ้นหลายเรื่อง เช่น พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร เทศนาเสือป่า เป็นต้น

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชภายหลังเสด็จกลับจากทรงศึกษาวิชาทหาร ณ ต่างประเทศ เมื่อเสด็จขึ้นเสวยราชย์แล้ว ในฝ่ายพระศาสนา ได้ทรงอาราธนาพระราชาคณะให้ชำระพระไตรปิฎกอีกครั้งหนึ่ง โดยให้ตรวจสอบทานกับพระไตรปิฎกของลังกา พม่า และของสมาคมบาลีปกรณ์ของอังกฤษ แล้วพิมพ์ขึ้นมากกว่าครั้งรัชกาลที่ 5 ทรงห่วงใยในความประพฤติของเด็กไทยมาก จึงโปรดให้มีการประกวดการแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กขึ้น แล้วให้กระทรวงศึกษาธิการพิมพ์แจกไปยังโรงเรียนต่าง ๆ และยังมีการประกวดอยู่ในปัจจุบัน

พระราชกรณียกิจในสมัยปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ

พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ยังคงดำรงอยู่ในฐานะองค์พระประมุขของชาติภายใต้รัฐธรรมนูญ พระองค์ทรงใช้พระราชอำนาจทางการบริหารโดยคณะรัฐมนตรี ทรงใช้พระราชอำนาจทางนิติบัญญัติทางสภาผู้แทนราษฎร และทรงใช้พระราชอำนาจทางตุลาการทางศาล เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว

แต่หลักสำคัญที่องค์พระมหากษัตริย์ยังทรงรับพระราชภาระเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ตามหลักแห่งทศพิธราชธรรม 10 ประการ และสังคหวัตถุ 4 ประการ ยังคงมีอยู่ ดังจะเห็นได้ว่า พระองค์ยังทรงเป็นองค์รวมแห่งสามัคคีธรรม เป็นองค์นำรักษาเอกราช เป็นองค์นำชาติเกียรติไกร และเป็นองค์นำไทยในไพบูลย์ดังที่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายี) ได้ตรัสไว้ดังจะได้พิจารณาพระราชกรณียกิจที่สำคัญแต่ละรัชกาลที่ได้ทรงบำเพ็ญอันเป็นเหตุก่อให้เกิดความนิยมไทยโดยลำดับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 2

มีนาคม พ.ศ. 2477 ซึ่งเป็นวันเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ ขณะนั้นพระองค์มีพระชนมายุ 9 พรรษา และประทับอยู่ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิส ดังนั้น จึงมีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จนกว่าจะทรงบรรลุนิติภาวะ เนื่องจากรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้มีระยะสั้น และพระองค์ประทับอยู่ในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุแห่งสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังกล่าว แต่ก็มีเรื่องความนิยมไทยเกิดขึ้นรัชสมัยดังปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา ตลอดจนประกาศที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น และยังมีรัฐนิยมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสมัยรัฐบาลของ วาสนา จอมพล ป. พิบูลสงคราม และมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีชี้แจงลักษณะของรัฐนิยมไว้ตอนหนึ่งว่า

“การสร้างความถาวรกับการสร้างความวัฒนา นั้น วิธีการไม่เหมือนกัน การสร้างความถาวรอาจอาศัยกฎหมายบังคับได้ แต่การสร้างความวัฒนา นั้น ไม่สะดวกที่จะใช้กฎหมาย รัฐบาลจึงได้จัดให้มีระเบียบการอันหนึ่งขึ้นเรียกว่า รัฐนิยม

รัฐนิยมมีลักษณะเช่นเดียวกับพระราชนิยมในสมัยก่อน ผิดกันแต่ว่า พระราชนิยมเป็นมติของพระมหากษัตริย์พระองค์เดียว ส่วนรัฐนิยมเป็นมติของรัฐ ซึ่งตั้งขึ้นโดยอนุโลมตามมติมหาชนเป็นประเพณีนิยมประจำชาติ”

รัฐบาลนี้ได้ออกกรัฐนิยมอีกหลายฉบับ โดยเฉพาะรัฐนิยมฉบับที่ 5 ที่ต้องการสร้างความนิยมไทย ว่า

“1. ชาวไทยพึงพยายามบริโภคแต่อาหารอันปรุงจากสิ่งซึ่งมีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย

2. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย

3. ชาวไทยพึงพยายามช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพการเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม และวิชาชีพของคนไทยด้วยกัน

4. กิจการสาธารณูปโภคอันใดที่รัฐบาลหรือชาวไทยจัดให้มีขึ้นแล้ว ชาวไทยพึงพยายามใช้และสนับสนุน

5. ชาวไทยผู้ประกอบการเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม งานอาชีพหรือวิชาชีพอันได้รับการสนับสนุนโดยรัฐนิยมฉบับนี้ ต้องพยายามรักษามาตรฐานปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น และดำเนินกิจการนั้น ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทุกประการ”

นี่คืองานที่รัฐบาลพยายามจะให้เกิดความนิยมไทยขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

ส่วนในรัชกาลปัจจุบัน พระองค์ก็ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นที่เกิดทุนของประชาชนชาวไทย เพราะทรงมีอยู่ในทศพิธราชธรรมและเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เห็นความสำคัญของพระราชกรณียกิจที่ทรงกระทำเพื่อประชาชน จึงขอนำเอาคำนำในหนังสือโครงการตามกระแสพระราชดำริ ซึ่งรัฐบาลได้พิมพ์เผยแพร่ได้เน้นถึงพระมหากรุณาธิคุณแก่พสกนิกรดังนี้

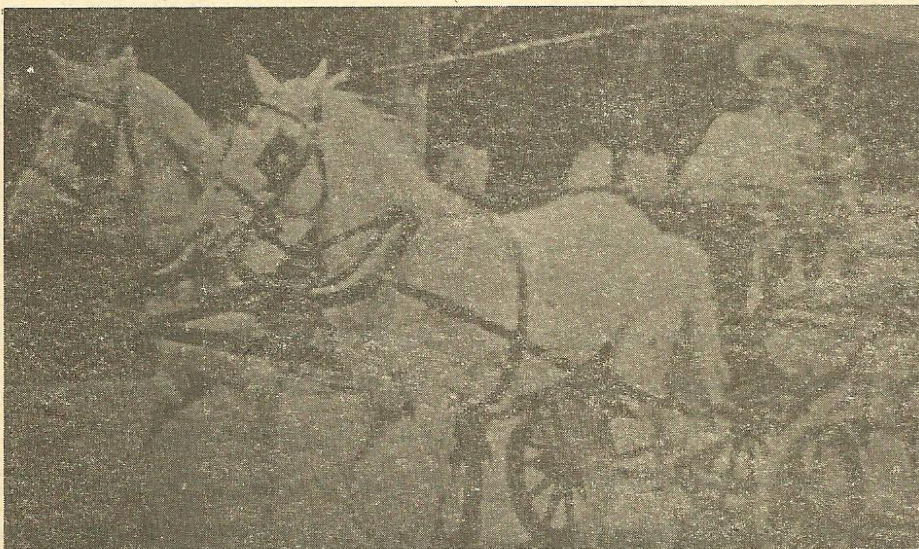
“วันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2518 เป็นอภิลักขิตกาลสำคัญยิ่ง ด้วยเป็นวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระเจริญพระชนมายุครบ 4 รอบ ทั้งจะเป็นปีที่ 30 นับตั้งแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อปีพุทธศักราช 2489 เป็นต้นมา สำนักนายกรัฐมนตรีเห็นว่าในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้ ควรจะรวบรวมเรื่องราวและเอกสารอันแสดงพระราชจริยาวัตรกับทั้งพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับการอำนวยการประโยชน์สุขแก่ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป จัดพิมพ์เป็นเล่มสมุดขึ้นไว้เป็นหลักฐานเพื่อเทิดทูนและเฉลิมพระเกียรติในสมัยอันเป็นมหามงคลนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมโครงการเกษตรที่หนองพลับ

โดยที่โครงการที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานไว้ ได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2496 จึงสมควรจะได้กล่าวถึงการเริ่มต้นของโครงการโดยสังเขป กล่าวคือ นับตั้งแต่ได้เสด็จพระราชดำเนินกลับจากทรงศึกษาในประเทศสวิส ใน พ.ศ. 2494 แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถได้ทรงมีพระราชหฤทัยฝักใฝ่ในทุกๆ สุขของราษฎร และมีพระราชปรารภว่าที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรให้ทั่วทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นในป่าลึกหรือขุนเขาอันทุรกัน-

ดาร ทั้งสองพระองค์ได้ทรงเลือกเสด็จพระราชดำเนินไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแห่งแรก และได้ทรงใช้เวลาเยี่ยมราษฎรโดยใกล้ชิดเป็นเวลา 20 วัน จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ ต่อจากนั้นก็เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในจังหวัดภาคเหนือและภาคใต้อีกตามลำดับ รวมทั้งจังหวัดภาคกลางอื่น ๆ ทั่วประเทศ ทำให้ทรงทราบถึงความเดือดร้อนต้องการของราษฎร จึงได้ทรงเริ่มกำหนดโครงการแรก แล้วเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน ในลักษณะที่เสมือนว่า ความทุกข์สุขของราษฎรเป็นความทุกข์สุขส่วนพระองค์

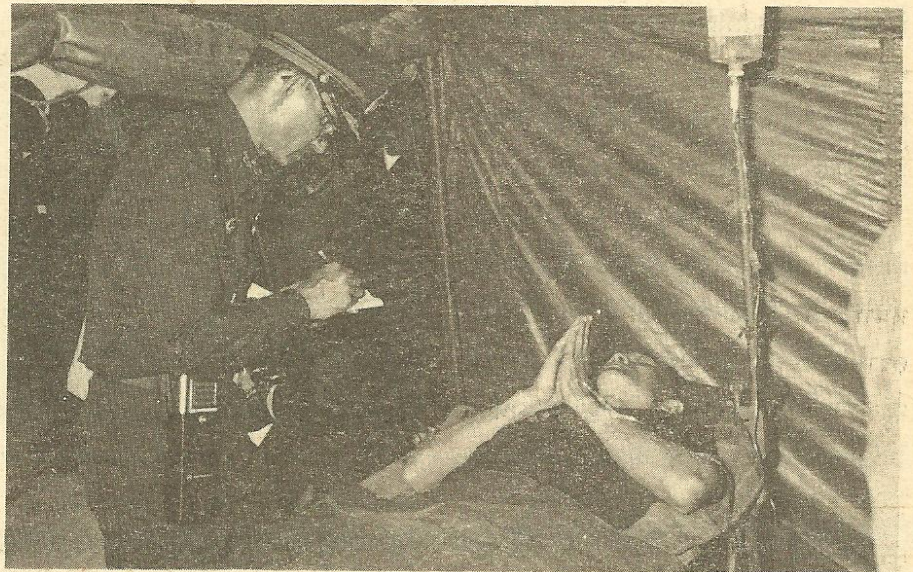
ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการใช้รถม้าเป็นครั้งแรกในราชการ โดยส่งมาจากชาว

ในการศึกษาพิจารณาโครงการในพระบรมราชานุญาตเคราะห์ประเภทต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้นนี้ ย่อมจะทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งและประทับใจในคุณค่าและพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อมหลายประการคือ

1. ความประทับใจในพระอัจฉริยภาพที่ทรงคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำของชาติอย่างครบถ้วน ทรงเล็งเห็นและวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้อง แล้วทรงแสวงหาทางที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยพระปรีชา

สามารถ ทรงมีพระอัจฉริยะในการโน้มน้าวใจคนให้สามารถรวมกำลังรวมทุนและทรัพยากรที่จำเป็น นำมาประกอบในการหาข้อมูลสำหรับจัดวางแผนและโครงการด้วยพระราชวิจารณ์อันสุขุมคัมภีรภาพทุกขั้นตอน ทั้งทรงมีพระอัจฉริยะในการพระราชทานความบันดาลใจ ให้ผู้ที่เข้าร่วมในการดำเนินโครงการใช้ความเพียรพยายามอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความสำเร็จสมดังพระราชปณิธาน

2. ความซาบซึ้งในคุณค่าแห่งสัจจะ และคุณประโยชน์ของโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทรงริเริ่มด้วยความเอาพระราชนุหทัยใส่ ซึ่งในสายตาของนักเศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต้องยอมรับว่าเป็นการตรงกับความต้องการของปัญหาหลักทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เพราะเห็นได้ว่าโครงการส่วนใหญ่เน้นมุ่งที่จะแก้ปัญหาทางเกษตรกรรม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร เป็นการตรงกับข้อเท็จจริงแห่งวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทย ในเมื่อร้อยละ 80 ของประชากรอยู่ในสาขาเกษตรตามชนบท ประชากรเหล่านี้ส่วนมากเป็นชาวนาชาวไร่ที่ยากจน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต้องการเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทรงเห็นด้วยว่าประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรมมาแต่เดิม และจะต้องเป็นอยู่ต่อไปในอนาคต จึงทรงมุ่งมั่นที่จะแก้ฐานะของเกษตรกรผู้ยากจนและตกอยู่ในสภาพล้าหลัง อันเนื่องมาจากการที่ต้องเช่าที่ดิน หรือมีที่ดินไม่เพียงพอทำมาหาเลี้ยงชีพ บ้างต้องกู้หนี้ยืมสินเพราะผลผลิตไม่อำนวย ต้องเสียดอกเบี้ยสูง จนบางรายถึงหนี้สินล้นพ้นตัว ด้วยการส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรเหล่านั้นให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีฐานะเป็นปึกแผ่นมั่นคง ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จและแผ่ขยายไปทั่วประเทศก็จะมีผลให้ประเทศไทยของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมทหารที่ได้รับบาดเจ็บ

เรามีความมั่นคงแข็งแรงในทางเศรษฐกิจอยู่ในฐานะเป็นที่ยอมรับนับถือของประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ โครงการต่าง ๆ ที่ได้ทรงวางขึ้นนั้น ได้กำหนดแนวทางที่จะแก้ปัญหาหลักดังกล่าวข้างต้นด้วยวิธีริเริ่มและสาธิตให้เห็นจากตัวอย่างจริง ๆ ดังตัวอย่างที่จะเห็นได้ต่อไปนี้

2.1 โครงการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์มหาศาล เป็นตัวอย่างที่ดีของการวางแผนโดยสมบูรณ์ (Comprehensive Planning) ทรงเริ่มเป็นแห่งแรกเมื่อ พ.ศ. 2507 ที่บริเวณหุบกะพง อำเภอดำรงวิทยะ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แห่งที่สอง ที่ดอนขุนห้วยในอำเภอยะรัง และจังหวัดเดียวกัน แห่งที่สาม ที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และแห่งที่สี่ ที่หมู่บ้านทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยทรงวางขั้นตอนดังนี้

(ก) เลือกว่าที่ดิน ทำการวิจัยพื้นที่และค้นคว้าหาข้อมูลจากการทดลองปลูกพืช แล้วทำการบุกเบิกที่ดิน สร้างปอน้ำและสิ่งจำเป็นให้เกษตรกรจำนวนน้อยเข้าทดลองทำการเพาะปลูก

(ข) เมื่อปรากฏผลในทางดี จึงขยายที่ดินให้ราษฎรที่ต้องการช่วยตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเข้าทำกิน โดยจัดสรรที่ดินให้เพียงพอดตามแผนผังและกฎเกณฑ์ที่วางไว้ แล้วจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเพื่อให้เกษตรกรพร้อมใจรวมกันเป็นกลุ่มก้อนก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นสำหรับประโยชน์ในการอาชีพของตน และเพื่อให้มีทุนหมุนเวียนในการใช้จ่ายในระยะเริ่มแรก โดยอาศัยความร่วมมือของทางราชการ สหกรณ์จะเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นส่วนรวมเพื่อรักษาไว้มิให้ที่ดินที่เกษตรกรได้เข้าทำกินแล้วหลุดมือไปได้ สำหรับเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกจะได้รับสิทธิทำกินในที่ดินที่ได้รับจัดสรรตลอดไปชั่วลูกชั่วหลาน สหกรณ์ยังทำหน้าที่รับซื้อพืชผลและหาตลาด จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคและของใช้ที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก และอาจขยายให้เป็นรูปสหกรณ์เอนกประสงค์ต่อไป

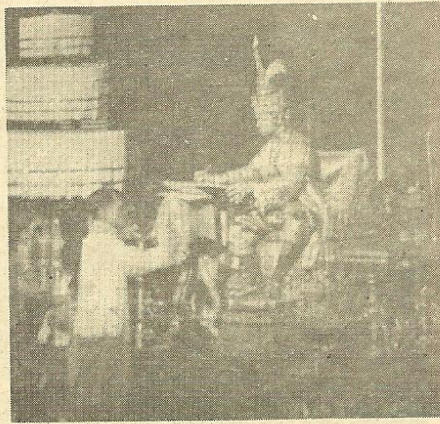
(ค) ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์ด้วยการสร้างถนน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการบริโภค พัฒนาการปลูกพืช การบำรุงที่ดิน การปลูกหญ้า การเลี้ยงโคพันธุ์ การทำและใช้ปุ๋ยคอกแทน

ปุ๋ยเคมี การฝึกสอนวิชาชีพที่บุคคลในครอบครัว จะทำได้ในยามว่าง เช่น การจักสาน การจัดสร้างโรงงานสำหรับผลผลิตในหมู่บ้าน เช่น โรงงานบ่มกล้วย เป็นต้น

(ง) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตร ทั้งศูนย์ย่อยและศูนย์ใหญ่เพื่อทำหน้าที่อบรมให้สมาชิกในหมู่บ้านสหกรณ์มีความสามัคคีและเมตตาจิตซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และให้ตระหนักในบุญคุณของรัฐบาลที่ช่วยบุกเบิกที่ดินและให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้าชมกิจการโดยผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านสหกรณ์

กิจการอันเกี่ยวกับส่วนรวมของหมู่บ้านสหกรณ์จะดำเนินไปภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการหมู่บ้านสหกรณ์นั้น ๆ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์เลือก โดยมีประธานกรรมการและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประมาณ 12 หรือ 16 คน

การดำเนินโครงการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ที่กล่าวมาแล้วนี้ ปรากฏว่าได้รับผลเป็นที่พอพระราชหฤทัย ดังนั้นในปลายพุทธศักราช 2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระบรมราชโองการให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่มีอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเร่งขยายความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ยากจนต่อไป และเมื่อได้มีการประกาศพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน พุทธศักราช 2518 ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราโชบายนี้แก่รัฐบาล พร้อมกับพระราชทานที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ทั้งหมด จำนวน 51,967 ไร่ 95 ตารางวา เพื่อวางโครงการปฏิรูปที่ดินเป็นตัวอย่างแก่เจ้าของที่ดินอื่น ๆ

รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับแรกเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475

ดังปรากฏตามสำเนาประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 5 กันยายน พุทธศักราช 2518 ส่วนค่าที่ดินที่จะได้รับตอบแทนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานให้เป็นกองทุนสำหรับดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรตามแบบสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในความควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

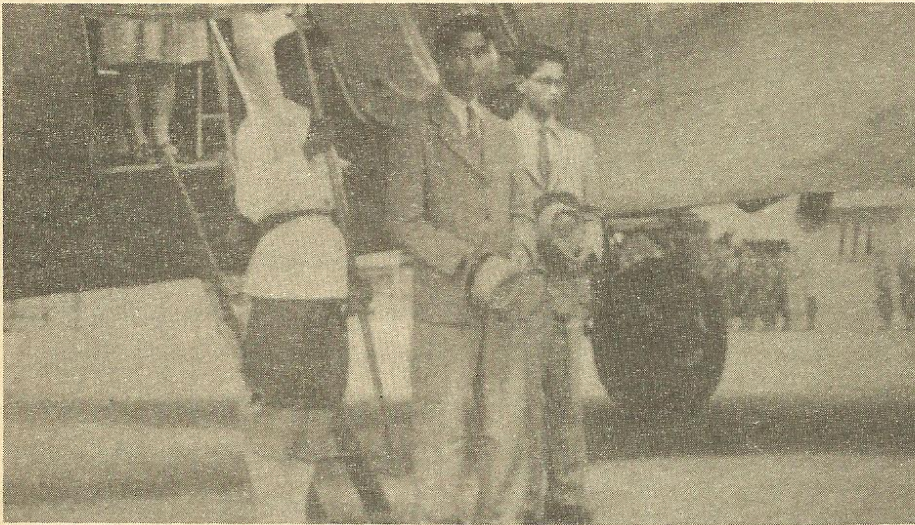
2.2 โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา ซึ่งเป็นโครงการอีกประเภทหนึ่งที่ได้พระราชทานพระราชดำริและข้อแนะนำให้จัดทำขึ้นในท้องที่ตามภูเขาสูงทางภาคเหนือที่มีสภาพพื้นที่แตกต่างกับที่ราบ แต่ก็เกินไปเพื่อพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์แก่ราษฎร ชาวเขาในด้านการเกษตรและการครองชีพ โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแนะนำให้จัดตั้งศูนย์โครงการขึ้นในหมู่บ้านชาวเขามากมายหลายแห่ง และวางมาตรการช่วยเหลือแนะนำต่าง ๆ กันไปตามความเหมาะสมของแต่ละศูนย์ เช่น การทดลองปลูกพืชเมืองหนาว การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกพืชไร่ การทำอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

2.3 โครงการขุดคลองระบายน้ำ โครงการประเภทนี้แม้จะไม่มีปัญหาหลักซับซ้อนมากเหมือนโครงการพัฒนาที่ดิน แต่ก็ต้องการผู้นำที่สามารถเข้าใจถึงปัญหาและมองเห็นทางแก้ที่มีประสิทธิภาพในอันที่จะนำเอาทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือทำให้พื้นที่ดินเปลี่ยนสภาพมาใช้ทำการเพาะปลูกได้โดยพ้นจากภัยธรรมชาติ นับเป็นงานที่น่าจะประเมินและเสาะแสวงหาว่า จะมีในแหล่งใดอีกที่ควรจะได้รับ การดัดแปลงแก้ไขและจัดวางโครงการเพิ่มขึ้นได้

2.4 โครงการฝนเทียม เป็นโครงการอีกประเภทหนึ่งที่ทรงเห็นว่า จะเป็นทางช่วยขบชีวิตพืชไร่เป็นบริเวณกว้างขวางมิให้สูญเสียโดยสิ้นเชิง ในกรณีที่เกิดฝนแล้งผิดปกติ เป็นเครื่องช่วยเหลือในด้านการเกษตรในกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจะเป็นคุณประโยชน์ต่อราษฎรอย่างยิ่ง ประชาชนจึงเรียกชื่อว่าเป็น “ฝนหลวงพระราชทาน” หรือ “ฝนหลวงพิเศษ” ทั้งยังเลื่องลือออกไปยังประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย จนมีการแสดงความสนใจใคร่จะได้รับทราบและได้มาดูวิธีปฏิบัติงานของโครงการนี้ แม้ว่าจะยังทรงถือว่าอยู่ในขั้นวิจัยและทดลองกระทำอยู่

2.5 โครงการปลูกป่า เป็นหัวใจสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการเกษตรในการสร้างทรัพยากรอันมีค่าสำหรับอนาคต เพื่อชดเชยความสูญเสียป่าไม้ที่ถูกตัดและนำมาใช้รวมทั้งที่ถูกลักลอบโค่นล้มทำลายลงไปอย่างน่าวิตกว่าจะทำให้ต้นน้ำลำธารเกิดการดินเซินแห้งแล้ง ในเวลาเดียวกันโครงการนี้ย่อมจะช่วยรักษาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในเกษตรกรรม และช่วยลดอุทกภัยอีกทางหนึ่งด้วย

3. ในด้านการบริการสังคมนั้นแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จ
นิวัติพระนคร เป็นครั้งแรกหลังจากขึ้นครองราชย์

พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานพระเมตตาคุณและพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชากรราษฎรทั่วทุกหนทุกแห่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกตลอดมา ได้ทรงเจริญรอยตามสมเด็จพระบรมมหาราชในการพระราชทานบริการแพทย์ ดังจะเห็นได้จากโครงการแพทย์หลวงพระราชทาน โครงการการทันตกรรมพระราชทาน ตลอดจนโครงการแพทย์เคลื่อนที่

4. ในด้านการศึกษา ได้ทรงช่วยเหลือด้วยการพระราชทานพระราชดำริและข้อแนะนำในการจัดทำโครงการสาธนากรมไทยสำหรับเยาวชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในแขนงวิชาต่าง ๆ โดยจัดพิมพ์ออกเป็นเล่ม ๆ ในรูปที่สามารถจะใช้ศึกษาแบบพ่อแม่สอนลูก พี่สอนน้อง หรือศึกษาด้วยตนเองในระบบครอบครัว นอกจากนั้นได้พระราชทานพระราชดำริเรื่องการสร้างโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล ซึ่งได้เกิดเป็นโครงการโรงเรียนร่มเกล้าในจังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนราธิวาสในขณะนี้

สรุปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่

หัวได้ทรงพยายามทุกทางที่จะให้การใช้ทรัพยากรภายในประเทศเป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น ทรงหาทางเสริมสร้างและขยายบริเวณที่ดินซึ่งเดิมรกร้างใช้ประโยชน์ไม่ได้ ให้กลับใช้เป็นประโยชน์ ด้วยการสำรวจพื้นที่และโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทดลองว่า จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร ซึ่งเป็นการถูกต้องกับความต้องการและความจำเป็นแห่งกาลเวลา ในเมื่อพลเมืองนั้นเพิ่มมากขึ้นทุกทีแต่ที่ดินภายในประเทศนั้นคงที่หาได้ขยายออกไปด้วยไม่ อีกประการหนึ่งได้ทรงกระทำสิ่งที่ยังขาดอยู่ในปัจจุบัน คือการวิจัยด้วยการกระทำและการสาธิต เป็นการพระราชทานประโยชน์อย่างใหญ่หลวงที่จะช่วยให้หน่วยราชการสามารถริบเอาผลงานวิจัยแต่ละเรื่องไปสร้างสรรค์เพิ่มเติมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ เป็นการแสดงว่าได้ทรงยึดหลักสนับสนุนให้กลมกลืนกับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลทั้งพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้หน่วยราชการและประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในพระราชดำริโดยตลอด

อนึ่ง โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ประเภทต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นนี้ เป็นเพียงส่วน

หนึ่งของพระราชจริยาวัตรและพระราชภารกิจซึ่งมีอยู่นานัปการ พสกนิกรของพระองค์ย่อมรู้แก่ใจว่าได้ทรงประกอบกรณานหนักเพียงใด แม้ผู้สื่อข่าวต่างประเทศที่ได้นำเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทยไปลงพิมพ์ในนิตยสารต่างประเทศก็เคยเขียนไว้ว่า ในบรรดากษัตริย์ของประเทศต่าง ๆ ในโลก ซึ่งมีอยู่ 25 พระองค์ไม่มีพระองค์ใดที่ทรงทำงานหนักเท่าพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์นี้

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทุกพระองค์ที่ได้เชิญมาเพื่อให้ท่านพิจารณาตั้งแต่ต้น ท่านคงจะเห็นได้ว่า องค์พระมหากษัตริย์ได้ทรงปลูกฝังความนิยมไทยให้แก่คนไทยทุกประการ ทั้งในด้านที่จะให้ไทยคงเป็นไทยในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม อันติงาม และด้านอื่น ๆ ขณะนี้ประเทศไทยได้พยายามเพื่อจะส่งเสริมความนิยมไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็ควรจะได้เจริญรอยเบื้องพระยุคลบาทศึกษาพระราชกรณียกิจให้ต้องแท่นแน่นอนแล้วช่วยกันเสริมสร้างความนิยมไทยให้แผ่ไพศาลยิ่ง ๆ ขึ้นไป ไทยก็คงจะเป็นไทชั่วกาลนาน.

คนไทยผูกพันชีวิตกับข้าวมาก ผู้ใหญ่จึงสั่งสอนอบรมเด็กให้เกิดความกตัญญูรู้คุณ ด้วยการสอนให้ไหว้แม่โพสพเมื่ออิ่มข้าวแล้ว ในฐานะที่แม่โพสพเป็นผู้ให้ข้าวเช่นเดียวกับคริสตศาสนิกชน ได้ให้นักถึงคุณพระเป็นเจ้าผู้ให้อาหารแก่เขาก่อนจะลงมือรับประทาน ซึ่งเขายังปฏิบัติโดยเคร่งครัดมาจนบัดนี้ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไหน หมู่ชนชาติใด

แม่โพสพ

ศจ. พ.ต.ท.หญิง คุณหญิงพะอบ โพชะกฤษณะ

“อิ่มแล้วรีจะ ไหว้แม่โพสพเสียลูก”

คำสอนนี้ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน แทบจะกล่าวได้ว่าคนสมัยก่อนสงครามคุ้นกับคำว่า “แม่โพสพ” นี้ดีและไม่มีใครซักถาม แต่มาสมัยนี้สมัยที่วิทยาศาสตร์เจริญ เด็ก ๆ มักจะสงสัยและตั้งคำถาม ถ้าผู้ใหญ่ตอบโดยไม่ให้เหตุผลให้เขาเชื่อได้ ก็จะฝังใจว่าเป็นเรื่องเหลวไหล และเห็นว่าผู้ใหญ่มึนงง ถ้าเขาถามว่าทำไมถึงต้องไหว้แม่โพสพ จะตอบเขาว่าอย่างไร

ขณะนี้เป็นเวลาที่กำลังจะถึงฤดูเกี่ยวข้าว จึงขอนำเรื่องที่ได้ไปประสบพบเห็นมาเล่าสู่กันฟัง เพราะเมื่อจะเกี่ยวข้าวหรือเกี่ยวข้าวและนำขึ้นยังขึ้นฉาง จะมีการรับขวัญแม่โพสพและประเพณีที่สืบทอดกันมา

นี้เป็นเรื่องไร้สาระหรือไม่ ขอท่านผู้อ่านทั้งเด็กผู้ใหญ่ได้ใช้ดุลยพินิจของตนเอง ว่าเหตุใดหรือจึงสืบทอดกันมาจนบัดนี้ เป็นเรื่องที่มีเหตุผลแต่เรายังไม่เข้าใจ เพราะปู่ ย่า ตา ทวดของเราท่านฉลาดหลักแหลมรู้เท่าถึงการณ์ แต่ได้ฝากข้อคิดไว้ให้พิจารณาใช้หรือไม่ ปัญหาที่ฝากไว้ให้ท่านช่วยกันขบคิด

คติโบราณที่สืบมาไม่ว่ามนุษยชาติใด ภาษาใด เชื่อกันว่าสิ่งที่เกิดมาโดยธรรมชาติมิได้อุบัติขึ้นเอง มีผีหรือเทวดาซึ่งแฝงอยู่เป็นผู้สร้างและพิทักษ์รักษา มนุษย์มองไม่เห็น ถ้าโกรธก็จะหนีไปเสีย จึงต้องทำพิธีพลีบูชา ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและพืชหลักที่สำคัญที่สุดคือ ข้าว

ซึ่งแต่ก่อนเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของประเทศ แม้นับนี้ก็ยังเป็นที่ยอมรับว่าชาวนาคือกระดูกสันหลังของประเทศ พลเมืองประมาณเกือบร้อยละ 80 เป็นเกษตรกร ในที่นี้จะขอกล่าวแต่เรื่องราวที่เกี่ยวกับ “ข้าว” เท่านั้น

ชาวนาถือว่าเทวดาผู้รักษาข้าวคือแม่โพสพ (ซึ่งจะมีที่มาอย่างไร แปลว่า อะไรจะไม่ขอวิเคราะห์ในด้านภาษา แต่จะขอพิจารณาในด้านความเชื่อ) แม่โพสพนั้นมีคุณมากเพราะที่เขาได้ยังชีพมาได้ก็เพราะบารมีแม่โพสพ คุ่มครองรักษาข้าว ทั้งนี้ก็เพราะนอกจากการทำนาจะเป็นอาชีพหลักของคนไทยแล้ว ยังเป็นอาหารหลักอีกด้วย

ชาวนานับถือแม่โพสพมาก เขาถือว่า

ถ้าเคารพกราบไหว้ก็จะเกิดความสมบูรณ์
พูนสุข แต่ถ้าถูกจะได้รับผลตรงกันข้าม
แม่โพสพนั้นขวัญอ่อนต้องดูแลทะนุถนอม
เช่น จะเก็บเกี่ยวก็ไม่ให้ตกหล่น จะเทข้าว
ลงครกก็ไม่ให้ปากกระดังเคาะกับครก จะ
ทำให้แม่โพสพตกใจ ถ้าคิดตามเหตุผลก็เพื่อ
กันไม่ให้ขอบกระดังหลุดหรือเวลาหยุดตำ
ข้าวไม่ให้วางสากขวางครกก็เพื่อกันไม่ให้
เลื่อนตกลงมาทับเท้าคนตำข้าว การสร้าง
ความเชื่อเช่นนี้เป็นสื่อสั่งสอน นอกจากนี้
นั้นท่านยังมีการทำพิธีพืชมบูชา ให้เกิดความ
ศักดิ์สิทธิ์ เช่น การรับขวัญแม่โพสพทุก
ระยะของการทำนา นับตั้งแต่เริ่มดำนา ข้าว
ตั้งท้อง ข้าวขึ้นลานหรือขึ้นยุ้ง การทำพิธี
แต่ละครั้งก็คล้ายกันคือขอความสวัสดีมงคล
คุ้มครองผู้ทำพิธีรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าเขามี
เทวดาติดตามคอยดูแลงานของเขา พิธีเช่น
นี้ทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดความอบอุ่น
ทางใจ การทำงานก็มีพลังใจ มีความพยายาม
อยากทำดี คล้ายคติของคริสตศาสนิกชนที่
สอนให้รู้สึกว่าคุณพระผู้เป็นเจ้าติดตามเขาไป

แม่โพสพ

ทุกหนแห่งคอยคุ้มครองดูแลรักษา นอกจากนี้
นั้นพิธีขึ้นตอนต่าง ๆ นั้นยังเป็นการแสดง
ความเคารพและกตัญญูทวดเวทิตาต่อผู้มี
คุณ จะขอเล่าถึงพิธีพืชมบูชาเท่าที่เคยเห็น
เมื่อปี 2522 นี้ที่ตำบลท่าหว้า จังหวัดสุพรรณ-
บุรี เป็นพิธีรับขวัญแม่โพสพ ตอนข้าวขึ้น
ยังแสดงว่าความเชื่อในเรื่องแม่โพสพยังฝัง

แน่นในจิตใจของชาวนาจนบัดนี้ พิธีมีดังนี้

การรับขวัญจะต้องทำในวันศุกร์ถือ
ว่าเป็นวันดี ผู้เชิญแม่โพสพต้องเป็นผู้หญิง
(ส่วนมากเจ้าของนา) หาบเครื่องสังเวยมี
ผักพรวา ปลาอย่า ขนมห่มแดง ขนมห่มขาว
บายศรีปากชามและไข่ต้ม กล้วย อ้อย
หมากพลู อยู่ในกระจาดข้างหนึ่ง มีผ้าปิด
มิดชิด อีกข้างหนึ่งเป็นตะขอเกี่ยวขวิดใส่
ข้าวบ้านเรียกว่า “ข้าวผอกบอคน้ำ” “ข้าว
ผอก” แปลว่าข้าวกลางวัน “บอคน้ำ” คือ
กะบอคน้ำเพราะเดิมใช้กระบอคน้ำ

เมื่อผู้ทำพิธีหอบไปถึงที่หมายกลางนา
จะวางหอบลง เอาใบตองปูวางเครื่องพลี-
บูชาลงบนใบตองปักธงโดยรอบแล้วผู้ทำ
พิธี กล่าวคำเชิญแม่โพสพกลับจากนาไปขึ้น
ยุ้ง คำกล่าวล้วนเป็นคำไพเราะ ดังนี้ “วัน
นี้วันศุกร์วันดี เชิญแม่โพสพ โพศรี จัน-
เทวี ศรีสมร กลับจากนา วันนี้เป็นวันดี
มาเชิญแม่ หากอยู่หัวระแหง แฝงอยู่ยอด
ไม้ยอดไผ่ อย่าตากน้ำค้าง อยู่เลยแม่คุณ
เชิญไปยังข้าวฉางทองเกิดแม่คุณ” แล้วก็กู่
เรียก มือก็ถือผ้าคลุมหอบกระพือแล้วหมุน
ไปรอบ ๆ เสร็จแล้วเก็บของลงหอบถือว่า
แม่โพสพกลับไปด้วยแล้ว ผู้ทำพิธีหอบกลับ
ไปที่ยุ้งข้าว ระหว่างเดินทางกลับมาที่ลาน
นวดข้าวจะพูดกับใครหรือหยุดไม่ได้เลยจน
ถึงยุ้ง ผู้ทำพิธีขึ้นไปบนยุ้ง แล้วเอาบายศรี
ไปวางไว้ว่าพิธีรับขวัญ หลังจากนั้นมีการ
ทำบุญลานตามพิธีทางพุทธศาสนา

คำกล่าวเชิญแม่โพสพนั้นมีต่าง ๆ กัน
หลายตำรา แต่รวมความแล้วก็ขอความคุ้ม
ครองให้มีความสุขได้ข้าวมากมาย อัน-
ตรายทั้งหลายอันได้แก่พวกสัตว์ที่มากินข้าว
โจรผู้ร้ายและอัคคีภัยอย่าให้มากล้ำกราย
ทั้งนี้ก็สุดแต่จะทำพิธีตอนไหน ดังในสารา-
นุกรมได้ยกตัวอย่างไว้ว่า โอม แม่โพสพ
โพสพ แม่พดารา แม่จันทวี แม่ศรีโสภะ
ได้เลี้ยงดูลูกมาใหญ่กล้าถึงเพียงนี้ ลูกขอ

ชาวนากำลังเกี่ยวข้าว

บวงสรวงด้วยพวงมณี รูปเทียนอักขร ตาม
มีบูชา ขอบเทพเจ้า ปกเกล้าเกษา ทำไร่นา
ได้ผลมากมาย อีกทั้งตะกวด เพลี้ย ทั้ง
เพลี้ยลงนา อีกทั้งโจรและอักษภัย จง
พิณาศลิบทาย โอมประสิทธิ์แก่ข้าพเจ้า
สวาทะ” (คำสรรเสริญแม่โพสพนี้คงจะ
เป็นรับขวัญตอนข้าวตั้งท้องหรือตอนลงมือ
ดำนา)

แม่โพสพเชื่อกันว่าเป็นผู้หญิง รูป
แม่โพสพเท่าที่เขียนกันไว้ เป็นรูปหญิงไทย
แต่งกายแบบโบราณ นุ่งผ้ายก ห่มผ้าสไบ
เฉียง สวมกะบังหน้าอยู่บนแท่นสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า มือขวาหงายขึ้นเพลาตรงนิ้วระหว่าง
หัวแม่มือกับนิ้วชี้จับเป็นวง สำหรับปักต้น
ข้าวมีรวงเป็นเวลากลับไ้วบูชา ส่วนมือ
ซ้ายอยู่ในท่าเท้าแขนแท่นสี่ด้านเขียนเป็น
ภาพในนา มีน้ำมีข้าวมีบัวมีญาติตลอดจนมี
กิ้งมีปลา พาหนะของท่านคือปลารายปลา
สลาดหรือปลาบู่ ตลอดจนขี้นกก็มี แสดง
ว่าท่านเป็นเทวดาน้ำมากกว่าเป็นเทวดาบก
ลักษณะแม่โพสพที่พรรณนามานี้ พระยา
อนุমানราชชนท่านว่า เามาจากรูปหล่อ
ของเก่าที่เขาบูชาไว้ตามบ้านเรือนเท่านั้น
ถ้าเป็นรูปเขาลงยันต์ไว้ด้วยเรียกว่ายันต์แม่
โพสพ มีไว้บูชาเพราะเชื่อว่าหนูจะไม่กัด
ขโมยจะไม่ลักข้าว

นอกจากในด้านอาชีพแล้ว แม่โพสพ
ยังมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนไทย
โดยทั่วไป เพราะถือกันว่าแม่โพสพเป็น
เจ้าของข้าวที่เรารับประทานอยู่ทุกวัน ทำ
ให้เรามีชีวิตเป็นสุขอยู่ได้ จึงควรสำนึกถึง
บุญคุณและต้องไม่ทำอะไรเป็นการดูหมิ่น
ดูแคลน

คนไทยมีอาหารข้าวเป็นหลัก จนถึง
กับเป็นส่วนหนึ่งคำหักทายหรือคำเชิญชวน
โดยมรรยาทในเวลาประกอบพิธีกัน เช่น
“กินข้าวแล้วหรือยังกะ” “เชิญกินข้าวด้วยกัน
ก่อนชีกะ (ครับ)” ไม่มีใครกล่าวถึงอาหาร

อย่างอื่นเลยทั้ง ๆ ที่มีหลายอย่าง แม้แต่
ขนมหวานนานาชนิดของไทยประมาณเกือบ
200 อย่าง ก็ใช้ข้าวเป็นหลัก มีส่วนผสมอื่น
คือมะพร้าว น้ำตาล ถั่ว ฯลฯ จึงถือได้ว่า
คนไทยผูกพันชีวิตกับข้าวมาก ผู้ใหญ่จึงสั่ง
สอนอบรมเด็กให้เกิดความกตัญญูรู้คุณ ด้วย
การสอนให้ไหว้แม่โพสพเมื่ออิมข้าวแล้ว
ในฐานะที่แม่โพสพเป็นผู้ให้ข้าวเช่นเดียวกับ
คริสตศาสนิกชนได้ให้ถึงคุณพระเป็นเจ้า
ผู้ให้อาหารแก่เขาก่อนจะลงมือรับประทาน
ซึ่งเขายังปฏิบัติโดยเคร่งครัดมาจนบัดนี้ไม่
ว่าจะอยู่ในประเทศไหน หมู่ชนชาติใด ผู้
เขียนได้ไปร่วมในงานของเขาหลายครั้งใน
ต่างประเทศก็ยังต้องปฏิบัติตาม

คนไทยสมัยก่อนสอนมรรยาทในการ
รับประทานอาหาร ว่าต้องไม่ให้ข้าวเหลือในจาน
ไม่ให้ทำข้าวหกตกหล่นออกมานอกจาน

ถ้าหากตกหล่นต้องเก็บ จะให้ข้าวสุนัขกิน
เทลงกับพื้นไม่ได้ เป็นการดูถูกแม่โพสพ
พานจะโกรธต้องใส่ภาชนะ ทั้งนี้จะเห็นได้
ว่าท่านอาศัยความเชื่อในการอบรม สั่ง
สอนทางอ้อมและให้ฝังเข้าอยู่ในจิตใจที่ละ
น้อยๆ จนเกิดความเคยชิน เพราะการฝึก
จิตใจนั้นจะฝึกด้วยการบอกกล่าวเท่านั้นไม่
พอ ต้องได้ปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติจนเข้าใจแล้ว
ความรู้สึกนั้นจะซึมซาบเข้าไปเอง การ
อบรมสั่งสอนดังกล่าวมาแล้ว ก็คือสอนให้
กตัญญูต่อผู้มีคุณ ประหยัด รักความสะอาด
ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สังคมประสงค์และพยายาม
ปลูกฝังอยู่ในบัดนี้

ความเชื่อนั้นถ้ารู้จักวิเคราะห์และนำ
สิ่งที่เป็นประโยชน์มาจะทำให้เกิดระเบียบ
ของสังคมอย่างดียิ่ง

ต้นข้าว

ราชาศัพท์

เย็นใจ เลหาทวนิช

ราชาศัพท์หรือภาษาสุภาพที่พึงใช้กับพระมหากษัตริย์ตลอดจนผู้ทรงคุณงามความดีสูงอันมีสมเด็จพระสังฆราชและพระภิกษุ เป็นอาทินี้ เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่อันสูงส่ง ละเมียดละไมที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมไว้สำหรับชาวไทยเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่ควรรักษาไว้คู่กับชาติไทยตลอดไป

บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุขเพราะพลเมืองรู้จักบทบาทและหน้าที่พลเมืองดีของตนเองตลอดจนเคารพในสิทธิของผู้อื่น แต่มีประการสำคัญที่จะลืมเสียมิได้คือรู้จักยกย่องให้เกียรติกันและกัน

เกียรติเป็นของแปลก เพราะไม่อาจแสวงหาหรือสะสมด้วยตนเองได้เหมือน

สิ่งของหรือเงินทอง แต่ต้องอาศัยผู้อื่นเขามอบให้ด้วยซาบซึ้งในคุณงามความดี

เกียรติที่มอบให้แก่กันย่อมเป็นเครื่องผูกพันน้ำใจทั้งผู้ให้และผู้รับ อีกเป็นเสมือนน้ำหล่อเลี้ยงหัวใจให้ชุ่มฉ่ำสดชื่นทั้งสองฝ่าย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นผู้นำในเรื่องการให้เกียรติ เพราะร่มเกล้า ฯ ทั้งสองพระองค์เสด็จเยี่ยมเยียนพสกนิกรไปทั่วทุกทิศโดยเฉพาะในชนบท ทรงให้เกียรติแก่ทุกคนโดยพระราชทานความใกล้ชิดมิได้ถือพระองค์แต่ประการใด ทรงพอพระทัยที่ชาวบ้านพูดกับพระองค์เยี่ยงสามัญชน ทรงสนพระทัยในเรื่องความเดือดร้อนนานาประการที่ประชาชนประสบ และทรงหาหนทางช่วยเหลืออย่างสุดพระกำลัง ทรงตราครุฑพระวรกายจนกระทั่งวันหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร มีพระอาการน่าวิตก แต่ด้วยเดชพระบุญญาบารมี ตลอดจนอำนาจแห่งความ

จงรักภักดีของประชาชน พระอาการประชวรจึงยุติลงในที่สุด ทรงฟื้นฟูพระพลานามัยได้ในเวลาอันไม่นาน เป็นที่ปิติยินดีกันทั่วหน้า

“ราชาศัพท์” หรือภาษาสุภาพที่พึงใช้กับพระมหากษัตริย์ ตลอดจนผู้ทรงคุณงามความดีสูงอันมีสมเด็จพระสังฆราชและพระภิกษุสงฆ์ เป็นอาทินี้ เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่อันสูงส่ง ละเมียดละไมที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมไว้เพื่อเทอดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และผู้ทรงคุณความดีสูงทั้งหลายทั้งยังประกอบด้วยคำสุภาพที่เหมาะสมแก่การพูดและเขียนทุกโอกาส

การรู้จักราชาศัพท์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนไทยทุกคน เพราะประเทศไทยมีระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมานานนับพันปีแล้ว การรู้จักใช้ราชาศัพท์จึงเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่ควรรักษาไว้ให้คงอยู่คู่ชาติไทยชั่วกาลนาน **วารสารไทย** จึงนำราชาศัพท์มาทยอยลง

พิมพ์เผยแพร่ฉบับนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

เกี่ยวกับร่างกาย

หัว	พระเจ้า (เฉพาะพระเจ้าแผ่นดิน) พระเศียร (เฉพาะพระราชวงศ์) ศีรษะ (คนสามัญ)
เส้นผม	เส้นพระเจ้า หรือพระเจ้า (เฉพาะพระเจ้าแผ่นดิน) พระเกศา พระเกศ หรือพระศก (เฉพาะพระราชวงศ์)
หน้าผาก	พระนลาฏ
คิ้ว	พระขนง พระภุม
ดวงตา	พระเนตร พระจักขุ พระนัยน์
จมูก	พระนาสา พระนาสิก
แก้ม	พระปราง
หนวด	พระมัสสุ
ปาก	พระโอษฐ์
ฟัน	พระทนต์
ลิ้น	พระชีวา
ต้นลิ้น (ลิ้นไก่)	มูลพระชีวา
คาง	พระหนุ (อ่านว่า พระหะนุ)
ขากรรไกร	ต้นพระหนุ
หู ใบหู	พระกรรณ
ดวงหน้า	พระพักตร์
คอ	พระศอก
ไหปลาร้า	พระรากขวัญ
บ่า ไหล่	พระอังสา
ต้นแขน (ตั้งแต่ไหล่ถึงข้อศอก)	พระพาหา พระพาหุ
ปลายแขน (ตั้งแต่ข้อศอกถึงข้อมือ)	พระกร
ข้อมือ	ข้อพระกร ข้อพระหัตถ์
มือ	พระหัตถ์
นิ้วมือ	พระองคุลี นิ้วพระหัตถ์

อก	พระอุระ พระทรวง
นม	พระถัน พระเต้า
รักแร้	พระกัจฉะ หว่างพระพาหา
ท้อง	พระอุทร
หัวใจ	พระหทัย พระกมล
ปอด	พระปับผาสะ
ดี	พระปิตตะ
ตับ	พระยกะนะ (อ่านว่า พระยะกะนะ)
ไต	พระวิกกะ
ม้าม	พระปีหกะ
น้ำลาย	พระเชพะ
เลือด	พระเสมหะ
น้ำตา	น้ำพระเนตร
น้ำมูก	มูลพระนาสิก
เหงื่อ	พระเสโท

เกี่ยวกับภาษาที่ใช้สอยและอาหาร

โต๊ะ(สำหรับวางกับข้าว)	พระสุพรรณภาษณ์
กระโถนเล็ก	พระสุพรรณศรี
กระโถนใหญ่	พระสุพรรณราช
น้ำดื่ม	พระสุธารส
น้ำชา	พระสุธารสชา
ของกิน	
กับข้าว	เครื่องคาว
ของหวาน	เครื่องหวาน
ของว่าง	เครื่องว่าง
ข้าว	พระกระยาเสวย
ช้อน	ฉลองพระหัตถ์
ส้อม	ฉลองพระหัตถ์ส้อม
ตะเกียบ	ฉลองพระหัตถ์ตะเกียบ
เสื่อ	ฉลองพระองค์ พระกัญจกะ
แว่นตา	ฉลองพระเนตร
รองเท้า	ฉลองพระบาท
ถุงเท้า	ถุงพระบาท

การกราบบังคมทูล (พูดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ)

- สรรพนามบุรุษที่ 1 (ใช้แทนตัวเอง) ใช้คำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า”
- การแนะนำตนเองก่อนกราบบังคมทูล เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ใช้ว่า “ข้าพระพุทธเจ้า.. (ออกชื่อตนเอง)...ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท”
- ในการกราบบังคมทูลตามปกติ เช่น เมื่อมีกระแสพระราชดำรัสถามว่า “ชื่ออะไร” ก็กราบบังคมทูล เพียงแต่ว่า “ข้าพระพุทธเจ้าชื่อ.....พระพุทธเจ้าข้า”
- สรรพนามบุรุษที่ 2 (คือคำว่า “ท่าน”) ใช้คำว่า “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท”
- คำรับ (คือคำว่า ครับ, ค่ะ) ใช้คำว่า “พระพุทธเจ้าข้า” (คำนี้ย่อมาจาก “พระพุทธเจ้าข้า ขอรับรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม” ถ้าเป็นการลาลองสำหรับผู้หญิงใช้ “เพคะ” ก็ได้)
- คำขึ้นต้น ใช้คำว่า “ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม”
- คำลงท้าย ใช้คำว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ”
- ถ้าจะกราบบังคมทูลเสนอความเห็นของตน ใช้ว่า “เห็นด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมว่า.....”
- ถ้าจะกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ ใช้คำนำว่า “ขอพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม”
- ถ้าจะกราบบังคมทูลเพื่อขอบพระเดชพระคุณ ใช้ว่า “พระเดชพระคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม” หรือ “พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม”

การมีสุขภาพอนามัยที่ดีเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน และเป็นสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้พยายามที่จะให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรืออยู่ในชนบทที่ห่างไกล ซึ่งปรากฏว่างบประมาณของกระทรวงสาธารณสุขในแต่ละปีประมาณร้อยละ 65-80 ของงบประมาณทั้งหมด จะใช้ไปในทางจัดสร้างและดำเนินงานในการจัดบริการของสถานบริการสาธารณสุขต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สถานอนามัย สำนักงานผดุงครรภ์และอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามการให้บริการของรัฐในเรื่องนี้ก็ยังมีความจำกัดสำหรับประชาชนในชนบทที่อยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกล เพราะประชาชนเหล่านี้ส่วนมากฐานะยากจนและต้องใช้เวลาเดินทางมายังสถานบริการเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้เสียทั้งเงินและเวลาในการทำมาหากิน จึงมักจะปล่อยปละละเลยไม่มารับการรักษาเมื่อเริ่มมีอาการเจ็บป่วย จะทิ้งไว้จนกระทั่งลุกลามเป็นมากขึ้นทำให้ยากต่อการรักษาพยาบาล

พรพิบล วรติลก

งานสาธารณสุขมูลฐานของชาว

หมู่บ้าน

บ้านโคกพยอม

เมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา กระทรวงสาธารณสุขจึงได้คิดแก้ไขปัญหานี้ด้วยการทดลองดำเนินงานด้านสาธารณสุขมูลฐาน และได้เริ่มดำเนินงานด้านนี้อย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา โดยดำเนินการในชนบททั่วไป ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลายประการได้แก่ การสุศึกษา การส่งเสริมโภชนาการ การสุขภาพสิ่งแวดล้อมและจัดหาน้ำสะอาด การอนามัย

แม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค การควบคุมโรคระบาดในท้องถิ่น การรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อย ๆ ในท้องถิ่น และการจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน ซึ่งในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานนั้น ได้อาศัยกลไกที่สำคัญ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผส.) ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านนั่นเองที่ได้รับคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐานจากกระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่เป็นแกนในระดับหมู่บ้านดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและให้การรักษาพยาบาลอย่างง่าย ๆ ในขณะเดียวกันก็จะทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาลอย่างเป็นระบบ ในหมู่บ้านหนึ่งจะมีผส. มากน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของแต่ละหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยแล้วจะมีหมู่บ้านละ 10

คน สำหรับอสม. ได้มาจากการคัดเลือกผส. ที่มีผลงานดีเด่นมาอบรมเพิ่มเติม ในหมู่บ้านหนึ่งจะมีอสม. เพียงคนเดียวเท่านั้น

จากกิจกรรมสาธารณสุขมูลฐานที่กล่าวมาทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า การจัดให้มียาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้านเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก เพราะเมื่อเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาชาวบ้านมักประสบปัญหาการไม่มียาที่จะใช้รักษาพยาบาลได้ทันเวลาที่จึงมีหลายหมู่บ้านในชนบทที่ห่างไกลที่ชาวบ้านร่วมใจกันลงหุ้นจัดตั้งกองทุนจัดหายาขึ้น ซึ่งหมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นหนึ่งในหมู่บ้านเหล่านั้นที่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้และได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนยาขึ้นโดยใช้ชื่อเป็นทางการว่า กองทุนเวชภัณฑ์ แต่ชาวบ้านมักเรียกกันง่าย ๆ สั้น ๆ ว่ากองทุนยา นอกจากนั้นชาวบ้านหมู่บ้านโคกพรมยังได้คิดแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยสำหรับ

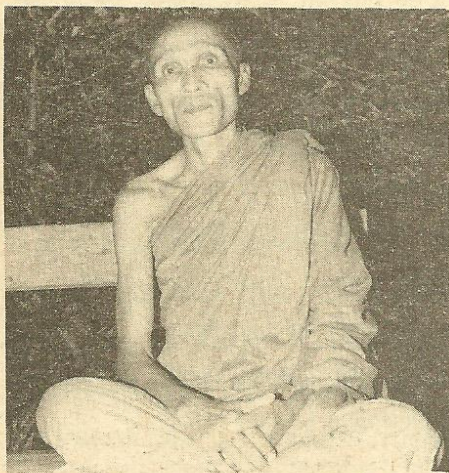
เด็กในหมู่บ้านอีกด้วย โดยจัดทำอาหารเสริมแก้ไข้ปัญหาเด็กขาดสารอาหารในหมู่บ้านและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี รวมทั้งได้มีการดำเนินงานด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดโครงการสร้างส้วมหน้าสะอาดสำหรับดื่มในหมู่บ้านซึ่งนับเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

หมู่บ้านโคกพรม : ข้อมูลทั่วไป

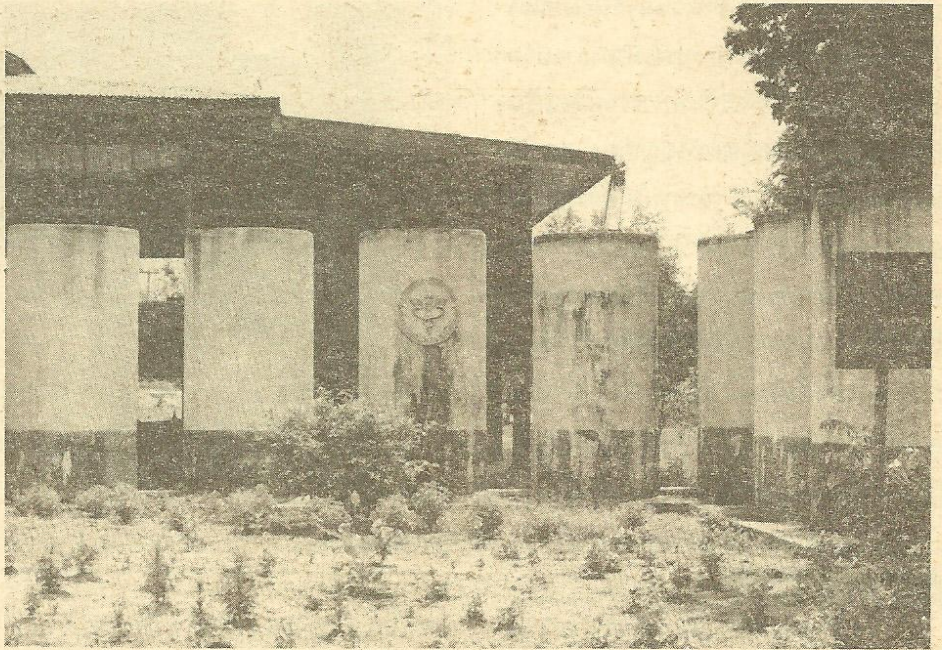
หมู่บ้านโคกพรมอยู่ในตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร สำหรับอำเภอโนนไทยได้ชื่อว่าเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ดินเค็มมากที่สุดของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเดิมในประวัติศาสตร์หลายร้อยปีมาแล้ว เป็นแหล่งต้มเกลือสินเธาว์ของพวกกัมพูชา ฉะนั้นคุณภาพดินที่ใช้ในการทำนาทำไร่จึงให้ผลผลิตได้ไม่มากนัก ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้อำเภอโนนไทย

เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท แล้วเมื่อเดือนมกราคม 2524 ดังนั้นหมู่บ้านโคกพรมจึงเป็นหมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่ฐานะค่อนข้างยากจน ขณะนี้ประชาชนทั้งหมดของหมู่บ้านโคกพรมทั้งหมดมี 846 คน เป็นชาย 376 คน เป็นหญิง 470 คน คิดเป็นครัวเรือน 125 หลังคาเรือน เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ตั้งมาประมาณ 200 กว่าปีแล้ว คำว่า โคก แปลว่าที่สูง พรหมเป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เพราะฉะนั้นสถานที่นี้ในอดีตชาวบ้านบอกว่าคงเป็นป่าไม้พรหม

หมู่บ้านโคกพรมก็เช่นเดียวกับพื้นที่ในภาคอีสานทั่วไป คือขาดน้ำ มีแหล่งน้ำใช้เป็นบ่อบาดาล 1 บ่อซึ่งเป็นบ่อโบราณเป็นศิลาแลงเป็นชั้น ๆ มีน้ำซึมออกมา ในหน้าแล้งได้พออาศัยใช้บ้าง นอกจากนั้นก็มีสระน้ำ เป็นสระใหญ่ 2 สระ เล็ก 3 สระ แต่ส่วนใหญ่ในหน้าแล้ง น้ำจะแห้ง สำหรับน้ำดื่ม ชาวบ้านทุกบ้านใช้น้ำฝนโดยเก็บไว้ในโอ่งแดงมีดื่มตลอดปี สภาพเนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายโดยเฉพาะด้านตะวันตกเป็นเนื้อที่ดินเค็ม ประชาชนมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และมีส่วนหนึ่งที่ปลูกมันและปลูกปอด้วย ส่วนใหญ่ครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีที่ทำนาโดยเฉลี่ยไม่เกิน 10

พระครูโสภณปัญญากรณี เจ้าอาวาสวัดโคกพรม ให้ความอุปถัมภ์จัดตั้งกองทุนฯ และให้อาหารเสริมเด็กก่อนวัยเรียน

ที่เก็บน้ำฝน วัดโคกพรม เพื่อให้ชาวบ้านใช้ในหน้าแล้ง

ไร่ ผลผลิตข้าวที่ได้โดยเฉลี่ยประมาณ 30-35 ถังต่อไร่ แต่บางปีถ้าประสบฝนแล้งก็จะไม่ได้ข้าวเลย เพราะฉะนั้นโดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละปีจะมีครัวเรือนที่ต้องซื้อข้าวกินประมาณครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด ส่วนครัวเรือนที่มีข้าวเหลือขายมีไม่ถึง 20 ครัวเรือนดังนั้นรายได้ที่ชาวหมู่บ้านโคกพรมได้รับจึงมาจากการปลูกปอ ปลูกมัน ตามปลายไร่ปลายนาและหนุ่มสาวออกไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้าน

สำหรับสถิติการเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวหมู่บ้านโคกพรม ที่มีอยู่ที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโนนไทยปรากฏว่า ชาวบ้านมีโรคที่เป็นปัญหา 3 โรค ได้แก่ โรคท้องร่วงอย่างแรงโดยใน พ.ศ. 2523 ป่วย 10 คน พ.ศ. 2524 ป่วย 13 คน โรคบิด พ.ศ. 2523 ป่วย 3 คน พ.ศ. 2524 ป่วย 4 คน และโรคมาเลเรียใน พ.ศ. 2523 ป่วย 16 คน พ.ศ. 2524 ป่วย 11 คน แต่สถิติการเสียชีวิตนับตั้งแต่ พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีคนในหมู่บ้านนี้เสียชีวิตเลย

กองทุนบ้านโคกพรม : เหตุผลที่จัดตั้ง

กองทุนยาที่โคกพรมตั้งขึ้นเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2523 โดยใช้ชื่อเป็นทางการว่ากองทุนเวชภัณฑ์ บ้านโคกพรม อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผู้ที่เป็นแกนหลักสำคัญในการจัดตั้งกองทุนยาขึ้น ได้แก่ ผศส.จำนวน 13 คน อสม.ประจำหมู่บ้าน 1 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทย ร่วมกับประชาชนหมู่บ้านโคกพรมประชุมจัดตั้งกองทุนยาบ้านโคกพรมด้วยเหตุผลสำคัญ ๆ เช่น ประการแรกเมื่อประชาชนในหมู่บ้านมีอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ จำเป็นต้องนั่งรถเข้าไปที่สถานอนามัยทำให้เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางมากกว่าค่ายาถึงหลายเท่าตัว เพราะฉะนั้นการมียาไว้ในหมู่บ้านจะทำให้ทุนเวลาทุนค่าใช้จ่าย ประการที่สองโรคภัยไข้เจ็บที่ชาวบ้านเป็นกันมากนี้ ส่วนใหญ่เป็นโรคที่มีอาการไม่รุนแรงนักสามารถที่จะรักษาให้หายได้โดยอสม.เป็นผู้แนะนำยาที่ถูกต้องได้ ประการสุดท้าย

ปัจจุบันชาวบ้านเป็นจำนวนมากนิยมกินยาที่ซื้อเองในตลาดประเภทบรรเทาอาการปวด โดยนิยมกินเป็นประจำทุกวันจนติดเป็นนิสัย ทำให้เกิดการใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง และใช้มากเกินไปจนเกิดอาการแพ้ยา ถ้าหากได้มีการจัดหายาที่จำเป็นและราคาถูกไว้ในหมู่บ้าน และอาศัยความรู้จากอสม.ในการใช้ยาเหล่านั้นให้ถูกต้อง ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงโทษของการกินยาแก้ปวดที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อชาวหมู่บ้านโคกพระมาก

สถานที่ตั้งกองทุนยา

กองทุนยาหรือกองทุนเวชภัณฑ์หมู่บ้านโคกพระ ตั้งขึ้นในบริเวณวัดโคกพระ ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้าน โดยได้รับความกรุณาจากท่านพระครูโสภณปัญญารักษ์ เจ้าอาวาส อนุญาตให้ใช้สถานที่วัดเป็นสถานที่ก่อสร้าง เนื่องจากชาวหมู่บ้านโคกพระลงมติเห็นพ้องต้องกันว่า วัดเป็นแหล่งรวมชาวหมู่บ้านโคกพระอยู่แล้ว จึงสมควรจัดตั้งกองทุนยาขึ้นที่วัดโคกพระ ซึ่งท่านพระครูโสภณปัญญารักษ์ได้บริจาคสังกะสีซึ่งผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายท่าน พร้อมกับให้เงินช่วยค่าเสาปูนสำหรับก่อสร้างอาคารด้วย รวมกับเงินค่าหุ้นส่วนหนึ่งของกองทุนยา และการลงแรงของชาวบ้าน จึงก่อสร้างร้านขายยากองทุนเวชภัณฑ์บ้านโคกพระสำเร็จ

ท่านพระครูโสภณปัญญารักษ์ได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า เมื่อประมาณเกือบ 20 ปีมาแล้ว หมู่บ้านโคกพระยังเป็นป่าไม่มีถนนหนทาง ท่านกับชาวบ้านต้องช่วยกันทำถนนตัดทาง เมื่อเวลามีคนไม่สบายมาก ๆ ก็ต้องใส่เปลหาม หรือไม่ก็ใส่เกวียนเดินทางไปรักษาที่สถานอนามัย ซึ่งเป็นเรื่องลำบากมาก ดังนั้น ท่านจึงเห็นว่า การที่ชาวบ้านรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย จึงเป็นเรื่องที่มี

หน้าร้านกองทุนยา

ประโยชน์อย่างยิ่ง เป็นการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บไว้ตั้งแต่ต้นมือ ท่านกล่าวว่า “ประชาชนต้องช่วยเหลือกันเอง วัดก็เป็นวัดของเรา บ้านของเรา เมื่อมีกองทุนยา ก็จะเป็นประโยชน์กับลูกหลาน”

การลงทุนและแบ่งเงินปันผล

กองทุนยาหมู่บ้านโคกพระ ตั้งขึ้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2523 โดยแบ่งการดำเนินงานเป็นหลายฝ่าย เช่น กรรมการผู้ตรวจสอบบัญชี กรรมการฝ่ายขาย กรรมการฝ่ายประสานงาน กรรมการนายทะเบียน กรรมการที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยพระครูโสภณปัญญารักษ์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทย และมีผู้จัดการคือ นายเรียนแบ่งสันเทียะ ในการดำเนินงานเดิมอสม.เป็นผู้ขายยาแต่ปัจจุบันผู้ขายเป็นผสส. จะต้องมีการลงทะเบียนจดชื่อผู้ซื้อยา ชื่อยา และอาการเจ็บป่วยลงไว้ในสมุดทะเบียนทุกครั้ง และจะมีลงบัญชีจำนวนเงินที่ขายไว้โดยครบถ้วน ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทยจะมาตรวจบัญชีโดยสม่ำเสมอ สำหรับคณะกรรมการกองทุนยาจะมีการประชุมกันเดือนละ 1 ครั้ง

สำหรับราคาหุ้น ๆ ละ 10 บาท แต่แต่ละคนจะถือหุ้นได้ไม่เกิน 20 หุ้น ในครั้งแรกที่มีการลงหุ้น มีผู้ถือหุ้นประมาณ 90 กว่าคนรวมหุ้นทั้งหมด 310 หุ้น ได้ค่าหุ้นทั้งหมด 3,100 บาท คณะกรรมการฯ ได้นำเงินไปซื้อยาสามัญประจำบ้านที่สถานีนามัยอำเภอโนนไทยจำนวน 700 บาท โดยได้รับส่วนลด 25% อีกส่วนหนึ่งซื้อสินค้าประเภทของชำ เช่น แป้ง สบู่ ยา สีย้อม น้ำปลา มาไว้ขายด้วย และเป็นค่าอุปกรณ์ก่อสร้างอาคารจำนวนหนึ่ง ส่วนเงินที่เหลือนำไปฝากธนาคารเป็นเงินหมุนเวียนสำหรับกองทุน คุณสมบัติของผู้ซื้อยาและของชำ ไม่จำกัดว่าจะเป็นผู้ถือหุ้นหรือไม่จะเป็นใครก็ได้ แต่สำหรับผู้ถือหุ้นก็จะได้รับการบอกกล่าวว่า ถ้าซื้อมากก็จะได้รับเงินปันผลมาก

สำหรับการแบ่งเงินปันผลกำหนดว่าให้ผู้ดำเนินงาน 20% ผู้ขาย 20% เงินบำรุงกองทุนเพื่อปรับปรุงสถานที่ 10% แบ่งระหว่างผู้ถือหุ้น 50% ร้านกองทุนยาจะเปิดขายประมาณ 8.00 น. และเลิกเวลาประมาณ 16.00 น. ในระยะ 6 เดือนแรกของการจัดตั้งในปี 2523 ปรากฏว่าขายดีมาก บางวันขายได้เงิน 300-400 บาท บาง

วันถึง 600 บาท และในบางครั้งที่มีงานในวัดก็จะเปิดขายกลางคืนด้วย แต่สำหรับในระบปัจจุบันนี้ขายของได้น้อยลง เนื่องจากภายใน 2 ปีที่ผ่านมาเกิดภาวะฝนแล้ง ประชาชนฐานะยากจนลง แต่อย่างไรก็ตามโดยเฉลี่ยต่อวันจะมีผู้มาซื้ออย่างน้อยวันละประมาณ 2 คน นายดีด เพียรโนนลาว กรรมการฝ่ายประสานงาน กล่าวว่า “ก่อนที่จะมียามาขาย ชาวบ้านต้องเดินไปซื้อยาที่ตลาดหมู่บ้านโคกสวาย อำเภอโนนไทย หรือไม่ก็ไปที่สถานีอนามัยโนนไทย แต่เดี๋ยวนี้สบายครับซื้อเสียที่นี่ แล้วยังมีหมู่บ้านใหม่ ตำบลโนนไทย มาซื้อที่นี่เหมือนกัน”

เมื่อสิ้นปีแรกของการจัดตั้งกองทุนยา มีกำไรทั้งสิ้น 3,000 กว่าบาท ซึ่งกำไรที่ได้มานี้เนื่องมาจากการขายของชำด้วย ซึ่งสามารถจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นได้หุ้นละ 7 บาท แต่ผู้ถือหุ้นปฏิเสธที่จะรับเงินปันผลและพร้อมใจกันให้เป็นเงินหมุนเวียนของกองทุน นำมาปรับปรุงซ่อมแซมร้านให้แข็งแรงขึ้นกว่าเดิม สำหรับปัจจุบันนี้จำนวนผู้ถือหุ้นได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม โดยมีผู้ถือหุ้นจำนวน 323 หุ้น

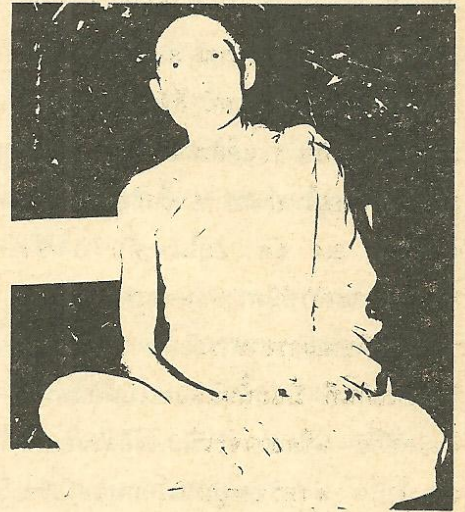

ร้านขายยากองทุนเวชภัณฑ์บ้านโคกพรหม

ประเภทยาที่ขายได้

ที่กองทุนยาหมู่บ้านโคกพรหม มีอสม. และผสส.เป็นผู้ขายยา นอกจากนั้นยังมีนักเรียนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น มาฝึกงานอยู่ด้วย ดังนั้นผู้ขายยาจึงสามารถจะให้คำปรึกษาหารือกับชาวบ้านผู้มาซื้อยาได้ และในการซื้อยาทุกครั้ง ผู้ขายจะลงทะเบียนไว้ว่า ใครมาซื้อเจ็บป่วยเป็นอะไร และซื้อยาอะไรไป ซึ่งสถิติที่เป็นมากที่สุดก็คือ การปวดหัว ปวดท้อง และเด็กเป็นไข้หวัดและไข้ตัวร้อน ยาที่ขายได้ส่วนใหญ่เป็นยาประเภทแก้ปวดหัว ปวดท้อง ยาแก้ไข้ที่ขายได้มากที่สุดคือ พาราเซตามอล ซึ่งชาวบ้านประมาณร้อยละ 70 ซึ่งเคยกินปวดหายและตั้งใจซื้อไปกินแทนเพราะราคาถูกกว่ากัน

นอกจากนี้ที่กองทุนยาหมู่บ้านโคกพรหม ยังมีการให้ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวโดยนายสมัย เณลสา นักเรียนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทย จัดประชุมแม่บ้านและพ่อบ้านวัยเจริญพันธุ์ให้ความ

รู้เรื่องสุขศึกษาและการคุมกำเนิดซึ่งปรากฏว่าชาวหมู่บ้านโคกพรหมให้ความสนใจมาก และซื้อยาคุมกำเนิดกันมาก ผู้ที่มาซื้อยาคุมกำเนิดส่วนมากจะเป็นผู้หญิงอายุไม่เกิน 30 ปี นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของกองทุนยายังให้บริการด้วยการพาไปรับบริการใส่ห่วงทำหมันที่สถานีอำเภอโนนไทยอีกด้วย และปรากฏว่าผู้ขายยังกลัวการทำหมันอยู่มาก เพราะเจ้าหน้าที่บอกว่าที่พาไปมีผู้ขายทำหมันเพียงสองคนเท่านั้น สำหรับพ่อบ้านแม่บ้านที่มารับความรู้ได้บอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ว่า อยากมีลูกน้อยเพราะยากจน

เด็กขาดสารอาหารที่โคกพรหม

ที่หมู่บ้านโคกพรหมมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยอีกปัญหาหนึ่ง คือมีเด็กก่อนวัยเรียนอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบ ซึ่งมีประมาณ 40 คน ส่วนใหญ่เป็นโรคขาดสารอาหาร ซึ่งเป็นการขาดอาหารประเภท เนื้อ ถั่ว ข้าวและแป้ง ซึ่งเรียกรวมกันว่า “ขาดสารอาหารโปรตีนและพลังงาน” เด็กพวกนี้จะสังเกตได้ง่าย คือมีลักษณะผอม เหลืองซีด การแบ่งระดับการขาดสารอาหาร กระทรวงสาธารณสุขแบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับ 1 เริ่มขาดอาหาร ระดับ 2 อันตราย ระดับ 3 ปล่อยไว้ถึงตาย การจัดการขาดสารอาหารของเด็กจะใช้การชั่งน้ำหนัก

เทียบกับอายุของเด็ก เช่นเด็กอายุ 1 ขวบ ปกติแล้วจะหนักประมาณ 8-9 กก. แต่ถ้าหนักระหว่าง 6.8-8 กก. ก็จัดเป็นการขาดสารอาหารระดับ 1 แต่ถ้าหนักระหว่าง 5.4-6 กก. จัดอยู่ในระดับ 2 ซึ่งถือว่ารุนแรง ถ้าต่ำกว่า 5.4 กก. อยู่ในระดับ 3 ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่มีความรุนแรงที่สุด สำหรับเด็กที่ขาดสารอาหารระดับ 2-3 ต้องรีบแก้ไขทันที มิฉะนั้นแล้วจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต หรืออาจจะเรียกว่าถึงไม่ตายก็เลี้ยงไม่โต สำหรับหมู่บ้านโคกพรมมีเด็กขาดสารอาหารทุกระดับโดยทราบได้จากการชั่งน้ำหนักเด็กของอสม.และผสส.

แก้ปัญหาด้วยอาหารเสริมเลี้ยงเด็ก

กรรมการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับผสส. จึงร่วมกันจัดทำอาหารเสริมขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2523 ซึ่งเป็นการจัดทำอาหารเสริมเป็นหมู่บ้านแรกของอำเภอโนนไทย จัดเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนขึ้นที่วัดโคกพรม โดยได้รับความกรุณาจากพระครูโสภณปัญญารักษ์ เจ้าอาวาสวัดโคกพรมให้ข้าว

สารที่ได้รับมาจากมีผู้มาทอดผ้าป่าทอดกฐินที่วัด และแม่บ้านซึ่งนำเด็กมาจะต้องนำข้าวมาคนละ 1 กระป๋อง เงิน 1 บาท เงินนี้เป็นค่างา ถั่วเขียว และเนื้อหมู พร้อมกับนำผักตำลึงมาด้วยคนละ 1 กำมาที่วัดอาหารเสริมจะประกอบด้วยการนำข้าว งา และถั่วเขียว มาคั่ว โดยมีสัดส่วนข้าว 7 ส่วน งา 1.5 ส่วน ถั่วเขียว 1.5 ส่วนโดยนำหนัก ซึ่งสูตรการจัดทำอาหารเสริมนี้นี้เป็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทย ซึ่งได้มาสอนการทำให้ด้วย สำหรับอาหารเสริมเมื่อคั่วแล้วจะต้องบดให้ละเอียดแล้วนำไปผสมกับอาหารที่ทำเลี้ยงเด็กเช่นผสมในข้าวต้มหรือใส่ในแกงจืด คุณภาพของอาหารเสริมคือข้าวให้ คาร์โบไฮเดรต ถั่วเขียวให้โปรตีน และงาให้ไขมัน ชาวหมู่บ้านโคกพรมเรียกอาหารเสริมว่า “หัวอาหาร” ซึ่งเมื่อนำมาปรุงอาหารให้เด็ก เด็กชอบเพราะทำให้อาหารมีรสหอม

นับตั้งแต่ได้มีการจัดเลี้ยงอาหารเสริมแก่เด็กครั้งแรกแล้ว ต่อมาได้มีการจัดเลี้ยงอาหารเสริมแก่เด็กที่วัดโคกพรมสัปดาห์

ละครั้ง แต่ปัจจุบันได้จัดเลี้ยงเดือนละ 2 ครั้ง ซึ่งปรากฏว่าภายในช่วงเวลาไม่กี่เดือนหลังจากเด็กได้รับอาหารเสริมแล้ว เมื่อมีการชั่งน้ำหนักปรากฏว่าไม่มีเด็กขาดสารอาหารระดับ 3 เหลืออยู่เลย และในปัจจุบันนี้เด็กขาดสารอาหารที่โคกพรมมีน้อยมาก ซึ่งทุกเดือน อสม.และผสส.จะทำการชั่งน้ำหนักเด็กและบันทึกไว้ในใบแสดงสภาวะทางโภชนาการระดับต่าง ๆ ของเด็ก

ตั้งคณะกรรมการกองทุนโภชนาการ : เลี้ยงอาหารเด็กตลอดไป

ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนโภชนาการบ้านโคกพรมขึ้น โดยประกอบด้วยกลุ่มกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน 9 คน กลุ่มเกษตรกรหมู่บ้าน 1 กลุ่ม กลุ่มแม่บ้าน 1 กลุ่ม และกลุ่มผสส. อสม. อีก 1 กลุ่ม ดำเนินการจัดทำอาหารเสริม โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมอนามัย กรมส่งเสริมการเกษตร และองค์การยูนิเซฟ ให้เครื่องบดและหม้อใส่ข้าวเมื่อเดือนธันวาคม 2523 ทำอาหารเสริมเลี้ยงเด็กในตอนกลางวันทั้งหมู่บ้านเดือนละ 2 ครั้ง และทำอาหารเสริมออกจำหน่ายโดยใช้เงินทุนของกองทุนฯ จำหน่ายที่ร้านกองทุนฯ โดยขายคนในหมู่บ้านและขายส่ง ซึ่งสามารถจำหน่ายได้เดือนละประมาณ 70-80 ของต่อเดือน โดยขายปลีก ของละ 2.50 บาท ขายส่ง 2 บาท มีต้นทุนของละประมาณ 1 บาท สำหรับการขายส่งน่าจะมีสถานีนามัย อำเภอโนนไทยมารับซื้อส่งไปที่โรงพยาบาลในจังหวัดนครราชสีมาอีกต่อหนึ่งจากการบอกเล่าของผู้ขายบอกว่า อาหารเสริมนี้นี้ไม่ได้ขายได้เฉพาะเพื่อนำไปผสมอาหารให้เด็กเท่านั้น ผู้ใหญ่ก็ชอบซื้อไปผสมลาบ บอกว่าทำให้มีรสอร่อยมากขึ้น

กองทุนเวชภัณฑ์บ้านโคกพรม อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา ตั้งที่วัดโคกพรม ต.โนนไทย

งานสุขภาพ : มีน้ำสะอาดใช้ ส้วม ถูกสุขลักษณะ

ชาวหมู่บ้านโคกพรมได้รับคำแนะนำจากสม.และผสส.ให้จัดหาโอ่งเก็บน้ำฝนให้พอกินตลอดปี จึงปรากฏว่าแทบทุกครอบครัวได้พยายามหาโอ่งแดงเพื่อเก็บน้ำฝนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้วัดโคกพรมเองทางวัดได้จัดทำที่เก็บน้ำฝน โดยเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธามาทอดกฐินที่วัดสำหรับให้ชาวบ้านได้ใช้เป็นน้ำดื่มในหน้าแล้งอีกด้วย นอกจากนี้ชาวหมู่บ้านโคกพรมยังได้รับความกรุณาจากพระครูโสภณ-ปัญญากรณ์ นำเงินรายได้ที่ทางวัดได้รับจากการทอดกฐินส่วนหนึ่ง จัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนพัฒนาหมู่บ้าน โดยให้คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านนำไปลงทุนจัดทำเครื่องสุขภัณฑ์ส้วมได้แก่การหล่อลูกบ่อและขายให้ชาวบ้านในราคาถูก แล้วนำรายได้ผ่อนส่งแก่วัด ซึ่งชาวบ้านจะรวมเงินกันสำหรับจัดซื้อและลงทุนทำส้วมซึมคล้ายกับการเล่นแชร์และหมุนเวียนทำไปที่ละบ้าน ซึ่งปรากฏว่าขณะนี้หมู่บ้านโคกพรมมีส้วมซึมใช้หลายบ้านและทยอยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สรุป

งานสาธารณสุขมูลฐานของชาวหมู่บ้านโคกพรม ได้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ถึงแม้หมู่บ้านโคกพรมจะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีประชาชนอาศัยอยู่น้อยเพียงร้อยกว่าครัวเรือน และมีฐานะค่อนข้างยากจนก็ตาม แต่ถ้าหากประชาชนเหล่านี้ได้ร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยซึ่งเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านของตน โดยได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาล เช่น กรณีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอโนนไทยได้คอยดูแลเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานกองทุนฯ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านการจัดทำอาหารเสริม โดยจัดทำสูตรอาหารได้ รวมทั้งขอความช่วยเหลือ

เครื่องอุปโภคบริโภคการจัดทำอาหารเสริมจากองค์การระหว่างประเทศให้ จะสามารถทำให้การพัฒนาชนบทของประเทศก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีจุดหมายปลายทาง เพราะเมื่อประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แล้วจะทำให้เขาเหล่านั้นมีกำลังความคิดและกำลังแรงงานที่จะพัฒนาครอบครัวพัฒนาหมู่บ้านของตนรวมทั้งเด็กซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไปข้างหน้า ก็จะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถสร้างสรรประเทศให้เจริญต่อไปในอนาคต

กาถาคณดี 4

- ☐ เกร่งครัดวินัย
- ☐ เห็นใจชาวบ้าน
- ☐ สมานสามัคคี
- ☐ ทำความดีทุกวัน

ผู้รับบริการที่ดี 4

- ☐ มีน้ำใจ
- ☐ ไม่วู่วาม
- ☐ ตามลำดับ
- ☐ ยอมรับความจริง

“แม้ว่าทหารไทยจะเคยมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมานานตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ “ยุทธศาสตร์พัฒนา” เป็นของใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ อำนวยบทความนี้แล้วท่านจะทราบเบื้องหลัง”

นักพัฒนา

คนไทยส่วนใหญ่รู้จักทหารในฐานะนักรบ ซึ่งมีหน้าที่ต่อสู้ข้าศึกศัตรู เพื่อป้องกันเอกราชอธิปไตยของชาติ และคุ้มครองรักษาสถาบันสูงสุด อันได้แก่ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้คงอยู่ไทยตลอดไป มีคนเพียงส่วนน้อยที่ตระหนักในบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของทหารไทยนั่นคือ การพัฒนาประเทศ

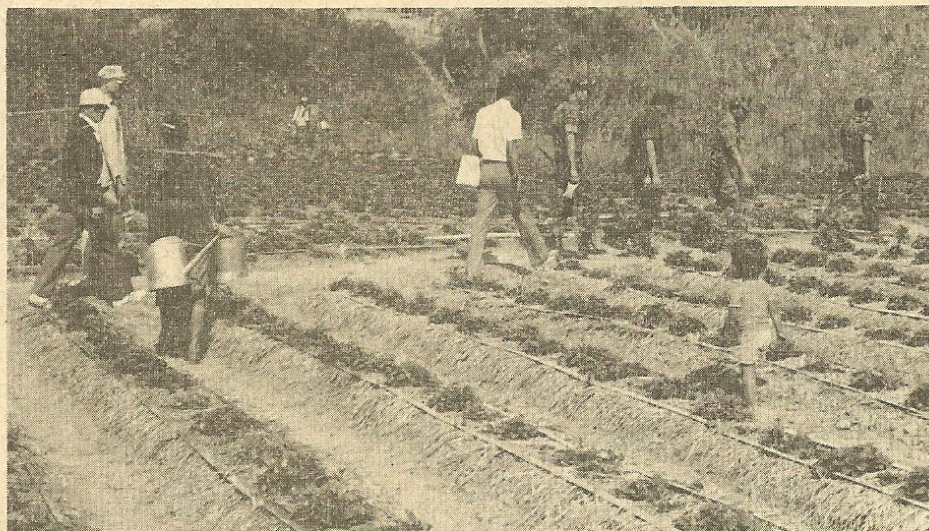
บทบาทของทหารไทยในด้านการพัฒนาประเทศนั้น มีมาแต่โบราณ ในสมัยนั้นพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีฐานะเป็นจอมทัพหรือหัวหน้านักรบ เมื่อจะทรงสร้างบ้านเมืองใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ หรือพัฒนาบ้านเมืองก็จะทรงอาศัยกำลังทหารและราษฎรร่วมกันทำงานพัฒนาทุกครั้ง อันที่จริงในสมัยโบราณนั้นทหารกับราษฎรแยกกันยาก เพราะถือกันว่าชายฉกรรจ์ทุกคนมีหน้าที่เป็นทหาร ดังปรากฏของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ปรากฏอยู่ในเรื่องการปกครองประเทศสยามโบราณ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ว่า

“หลักแห่งวิธีการปกครองของไทยแท้จริงมีความ 2 ข้อนี้เป็นสำคัญ คือ พระราชอาณาสิทธิของพระเจ้าแผ่นดินข้อ 1 กับการที่บังคับให้บรรดาชายฉกรรจ์มีหน้าที่ต้องเป็นทหารสำหรับช่วยรักษาบ้านเมืองอีกข้อ 1...”

ทหารสมัยนั้นมีหน้าที่สู้รบศัตรูในยามศึกสงคราม แต่ในยามสงบก็จะทำงานพัฒนา

ดร. เย็นใจ เลหาวิช

ด้านต่าง ๆ เช่น ก่อสร้างสถานที่สาธารณะ อันได้แก่ ถนน สะพาน กำแพงเมือง พระอารามหลวง ตลอดจนปราสาทราชวัง เป็นต้น แม้ในสมัยปัจจุบันการปกครองประเทศได้เปลี่ยนไปจากเดิมแล้ว เพราะมีกระทรวงฝ่ายพลเรือนหลายกระทรวงทำหน้าที่พัฒนาประเทศ แต่ภารกิจการพัฒนาประเทศของทหารก็ยังคงอยู่ เช่น การสร้างถนนหนทางในเขตทุรกันดาร หรือเขตที่มีการคุกคามของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การรักษาความปลอดภัยและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องที่ที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองฝ่ายอื่นไปไม่ถึง การฝึกอบรมเยาวชนและผู้ใหญ่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลให้รู้จักพัฒนาตนเอง รู้จักอ่านหนังสือ มีการกินอยู่อย่างถูกสุขอนามัย

ไร่สะตอเบอร์

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงบริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาดูน จังหวัดเลย

เป็นต้น

อย่างไรก็ดีหน้าที่พัฒนาประเทศของทหารเพิ่งจะปรากฏชัดเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ตามมาตรา 70 ความว่า

“กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ

การใช้กำลังทหารเพื่อการอื่น ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” และในรัฐธรรมนูญฉบับต่อมา คือฉบับปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ได้ระบุบทบาทของทหารในด้านพัฒนาไว้ชัดเจนในมาตรา 56 ว่า

“รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราชความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์แห่งชาติ

กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ”

คำสั่งที่ 66/2523

พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารบก ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในวันกองทัพไทยปีนี้ (25 มกราคม) ว่า ทหารทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ ปราบปรามข้าศึกศัตรู และพัฒนา ซึ่งต้องกระทำควบคู่กัน ในขณะนี้ทางทหารถือว่างานพัฒนาเป็นงานหลัก เพราะถ้าเราสามารถพัฒนาคนให้ยืนอยู่บนขาของตนเองได้ เช่น ช่วยให้นาชาวไร่มีที่ดิน มีแหล่งน้ำ เมื่อเขามีกินมีใช้ มีเศรษฐกิจดีขึ้น มีระเบียบวินัย เข้าใจนโยบายของรัฐบาลแล้ว เขาจะเกิดความรับผิดชอบต่อประเทศชาติมากขึ้น ทำให้ความมั่นคงของประเทศชาติเพิ่มมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามในบริเวณที่ภัยจากฝ่ายตรงกันข้ามยังคุกคามรุนแรงอยู่ ทหารจะต้องดำเนินการปราบปรามเสียก่อน จึงจะดำเนินการพัฒนาได้เต็มที่

การที่ทหารยึดแนวปฏิบัติดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดผลดี คือสามารถทำลายอิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเคยมีมานานให้หมดไปเกือบทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งเป็นความสำเร็จที่สำคัญและควรแก่การชื่นชมยินดี เพราะปีหนึ่ง ๆ รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายไปในการต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หลายพันล้านบาท ตัวอย่างสำคัญของความสำเร็จตามนโยบายดังกล่าวคือ สามารถชนะจิตใจผู้หลงผิดที่ถูกฝ่ายตรงกันข้ามชักจูงทำให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน ผู้คนเหล่านั้นย่อมออกจากป่ามาอาวูชมอบให้กับทางทหาร เลิกล้มการต่อสู้ หันมาร่วมกันพัฒนาชาติไทยตามวิถีทางที่ถูกต้อง นับตั้งแต่ปลายปี 2525 จนกระทั่งต้นปี 2526 เพียง 2 เดือนก็มีผู้มามอบอาวุธ กายและใจอย่างมีเกียรติเป็นจำนวนหลายพันคนแล้ว

ที่มาของความสำเร็จดังกล่าวนี้ คือ แนวนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 66/

2523 โดย วพณว นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้ลงนาม นโยบายนี้รู้จักกันโดยทั่วไปอีกชื่อหนึ่ง ว่า นโยบาย “การเมืองนำการทหาร” ซึ่ง วพณว นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ริเริ่มและทดลองใช้ได้ผลมาแล้วตั้งแต่สมัยที่ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ในการต่อสู้กับฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในภาคนั้น หลักสำคัญของนโยบายคือ ทำความเข้าใจกับผู้หลงผิดให้เขาเห็นความจริงใจของฝ่ายรัฐบาลโดยการขจัดเงื่อนไขของความแตกแยก เช่น ผู้มีอิทธิพล การฉ้อราษฎร์บังหลวง การกดขี่ข่มเหงประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาความเจริญความมั่นคงให้เกิดขึ้นในชนบทให้ชาวชนบทพึ่งตนเองได้ตลอดจนพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้มั่นคงถาวรตลอดไป ความสำเร็จของคำสั่งที่ 66/2523 นี้ นำมาสู่การออกคำสั่งอีกฉบับหนึ่งซึ่งปรับปรุงจากฉบับเดิม คือคำสั่งที่ 65/2525

นายทหารนักพัฒนา

นายทหารที่ดำเนินการพัฒนาจนประสบ

ผลสำเร็จมีมากมายหลายท่าน แต่ด้วยเหตุที่มีเนื้อที่จำกัดจึงจะกล่าวถึงเพียงบางท่านเท่านั้น

ทหารนักพัฒนาท่านแรกคือ พลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง รองแม่ทัพภาคที่ 3 (ภาคเหนือ) ซึ่งรับผิดชอบงานด้านพัฒนาของกองทัพภาคนี้เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ของนักพัฒนา คือ “จริงใจ จริงจัง เสียสละ และมีสัจธรรม” ได้อาศัยคำสั่งที่ 66/2523 เป็นกรอบ ส่วนรายละเอียดในการปฏิบัติเป็นความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งรวบรวมจากประสบการณ์และหลักธรรมในพระพุทธศาสนานำไปบรรยายในที่ต่าง ๆ ทั้งในหน่วยทหาร พลเรือน และชาวบ้าน ปลุกคนให้ตื่นขึ้นมาพัฒนานับครั้งไม่ถ้วน การต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ตามแนวของ พลตรี ประหยัด ประกอบด้วยมาตรการทางการเมือง และมาตรการทางทหาร

มาตรการทางการเมือง คือการทำให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่ ข้าราชการ พ่อค้า นิสิตนักศึกษา กรรมกร ชาวนา ชาวไร่ ฯลฯ เกิดความ “เข้าใจ ปลอดภัย และอยู่ดีมีสุข”

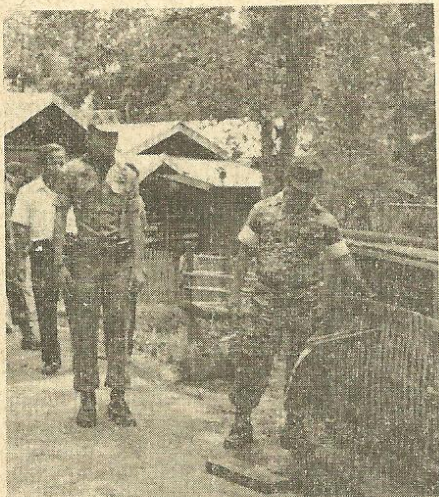

พลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง รองแม่ทัพภาคที่ 3 (คนกลาง) นำผู้แทนคณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ซึ่งมีศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ (ยืนถัดไป) เป็นประธานไปเยี่ยมขบวนงานพัฒนาของกองทัพภาคที่ 3

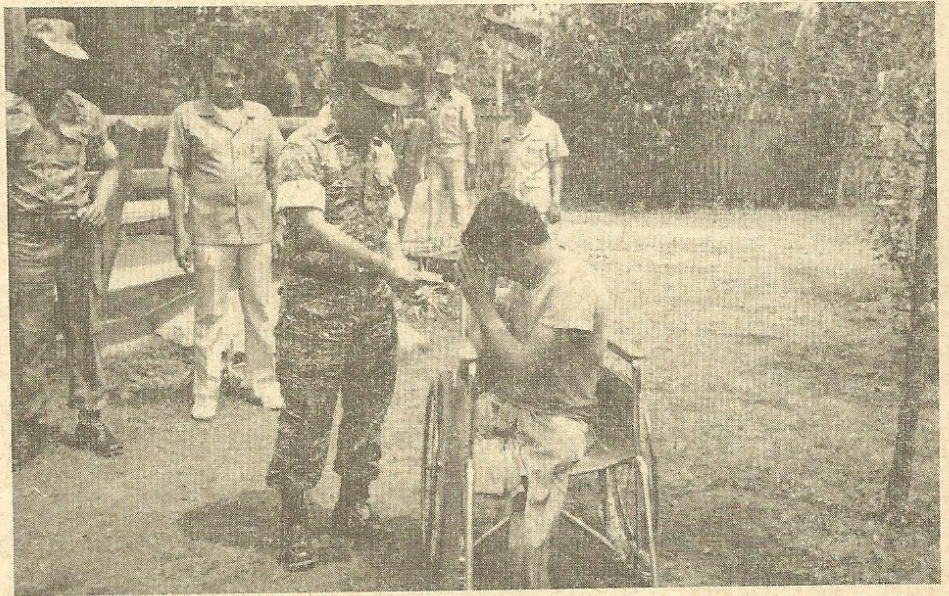
“เข้าใจ” หมายถึง ตระหนักในอันตราย จากคอมมิวนิสต์ว่าทำให้คนเราขาด เสรีภาพ (พูด เขียน ปฏิบัติ) เข้าใจหน้าที่พลเมืองดี ที่จะต้องป้องกันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอด จนเข้าใจถูกต้องว่าความสมานสามัคคีไม่ถือเอาเราเท่านั้นที่จะช่วยให้ชาติพัฒนาได้

“ปลอดภัย” คือการทำให้ประชาชนปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินจากโจรผู้ร้าย และผู้ก่อการร้าย ความปลอดภัยจะเกิดขึ้น ถ้าทุกคนร่วมมือกัน ไม่เกี่ยงหรือแบ่งฝ่าย ไม่เป็นพลังเจียบ ยกคนดีตีคนชั่ว ทำลายล้างอิทธิพลและอำนาจเผด็จการตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ

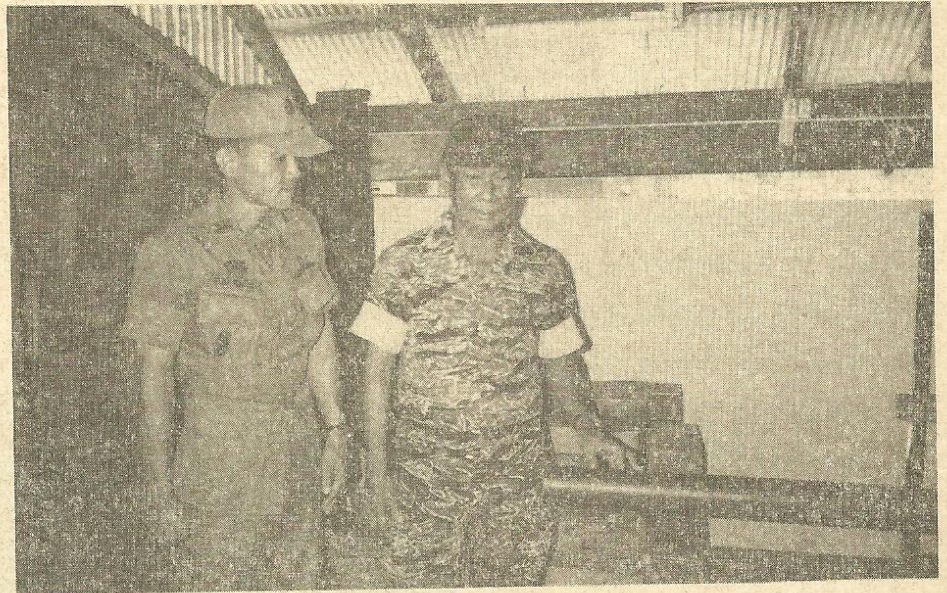
“อยู่ดีมีสุข” คือการช่วยประชาชนให้อยู่ดีมีกินดีมีปัจจัยสี่เพียงพอ มีคุณภาพพอสมควร มีสุขทางกาย และทางใจ มีเสรีภาพ มีความหวัง ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว มีธรรมะ เป็นหลักยึด ประกอบแต่อาชีพสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ

พันโท เสงี่ยม สิริอังกูร (คนกลาง) นำพลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง และคณะหมู่บ้านพัฒนาบ้านผาตั้ง อำเภอปาง เขียงราย ในภาพกำลังตรวจก๊อกน้ำประปาภูเขา ที่ พันโท เสงี่ยม ร่วมกับชาวบ้านติดตั้งไว้หน้าบ้านทุกบ้าน โปรดสังเกตความสะอาดตามถนนในหมู่บ้าน

พลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง มอบเงินส่วนตัว 200 บาท เป็นกำลังใจให้แก่ราษฎรที่เคยเป็นผู้นำทางให้แก่ทหาร แต่มาถูกกับระเบิดขาดทั้งสองข้าง ที่หมู่บ้านผาตั้ง เขาผู้นี้เป็นประชาชนตัวอย่างที่ พันโท เสงี่ยม สิริอังกูร (คนยืนอยู่ข้าง) ยกขึ้นเป็นผู้นำในการพัฒนาของหมู่บ้าน เพราะไม่ยอมแพ้ต่อชีวิต

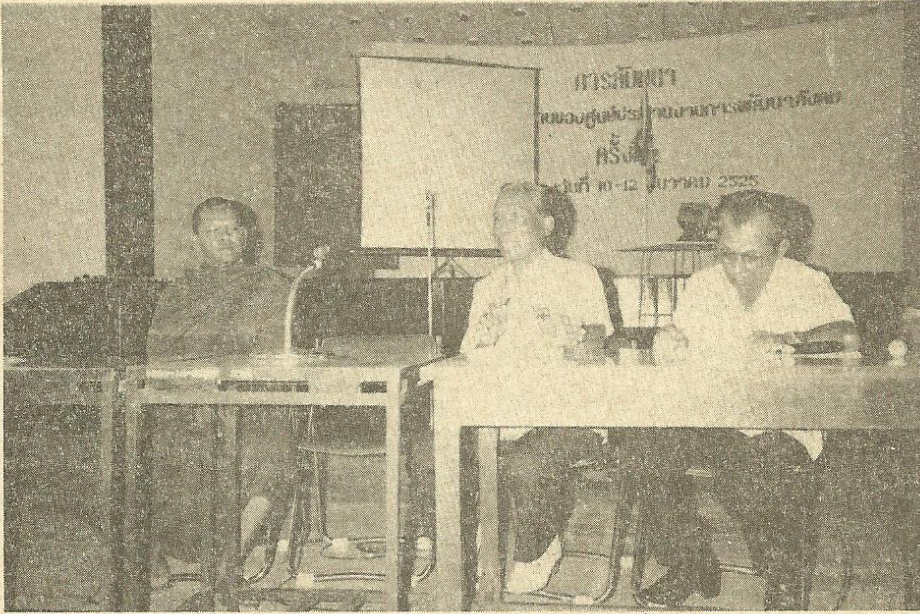

พันโท วิโรจน์ ทองมิตร และพลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง กำลังพิจารณาเป็นไว้แสงสะท้อนที่ชาวบ้านผู้หลงผิดกลับใจนำทหารไปยึดมาได้จากที่ซ่อนบริเวณคอกยาหม่น

รู้จักคำว่า “พอ” เหล่านี้จะสำเร็จได้โดยอาศัยการพัฒนา 3 ขั้น คือ พัฒนาจิตใจ พัฒนาสังคม และพัฒนาเศรษฐกิจตามลำดับ โดยยึดหลัก “การยืนอย่างฉลาด พึ่งตนเอง และร่วมมือกัน”

มาตรการทางทหารคือการปฏิบัติทางทหารอย่างรวดเร็ว รุนแรง และเด็ดขาด ต่อกองกำลังติดอาวุธของข้าศึกเพื่อขจัดสงครามยืดเยื้อยาวนาน

ความสำเร็จขึ้นอยู่กับการผสมผสาน

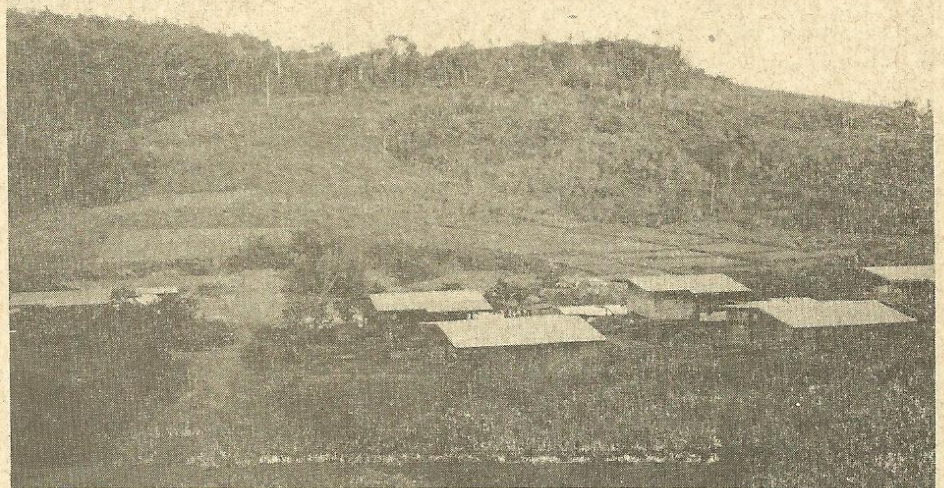

พลตรี ประหยัด รอดโพธิ์ทอง (ขวาสุด) เป็นประธานจัดการสัมมนานักพัฒนาทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน เอกชน ตลอดจนพระภิกษุนักพัฒนาหลายรูปที่เขื่อนศรีนครินทร์ ระหว่าง 10-12 ธันวาคม 2525

มาตรการทั้งสองประเภทให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน โดยอาศัยผู้นำที่มีคุณลักษณะ “สะอาด ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ขยัน ประหยัด อุตุน เสียดสี สามัคคี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ สุรา การพนัน คอรัปชั่น คบคนชั่ว มั่วผู้หญิง ไม่มองคนในแง่ร้าย ไม่ถือเขาถือเรา จิตใจใสสะอาด ปราศจากการโดดเดี่ยว ใจถึงจริงใจ จริงจัง มีสัจจธรรม รู้จักแสวงหาภิภก (ยอดนักข่าว) ขงเบ้ง (ยอดนักวางแผน) และ เจงกิสข่าน (ยอดนักปฏิบัติ) มาช่วยงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้”

หลักการเหล่านี้มีใช้ว่ากล่าวไว้เพื่อให้ฟังดูไพเราะเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่พลตรี ประหยัด ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใกล้ชิดเป็นอันมาก พลตรี ประหยัด ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปลูกฝังแนวความคิดในการพัฒนาตามหลักการข้างต้นให้แก่หน่วยทหารในความรับผิดชอบ ตลอดจนกระตุ้นการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านพัฒนาตามบริเวณชายแดนหรือพื้นที่อันตรายหรือห่างไกลในภาคเหนือ โดย

การประสานงานกับนักพัฒนาฝ่ายพลเรือน และนักวิชาการต่าง ๆ แม้กระทั่งพระภิกษุ นักพัฒนา ดำเนินการพัฒนาในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาสูบน้ำทาง - น้ำปูน โครงการพัฒนาหมู่บ้านผาตั้ง - ผาจิ โครงการพัฒนาหมู่บ้านไฮสอง โครงการอบรมผู้นำหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดน โครงการฝึกอบรมทหารกองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

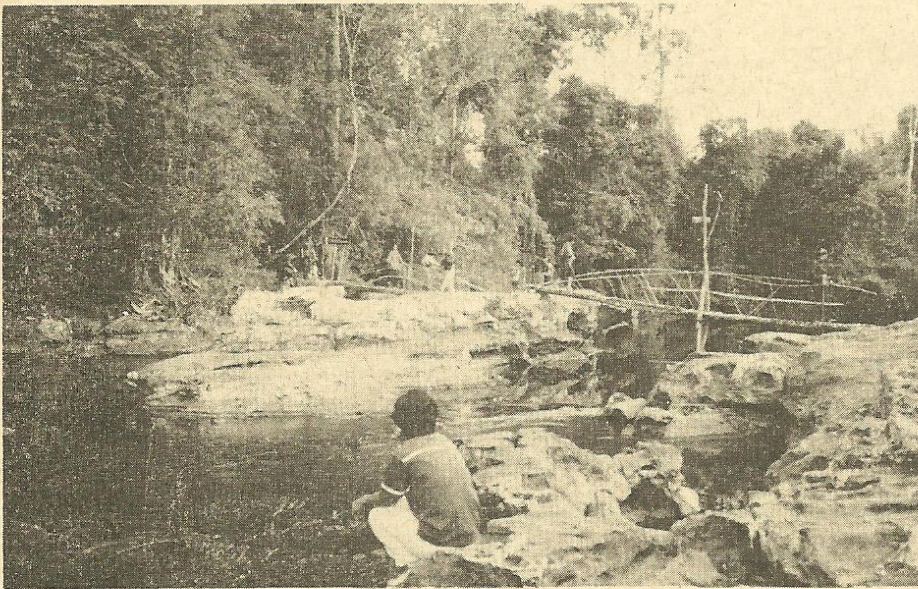
หมู่บ้านพัฒนาแห่งหนึ่งในบริเวณเขาค้อจะเห็นแปลงผักอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้าน

ในด้านส่วนตัว พลตรี ประหยัด ปฏิบัติตามหลักการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้แล้ว เช่น ยอมรับข้อคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นแม้กระทั่งผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าข้อคิดเห็นหรือความเห็นนั้นมีเหตุผล หรือเป็นไปในทางสร้างสรรค์ บริเวณรอบ ๆ บ้านพักทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดพิษณุโลก อันเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพบกที่ 3 เต็มไปด้วยสวนครัวเพื่อฝึกนิสัยช่วยตนเองและประหยัดสมกับชื่อให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เคยปรากฏว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกระทำความผิด ท่านก็ได้ปกป้องคุ้มครอง แต่กลับสั่งลงโทษตามวินัยทหาร ทำให้เป็นที่เคารพยำเกรงของผู้ใต้บังคับบัญชาทั่วกัน

เขาค้อ - สนามรบที่กลายเป็นสวนผัก

ท่านผู้อ่านคงจะจำได้ว่าเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา บริเวณที่เป็นพื้นที่สีแดงจัดที่สุดในประเทศไทย คือบริเวณเขาค้อ ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดเพชรบูรณ์กับจังหวัดพิษณุโลก เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของฝ่ายคอมมิวนิสต์ เพราะบริเวณนี้เป็นจุดแบ่งภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ สามารถรุกเข้าสู่ภาคใดภาคหนึ่งได้โดยง่าย แม้กระ

ทั้งตัดประเทศไทยออกเป็นเสี่ยง ๆ ก็อาจ
กระทำได้โดยสะดวกจากจุดนี้ภูมิประเทศ
เป็นป่าทึบมีภูเขาสลับซับซ้อน สามารถตั้ง
ค่ายใหญ่และหลบซ่อนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้
ก่อการร้ายก็ทำเช่นนั้น พวกเขามีความมั่น
ใจว่าฐานที่มั่นที่เขาตั้งซึ่งเป็นฐานใหญ่ที่สุด
และสำคัญที่สุดในประเทศไทยไม่มีวันถูก
ตีแตก บริเวณนี้อุดมสมบูรณ์มาก ดินดี มี
ลำน้ำเข็กไหลผ่าน พวกเขากำลังทำอะไรและ
ส่วนผลไม่เป็นที่ล้าเป็นสันเพื่อเป็นเสบียง
เพื่อแสดงอิทธิพลที่แผ่ครอบคลุมบริเวณนี้
โดยเด็ดขาด พวกเขากำลังปักป้ายไว้ว่า “สุดเขต
ประเทศไทย”

ภูมิประเทศอันสวยงามบริเวณน้ำตกบางระจัน บ้านหนองแม่นา เขาค้อ

ทางรัฐบาลได้เคยส่งทหารเข้าปฏิบัติ
การรบเพื่อกวาดล้างผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
ที่เขาตั้ง เริ่มตั้งแต่ปี 2513 แต่ไม่ได้ผล
เต็มเม็ดเต็มหน่วย เกิดการรบยืดเยื้อนานถึง
11 ปี ก่อให้เกิดการสูญเสียเป็นอันมากแก่
ทั้งสองฝ่าย การสู้รบแบบกองโจรนี้ยิ่งนาน
ยิ่งเป็นประโยชน์กับฝ่าย ผกค. ทำให้พวกเขา
ยิ่งมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นว่าทางฝ่ายบ้านเมือง
ทำอะไรเขาไม่ได้ โดยเฉพาะฐานที่มั่นใหญ่

ที่หนองแม่นา ไม่มีวันที่ทหารไทยคนใดจะ
เหยียบย่างเข้าไปถึงได้

แต่แล้วความมั่นใจตลอดจนขวัญและ
กำลังใจของฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
ต้องพังทลายลงอย่างคาดไม่ถึงในปี พ.ศ.
2524 ด้วยยุทธการครั้งสำคัญอันควรแก่การ
จารึกไว้ในประวัติศาสตร์การต่อสู้กับผู้ก่อ
การร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ยุทธการ
ครั้งนั้นเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2524
มีชื่อว่า “ผาเมืองเผด็จศึก” ซึ่งสามารถเผด็จ
ศึกได้สมชื่อ ผู้ที่ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับ
การศึกษาที่เขาต่อมากลางจนกระทั่งวางแผน
นำกำลังเข้ายึดที่มั่นของข้าศึก ขัรบดแทรก-

เตอร์เกรตดินนาหน้าทหารฝ่าท่ากระสุนของ
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และรอดชีวิตมาได้
อย่างน่าอัศจรรย์ นายทหารผู้นั้นคือ พันเอก
(พิเศษ) พิจิตร กุลละวณิชย์ ปัจจุบันดำรง
ตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระ
องค์ฯ ยศพลตรี

เกี่ยวกับการรบยึดเขาค้อ พลตรี พิจิตร
เล่าว่า

“เราเตรียมการมาตั้งแต่ปี 2519 มาสำ

เร็จในปี 2524 ความจริงเริ่มสู้รบมาตั้งแต่ปี
2513 เรามีความคิดว่า จะต้องตัดถนนเข้าไป
แต่ทำไม่ได้ ต้องเอาทหารไปคุ้มกันถนนต่อ
มามีเครื่องบิน เอฟ-5 ตกในปี 2519 เมื่อวันที่
11 มิถุนายน จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ เสด็จที่ค่าย ทรงทราบเรื่องเพราะ
ทรงติดตามเรื่องเขาค้อมาโดยตลอด จึงพระ
ราชทานพระราชดำริว่า น่าจะเปิดพื้นที่ให้เป็น
ประโยชน์แก่คนยากคนจนให้เป็นพื้นที่ทำกิน
และแก่ผู้ที่เคยทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ
เช่น ทหารเก่า ๆ ถูกเลื้อยชาวบ้าน อาสาสมัคร
รวมสัก 400 คน แต่เกิดการล่าช้าในการดำ
เนินงานตอนแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัวฯ จึงทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์
ก่อนที่จะได้เงินจากงบประมาณของทางราช
การตัดถนนเข้าไปในพื้นที่ จนกระทั่งปี 2520
จึงเริ่มจัดตั้งหมู่บ้านสำเร็จเป็นครั้งแรก 65
ครอบครัว (เฉพาะหัวหน้าครอบครัวที่เป็นชาย
เท่านั้นเพราะยังไม่ปลอดภัย) ตัดถนนเข้าไป
อย่างจริงจังจากนางัว แต่ถูกขัดขวางอย่าง
หนักในช่วงปี 2522-23 บริษัทรับเหมาไม่
สามารถทำถนนได้ กองทัพบกจึงมอบให้ทหาร
รับหน้าที่ทำถนนแทนเมื่อปลายปี 2523 เราจึง
วางแผนรุกทางยุทธวิธีควบคู่ไปกับการพัฒนา
ในระหว่างที่หยุดสร้างถนนนั้นเราก็ตีหาข่าว
เกี่ยวกับ ผกค. อยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็ทราบ
รายละเอียดต่าง ๆ พอสมควร เราจึงเตรียม
แผนยุทธการกวาดล้างครั้งใหญ่ (ยุทธการ
“ผาเมืองเผด็จศึก”) เริ่ม 20 กุมภาพันธ์ 2524
และกระทำสำเร็จ”

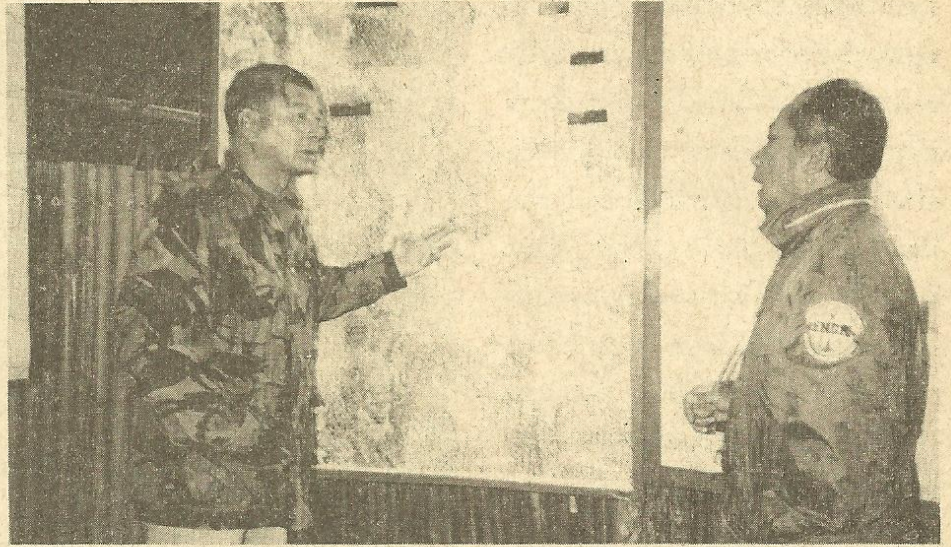
เมื่อสามารถทำลายชุมกำลังสำคัญ
ของ ผกค. เขาค้อที่หนองแม่นา และยึดพื้นที่
ที่ได้ใหม่ ๆ ทางทหารเห็นว่าเป็นบริเวณกว้าง
ขวาง และเป็นป่าเขาไม่เหมาะแก่การยึดครอง
ด้วยกองกำลังทหาร จึงเตรียมถอยกลับ
เพราะได้ตัดถนนผ่านไปเรียบร้อยแล้ว แต่
นับเป็นโชคดียิ่งที่ขณะนั้นพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จมาเยี่ยมทหาร

เป็นการให้กำลังใจ พลตรี พิจิตรฯ เล่าว่า

“ในหลวงรับสั่งว่าควรมีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ทางด้านการเกษตร เราตัดถนนไปแล้วถ้าไม่มีคนไปอยู่ก็ไม่สามารถจะพัฒนาพื้นที่ได้ พื้นที่ที่ได้มาก็ไม่เกิดประโยชน์ สอดกับชีวิตที่ต้องสูญเสียไปในการยึดพื้นที่ ที่ได้เสด็จฯ ไปเยี่ยมทหารทุกปีในปี 2521, 22, 23 ได้พระราชทานพันธุสัตว์เลี้ยง ในระยะแรกทหารไม่มีอุปกรณ์การเกษตรพระองค์ก็พระราชทานรถแทรกเตอร์ไถนาให้เป็นคันแรก”

นี่คือจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์พัฒนาโดยการยึดพื้นที่ด้วยกำลังคนที่ไม่ใช่ทหาร คืออาศัยชาวบ้าน อาสาสมัคร ทหารกองหนุน และติดตามด้วยการพัฒนาคนเหล่านั้นให้สามารถยืนหยัดอยู่บนขาของตนเองได้ ฟังตนเองได้ มีโชคยแต่จะฟังทางราชการอยู่ร่ำไป เหมือนเด็กที่เลี้ยงไม่รู้จักโต สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อพสกนิกรทุกคน

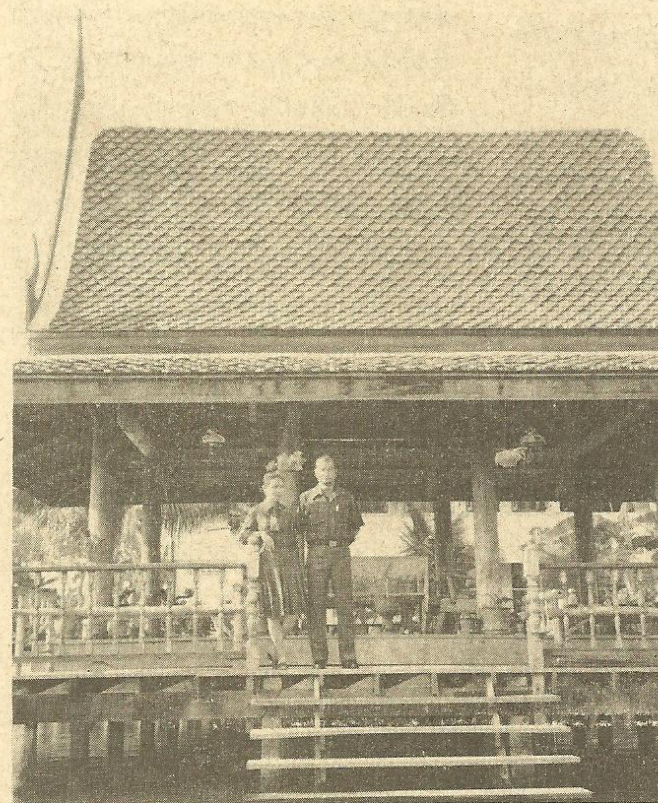
พลตรี พิจิตร เริ่มโครงการพัฒนาที่เขาต่อตามแนวพระราชดำริด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ไหนพอทำเป็นอ่างเก็บน้ำได้ก็จัดทำในทันที จนมีอ่างเก็บน้ำมากมายนับไม่ถ้วนทำให้บริเวณนั้นเหมาะสมแก่การเกษตรอย่างยิ่ง เพราะดินดี และอากาศเย็นเนื่องจากอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 900 เมตร สามารถปลูกพืชเมืองหนาว เช่น ลิ้นจี่ สตรอเบอร์รี่ ได้ดี ชาวบ้านที่เข้าสู่โครงการเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้รับการจัดสรรที่ดินสำหรับทำกินครอบครัวละ 20 ไร่ มีที่ดิน 200 ตารางวาสำหรับปลูกบ้าน แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน มีแต่ “สทก.” หรือ “สิทธิทำกิน” (ดูความเป็นมาของ “สทก.” ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ใน วารสารไทย ฉบับที่ 3

พลตรี พิจิตร กุลละวณิช (ซ้าย) กำลังแลกเปลี่ยนแนวความคิดการพัฒนาภูหินร่องกล้า ที่ฐานศรีพรัตนรฎูหินร่องกล้า

หน้า 3-12) ซึ่งกรมป่าไม้เป็นผู้ออกให้ ทางโครงการปลูกบ้านให้ครอบครัวละ 1 หลัง ในวงเงิน 5,000 บาท ซึ่งประกอบด้วยหลังคามุงด้วยสังกะสีที่มีราคาถูกมาก เพราะมีค่าหนีโดยซื้อตรงจากโรงงาน มีพื้น แต่ไม่มีฝา เพื่อให้พออาศัยนอนได้ แต่เจ้าของจะต้องขนหาเงินมาทำฝาเอง นอกนั้นก็มิ

สัวมถูกสุขลักษณะ 1 หลัง เพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้ยังชีพอยู่ได้จนกว่าพืชผักจะโตพอขายได้ ทางโครงการจ่ายเงินค่ายังชีพเบื้องต้นให้ครอบครัวละ 900 บาท เป็นเวลานาน 9 เดือน บ้านปลูกติดกันเป็นหมู่เพื่อความสะดวกในการป้องกันอันตราย มียามลาดตระเวนป้องกันภัยตลอดเวลา ทางโครงการ

พลตรี พิจิตร กุลละวณิช กับ คุณหญิงวันฉกริยา ที่ศาลาไทยหลังบ้านพักส่วนตัว ซึ่งสร้างขึ้นด้วยไม้ตะเคียนทองและฝีมือชาวบ้านจากเพชรบุรี เป็นความภูมิใจของทั้งสองท่านที่ได้มีโอกาสอนุรักษ์ศิลปกรรมพื้นเมืองของไทยที่นับวันจะสูญสิ้นไป

ตั้งหลักให้แล้ว ถ้าใครไม่ขยัน ประสบความสำเร็จล้มเหลวก็จะถูกคัดออกไปจากโครงการ ซึ่งปรากฏว่ามีจำนวนไม่น้อย แต่ส่วนใหญ่มีความขยันขันแข็ง อดทน ปลุกพืชผักสวนครัว เช่น ขิง กระเทียม ทำรายได้ดีมาก สำหรับไม้ผลที่ปลูกไปแล้วมีสะตอเบอร์รี่ กาแฟ และลิ้นจี่ สมาชิกโครงการจำนวนมากประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าหลายรายมีเครื่องทำไฟฟ้าใช้เอง มีรถพิคอัพหลายคัน ขณะนี้มีหมู่บ้านพัฒนาที่จัดตั้งแล้ว 18 หมู่บ้าน อิทธิพลของฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หมดไปจากเขาค้อโดยสิ้นเชิง ทุกคนสามารถรับครอบครัวมาอยู่รวมกันได้พร้อมหน้า ที่นั่นมีแต่ความสงบ อากาศเย็นสบาย ภูมิประเทศสวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยว ดากอากาศ ที่บ้านหนองแม่นามีน้ำตกบางระจัน และที่บ้านเสลียงแห่งมีน้ำตกศรีดิษฐ์ซึ่งสวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ ปัจจุบันนี้มีประชาชนเข้าเยี่ยมทัศนารเขาค้อทุกวัน

เขาค้อห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 350 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถทัวร์ประมาณ 5 ชั่วโมง ถ้าจะเดินทางไปตลาดเพชรบูรณ์จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่งเท่านั้น ถนนลาดยางมะตอยเรียบดีมากตลอดทั่วบริเวณซึ่งมีพื้นที่กว้างใหญ่ประมาณ 44,000 ไร่ พื้นดินอุดมสมบูรณ์มาก ทางกองทัพบกกำลังดำเนินการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร และรักษาป่าต้นน้ำลำธาร ตลอดจนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศ

โครงการพัฒนาน่าสนใจอีกโครงการหนึ่ง ซึ่ง พลตรี พิจิตร เป็นผู้ริเริ่ม และได้ดำเนินการควบคุมดูแลมาด้วยตนเองจนกระทั่งปัจจุบัน คือ โครงการพัฒนาเยาวชนเขาค้อ โดยการจัดตั้งศูนย์เยาวชนขึ้น คัดเลือกลูกหลานของสมาชิกหมู่บ้านรุ่นแรก 30 คน

รถแทรกเตอร์กำลังตัดถนนอย่างรีบเร่ง ที่ภูหินร่องกล้า

จากเด็กที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 หรือสูงกว่า ที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อและอยู่ในวัยรุ่นมาฝึกฝนระเบียบวินัยแบบทหาร เช่น ตื่นแต่เช้า มีตอกมาเข้าแถวรวมกัน แล้ววิ่งออกกำลังกาย เด็กเหล่านี้กิน นอน ทำงานร่วมกันในศูนย์ซึ่งจัดเป็นหมู่บ้านแบบ “กิบบุทซ์” ของประเทศอิสราเอล มีการฝึกการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เก็บสถิติ ทำบัญชี การจัดการแบบสหกรณ์ หลักสูตร 4 เดือน มีการปลูกฝังความสามัคคี วินัย ความขยันหมั่นเพียร สอนให้รักษาพื้นที่ ไม่ฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย ไม่ลุ่มหลงในแสงสีวิจิตรตระการตาของเมืองใหญ่ เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยกันพัฒนาเขาค้อให้เจริญมั่นคงในอนาคต เยาวชนรุ่นแรกที่จบหลักสูตร 30 คนนี้ มีบุตรหลานชาวเขารวมอยู่ด้วย 3 คน นับเป็นนโยบายการประสานสามัคคีที่ดีระหว่างชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ ที่รวมกันอยู่ที่นี่ แต่ที่น่าประทับใจยิ่งกว่านั้นคือ การฝึกอบรมที่เสร็จสิ้นไปแล้วนั้น พลตรี พิจิตร มิได้ใช้เงินงบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด

พัฒนายุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์พัฒนาที่เขาาค้อนี้ เป็นตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จแห่งแรกของทหาร ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาทั้งทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นผลให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ต้องถอยร่นไม่เป็นขบวนนับแต่นั้นเป็นต้นมาเสมือน “โดมิโน” ตัวแรกที่ล้มลงทำให้ตัวอื่น ๆ พลอยล้มตามกันไป ผู้ก่อการร้ายที่แตกพ่ายจากเขาค้อได้เคลื่อนย้ายไปรวมตัวกันอีก ณ สถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ ที่ภูหินร่องกล้า ซึ่งเป็นชัยภูมิที่มั่นคงยากแก่การเข้าโจมตี แต่โดยอาศัยพัฒนายุทธศาสตร์ในที่สุดหินร่องกล้าก็สามารถยึดคืนมาได้โดยมิได้เสียชีวิตทหารไปแม้แต่คนเดียวเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2525 นี้ พร้อมทั้งมีมวลชนมาอบตัวมากกว่า 8,000 คน ในจำนวนนี้มีอดีตผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ระดับหัวหน้าเป็นจำนวนมาก ขณะนี้ทางทหารกำลังตัดถนนผ่านเข้าสู่บริเวณภูหินร่องกล้าอย่างรีบเร่ง เพื่อเปิดเป็นวนอุทยานเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในอนาคต เพราะมีภูมิประเทศ

และทัศนียภาพสวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ทั้งยังมีผลงานของ ผกค. ให้ชมในสภาพสมบูรณ์หลายแห่ง เช่น สำนักอำนาจรัฐ โรงเรียนการเมือง โรงพยาบาล-เขต ตลอดจนหมู่บ้าน ซึ่งปลูกอยู่ภายใต้ต้นไม้ใหญ่เป็นปรางทิพย์ ไม่อาจตรวจพบทางอากาศ

พัฒนายุทธศาสตร์กลายเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่นำมาใช้ได้ผลดีอีกหลายต่อหลายแห่งเช่น ที่เขาช่องช้างในความรับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 4 (ภาคใต้) ที่ดอยผาจิ-ผาตั้ง ในความรับผิดชอบของ พันโท เดชา สติรธังกูร นายทหารนักพัฒนาอีกผู้หนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาความสกปรกของหมู่บ้านปลูกข้าวบ้านให้เกิดความขยันขันแข็งและร่วมมือกันพัฒนาจนเป็นผลสำเร็จตลอดจน พันโท วิโรจน์ ทองมิตร นายทหารนักพัฒนา

ที่สามารถเกลี้ยกล่อมผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์บริเวณดอยยาว - ดอยผาหม่น ซึ่งอยู่ประชิดชายแดนประเทศลาว ให้ยอมมอบทั้งอาวุธ กาย และใจ แก่ทางราชการโดยใช้เวลาเพียง 3 เดือนครึ่งเท่านั้น ตลอดจนตัดสินใจขึ้นไปตามสันเขา และพัฒนาหมู่บ้านไฮ้สอง (รักถิ่นไทย) ให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาเป็นผลสำเร็จ

ด้วยความเสียสละ จริ่งจั่ง และจริงใจของนักรบ-นักพัฒนา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่มีความสามารถนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ได้ ยุทธศาสตร์พัฒนาตามแนวพระราชดำริจึงประสบผลสำเร็จ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของกองทัพไทยในการต่อสู้เอาชนะข้าศึกศัตรูและพัฒนาประเทศให้มั่นคงปลอดภัยได้ในที่สุด

บริเวณหน้าผาอันสวยงามของลานหินปุ่ม ภูหินร่องกล้า

สัญลักษณ์

ของ

ประชาธิปไตยในตราไปรษณียากรไทย

สมบัติ จันทรวงศ์

ถึงแม้ว่าการจัดตั้งกรมไปรษณีย์โทรเลขขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2426 จะมีเหตุผลและความจำเป็นทางการเมืองแฝงอยู่ด้วย คือ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้รัฐบาลของต่างประเทศเข้ามาดำเนินกิจการไปรษณีย์โทรเลขในประเทศไทย แต่ตราไปรษณียากรของไทยที่ออกใช้ในสมัยแรก ๆ ก็ดูจะเน้นเฉพาะวัตถุประสงค์ทางการเมืองไปรษณีย์เพียงอย่างเดียว คือ เพื่อเป็นเครื่องหมายที่แสดงว่าได้มีการชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการจัดส่งและนำส่งจดหมายหรือหีบห่อพัสดุเรียบร้อยแล้วเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าตราไปรษณียากรในสมัยต้น ๆ นั้น ใช้เฉพาะภาพพระบรมฉายาลักษณ์หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ของรัชกาลเป็นใหญ่ตามแบบฉบับของตราไปรษณียากรในรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยทั่วไป และเป็นการใช้ภาพดังกล่าวเกือบจะโดด ๆ ที่เดียว ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าในสมัยแรก ๆ นี้เรายังใช้ทั้งผู้ออกแบบและผู้พิมพ์เป็นชาวต่างประเทศทั้งหมด ครั้นเมื่อได้ผู้ออกแบบตราไปรษณียากรเป็นชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในไทยและชาวไทยเองเป็นผู้ออกแบบใน

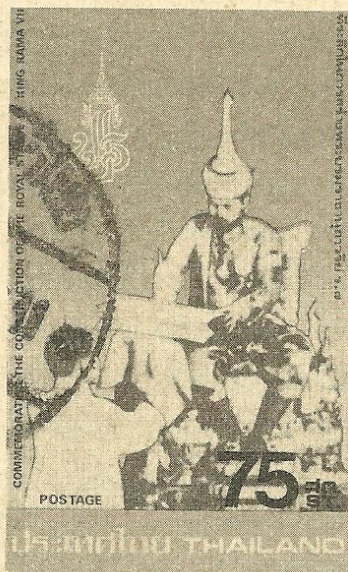
ระยะต่อมา ตราไปรษณียากรของไทย (เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2448) จึงได้วิวัฒนาการมีภาพสัญลักษณ์อื่น ๆ ประกอบเพิ่มขึ้น เป็นการรองรับและส่งเสริมความสำคัญขององค์พระมหากษัตริย์ เช่น การออกแบบตราไปรษณียากรให้เป็นรูปครุฑพาว์ที่เข็ญกรอบพระบรมฉายาลักษณ์ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังได้มีการเริ่มออกตราไปรษณียากรเพื่อเป็นที่ระลึกในวาระอันเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์เกิดขึ้นอีกด้วย เช่น ตราไปรษณียากรชุดรัชชามังคลาภิเษกซึ่งเป็นตราไปรษณียากรที่ออกเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสเฉลิมฉลองวันครบรอบ 40 ปี แห่งการเสวยราชย์ของรัชกาลที่ห้าเป็นต้นต่อมาในสมัยรัชกาลที่หก ก็มีการออกตราไปรษณียากรเพื่อเป็นที่ระลึกเนื่องในเหตุการณ์สำคัญของชาติเป็นครั้งแรก นั่นคือการที่ไทยมีส่วนชนะในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ถึงแม้ว่าจริง ๆ แล้วจะเป็นเพียงการนำเอาตราไปรษณียากรที่มีอยู่เดิมมาประทับคำเพิ่มเข้าไป) และยังได้มีการออกตราไปรษณียากรเพื่อเก็บเงินพิเศษสำหรับบำรุงกิจการกาชาดและเสือป่าด้วย หรือในสมัยรัชกาลที่เจ็ด ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ก็มีการออกตราไปรษณียากรเป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสที่ราชวงศ์จักรีอยู่ยืนานมาถึง 150 ปี เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการนำเอาตราไปรษณียากรมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นอันนอกเหนือไปจากกิจการไปรษณีย์โดยตรงนั้น ได้วิวัฒนาการมาเป็นเวลาพอสมควรก่อนที่จะประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อ 24 มิถุนายน 2475

อย่างไรก็ดี ตราไปรษณียากรไทยชุดแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองซึ่งได้แก่ชุดที่ระลึกการที่องค์การกาชาดสากลมีอายุครบ 75 ปี ที่ออกมาเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2482 (ซึ่งถือได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การไปรษณีย์ของไทยที่ออกตราไปรษณียากรเนื่องในวาระของกิจการอันเป็นสากลหรือระหว่างประเทศ) ก็ได้เป็นการออกตราไปรษณียากรชุดใหม่อย่างแท้จริง แต่เป็นการนำเอาตราไปรษณียากรชุดกาชาดชุดแรกของไทยซึ่งทำเป็นภาพของรัชกาลที่หก บางชนิดราคา มาพิมพ์เพิ่มเติมและแก้ราคาเท่านั้น ตราไปรษณียากรชุดแรกจริง ๆ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ ชุดที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ชุด

* คัดตอนและดัดแปลงมาจากบางส่วนของ สัญลักษณ์ของชาติในตราไปรษณียากร : การศึกษา ตราไปรษณียากรไทย พ.ศ. 2426-2524 ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่ผู้เขียนเสนอต่อสมาคมสังคมนักประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อ 30 กรกฎาคม 2525.

24 มิถุนายน ซึ่งเป็นการออกเพื่อเป็นที่ระลึกฉลองรัฐธรรมนูญฉบับแรก (ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2475) มีอายุครบ 7 ปี ออกจำหน่ายครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482 ซึ่งในสมัยนั้นเริ่มถือเป็นวันชาติ ภาพที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ให้ระลึกถึงรัฐธรรมนูญหรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองคือภาพพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งนับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมาก็ได้ใช้เป็นตึกรัฐสภาไป ภาพนี้อยู่ในกรอบรูปวงรี โดยมีคำว่า “24 มิถุนายน” อยู่ข้างล่างภายในกรอบ ส่วนนอกกรอบภาพพระที่นั่งอนันตสมาคม มุมบนทั้งสองข้าง

มีรูปคบเพลิงซึ่งเข้าใจว่าจะหมายถึงคบเพลิงแห่งเสรีภาพอยู่ด้วย นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ไม่ปรากฏชัดในภาพ แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในแง่ของสัญลักษณ์ทางการเมืองก็คือ ธงไตรรงค์ ซึ่งโบกสะบัดอยู่เหนือยอดโดมพระที่นั่งอนันตสมาคม เพราะในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ขณะที่คณะราษฎรกำลังรอคำตอบจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวอยู่นั้น คณะราษฎรได้ชักธงมหाराชลงจากยอดโดมแล้วอัญเชิญธงชาติขึ้นแทนจนกระทั่งทุกวันนี้

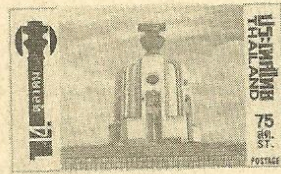
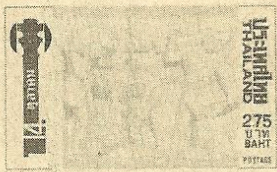
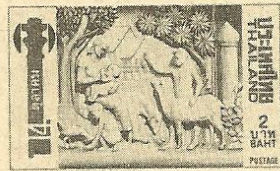
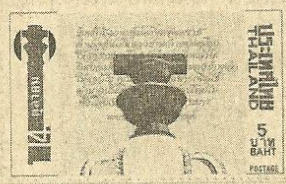

ตราไปรษณียากรซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยชุดต่อไปได้แก่หนึ่งในสามของตราไปรษณียากรชุดบางปะอิน ซึ่งทำเป็นภาพหญิงชวนา กำลังไถนากับควายในทุ่งนา และมีคำบรรยายได้ภาพว่า Thai Rice ออกจำหน่ายครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2484 เพราะนับเป็นครั้งแรกที่วิถีชีวิตของสามัญชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้รับเกียรติมาเป็นภาพในตราไปรษณียากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าจะพิจารณาว่า แต่ก่อนแต่ไรมา เฉพาะภาพของพระมหากษัตริย์หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์เท่านั้นที่ได้ปรากฏบนตราไปรษณียากร ภาพหญิงชวนา กำลังไถนาโดยตนเองนี้ก็ต้องถือว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เมื่อปี พ.ศ. 2475 อีกอย่างหนึ่งเหมือนกัน

สัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ปรากฏให้เห็นชัดอีกครั้งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2485-2486 ในตราไปรษณียากรชุดอากาศไปรษณียากรชุดที่สาม เพราะแทนที่จะทำเป็นภาพครุฑบินอยู่เหนือ

คำว่า “อากาศไปรษณีย์” อย่างที่เคยเป็นมาในชุดอากาศไปรษณีย์ชุดหนึ่ง (พ.ศ. 2468) และชุดที่สอง (พ.ศ. 2473) ทางกรมกลับทำเป็นภาพของอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและมีคำว่า “ประชาธิปไตย” อยู่ในกรอบได้ภาพ นอกจากนี้แล้ว ตราไปรษณียากรชนิดราคา 3 สตางค์ของชุดนี้ยังออกจำหน่ายเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2486 อีกด้วย ตราไปรษณียากรอีกชุดหนึ่งซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตราไปรษณียากรชุดอนุสาวรีย์ปราบขบถ ซึ่งออกเป็นที่ระลึกวันครบรอบสิบปีของการปราบขบถบรรเดธเมื่อ 11 ตุลาคม 2476 ซึ่งทำเป็นภาพของอนุสาวรีย์ปราบขบถ และมีภาพต้นข้าวและรวงข้าวอยู่ทางเบื้องซ้ายและขวา และมีคำบรรยายได้ภาพว่า “อนุสาวรีย์ปราบขบถ”

แต่นับแต่สิ้นสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ความสำคัญของการออกตราไปรษณียากรและสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ซึ่งเคยเฟื่องฟูในสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ จนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง ก็ลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด ดังจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.

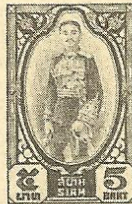
2495 ซึ่งเป็นวาระที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาครบ 20 ปีนั้น ปรากฏว่าไม่ได้มีการสร้างตราไปรษณียากรใหม่โดยเฉพาะสำหรับวาระนี้แต่อย่างใด คงมีแค่การนำเอาตราไปรษณียากรซึ่งเป็นภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวผืนพระพักตร์เบื้องซ้ายมาพิมพ์สีแดงทับเป็นรูปพานรัฐธรรมนูญและแก้ราคาออกจำหน่ายเท่านั้น แม้กระทั่งวันแรกจำหน่ายตราไปรษณียากรชุดนี้ ซึ่งตามวัตถุประสงค์ของวาระในการออกตราไปรษณียากรนี้เอง น่าจะเป็นวันที่ 10 ธันวาคม เพราะเป็นวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็นครั้งแรก ก็กลับมาจำหน่ายในวันที่ 8 ธันวาคม 2495 แทน โดยให้เหตุผลว่า ตรงกับวันแรกของงานฉลองรัฐธรรมนูญประจำปี ซึ่งมีขึ้นระหว่างวันที่ 8-16 ธันวาคม และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ตราไปรษณียากรประเภทนี้ก็เกือบจะขาดหายไปโดยสิ้นเชิง ภาพอันเป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยมาปรากฏให้เห็นอีกครั้งในตราไปรษณียากรชุดที่ระลึกวันเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการจัดทำตามคำริของกรมไปรษณีย์โทรเลขเอง โดยทำเป็นภาพพระที่นั่งอนันตสมาคมในกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัส และออกจำหน่ายเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 อันตรงกับวันเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรก (หลังจากที่ได้ว่างเว้นไปตั้งแต่ 15 ธันวาคม 2500 เป็นเวลากว่า 11 ปี และนับเป็นเวลาที่ยาวนานถึงร่วม 30 ปีกว่า ที่ภาพตึกรัฐสภา (พระที่นั่งอนันตสมาคม) อันเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยและการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จะได้กลับมาเป็นภาพบนตราไปรษณียากรอีก สัญลักษณ์ของประชาธิปไตยมาปรากฏในตราไปรษณียากรเป็นครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งในชุด 14 ตุลาคม 2516 ราลิกกล่าวคือ หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 สงบลงไม่นาน ได้มีผู้เขียนความเห็นไปลงในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง เสนอให้ออกตราไปรษณียากรเป็นที่ระลึกสำหรับเหตุการณ์ที่ผ่านมา จากนั้นก็มีผู้ออกความเห็นและพูดถึงกันอยู่เป็นครั้งคราว ในวารสารตราไปรษณียากร ซึ่งเป็นวารสารของ

นักสะสมตราไปรษณียากร ก็มีผู้เขียนแสดงความเห็นถึงกรมไปรษณีย์โทรเลขอยู่เนืองๆ แต่ไม่มีหน่วยงานราชการหรือองค์การใดร้องขอมาเป็นพิเศษ ความรับผิดชอบในการริเริ่มสร้างตราไปรษณียากรชุดนี้จึงเป็นของกรมไปรษณีย์โทรเลขเอง และเมื่อ 14 สิงหาคม 2517 ก็มีข่าวออกมาเป็นทางการว่า นายศรีภูมิ สุขเนตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมและอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ชี้แจงเกี่ยวกับตราไปรษณียากรชุดนี้ว่า กำลังจัดพิมพ์เพื่อเป็นที่ระลึกถึงประชาธิปไตยของไทย จึงได้ใช้รูปเกี่ยวกับความหมายของเสรีภาพและเสมอภาค โดยมีพนักงานของกรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นผู้ออกแบบ และตราไปรษณียากรชุดนี้ก็เสร็จออกจำหน่ายเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ซึ่งตรงกับวันเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์สำคัญเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 นั้นเอง ความมุ่งหมายของตราไปรษณียากรชุดนี้ ตามที่ปรากฏในใบแจ้งข่าวของกรมไปรษณีย์โทรเลขนั้นกล่าวว่า “เพื่อเป็นที่ระลึกถึงเหตุการณ์ในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งบรรดานิสิตนักศึกษาและประชาชนได้แสดงออกถึงความปรารถนาอย่างแรงกล้า ที่จะให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญสำหรับประเทศไทยอันเป็นที่รักยิ่งของทุกคน”

ตราไปรษณียากรชุดนี้ ทั้ง 4 ชนิด ราคาจึงมีความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยทุก ๆ ภาพตราไปรษณียากรจะเป็นภาพ ลูกกุญแจ ที่ปลายของกุญแจเป็นเลข 14 และด้ามกุญแจเขียนคำว่า “ตุลาคม” ส่วน หัวกุญแจเป็นรูปพานรัฐธรรมนูญ ซึ่งรวม ทั้งหมดหมายถึงวันที่ 14 ตุลาคม อันเป็น วันที่ไขไปสู่รัฐธรรมนูญ อันนำมาซึ่งการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตราไปรษณียากรทั้งสี่ชนิดราคามีชนิดราคา 75 สตางค์ เป็นภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย นับว่าเป็นครั้งที่สองที่ตัวอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยได้เป็นภาพบนตราไปรษณียากร โดยที่ระยะห่างจากครั้งแรก (2485-2486) ประมาณ 33 ปี ชนิดราคา 2 บาท ภายในตราไปรษณียากรเป็นภาพปั้นหุ่นที่ส่วนล่างของปีกด้านหนึ่งของอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวอันแสดง ถึงการมีชีวิตโดยอิสระและเสมอภาคของ ประชาชนชาวไทยภายในขอบเขตของกฎ-หมาย ชนิดราคา 2.75 บาท ภายในตราไปรษณียากรเป็นภาพปั้นหุ่นที่ส่วนล่างของปีกด้านหนึ่งของอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (ภาพคนกำลังทำงาน แยกหาม ดีเหล็ก และเกี่ยวข้าว) แสดงถึงสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลในการประกอบอาชีพภายใต้บท บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตราไปรษณียากร ดวงนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นดวงแรกที่แสดง ภาพของกรรมกรกำลังทำงาน (แยกหาม และดีเหล็ก) ชนิดราคา 5 บาท ภายในตราไปรษณียากรเป็นภาพพานรัฐธรรมนูญ และมีพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพิมพ์ทับ

สำหรับสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยในตราไปรษณียากรชุดล่าสุดได้แก่ตราไปรษณียากรชุดที่ระลึกการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระปก

เกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ซึ่งทางรัฐสภา สมัยก่อนการเลือกตั้งรัฐบาลชุดเกรียงศักดิ์ 2 เรียกร้องให้ออกเพื่อร่วมเฉลิมฉลองพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 กำหนดว่าจะ ออกจำหน่ายในวันที่ 10 ธันวาคม 2523 โดยทำเป็นภาพพระบรมฉายาลักษณ์พระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็น ฉบับแรกเมื่อ 10 ธันวาคม 2475 เพื่อพระ ราชทานแก่ปวงชนชาวไทย และเป็นการ เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งตราไปรษณียากรชุดนี้ นับได้ว่าเป็นชุดแรกที่เป็นภาพประวัติศาสตร์ และมีภาพของสามัญชนที่เป็นตัวบุคคล จริง ๆ และมีความสำคัญในประวัติศาสตร์ การเมือง ปรากฏบนตราไปรษณียากรอีก ด้วย เพราะในภาพที่ปรากฏบนตราไปรษณียากรชุดนี้ อันเป็นภาพที่วาดจากภาพถ่าย ดันแบบที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจัดให้อีกทีหนึ่งนั้น บุคคลผู้ถวายรัฐธรรมนูญให้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง ลงพระปรมาภิไธยก็คือ พระยามโนปกรณ โนนิติธาดาในฐานะประธานคณะกรรมการ ราษฎร

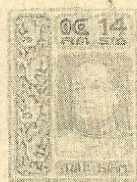
ถ้าหากว่าจะนับจำนวนชุดของตราไปรษณียากรไทยที่มีสัญลักษณ์เป็นเอก-เทศเฉพาะตนเท่านั้น (คือไม่นับรวมถึงการ ที่ทางการนำเอาตราไปรษณียากรชุดเดิม มาเปลี่ยนราคาเพื่อใช้ใหม่แต่อย่างใด เว้น แต่จะได้เป็นการกระทำเพื่อใช้ในวาระพิเศษ อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และไม่นับรวม ถึงตราไปรษณียากรที่ทางราชการใช้เพื่อ ทดสอบสถิติทางราชการแล้ว) ตราไปรษณียากรไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2426 - พ.ศ. 2524 มี รวม 245 ชุด ในจำนวนตราไปรษณียากร 245 ชุดนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นสองประเภท ใหญ่ ๆ คือ ตราไปรษณียากรที่ออกเพื่อ เฉลิมฉลองวาระที่สำคัญอันเป็นสากล เช่น การออกตามคำขอขององค์การสหประชา-ชาติและหน่วยงานสากลอื่น ๆ และตราไปรษณียากรที่ออกเนื่องในวาระภายใน ประเทศเอง สำหรับตราไปรษณียากรที่ มิใช่ตราไปรษณียากรประจำ (คือต้องมี วาระและโอกาสที่จะออก) และมิใช่ตราไปรษณียากรที่ออกเป็นที่ระลึกในวาระ อันเป็นสากลนี้ มีจำนวน 144 ชุด และอาจ แบ่งประเภทของวาระที่ออกตราไปรษณียากร ดังกล่าวได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ เรื่องของศิลป-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ วาระ ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ วาระ

ต่าง ๆ ของหน่วยงานทางราชการหรือวาระสำคัญอื่น ๆ ของชาติ ในบรรดา วาระในการสร้างตราไปรษณียากรเหล่านี้ วาระของการสร้างตราไปรษณียากรที่น้อยครั้งจริง ๆ ก็คือวาระทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพราะอาจกล่าวได้ว่ามีจำกัดอยู่เพียง 5 ชุด (เพียง 3.47%) คือ ชุด 24 มิถุนายน (2482) ซึ่งออกใช้ระลึกฉลองรัฐธรรมนูญฉบับแรกครบ 7 ปี ชุดอนุสาวรีย์ปราบขบถ (2486) ซึ่งออกระลึกวันครบ 10 ปีของการปราบขบถเมื่อ 11 ตุลาคม 2476 ชุดที่ระลึกรัฐธรรมนูญครบ 20 ปี (2495) แต่ถ้าพิจารณาภาพอันเป็นสัญลักษณ์บนตราไปรษณียากรว่าน่าจะมีความหมายทางการเมือง โดยเฉพาะแง่ของการส่งเสริมสนับสนุนระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแอบแฝงอยู่ด้วยแล้ว ก็คงจะเพิ่มได้อีก 3 ชุด คือ ชุด “บางปะอิน” (2484) ชนิด 15, 25 และ 50 สตางค์ (ซึ่งทำเป็นภาพหญิงชานากำลังไถนากับควาย และนับเป็นครั้งแรกที่ภาพของสามัญชนและวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศปรากฏบนตราไปรษณียากร) ชุดอากาศชุดสาม (2485-2486) ซึ่งเป็นภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และชุดที่ออกระลึกการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 (2523) จำนวนวาระและความถี่ของสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยที่ปรากฏรวมกันบนตราไปรษณียากรประเภทที่ระลึกของไทยเองก็ดูสอดคล้องเข้าเป็นอย่างดีกับสภาวะของประชาธิปไตยในสังคมไทยอยู่เหมือนกัน กล่าวคือ วาระในการสร้างตราไปรษณียากรที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีเพียง 5 วาระ และหากจะเพิ่มสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยที่ปรากฏในตราไปรษณียากรชุดอื่น ๆ โดยสื่อความหมายประชาธิปไตย ก็

รวมเป็น 8 ชุดเท่านั้น อนึ่ง สัญลักษณ์ของประชาธิปไตยที่ปรากฏบนตราไปรษณียากรก็ดูจะมีจำกัดอยู่เพียงแค่รัฐสภา (พระที่นั่งอนันตสมาคม) รูปพานรัฐธรรมนูญ (ในชุดที่ระลึกรัฐธรรมนูญครบ 20 ปี พ.ศ. 2495) และรูปอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (รวมถึงรายละเอียดปฏิมากรรมบนตัวอนุสาวรีย์เองด้วย) เท่านั้น สำหรับรัฐสภา (พระที่นั่งอนันตสมาคม) นั้น ปรากฏเป็นภาพบนตราไปรษณียากรเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2482 และเป็นภาพบนตราไปรษณียากรเป็นครั้งที่สองเมื่อ พ.ศ. 2512 ทั้งระยะห่างกัน 30 ปี อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเป็นภาพบนตราไปรษณียากรครั้งแรกเมื่อ 2485 และเป็นตราไปรษณียากรครั้งที่สองเมื่อปี พ.ศ. 2518 ทั้งระยะห่างกันร่วม 33 ปี ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวตีพิมพ์รูปพานรองรับรัฐธรรมนูญทับลงไปเป็นสัญลักษณ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2495 และภาพพระองค์ทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญ อันสื่อความหมายอย่างเดียวกัน ปรากฏอีกครั้ง

หนึ่งเมื่อปี 2523 ทั้งระยะเวลาห่างกันประมาณ 28 ปี และด้วยเหตุนี้เองจึงไม่น่าประหลาดใจแต่อย่างใดที่ในบรรดาคำขวัญ (เฉพาะที่เป็นภาษาไทย) รวม 10 รายการที่ปรากฏบนตราไปรษณียากรไทยนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นคำขวัญเกี่ยวกับสุขภาพ และมีเพียงชุดเดียวคือชุดที่ระลึก 14 ตุลาคม เท่านั้นที่มีความหมายทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย คำขวัญนั้นคือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ซึ่งทรงกล่าวไว้ว่า

อำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิม ให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของราษฎร”

ดาว ลูกไก่

สุชีพ ปุญญานุภาพ

“หัวเราะอะไรนะเธอ?” ภาณีถาม

“ก็เพลงลูกไก่ทางวิทยุที่จบลงไปในนั้นอย่างไรเล่า ลูกไก่เห็นแม่ถูกฆ่าที่กระโจนเข้ากองไฟตาม ตายไปหมด เสร็จแล้ว...ด้วยกุศลใจประเสริฐ...ลูกไก่ไปเกิด...เป็นดาว” ดุષณีชี้แจง

“ไม่เห็นจะน่าขันอะไรเลย” ภาณีดึง

“อยากจะขันบ้างก็ได้ เธอจะฟังฉันเล่าไหมล่ะ?”

“คลังนิทานอีกแล้ว เธอกับฉันนี่ตรงกันข้ามเสียจริง ๆ” ภาณีล้อ

ความจริงก็แปลก สองสหายหญิงคู่นี้มีนิสัยใจคอตรงกันข้าม แต่ก็ชอบพอรักใคร่กันมาก คนหนึ่งชื่อดุષณีแปลว่า “นิ่ง” แต่ชอบพูดเป็นที่สุด คนที่ชื่อภาณีแปลว่า “พูด” แต่ชอบนิ่งหรือเป็นคนฟัง คนอื่นพูดเกือบตลอดเวลา ทั้งสองคนชอบไปไหนด้วยกัน ชอบขัดคอกันแต่ก็รักกันมาก

ดุษณีเริ่มต้นขึ้นว่า

“ถ้าเธอจะฟัง ก็ต้องฟังสองเรื่องซ้อน คือเรื่องที่เขาร้องในบทลูกไก่ แล้วก็เรื่องที่ฉันจะเล่าใหม่ เพื่อเปรียบเทียบกัน”

“แต่ห้ามเล่าไปเอามือสะกิดไป จะได้หรือไม่ฉันตั้งใจฟังอยู่แล้ว ไม่ต้องคอยสะกิดให้เสียนิสัย”

“ยังดีนะที่สะกิดเธอ วันหนึ่งฉันเผอิญไปสะกิดอาจารย์สุนทรีเข้า ท่านมองยิ้ม ๆ ไม่ยกว่าอะไร ฉันอายแทบแย่ เอาละเริ่มต้นเลย จะพยายามระวังมือไว้อย่างเต็มที่”

ดุษณีเริ่มเล่า

“นิทานเรื่องดาวลูกไก่ตามกลอนลิเกนั้น คือมีพระพุทธรูปหนึ่ง เดินทางไกลมาตลอดวันพอจวนพลบท่านจึงปักกลดพักใกล้ไร่ของยายและตา สองผู้เฒ่ามีศรัทธาใคร่จะจัดอาหารถวายในวันรุ่งขึ้น แต่ไม่มีกับข้าว นึกได้ว่า มีแม่ไก่อยู่ตัว พอจะเชือดแกงถวายพระได้ จึงปรึกษากันว่าจะเชือดแม่ไก่เวลาเช้ามีด แม่ไก่ได้ยินก็ตกใจ จึงส่งลูกให้ปรองดองกันให้ดีแล้วบอกลา พอรุ่งเช้าก็ถูกเชือดทำเป็นอาหาร ลูกไก่มีความจงรักภักดีในแม่จึงโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไก่ ด้วยใจประเสริฐนั้น เลยได้ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่”

“จบหรือยัง” ภาณีถาม

“จบเรื่องในกลอนลิเก” ดุษณีตอบ

“แล้วยังมีเรื่องอะไรอีกเล่า?”

“มีสิ่นา เป็นเรื่องซ้อนเรื่องแรก”

“ถ้าอย่างนั้นเล่าต่อไป”

“คือมีพระพุทธรูปหนึ่งเดินทางไกลเหมือนกันถึงเวลาเย็น ท่านก็ปักกลดใกล้ไร่ของยาย รายเดียวกันนั้นแหละ ตายายดีใจที่เห็นพระมาพักใกล้ไร่ของตน จึงพากันไปนมัสการ และได้ถามว่าท่านมาจากไหนและจะไปไหน พระพุทธรูปตอบให้ทราบแล้ว จึงถามถึงที่

อยู่และอาชีพของตายาย เมื่อทราบจะทำไร ท่านก็ว่าดีแล้วเป็นอาชีพที่สุจริต

ตายายบอกว่าจิตใจเหลือเกินที่ได้พบพระ เพราะวัดอยู่ไกลมากต้องเดินตั้งครึ่งค่อนวันกว่าจะถึง ท่านจะค้างที่นี่ก็ดีแล้ว พรุ่งนี้ขอนิมนต์รับอาหารบิณฑบาตเสียก่อนแล้วจึงค่อยเดินทางต่อไป

พระท่านจึงถือโอกาสสั่งสอนว่าวัดอยู่ไกลไม่สำคัญขอให้ตายายตั้งอยู่ในศีลธรรม ก็เหมือนอยู่ใกล้วัดตลอดเวลาทั้งได้ชื่อว่าอยู่ใกล้พระพุทธรเจ้า เพราะท่านสอนไว้ว่า แม้จะจับชายผ้าของท่านเดินไปทุกหนแห่ง แต่ถ้าไม่ประพฤติในทางที่ดีที่ชอบ ก็ชื่อว่าอยู่ไกลท่านต่อเมื่อประพฤติดีงาม แม้จะอยู่ห่างท่านสักเท่าไรก็เหมือนอยู่ใกล้

ตายายยกมือสาธุแล้วรีบลากลับ บอกว่าจะไปเตรียมอาหาร พระท่านจึงพูดขึ้นว่า “ระวังอย่าไปฆ่าสัตว์มาทำบุญนะ เอาชีวิตเลือดเนื้อของคนอื่นสัตว์อื่นมาแลกบุญนั้นไม่คุ้มกันเลย จะทำบุญก็จงทำให้บริสุทธิ์ อย่าเบียดเบียนชีวิตเลือดเนื้อของใคร ๆ”

ตายายมองดูหน้ากันแล้วก็หัวเราะ ตาจึงพูดขึ้นว่า “โยมคิดว่าจะเชือดไก่มาแกงถวายท่านเช้าพรุ่งนี้ทีเดียวห้ามฆ่าสัตว์ทำบุญแล้วจะได้อะไรมาถวายเล่า”

พระพูดว่า “เราควรจะนึกเปรียบเทียบถึงการที่เราถูกฆ่าบ้าง จึงจะเห็นจริงว่าการฆ่านั้นไม่ดีเลย เวลาจะฆ่าสัตว์อื่นเรานึกแต่ในทางจะได้ของเรา จึงลืมไปว่าถ้าเป็นฝ่ายถูกฆ่าบ้างเราจะชอบไหม ยิ่งจะถูกฆ่าเพราะไปแลกกับบุญแล้ว ยิ่งรู้สึกว่ามันสมควรอย่างที่สุดต่อไปขอให้เว้นการฆ่าสัตว์เด็ดขาด ไม่ว่าจะฆ่าเพื่อทำบุญหรือเพื่อเหตุอย่างอื่น อาหารที่จะถวายพรุ่งนี้ ถ้าไม่มีอะไร มีเพียงข้าวเปล่า ๆ ก็ฉันได้ อย่างกังวลเลย การฉันข้าวโดยไม่มีกับนั้น ถ้ารู้สึกว่าเป็นการยอมสละกับ เพื่อช่วยชีวิตของสัตว์ไว้ ยิ่งทำให้ฉันได้ด้วยความสบายใจและมีรสดีเสียยิ่งกว่ามีกับข้าวเต็มสำรับ นอกจากนั้นพระพุทธรเจ้ายังทรงห้ามมิให้พระฉันอาหารเนื้อสัตว์ที่รู้อยู่ว่าเขามาฆ่ามาเพื่อถวายให้ฉัน หรือแม้ไม่ได้รู้ว่าเขามาฆ่ามาเพื่อให้ฉัน แต่นึกสงสัยในใจว่าเขาฆ่ามาด้วยเจตนาจงสำหรับพระแล้วฉันเข้าก็มีโทษ

ตายายยกมือขึ้นสาธุอีก ชื่นใจว่าได้มาพบพระที่ดีแท้ แล้วก็ลากลับไปบ้าน เช้าวันรุ่งขึ้นจึงหุงข้าวและทำน้ำพริกผักต้มมาถวายตามมีตามเกิด โดยไม่ต้องเชือดไก่ไปแกง ลูกไก่ก็ไม่ต้องกระโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ ดังในนิทานเรื่องแรก...”

“เอ๊ะ แล้วจะไปเกิดเป็นดาวได้อย่างไรเล่า?” ภาณิขัดขึ้น

“อยากฟังกลอนลิเก สรุปท้ายเรื่องนี้ไหมล่ะ?” คุชณิถาม

“ถามได้ ไม่อยากฟังแล้วจะนั่งจ้องหน้าอย่างนี้หรือ”

“กลอนนี้จะเลียนแบบนิทานเรื่องแรก ต่างกันก็ตอนลงท้าย

เท่านั้น... ด้วยกุศลใจประเสริฐ...ไม่มีใครเกิด...เป็นดาว”

“อ้าว-” ภาณิขัดขึ้น “แล้วดาวลูกไก่เล่า เธอจะว่ายังไง?”

“ก็เป็นดาวไปตามเดิม ไม่ต้องมีใครไปเกิดเป็นดาวเช่นนั้น เพราะถ้าจำเป็นจะต้องมีใครเกิดเป็นดาวแล้วเธอลองคิดดูซิว่าใครเล่าที่ไปเกิดเป็นดาวได้?”

“คงจะเป็นพวกริด ๆ ไถ ๆ นะแหละ” ภาณิพูดพลางหัวเราะพลาง

“เวลาเรียนนิชาวรรณคดี อาจารย์สุนทรียะบอกฉันว่า การสมมติภาพของดาวเป็นรูปต่าง ๆ นั้น แต่ละชาติก็มีความคิดนึกแตกต่างกันไป เช่นดาวที่ไทยเราเรียกว่าลูกไก่ นั้น บางตำราของไทยเองเรียกว่าดาวธง คือธงสามเหลี่ยมมีหาง เรียวยาว ยิ่งของอินเดียก็ยิ่งต่างออกไปมากที่สุด เพราะทางวรรณคดีอินเดียถือว่าดาวลูกไก่นั้นคือดาวนางฟ้าทำหน้าที่เป็นบริวารของเทพเจ้าผู้มีนามว่าการติเกยะหรือเทพเจ้าแห่งสงคราม”

“นี่คุชณิ! ตามจริง ๆ เอะ อะไรทำให้เธอคิดเล่านี้ทาน ชื่อนิทานเรื่องนี้...” ภาณิถาม

“ก็เพราะฉันเป็นนักเรียนโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์นะซี พวกเราจะต้องช่วยกันรู้และแก้ความเข้าใจผิดต่าง ๆ เกี่ยวกับพระพุทธรศาสนา คราวนี้เธอตัดสินใจไปเรียนด้วยกันหรือยังเล่า”

“น่าจะเข้าที่” ภาณิทำท่าสนใจ

“แต่ก็เข้าไม่ได้แล้ว เพราะเต็มและปิดรับสมัครแล้ว รอไปปีหน้าก็แล้วกัน”

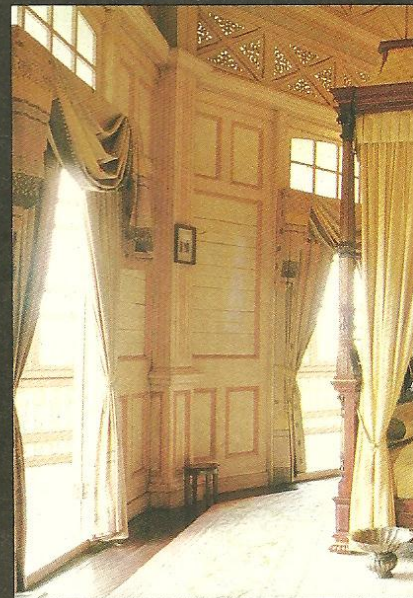

พระที่นั่งอัมมานเมฆ

พิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง

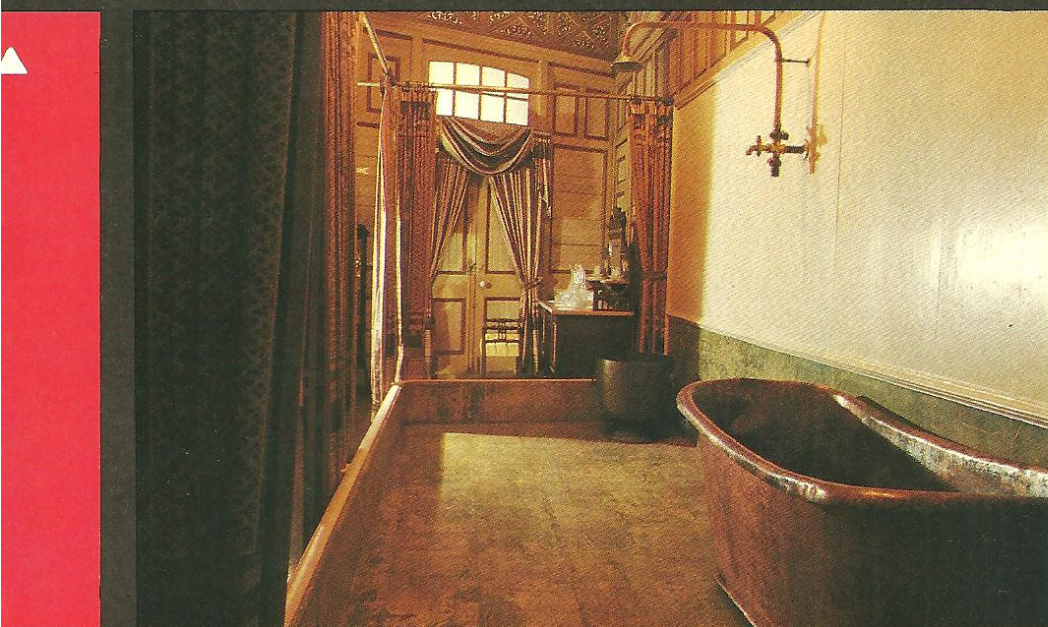
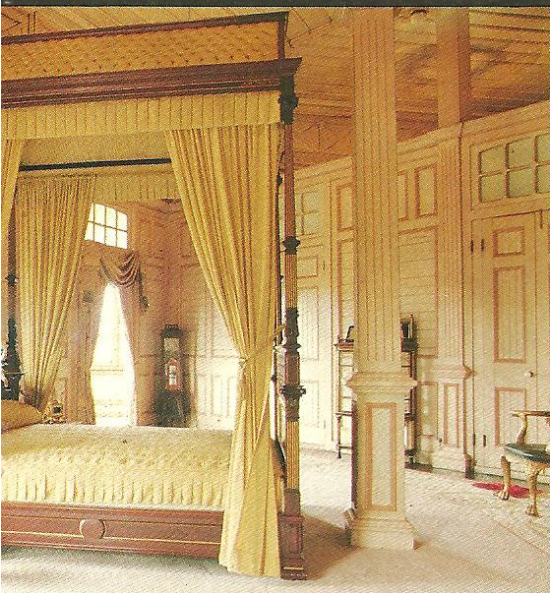
▲ โต๊ะเครื่องพระสำอางค์ ในห้องแต่งพระองค์

พระแท่นบรรทม

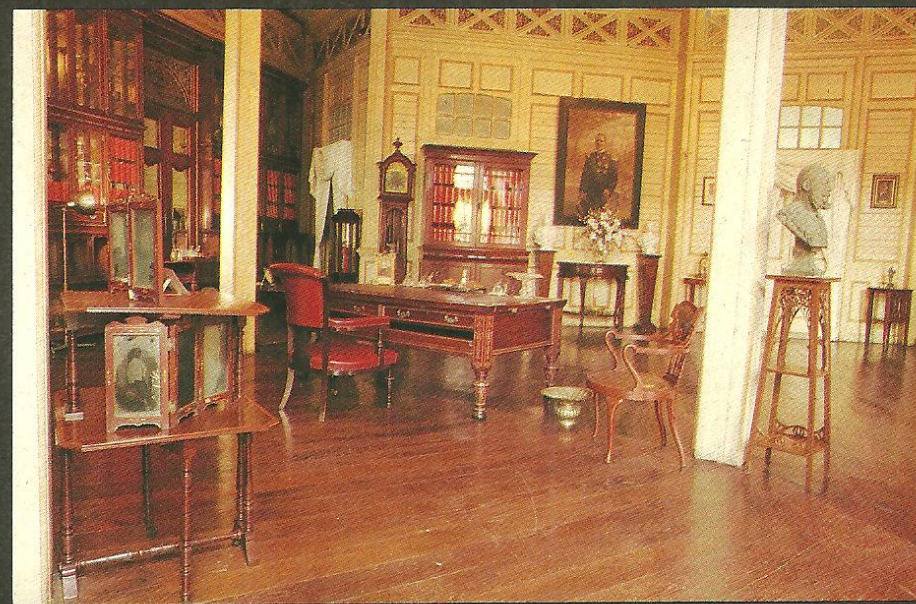
โต๊ะทรงพระอักษร ►

▲ พระแท่นบรรทมแบบไทย

◀ ห้องสรง

▼ ห้องทรงพระอักษร

▲ ห้องทรงพระอักษร

◀ โต๊ะทรงพระอักษร

พระที่นั่ง

วิมานเมฆ

พิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง

ท. กล้วยไม้ ณ ออยุธยา

“พิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงแห่งนี้ นับว่าเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทย เป็นที่แสดงถึงอารยธรรมอันเจริญงดงามของโลก ประกอบกับความงามของพระที่นั่งวิมานเมฆ ซึ่งเป็นอาคารไม้สักทองทั้งหลังใหญ่มหึมา อยู่ริมอ่างหยกซึ่งเป็นสระน้ำสีเขียวจัด มีต้นไม้เป็นภูมิทัศน์ร่มรื่น ต่อไปก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประชาชนที่สนใจได้เข้าชมศึกษาหาความรู้ และจะเป็นสถานที่หารายได้สมทบทุนมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อดำเนินการฝึกอาชีพงานศิลปหัตถกรรมให้แก่พี่น้องชาวไทยในชนบทกว้างขวางยิ่งขึ้นสืบไป”

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนชาวไทยนั้นเป็นที่ทราบกันดี ไม่เฉพาะแต่ภายในประเทศ แต่หากกล่าวได้วาระปือลือเลื่องไปถึงนานาประเทศ คือประชาชนมีความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดถึงพระบรมวงศ์ทุกพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์เล่าก็ทรงห่วงใยในทุกข์สุขของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการที่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ทรงจัดตั้งมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือฝึกประชาชนทำงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน หารายได้เพิ่มพูนนอกเหนือไปจากการทำงานกสิกรรม งานของมูลนิธิดังกล่าวเป็นงานที่ช่วยเหลือประชาชนอย่างกว้างขวางแทบทุกภาคของประเทศไทย ดังนั้นจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเป็นเงินจำนวนมาก มูลนิธิจึงพยายามหารายได้เพิ่มขึ้นหลาย ๆ วิธี เรื่องนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้จัดงานสองร้อยปีแห่งสายสัมพันธ์ ขึ้นระหว่างวันที่ 19-22 ตุลาคม พุทธศักราช 2525 เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติได้เห็นศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่โบราณ และเป็นการหาเงินรายได้สมทบทุนมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษฯ ด้วย ในวโรกาสนี้ทรงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตซ่อมแซม พระที่นั่งวิมานเมฆ ในพระราชวังดุสิต เพื่อจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงพระปิยมหาราชเจ้า กำหนดเปิดพิพิธภัณฑ์ให้แยกต่างประเทศตลอดจนประชาชนชาวไทยที่สนใจเข้าชมเป็นส่วนหนึ่งของงานสองร้อยปีแห่งสาย

สัมพันธ์ ในวันที่ 22 ตุลาคมศกนี้ พร้อม กับจะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงร่วมงาน และพระราชทานเลี้ยงอาหารว่างด้วย ดังนั้น เนื่องในวโรกาสดังกล่าว ผู้เรียบเรียงจึงใคร่ที่จะได้นำประวัติของ พระที่นั่งวิมานเมฆ มาเล่าสู่กันฟัง เพราะพระที่นั่งองค์นี้มีความ สำคัญทั้งในด้านตัวอาคาร และประวัติ ความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของชาติไทย

โดยเหตุที่ พระที่นั่งวิมานเมฆ อยู่ ในเขต พระราชวังดุสิต จึงขอเล่าถึงเรื่อง ของพระราชวังแห่งนี้เสียก่อน จากหนังสือ ตำนานวังเก่าพระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงบรรยายไว้ว่า เมื่อ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จกลับจากการเสด็จประพาส ทวีปยุโรปครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2440 แล้ว พระองค์เสด็จประพาสที่สวนต่อ ท้องนาบริเวณทุ่งสามเสน มีพระราชดำริ ว่าเป็นที่เย็นสบายดี จึงโปรดฯ ให้ใช้เงิน พระคลังข้างที่ซึ่งเป็นเงินงบประมาณแผ่นดินในส่วนที่ถวายเป็นส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์ ไม่เกี่ยวกับเงินพระคลังมหาสมบัติอันเป็นงบประมาณแผ่นดินทั่วไป หาซื้อที่ดินชายทุ่งนาในระหว่างคลองผดุงกรุงเกษมจนถึงคลองสามเสน ครั้นถึงพุทธ ศักราช 2442 โปรดฯ ให้สร้างพลับพลา บนที่ดินแปลงนี้เป็นที่เสด็จประทับแรม ทรงพระสำราญพระราชอิริยาบถในวันว่าง จากพระราชกิจ แล้วพระราชทานนามว่า สวนดุสิต เรื่องนี้ก็สาเหตุหนึ่งที่ทำให้มี พระราชดำริขยายฝั่งเมืองของกรุงเทพมหานคร ขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โปรดฯ ให้สร้างถนนซึ่งยาวกว้างขวาง ปลุกต้น มะขามรายทาง พระราชทานนามว่าถนน ราชดำเนิน เป็นถนนเชื่อมพระบรมมหาราชวังกับสวนดุสิต ทั้งนี้ทรงได้แบบมาจาก

ถนนแมลในกรุงลอนดอน ปน ๆ กันกับ แบบถนนของปัส-เอลีเซส์ในกรุงปารีส มี สะพานหินอ่อนอันงดงามแบบฝรั่งเศสข้าม คลอง 3 สะพาน คือสะพานผ่านพิภพลีลา ผ่านฟ้าลีลาศ และมฆวานรังสรรค์ พร้อมกับถนนสามเสนขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยา ขึ้นไปทางทิศเหนือ (เหตุที่ชื่อสะพานมฆ-วานรังสรรค์ ไม่คล้องกับสะพานผ่านฟ้า-ลีลาศ เพราะสะพานนี้มีชื่อคล้องกันเป็นชุด 5 สะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม คือ เทเวศรณมิตร วิศวกรรมนฤมาน มฆวาน-รังสรรค์ เทวกรรมรังรักษ์ และจตุรพักตร-รังสรรค์) เมื่อพื้นที่สวนดุสิตสามารถติด ต่อกับบริเวณภายในพระนครได้สะดวก จึง โปรดฯ ให้สร้างที่ประทับถาวรขึ้น แล้วเสด็จ พระราชดำเนินเข้ามายังพระบรมมหาราชวัง เฉพาะเมื่อมีพระราชพิธีต่าง ๆ เท่านั้น สวน ดุสิต จึงได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า วัง สวนดุสิต ต่อมาเมื่อมีพระราชดำริที่จะสร้าง พระที่นั่งต่าง ๆ ขึ้น เพื่อใช้ประกอบพระ ราชพิธีได้เช่นเดียวกันกับพระบรมมหาราชวัง จึงโปรดฯ ให้เปลี่ยนนาม วังสวนดุสิต เป็น พระราชวังสวนดุสิต เมื่อพุทธศักราช 2452

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-เจ้าอยู่หัว ทรงพระสำราญเพลิดเพลินพระ ราชอุทยานในการก่อสร้างหมู่พระราชมณเฑียร ในพระราชวัง ดุสิตเป็นอย่างมาก เพราะใน พระบรมมหาราชวังนั้นเต็มไปด้วยอาคาร ต่าง ๆ แออัดอัดเยียด จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข อย่างใดก็ทำได้ยาก เพราะอาคารแต่ละหลัง มีคุณค่าทั้งในด้านสถาปัตยกรรมและความ เป็นมาทางประวัติศาสตร์ เมื่อมาประทับ ที่พระราชวังสวนดุสิตเป็นที่มามีบริเวณกว้าง ขวางอากาศเย็นสบาย จึงทรงพระสำราญ ในการปลูกต้นไม้ต่าง ๆ ทั้งไม้ยืนต้นและไม้ ประดับ เริ่มต้นทรงปลูก พระที่นั่งวิมานเมฆ

เป็นที่ประทับอยู่ร่วมกับพระบรมราชินี พระราชเทวี พระราชธิดาหลายพระองค์ ต่อมาจึงเริ่มสร้าง พระที่นั่งอัมพรสถาน เป็นที่ประทับส่วนพระองค์ แล้วจัดระเบียบ แบ่งเป็นเขตพระราชฐานฝ่ายหน้าฝ่ายใน อย่างถาวร โดยโปรดฯ ให้ขุดคลองน้อยใหญ่ สร้างสะพาน ถนนภายในและภายนอก สร้าง สวนจัดเป็นภูมิทัศน์อันร่มรื่น พร้อมกับ สร้างพระตำหนัก พระราชทานเจ้านายฝ่าย ในแต่ละพระองค์เป็นสัดส่วนกัน เช่น สวน สี่ฤดู เป็นที่ประทับของ สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ สวนหงษ์ ที่ประทับของ สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี สวน นกไม้ ที่ประทับของ พระนางเจ้าสุชุมา-มารศรี พระราชเทวี และ สวนบัว ที่ ประทับของ พระอัครชายาเธอ พระองค์ เจ้าสายสวลีภิรมย์ นอกจากนี้ยังมีตำหนัก หรือสวนต่าง ๆ อีกมาก โดยพระราชทาน นามตามชื่อเครื่องลายครามจีนที่นิยมเล่น กันอยู่ขณะนั้น ยิ่งกว่านั้นตอนปลายรัชกาล ยังโปรดฯ ให้ซื้อที่ดินขยายออกไปทางทิศ ตะวันออกใกล้แม่น้ำเจ้าพระยาพระราชทาน นามว่า สวนสุนันทา ให้มีลักษณะแบบ สวนป่าและมีบรรยากาศแบบบ้านนอก ๆ และโปรดฯ ให้สร้างพระตำหนักเจ้านายฝ่าย ในของพระองค์เป็นที่ประทับถาวรแม้เมื่อ สิ้นรัชกาลไปแล้ว แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า การก่อสร้างต่าง ๆ ในสวนสุนันทายังไม่ทัน เรียบร้อยก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน พระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯ ให้สร้างต่อจนสำเร็จ มีเจ้านายเสด็จเข้าไป ประทับตามพระราชประสงค์เดิมทุกประการ เป็นแต่มิได้รวมเข้าเป็นอาณาเขตของพระ ราชฐานชั้นในของพระราชวังสวนดุสิตตาม วัตถุประสงค์เดิม โดยมีการล้อมรอบด้วย กำแพงเป็นเอกเทศของตนเอง

สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรง
ผูกพันพระราชหฤทัยในการทำสวนในบริเวณ
พระราชวังเป็นอย่างมาก ดังจะยกตัวอย่าง
พระราชหัตถเลขาถึงวันที่ 2 สิงหาคม รัตน-
โกสินทรศก 126 หรือ พุทธศักราช 2450
ระหว่างเสด็จพระราชดำเนินประพาสทวีป
ยุโรปครั้งที่สอง พระราชทาน เจ้าพระยา
ยมราช (ปั้น สุขุม) ความตอนหนึ่งมีดังนี้

“ในเรื่องพระที่นั่งอัมพร ตั้งแต่มาคราว
นี้ ยังไม่พบแห่งใดที่ว่างเปล่าเรือนขนาดนั้น
จะดีไปกว่า ยังพอใจอยู่นั่นเอง ถ้าจะขาดก็
ขาดหลักเข้ ไม่ใช่เนสเขสขาร์ เว้นไว้แต่พื้น
ที่ ซึ่งได้ตั้งเรือนลงไปผิวนั้น รู้แล้วแต่แรก
มาเดี๋ยวนี้ยังคิดเห็นมากขึ้น ทางที่จะคิดแก้ก็
ได้คิดไว้แล้ว แต่ยังไม่เสียตายนะ จึงใคร่อยู่
น่าที่จะต้องทำ คือพระที่นั่งนี้เดี๋ยวนี้ ไม่มีที่ว่าง
ซึ่งจะเที่ยวเล่นแต่ลำพังได้ ลงกระโหลงมา
ก็เป็นข้างหน้า ออกจากกำแพงไปก็ฝั่งมาถึง
เราควรมีสวนข้างในซึ่งเที่ยวได้ตามลำพัง
ยิ่งมาเห็นพวกเจ้าแผ่นดินฝรั่งถือลูกประแจ
สวนหลายคนเข้า ยิ่งคิดถึงสวนที่นึกไว้ว่าจะ
ทำมากขึ้น”

ในการเสด็จพระราชดำเนินประพาส
ทวีปยุโรปนั้น ความมุ่งหมายหลักคือประสงค์
จะพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการรักษาพระ-
องค์ ซึ่งทรงพระประชวรด้วยพระโรควิ-
กฤ (ไต) พิกการ และเมื่อได้เสด็จผ่านประเทศ
อิตาลีดินแดนแห่งศิลปกรรมล้ำค่า ได้ทรง
ซื้อเครื่องเรือนและเครื่องประดับต่าง ๆ
ส่งมาไว้ประดับพระที่นั่งเป็นจำนวนมาก
ดังตัวอย่างจากลายพระราชหัตถเลขาถึงเจ้า
พระยากรมราช แต่ยังเป็นพระยาสุขุมณียนิ-
ตเสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ฉบับหนึ่งดัง
นี้

ชาวอิตาลี เมืองฟลอเรนซ์
วันที่ 21 พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก 126
ถึงพระยาสุขุมณียนิตและพระยาวรพษ์พิพัฒน์
ด้วยในการที่มาเที่ยวเมืองอิตาลีครั้งนี้
ได้จัดซื้อรูปภาพสีน้ำมัน รูปตุ๊กตาตุ๊กตา
และตุ๊กตาต่าง ๆ เป็นเครื่องสำหรับ
ประดับพระที่นั่ง จากเมืองวินิสแลเมืองฟลอ-
เรนซ์หลายอย่าง ได้สั่งให้ข้าส่งเสนาบดี
กระทรวงโยธา ด้วยเหตุว่าเชื่อในเสนาบดีว่า
เป็นคนใจร้อน จะไม่ทิ้งให้รูปภาพไปตากฝน
อยู่ที่โรงภาษีจนผุพังเสียไป จึงจะค่อยๆ
ไปรับภายหลัง แต่การที่จะเปิดรูปภาพตาม
ตุ๊กตาตุ๊กตาเช่นนั้นก็เป็นการสำคัญเหมือนกัน
เรื่องรูปภาพเชื่อใจในพนักงานช่างเขียนกรม
โยธา ว่าจะทำให้เรียบร้อย แต่เรื่องตุ๊กตา
ตุ๊กตา ที่ต้องเอาทรายแรงกลิ้งนั้นมีความวิตกมาก
กลัวผู้ที่จัดการทำไม่เคยการจะระวังไม่พอ
ขอให้พระยาวรพษ์พิพัฒน์เป็นเจ้าหน้าที่ขน
และเปิดหีบตรวจสอบทุกอย่าง รวบรวมไว้ที่พระ
ที่นั่งอัมพรสถาน ถ้าห้องแถวข้างล่างไม่รั่ว
ไว้ในห้องแถวนั้นก่อนได้ แต่รูปภาพกลัว
อันตรายด้วยฝน ให้หาภาชนะวางไว้ที่ห้องเฝ้า
ถึงจะซ้อนกันเต็มทั้งห้องก็ไม่เป็นไร แล้วให้
บอกให้เจ้าสายทราบ จะดูก็ให้ดูได้ เมื่อได้
รับสิ่งใดชำรุดทรุดโทรมที่ควรจะต้องว่า ก็ขอ
ให้ทราบ แลให้ต่อว่ามาทางกงสุลผู้ส่ง ทาง
หนึ่ง ให้บอกมาให้ทราบด้วยอีกทางหนึ่ง เชื่อ
ใจว่าเจ้าทั้งสองคนจะทำการได้เรียบร้อยไม่
ให้ของเสีย

จุฬาลงกรณ์ พร.

การที่ทรงเสียพระราชทรัพย์ซื้อสิ่งของ
เครื่องประดับพระที่นั่งเป็นเงินมากมาย ทำให้
มีผู้ขอดท้วงว่าทำให้เปลืองเงินแผ่นดิน จึง
ทรงมีลายพระราชหัตถเลขาขึ้นยันกับ เจ้า-
พระยากรมราช ว่า เป็นเงินส่วนพระองค์ และ
เมื่อนำไปตกแต่งประดับพระที่นั่งแล้วก็จะ

กลับเป็นของแผ่นดิน มีข้อความตอนหนึ่ง
ดังนี้

“แต่ครั้งนี้ไม่ได้แต่ต้องเงินแผ่นดิน
สักอัฐเดียว ด้วยเห็นว่าเป็นแต่การออกมา
รักษาตัว ไม่ใช่มาราชการ ถ้าจะว่าด้วยข้อ
ของให้ลูกเมียญาติมิตร ก็เงินซึ่งยกให้เป็นส่วน
ข้าแล้ว ข้าจะให้กัน จะเป็นอะไรไป ถึงจะ
ไม่ไปให้ใคร เงินนั้นก็ไม่ได้เพิ่มมูลในราช
การแผ่นดิน ถ้าจะกล่าวถึงเงินส่งให้ผู้อื่นไป
เสียเจียบ ๆ ใครจะเป็นผู้มาว่า ว่าไม่เป็นประ-
โยชน์แก่แผ่นดิน ถ้าจะว่าซื้อของสำหรับตก
แต่งพระที่นั่งหรือเครื่องใช้สอยแผ่นดินกลับ
ได้เปรียบเสียอีก ถ้าข้าจะทิ้งเสียไม่ซื้ออะไร
เลย ไม่แต่งอะไรเลย จะผิดร้ายอะไร ใครจะ
เป็นผู้บังคับว่าให้ชักเงินของตัวออกซื้อออก
แต่ง เมื่อซื้อของไปแต่งพระที่นั่งแล้ว ก็ตก
เป็นของแผ่นดิน กลับเป็นผู้ซึ่งทำผิด เช่นนั้นก็
เป็นการหนักเต็มทีที่ลงโทษ แต่ก็ไม่ได้ผู้เดือด
ร้อน เพราะเป็นกองกิเลสอันหนึ่งซึ่งรักดีรัก
งามไม่สิ้นโรค.....”

การแต่งพระที่นั่งต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่
มีพระราชดำริด้วยพระองค์เอง ดังเช่นการ
แต่ง พระที่นั่งอัมพรสถาน เมื่อจะมีงาน
เฉลิมพระราชสมณเฑียร ได้มีลายพระราช-
หัตถเลขาถึง พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
จางวางมหาดเล็ก ดังนี้

“วันที่ 27 มกราคม ร.ศ. 125

พระยาบุรุษ

ขอให้สังเกตว่า พระที่นั่งของเราไม่ได้
ใช้เครื่องแก้วสักอย่างเดียว ก็คืออยู่แล้วข้าก็ไม่
ชอบอะไร เพราะใคร ๆ เขาก็มีของเก่ง ๆ เรา
ก็มีของเก่งกว่าเขา จนเขาไม่รู้จักกัน จึงนึก
ออกเสียตายขึ้นมา ได้เคยพูดกันแล้วถึงเครื่อง
แก้วออสเตรี เป็นสิ่งละอันพรอดละน้อยเข้า
ตู้ได้ดี มีที่อยู่ก็ห้องสุบบุหรณ์ชั้นล่าง ต่อกัน
กับห้องกินข้าวที่ตั้งเครื่องปอสเลน ตู้ที่จัด
เครื่องเงินไว้นั้น แต่น่าจะร้อนถึงเครื่องแก้ว

อื่น ๆ อีก และเครื่องเงินจะเอาไปยึดไว้ที่ไหน
ขอให้ลองนึกไว้ ขำก็จะนึกบ้างเหมือนกัน
ห้องเครื่องแก้วนี้ในวังไม่มี ถ้าจะเล่นก็ไม่ขัด
เหมือนกับเครื่องโมรา ถ้าเอาเครื่องโมรามา
มาตั้งพระที่นั่งนี้เป็นอาบัติ ขึ้นแทนเรือใบก็มี
หายๆ ดูเหมือนจะดูกลมไต้หวันมาก ๆ ทั้งเครื่อง
เขียนหนังสือเงินก็ได้เปลี่ยนเสียแล้วด้วย เครื่อง
เงินน่าจะไปสมทบอยู่ห้องแป๊ะเต่งหรือห้อง
บรอนซ์ แต่มันตะกละ ๆ อยู่หน่อย เพราะ
เครื่องแก้วมันเป็นเครื่องกินทั้งนั้น บอกมาพอ
ให้รู้จะได้เลิกหันกลับมาเทียบดูก็ได้

สยามินทร์ "

อาคารที่สำคัญ ๆ ใน พระราชวังสวน
ดุสิต คือ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระที่
นั่งวิมานเมฆ พระที่นั่งอภิเษกดุสิต และ
ตำหนักราชฤทธิรุ่งโรจน์ พระที่นั่งอัมพร
สถานเป็นที่ประทับของ พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้เป็น
ที่ประชุมเสนาบดีสภาด้วย และเสด็จสวรรคต
ณ พระที่นั่งองค์นี้ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม
พุทธศักราช 2453 พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวรัชกาลปัจจุบันก่อนที่จะเสด็จประทับ
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานก็ได้ประทับ
อยู่ ณ พระที่นั่งอัมพรสถานนี้ จึงเป็นที่
ประสูติของ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระ
ชนินทรราชทั้ง 2 พระองค์ พระที่นั่งวิมานเมฆ
เป็นที่ประทับองค์แรก พระที่นั่งอภิเษก-
ดุสิตเป็นที่เสด็จออกมหาสมาคม และประ
ดิษฐานพระมหาเศวตฉัตร เพื่อประกอบ
งานพระราชพิธีต่าง ๆ ตำหนักราชฤทธิรุ่ง
โรจน์ เป็นที่ประทับของพระองค์เจ้าอรุพงษ์
รัชสมโภช ซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์โปรด
องค์หนึ่ง นอกจากนั้นยังมีเรือนต้นเป็น
อาคารหมู่เรือนไม้แบบไทยโบราณ เป็น
สถานที่ใช้ทรงต้อนรับ “เพื่อนต้น” คือ
ประชาชนสามัญที่พระองค์ทรงคุ้นเคยด้วย

เมื่อปลอมพระองค์เสด็จประพาสตามหัว
เมืองใกล้เคียง ดังนั้นเพื่อมิให้ประชาชน
สามัญเกิดความอึดอัดไม่สะดวกใจที่จะเข้า
เฝ้าในพระที่นั่งอันใหญ่โตงดงาม จึงทรง
สร้างบ้านแบบไทยไว้ต้อนรับต่อมาพุทธ-
ศักราช 2450 ซึ่งเป็นปีที่เสด็จประพาส
ทวีปยุโรปครั้งที่สอง โปรดฯ ให้สร้าง พระ
ที่นั่งอนันตสมาคม ตามแบบสถาปัตยกรรม
ยุคเรอเนซองซ์โดยแท้ ประดับด้วยหินอ่อน
ทั้งองค์ เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนมหาสมาคมเช่น
เดียวกับพระมหาปราสาทในพระบรมมหา
ราชวัง การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จก็เสด็จ
สวรรคตเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการก่อสร้างต่อ เป็น
การสนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรม
ชนกนาถ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
พุทธศักราช 2475 ได้ใช้พระที่นั่งองค์นี้
เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จ
สวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ ให้เปลี่ยนนาม
พระราชวังสวนดุสิต เป็น พระราชวังดุสิต
คือตัดคำว่าสวนออก และโปรดฯ ให้สร้าง
สวนจิตรลดารโหฐานขึ้นบนพื้นที่ระหว่างพระ
ราชวังสวนดุสิตและวังพญาไทของ สมเด็จพระ
ศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถแล้ว
สร้างพระตำหนักขึ้นหลังหนึ่งพระราชทาน
นามว่า พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อ
เป็นที่เสด็จประพาสและประทับแรม ต่อมา
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดฯ ให้ผนวก สวนจิตรลดารโหฐานเข้าเป็น
ส่วนหนึ่งของ พระราชวังดุสิต ดังนั้นที่
ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบันจึงเรียกว่า พระตำหนักจิตร
ลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

พระที่นั่งวิมานเมฆ เป็นพระที่นั่ง

องค์แรกของ พระราชวังดุสิต โดยโปรดฯ
ให้หรือ พระที่นั่งมณฑลรัตนอภินิหาร จาก
พระราชวังจุฬาราชวราราม เกษียณฯ มา
สร้างใหม่ พระที่นั่งมณฑลรัตนอภินิหาร นั้น
สร้างเมื่อพุทธศักราช 2435 (รัตนโกสินทร
ศก 111) แต่ยังไม่ทันแล้วเสร็จก็เกิดกรณี
พิพาทกับฝรั่งเศส ร.ศ. 112 การสร้างจึง
ชะงักไป และได้เสด็จประพาสหัวเมืองชาย
ทะเลแถบนี้ไปนาน จนกระทั่งพุทธศักราช
2443 เสด็จประพาสเกาะสีชัง จึงมีพระราช
ดำริว่าเกาะสีชังเวลานั้นไม่ใช่เป็นที่เสด็จ
ประพาสเนื่อง ๆ ยังไม่จำเป็นต้องมีพระที่
นั่งถาวร สมควรหรือพระที่นั่งองค์นี้ไปปลูก
ที่ วังสวนดุสิต จะได้เป็นที่ประทับแรมได้
โดยสะดวก จึงโปรดฯ ให้ พระยาราชสงคราม
(กร หงสกุล) แต่ยังเป็น พระราชโยธาเทพ
เป็นนายงานหรือพระที่นั่งมาสร้างเป็น พระ
ที่นั่งวิมานเมฆ เสด็จพระราชดำเนินทรง
วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พุทธ
ศักราช 2443 พระยาราชสงครามคนดังกล่าว
เป็นนายช่างมีชื่อในรัชกาล ต่อมาได้เป็นผู้
สร้าง พระที่นั่งอภิเษกดุสิต ด้วย ท่านได้
เป็นแม่กองบูรณะวัดอรุณราชวรารามตลอด
จนพระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นนายด้านก่อสร้าง
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม และเป็น
นายด้านสร้างเรือพระที่นั่งศรีสุพรรณหงส์
วิ่งมาเสร็จขึ้นระวางในรัชกาลที่ 6

พระที่นั่งวิมานเมฆ ใช้เวลาสร้างเพียง
ปีเดียวก็แล้วเสร็จ เป็นเรือนไม้สักทองทั้ง
หลัง รูปตัวแอลในภาษาอังกฤษ ยาวด้าน
ละ 60 เมตร ตั้งฉากกัน มีความสูง 2 ชั้น
ใต้ถุนสูงใช้พักอาศัยได้ ที่ปลายด้านหนึ่ง
ของพระที่นั่งต่อสูงขึ้นไปเป็นชั้นที่สาม เป็น
รูปคอกหอยหลังคา 8 เหลี่ยม มีบันไดเวียน
ขนาดใหญ่รูป 4 เหลี่ยมจนแทบไม่รู้สึกรู้ว่า
เป็นบันไดเวียนขึ้นสู่ชั้นที่สาม และมีบันได
เวียนเป็นทรงกระบอก ดังที่เห็นตามบ้านทั่ว

ไปอีก 1 บันได พระที่นั่งองค์นี้อยู่ใต้หลังคาเดียวกันนอกจากชั้นที่สามดังกล่าว ภายในเป็นฝาเพ็ญ เสาปูน ลักษณะเป็นแบบห้องชุด มีประตูติดต่อกัน ห้องทั้งหมดมี 31 ห้อง ไม่รวมระเบียง ถ้านับห้องตามระเบียงด้วยก็เห็นจะถึง 100 ห้อง ส่วนกว้างที่สุดวัดได้ 35 เมตร ส่วนกว้างทั่วไปคือที่เป็นกันของตัวแอลกว้าง 15 เมตร ส่วนสูงวัดถึงเพดานชั้นสามสูง 20 เมตร รวมถึงยอดปลายแหลมของหลังคา 8 เหลี่ยมเป็น 28 เมตร เทียบกับวิหารพระโพธิสัตว์ไฉโรจนะ วัดโทไคจิ เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นอาคารไม้ใต้หลังคาเดียวกัน สร้างเมื่อพุทธศักราช 1288 พระที่นั่งองค์นี้ได้เปรียบเรื่องความยาว แต่แพ้เรื่องความสูง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเฉลิมพระราชสมณเทียรขึ้นพระที่นั่งเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พุทธศักราช 2444

นอกจากความงดงามของตัวอาคารเรือนไม้สักทองทั้งหลังดังกล่าวมาแล้ว พระที่นั่งวิมานเมฆ ยังมีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ เพราะเคยใช้เป็นที่พักประชุมเสนาบดีสภาทุกวันจันทร์อยู่ระยะหนึ่ง จนกระทั่ง สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงสร้าง พระที่นั่งอัมพรสถาน เป็นที่ประทับส่วนพระองค์แล้ว จึงย้ายการประชุมเสนาบดีสภาไปที่ใหม่จนสิ้นรัชกาล โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาประทับเป็นองค์ประธานที่ประชุมอยู่ด้วยทุกครั้ง มีพระราชหัตถเลขาทรงสั่งบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องสำคัญๆ จาก พระที่นั่งวิมานเมฆ หลายร้อยฉบับ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งกำเนิดของพระราชนิพนธ์ บทละครเรื่องเงาะป่า อันแสนจะไพเราะกินใจ พระราชนิพนธ์คำนำลงวันที่ 14 มีนาคม รัตนโกสินทรศก 124 หรือพุทธศักราช 2448 ทรงแสดงว่า

“เมื่อเดือนก่อนนี้จับไขไป 2 วัน ครั้นหยุดจับแล้วหมอบให้หยุดทำงาน สำหรับเป็นเวลากินยาควินินต่อไปอีก 8 วัน นอนจนหลังแข็ง และอ้วกบ้างไม่มีอะไรทำ ครั้นจะคิดอะไรที่เป็นเรื่องจริงจัง และจะเขียนให้จริงจัง กำลังไม่สู้จะบริบูรณ์ จึงได้เอากระดาษมาเขียนๆ เรื่องที่ไม่เป็นแก่นสาร คุณเป็นเรื่องขึ้นเล่นพอให้เพลินใจ เมื่อถึงกำหนด 8 วันก็ต้องจบเรื่องทันที จะทำต่อไปอีกไม่ได้ แต่เมื่อเวลาว่างได้เอามามองแก้ไข ขยายที่แคบให้กว้างขึ้นบ้าง บางแห่งแก้กลอนแก้ถ้อยคำที่ซ้ำซากพลาตพลั้ง เห็นว่าเรียกว่าพอใช้ได้ จึงได้คิดจะพิมพ์ไว้ไม่ให้สูญ เพราะนึกเสียตาย และพึงร้องก็เพราะคืออยู่”

ในพระราชนิพนธ์คำนำนั้นเมื่อต่อไปว่าหนังสือที่แต่งนี้ไม่ได้ตั้งใจสำหรับที่จะเล่นละคอน และไม่รู้ว่าจะดีเพราะแต่งเรื่องของชาวป่าซึ่งกันดารเหลือประมาณ ได้ตัดคำบรรดาที่สูงเกินไปออกหมด ตั้งเรื่องขึ้นตามความนึกคิดเอาใหม่ แต่นำความจริงมาเจือลงไว้เป็นตอน พอให้แบบคายขึ้นสักหน่อย แต่อย่างใดก็ตามพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่านี้นับว่าเป็นวรรณคดีสำคัญชิ้นหนึ่งของชาติ มีข้อความไพเราะอยู่หลายแห่ง เช่น บทชมธรรมชาติของ ชมพลา ว่า

“ชื่นใจ
ที่เงาไม้ร่มร่มผดคลิว
หอมกระถินกลิ่นไกลใจรั้ว
หรือใครลั่วลมแลลมมาแอบมอง
โลกนี้มีอะไรที่ไม่คู่
ได้เห็นอยู่ถั่วถั่วล้วนเป็นสอง
ดวงจันทร์นั้นยังมีอาทิตย์ปอง
เดินพบพ้องบางคราวเมื่อเข้าเย็น
ตัวเราเหงาอยู่ในไพร่ไม้น
พระไพรมีอยู่ไม่รู้เห็น
ยลแต่ฝูงสัตว์หลายไม่วายเว้น
เป็นเพื่อนเล่นพอสบายคลายกังวล”

บทชมนกชมไม้ของ นางสาวหับ ก็ไพเราะคือ

“มาลี
ดอกคังสีบานเย็นเห็นหรือไม่ว
ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่คู่วไล
งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย
อย่าปิดเลยตอบต่อที่ข้อถาม
น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม
ให้อร่ามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย”

ครั้นถึงบทเศร้าสะเทือนใจก็ดูสมจริงเมื่อชมพลากล่าวส่งเสียว่า “มาดแมนชีวิพม้วยมิต จงคืนคิดรักใครในธนา” นางสาวหับก็ตอบปฏิเสธว่า

“โอ้อาฆมพลาของเมียเอ๋ย
โฉนเลยมาส่งดังนี้ได้
พ่อเดาจิตเมียผิดเป็นพันไป
ด้วยนึกว่าวิสัยเป็นนารี
คงกลัวตายหมายแต่จะหาสุข
ถึงยามทุกข์เข้าสักหน่อยก็ถอยหนี
อันผู้หญิงจริงอยู่ยอมมากมี
แต่ใจของน้องนี้ไม่เหมือนกัน
พ่อตายจะหมายหรือมีหัวใหม่
ให้กินใจกันเป็นนิตย์คิดหาท้าว
ว่าเคยสองคงปองสามไม่ข้ามวัน
รสรักนั้นคงจะจางด้วยหมายใจ
รักของน้องปองแต่ให้แท้เที่ยง
ไม่หลักเลียงเข็ดขามตามวิสัย
จะให้พ่อวายชนม์พันห่วงใย
เมื่อเกิดไหนจะได้พบประสบกัน”

เมื่อสิ้นรัชกาล สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เคยโปรดฯ ให้ พระนางเจ้าอินทรศักดิศจี มาประทับ ณ พระที่นั่งวิมานเมฆ อยู่ประมาณ 1 ปี ต่อจากนั้นก็ไม่มีเจ้านายฝ่ายในองค์ใดเสด็จมาประทับ นอกจากเป็นที่อยู่ของบรรดาข้าหลวงบางคน

จนกระทั่งเมื่อมีเปลี่ยนแปลงการปกครอง
บริเวณ พระราชวังดุสิต ได้กลายเป็น
สถานที่ราชการไปหลายส่วน พระที่นั่ง-
วิมานเมฆ จึงเป็นอันถูกปิดตาย และกลายเป็น
สภาพเป็นเรือนเก็บพัสดุไปโดยปริยาย สิ่ง
ของเครื่องประดับบางชิ้นที่คงามถูกโยกย้าย
ไปประดับที่พระที่นั่งองค์อื่น และถูกละ
เลยลืมเลิกถึงกันไปหมดเป็นเวลาถึง 50 ปี
เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ได้เสด็จพระราชดำเนินตรวจพบเข้า จึงได้
ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตซ่อม
แซมขัดพื้นทาสีใหม่ เพื่อใช้เป็นที่จัดแสดง
พิพิธภัณฑ์ส่วนพระองค์ของ พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในครั้ง
นี้

รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว นั้น เป็นรัชสมัยที่อาณาประ
ชาธิปไตยอยู่เย็นเป็นสุข บ้านเมืองเริ่มรุ่ง
เรืองเยี่ยงอารยชาติ ขณะนั้นภัยจากลัทธิล่า
อาณานิคมของมหาอำนาจชาติตะวันตก
กำลังครอบงำไปทั่วโลก แต่ประเทศไทย
สามารถดำรงความเป็นอิสระมาได้ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระวิริยอุตสาหะ ศึกษาสรรพวิทยา
การของตะวันตกจนรู้เท่าทัน ทรงรู้จักและ
เข้าพระทัยถึงภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม
ประเพณีของฝรั่งเป็นอย่างดี จึงได้ทรงนำ
วิชาความรู้และวัฒนธรรมประเพณีเหล่านั้น
เข้ามาใช้ในบ้านเมืองเราเสียก่อนที่ฝรั่งจะมา
ยึดครองประเทศ โดยอ้างว่าจะนำความเจริญ
มาให้ มีจดหมายเหตุของพระราชโอรส
พระเจ้าแผ่นดินสวีเดนพระองค์หนึ่ง ซึ่ง
เคยเสด็จมาเยี่ยมประเทศไทย ทรงบันทึกไว้
ว่า เดิมทรงคาดว่า สมเด็จพระพุทธเจ้า
หลวง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผิวเหลือง
ธรรมดาเท่านั้น แต่ต้องทรงประหลาดพระ
ทัยยิ่งที่ได้พบการรับเสด็จถูกระเบียบแบบ

แผน เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติกันอยู่ในราชสำนัก
ยุโรป นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระจุ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์
ที่มีรสนิยมสูงยิ่ง เครื่องเรือนที่ใช้อยู่ในพระ
ที่นั่งองค์ต่าง ๆ ทรงสั่งทำจากบริษัทผลิต
เครื่องเรือนที่มีชื่อเสียงของยุโรป เช่นห้าง
เมเปิลในประเทศอังกฤษ ปรากฏว่าปัจจุบัน
ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา เครื่องเรือน
เหล่านี้เป็นที่นิยมยกย่องและแสวงหากันด้วย
ราคาแพงยิ่ง สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
ทรงสะสมเครื่องแก้วเจียรไนซึ่งคนต่าง
ประเทศจะต้องหลงใหลมาก ทรงมีเครื่อง
กระเบื้องเคลือบหรือปอสเลน ที่มีชื่อของ
ยุโรป เครื่องลายครามจีนยุคต่าง ๆ เครื่อง
หยก เครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องลงยา-
รัสเซีย ซึ่งช่างเป็นคนฝรั่งเศสแต่ไปทำที่
รัสเซีย เป็นที่นับถือกันว่า งามวิเศษที่สุด
ในโลก ทรงรับพระราชทานมาจากพระเจ้า
ซาร์แห่งรัสเซียเมื่อคราวเสด็จประพาสยุโรป
ศิลปวัตถุที่ล้ำค่าเหล่านี้ถูกเก็บไว้ตามพระ
ที่นั่งต่าง ๆ ในพระบรมมหาราชวัง รวมกับ
ศิลปวัตถุของไทยแต่สมัยโบราณ เช่นเครื่อง
ถมทองสมัยอยุธยา พระแสงดาบทั้งของ
ไทยและต่างประเทศ นอกจากนั้นยังมีของ
เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่นนาฬิกาตั้งสมัยโบราณ
รูปต่าง ๆ เหรียญพดด้วง เครื่องราชอิสริ
ยาภรณ์ต่างประเทศ กล้องยาสูบ ไม้เท้า
งาสัตว์ เขาสัตว์ เช่นเขากวาง ซึ่งสูญพันธุ์
ไปแล้ว หรือนอแรดที่มีขนาดใหญ่จนนึกว่า
เป็นงาช้างเนียม

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี
นาถ พร้อมทั้งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ มี
พระอุทธาสหะหรือคันลึงของเหล่านี้ออกมา
ทำความสะอาด ทำทะเบียนถ่ายภาพไว้เป็น
หลักฐาน แล้วจะได้นำออกจัดเป็นพิพิธ
ภัณฑ์ส่วนพระองค์ของ สมเด็จพระพุทธ
เจ้าหลวง ที่ พระที่นั่งวิมานเมฆ ทั้งนี้

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงอำนวยการจัดพิพิธภัณฑ์ด้วยพระองค์
เอง โดยจัดเป็นห้อง ๆ ให้ใกล้กับสมัยที่
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงประทับอยู่
เช่น ห้องประชุมเสนาบดีสภา ห้องทรง
พระอักษร ซึ่งจะมีอัลบั้มโบราณขนาดใหญ่
ที่ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงฉาย
งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 100
ปี พระรูปเจ้านายสมัยนั้น โดยทรงติดอัล
บั้มและทรงเขียนคำบรรยายภาพด้วยพระ
องค์เอง ห้องสำคัญอีกห้องหนึ่งคือห้อง
บรรทมของ สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภา
ผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ ซึ่งอยู่บนชั้น
สามที่มีหลังคา 8 เหลี่ยม ห้องนี้มีขนาดใหญ่
มาก จึงทรงแบ่งด้วยฉากไม้ นอกจากนี้ก็มี
ห้องเครื่องแก้วเจียรไน ห้องเครื่องลายคราม
ซึ่งนอกจากจะมีของโบราณแล้วยังมีเครื่อง
ลายครามที่ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
ทรงสั่งทำโดยเฉพาะ เช่นชุดชาที่มีลาย
จ.ป.ร. กระถางต้นไม้ลาย จ.ป.ร. ห้อง
พระบรมฉายาลักษณ์ พระฉายาลักษณ์ทั้ง
เจ้านายไทยและต่างประเทศที่ทรงประทาน
แลกเปลี่ยนกัน ที่น่าดูน่ารักอย่างยิ่งคือพระ
ฉายาลักษณ์เจ้านายเด็ก ๆ ไว้ผมจุกเป็นรูป
ถ่ายบนแผ่นกระจกโปร่งแสง รูปแกะสลัก
หินอ่อนจากอิตาลีจำนวนมาก ที่เป็นขนาด
เล็กก็ตั้งเรียงรายอยู่ในพระที่นั่ง มีรูปหิน
อ่อนขนาดใหญ่เป็นหญิงวัยรุ่น 2 คนทำท่า
จะไปอาบน้ำ ตั้งอยู่ที่ซานชาลาด้านปลาย
พระที่นั่งสามชั้น เป็นรูปที่แกะสลักละเอียด
อ่อน มีชีวิตจิตใจงดงามยิ่ง นอกจากนั้น
พวกนกกันห้องจะมีพระรูปเจ้านายติดอยู่
เต็ม บางฉากเป็นภาพประวัติศาสตร์ เช่น
การเดินทางไปปราบจลาจลเจี๊วพกาหม่อง
ที่เมืองแพร่ มีคำบรรยายภาพอยู่เรียบร้อย
และทราบภาพชุดนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่
ที่ไหนเลย

ประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้วมิใช่การใช้การลงคะแนนตัดสินกัน
ทุกเรื่องไป แท้จริงแล้วประชาธิปไตยคือการประนีประนอม...
หากความรุนแรงไม่สามารถแก้ไขกันได้ด้วยการประนีประนอม
หรือสันติวิธีแล้ว วิธีเดียวที่จะสามารถระงับความรุนแรงได้ก็คือ
การใช้กำลังอำนาจบังคับ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้รูปแบบ
การปกครองเป็นแบบเผด็จการ...”

คุณค่าของ

ประชาธิปไตย

รองศาสตราจารย์
วิจิตร อวะกุล

ความจริงไม่ว่าจะเป็นความจริงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ จะเจริญก้าวหน้าสูงขึ้นไปได้เพียงไร ความสำคัญอยู่ที่ความพยายามที่จะวางพื้นฐานปูทางไปสู่ความเจริญในสิ่งนั้น ๆ เป็นสำคัญรายการประชาธิปไตยเพื่อประชาชนนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามวางรากฐานประชาธิปไตยของรัฐบาลที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ประกาศเจตนารมณ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขไปแล้ว

เราได้พูดถึงคุณค่าประชาธิปไตยโดยการเห็นคุณค่าของมนุษย์ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในระบอบประชาธิปไตย จึงยกย่องเชิดชู เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ให้เสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์

คุณค่าอีกอย่างหนึ่งของประชาธิปไตยคือ อำนาจอิสระในการปกครองที่มาจากปวงชนหรือที่มักจะได้อินพูดกันเสมอว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย”

ความเสมอภาคของบุคคล และความประนีประนอมในระบอบประชาธิปไตย

ก็เพราะระบอบการปกครองนี้ถือหลักว่า การปกครองหรือการดำเนินการของสังคมประเทศชาติบ้านเมือง เป็นเรื่องของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีส่วนร่วมกันกำหนด วางกฎ วางระเบียบ ออกเป็นกฎหมายในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน โดยวิธีการที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนเลือกคณะบุคคลขึ้นมาแล้วให้การรับรองมอบหมายให้ทำหน้าที่บริหารประเทศแทนเรา ด้วยวิธีการเช่นนี้เราจึงเรียกว่า “อำนาจอิสระมาจกปวงชน” เป็นรัฐบาลของประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชน

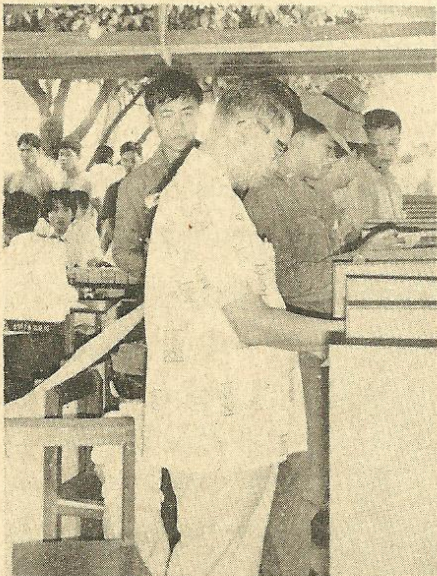
คุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกแง่หนึ่งที่เราควรจะพูดถึงคือการเชิดชูความเสมอภาคของบุคคลไม่มีการแบ่งชนชั้น ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แต่อย่างใดนั่นเอง

ความเสมอภาคในทางสังคมนั้นเป็นอย่างไร? ความเสมอภาคในทางสังคมนั้นถือว่าประชาชนทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกันทุกคนมีสิทธิ มีเกียรติยศ มีศักดิ์ศรีตลอดจนได้รับความเคารพนับถือ เหมือน ๆ กันหรือเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่น ๆ ไม่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในเรื่องฐานะของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นยากดีมีจน ชาติกำเนิด วิทยุคุณวุฒิของบุคคล ทุกคนมีเกียรติยศศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอันเดียวกัน

สำหรับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจในระบอบประชาธิปไตยนั้นหมายความว่า จะต้องมีการกระจายความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์ไปยังส่วนต่าง ๆ ของสังคมอย่างเสมอหน้าและทั่วถึงกัน ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์ จากทรัพยากรของชาติโดยเท่าเทียมกันและทั่วถึงกันด้วย กิจกรรมธุรกิจและการค้าก็เป็นระบบเสรีไม่มีการผูกขาด เพราะการให้ธุรกิจหรือกิจการค้าตกอยู่ในมือของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือกลุ่ม

อิทธิพลแล้วก็จะไม่เกิดการกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปยังส่วนต่าง ๆ ของสังคม ความเป็นธรรมของสังคมก็เกิดขึ้นไม่ได้

ถ้าเราจะมองความเสมอภาคในทางการเมืองบ้างก็จะเห็นว่า ความเสมอภาคในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย นั้นหมายความว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่และได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการดำเนินชีวิต การพัฒนาความรู้ความสามารถของตน การแสวงหาความสุขการใช้เสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน

ประชาชนกำลังลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน เราจะเห็นได้ว่าการเรียกร้องต่าง ๆ มากมาย เรียกร้องรัฐธรรมนูญบ้าง เติบูนประหวังรัฐบาลบ้าง เรียกร้องสิทธิบ้าง แต่การกระทำเหล่านั้นมิได้แสดงว่าประเทศชาติจะเป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใด ไม่ เพราะระบบประชาธิปไตยนั้นก็เหมือนกติกาของกีฬาต่าง ๆ ย่อมมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกมากมายจึงจะเป็นกติกาสมบูรณ์แบบได้

หลักหรือกติกาสำคัญของประชาธิปไตย ได้แก่หลักเสรีภาพและความเสมอภาค เมื่อถึงตอนนี้งานผู้อ่านกรุณาพิจารณาดี ๆ

หลักเสรีภาพและความเสมอภาคในระบบประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักที่สำคัญ คือ สิทธิ หน้าที่และอิสรภาพ ผู้ที่ปรารถนาประชาธิปไตยจะต้องยึดหลักการทั้ง 3 นี้อย่างเคร่งครัด ไม่ตกหล่นข้อหนึ่งข้อใดเป็นอันขาด

ผู้ที่รับเอาสิทธิของผู้อื่นไป มีหน้าที่ต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและต่อหน้าที่ส่วนรวมด้วย โดยเฉพาะหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ใครจะเลือกเอาแต่สิทธิ แต่ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ เช่น ต้องการตำแหน่งหน้าที่การงานสูง เงินเดือนสูงขึ้นก็ต้องทำงานมากขึ้นรับผิดชอบมากขึ้นตามที่ได้กำหนดไว้ในตำแหน่งหน้าที่นั้นด้วย จะละเว้นการปฏิบัติตามหน้าที่ไม่ได้ เพราะจะเป็นการเอาเปรียบผู้อื่นนั่นเอง รวมความแล้ว หลักเสรีภาพนั้น ประชาชนจะต้องมีทั้งสิทธิ หน้าที่ และอิสรภาพควบคู่กันไปด้วย

ในสังคมทุกสังคมที่มีอิสรภาพ เสรีภาพย่อมจะต้องมีความขัดแย้งเป็นธรรมดา เพราะการที่คนเป็นจำนวนมากมาอยู่ด้วยกัน หลายอาชีพ หลายความคิด หลายปากหลายหัวใจ ย่อมมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันออกไป

ประชาชนกำลังเข้าแถวเพื่อใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

แต่ละคนแต่ละกลุ่มมีผลประโยชน์มีความต้องการแตกต่างกัน เมื่อมีการตัดสินใจดำเนินการในบางเรื่องจึงอาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้เป็นสิ่งที่ธรรมดา เพราะเรื่องที่จะดำเนินการนั้นอาจเป็นที่พอใจของคนกลุ่มหนึ่งแต่อาจไม่เป็นที่พอใจของคนอีกกลุ่มหนึ่ง ถ้าเราจะเป็นประชาธิปไตยกันก็ต้องยอมรับหลักการ และความจริงในข้อนี้เสีย มิใช่ไม่พอใจกันทั่วๆ ไปพอใจก็เดินขบวน คล้ายกับบ้านเมืองไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ หรือที่โบราณว่า “บ้านเมืองไม่มีชื่อไม่มีแป” จะหาความสงบสุขเรียบร้อยมาจากที่ไหน

ความขัดแย้งนั้นมิได้มีเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย แต่มีอยู่ในทุกสังคมแม้สังคมเผด็จการที่ผู้ปกครองไม่ให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกแก่ประชาชน แต่ที่มองผิวเผินเห็นว่าในสังคมเผด็จการมีเรื่องราวความขัดแย้งน้อยก็เป็นเพราะว่า มีการบังคับไม่ให้ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับผู้ปกครองมีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเปิดเผย จึงมองดูคล้ายกับว่ามีความขัดแย้งมากมาย

สิ่งดีของประชาธิปไตย นั่นคือการเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น แนวทางสร้างสรรค์สังคมมีลักษณะเป็นความขัดแย้งทางความคิด เพราะแต่ละฝ่ายต้องยกข้อดีข้อเสีย ข้อ

บทพร้องของอีกฝ่ายหนึ่งมาพูด ยกข้อดีของตนมาอ้างเพื่อชักจูงใจให้ผู้อื่นเห็นด้วย และสนับสนุนความคิดของตนหรือฝ่ายของตน เป็นการเปิดโอกาสให้ความขัดแย้งได้แสดงออก ทำให้ไม่ไปถึงจุดความรุนแรงได้

การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยนั้นนิยมใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจจริงอยู่ เพราะในบางเรื่องบางปัญหามีทางเลือกให้เราเลือกหรือพิจารณาได้สองทาง แต่พึงเหตุและผลของทั้งสองทางกำลังใกล้เคียงกันมากเราก็จำเป็นจะต้องเลือกเอาวิธีหนึ่งหรือทางหนึ่งที่ดีที่สุด บางเรื่องคะแนนก็แตกต่างกันมาก บางเรื่องก็ใกล้เคียงกันเพราะตีมีเหตุผลเกือบเท่า ๆ กัน ลักษณะเช่นนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกประหลาดอะไร หรือเป็นเรื่องที่จะต้องมาขัดแย้งกัน ก็คงจะเหมือนกับการคัดเลือคนางงามในรอบสุดท้าย ซึ่งทุกคนมีความงามในการที่จะเป็นนางงามเท่า ๆ กัน แต่ในเมื่อเราจำเป็นต้องเลือกต้องคัดคน ๆ หนึ่งให้เป็นนางงามให้ได้ เมื่อคะแนนของคนหนึ่งซึ่งเสียงส่วนมากของกรรมการให้กับคนหนึ่งเป็นนางงามแล้วเราก็ต้องยอมรับ แม้จะต่างกันเพียงคะแนนเดียว แต่มีใช้การกลับมาได้แย้ง คัดค้าน วิพากษ์วิจารณ์ จะพลิกมติเอาฝ่ายตนเป็นฝ่ายชนะนั้นย่อมแสดงว่ายังไม่เข้าใจในวิธีการของประชาธิปไตย

คุณค่าของระบอบประชาธิปไตยที่ควรกล่าวถึงกันอีกอย่างหนึ่ง คือประชาธิปไตยเคารพในการตัดสินใจ หรือมติของเสียงข้างมากก็จริงอยู่ แต่ในขณะเดียวกัน ก็พิทักษ์รักษาความคิดเห็น และผลประโยชน์ของเสียงข้างน้อยไว้ด้วย เพราะในบางเรื่องบางประเด็นที่ใกล้เคียงกันนั้น เหตุผลของเสียงข้างน้อยมีประโยชน์มีคุณค่าที่จะนำมาใช้หรือพิจารณาควบคู่กันไปได้ด้วยได้

จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจและพิทักษ์ไว้ไม่ให้ถูกทำลายไปอย่างเปล่าประโยชน์

ส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตย ดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์และพัฒนา ก็คือการดึงเข้าหาจุดประนีประนอมและสันติ ประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้วมิใช่การใช้การลงคะแนนตัดสินกันทุกเรื่องไป แท้จริงแล้วประชาธิปไตยคือการประนีประนอม เพราะแต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีความจำเป็นต้องไกล่เกลี่ย ต่อรองรวมทั้งปรับปรุงการติดต่อในลักษณะของการปรองดองอะลุ่มอะล่วยกัน

ดังนั้นแต่ละฝ่ายจะต้องไม่มีทิฐิติดรั้น คิดแต่ว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายถูกต้อง เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ต้องมีความตั้งใจที่จะประนีประนอมผ่อนปรน หาทางลงรอยกันเป็นการแก้ไขความขัดแย้งนั้นโดยทางสันติ ด้วยการรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายอื่น เมื่อเห็นว่ามิใช่ช่องทางที่จะเจรจากดลงกันได้ ยอมรับกันได้ ต้องพร้อมที่จะปรองดองกับฝ่ายอื่นทันที มักไม่นิยมใช้วิธียื่นกราน ไม่ยอมรับข้อเสนออย่างใดทั้งสิ้น เพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วการประนีประนอมก็จะไม่เกิดขึ้น และจะเกิดแต่ความขัดแย้งรุนแรงที่เป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาของระบอบประชาธิปไตย

สังคมประชาธิปไตย หากขาดการประนีประนอมแล้วก็ยากที่จะเป็นประชาธิปไตย

ขึ้นมาได้ การเกิดความขัดแย้งมักจะเกิดความรุนแรงติดตามมาด้วย หากความรุนแรงไม่สามารถแก้ไขกันได้ด้วยการประนีประนอมหรือสันติวิธีแล้ว วิธีเดียวที่จะสามารถระงับความรุนแรงได้ก็คือการใช้กำลัง อำนาจบังคับ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้รูปแบบการปกครองเป็นแบบเผด็จการ เพื่อจะได้มีกำลังอำนาจเด็ดขาดเพียงพอที่จะกำราบความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้

ฉะนั้นหากหวังที่จะทำให้สังคมของเราเป็นประชาธิปไตยแล้วทุกฝ่ายจึงจะต้องใช้การประนีประนอมเป็นหัวใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการหันหน้าเข้าหากัน และพูดจาตกลงกันด้วยการให้เกียรติและความเคารพนับถือในเหตุผลซึ่งกันและกัน หาช่องทางที่จะประสานความคิดเข้าด้วยกัน แก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีจึงจะเป็นการช่วยกันสนับสนุนให้ระบอบประชาธิปไตยยืนยงคงอยู่ในสังคมเราตลอดไป

เมื่อจะเรียกร้องสิทธิ
อย่าลืมคิดถึงหน้าที่

พบกับ

ประธานศาลฎีกา

ฯพณฯ บัญญัติ สุชีวะ

สกิตย เลิงโรสง สัมภาษณ์

ท่านผู้อ่านที่รัก ท่านได้พบกับบุคคลสำคัญ ๆ ทางวารสารไทยมาบ้างแล้ว คราวนี้ผมขอนำท่านมาพบกับบุคคลสำคัญที่สุดอีกท่านหนึ่ง ท่านผู้นี้เป็นประมุขแห่งอำนาจตุลาการ คือเป็นใหญ่ เป็นประธาน ของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมทั้งหลาย จดเดียวกับนายกรัฐมนตรีเป็นประมุขแห่งอำนาจบริหาร และ ประธานรัฐสภาเป็นประมุขแห่งอำนาจนิติบัญญัติ ท่านที่ผมกล่าวถึงนี้คือ ประธานศาลฎีกา ปัจจุบันได้แก่ท่านบัญญัติ สุชีวะ เป็นพี่น้องชาวจังหวัดนครสวรรค์ของเราเอง ปัจจุบันอายุ 58 ปี จบการศึกษาวชิราวุธวิทยาคมจากประเทศอังกฤษ เคยเป็นปลัดกระทรวงยุติธรรมสมัยรัฐบาลของท่านสัญญา ธรรมศักดิ์ เนื่องจากท่านเป็นอาจารย์สอนกฎหมายด้วย ตุลาการผู้น้อยอย่างผมนี้จึงพากันเรียกท่านว่า “ท่านอาจารย์บัญญัติ”

ศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด ตั้งอยู่ชั้นบนของอาคารศาลแพ่ง เยื้องวัดพระแก้วมรกต ข้างสนามหลวง ที่ทำงานของท่านประธาน ฯ อยู่ที่นั่น

ผมไปหาท่านโดยไม่ได้นัดหมาย แต่ก็โชคดีของผมที่ขณะนั้นปลอดผู้คน ผมถือ

วิสาสะเปิดประตูห้องโถงเข้าไป โดยไม่ได้บอกตำรวจหน้าห้อง เพราะผมคิดว่าตนเองเป็นคนภายใน พบท่านที่หน้าห้องทำงานของท่าน ท่านยิ้มให้ผมก่อนทักเหมือนอย่างเคย

“คุณสกิตยมาหาผมหรือครับ”

“ครับผม” ผมตอบท่านพร้อมกับน้อมไหว้

“เชิญข้างในเลยครับ” แล้วท่านก็เปิดประตูพาผมเดินเข้าไปในห้องทำงานของท่าน ซึ่งปูด้วยพรมมีชุดรับแขก โต๊ะบูชากับพระพุทธรูปหน้าตัก 9 นิ้วองค์หนึ่ง ประดิษฐานอยู่ใกล้ ๆ กับชุดรับแขก ชุดห้องเป็นโต๊ะขนาดกลางที่ท่านนั่งทำงานกับโต๊ะเล็ก ๆ ตั้งอยู่ใกล้ ๆ สำหรับวางสิ่งของ แลดูสวยงามเรียบร้อย ผมลืมหอกไปว่า ท่านประธานเป็นผู้ใฝ่ธรรมะมาก ท่านเป็นกรรมการบริหารของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ มาเป็นเวลาเกือบ 20 ปี เพิ่งจะพ้นตำแหน่งไปตอนที่ภารกิจในหน้าที่รัดตัวมากขึ้น สัก 2-3 ปีมานี้เอง ผมเดินตรงไปที่โต๊ะทำงานของท่าน เพราะคิดว่าอย่างน้อยก็ได้อาศัยจังหวะสัมภาษณ์ เมื่อต่างคนต่างนั่งลงที่เก้าอี้แล้ว ผมได้ยื่นหนังสือ

วารสารไทย เล่มที่ 7 ให้ท่านเล่มหนึ่ง

“ท่านอาจารย์ครับ หนังสือนี้เป็นของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งคณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติในคณะกรรมการดังกล่าวจัดทำขึ้น แจกจ่ายให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านและพี่น้องประชาชนได้อ่าน เพื่อเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย เผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนพลเมือง บางครั้งเรานำเอาชีวิตราชภักดีเด่นมาลง แต่เพื่อเป็นการผสมผสาน คณะผู้จัดทำก็ได้สัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ๆ ทางฝ่ายบ้านเมือง เช่น ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี มาลงให้ประชาชนได้อ่านกันด้วย” ผมพูดพร้อมกับเปิดบทสัมภาษณ์ของ พลอากาศเอก หริน หงสกุล ท่านประธานรัฐสภาปัจจุบันให้ท่านประธานศาลฎีกาดู

“วันนี้ กระผมมากราบรบกวนเรียนสัมภาษณ์ท่านอาจารย์ ครับผม”

“ผมยินดีครับ คุณสกิตยมีอะไรก็ถามมาเลย”

“ในฐานะที่หนังสือนี้ พี่น้องประชาชนเป็นผู้อ่าน กระผมขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ท่านอาจารย์มีความเป็นห่วงพี่น้อง

ประชาชนในชนบท มากน้อยแค่ไหน ครับผม”

“ห้วงมากครับ ห่วงทุกคน โดยเฉพาะพี่น้องประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งขาดแคลนทั้งปัจจัยสี่และที่พึ่งทางปัญญา ผมอยากจะไปเยี่ยม แต่งานในหน้าที่ไม่อำนวย”

“ท่านอาจารย์ได้ออกไปบ้านนอกบ้างไหมครับ”

“ไปบ้านนอกก็แค่ตัวเมืองครับ พาคณะนักกีฬาไปเล่นที่โนนบั้ง ที่โนนบั้ง ในวันเสาร์อาทิตย์ เวลาทำงานก็ห่างโตะไม่ได้ เพราะเขาส่งคดีมาให้เราตัดสินที่นี่ ใจผมอยากจะไปหาพี่น้องประชาชนจริงๆ ที่คุณมาก็ดีแล้ว ผมขอฝากความระลึกถึง รวมทั้งความเป็นห่วงมายังพี่น้องทุกคนด้วย”

“ท่านอาจารย์อยากจะให้ประชาชนรู้อะไรบ้างครับ เกี่ยวกับวงการยุติธรรมของเรา”

“ผมอยากให้ประชาชนรู้กฎหมายกันมาก ๆ”

“เพราะอะไรหรือครับ ท่านอาจารย์”

“เมื่อประชาชนรู้กฎหมายกันมาก ๆ แล้ว ก็จะรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในทางแพ่ง เขาจะ

รักษาสีทธิของเขาไว้ได้ และอีกอย่างหนึ่ง การทำผิดก็ลงจะน้อยลง ทางอาญานะ ความสงบ ความเจริญก็จะมีขึ้น”

“จะทำไมยังครับท่านอาจารย์ ประชาชนจึงจะรู้กฎหมายกัน”

“ต้องอาศัยผู้รู้กฎหมายทั้งหลายนี้แหละช่วยกันเผยแพร่ โดยวิธีเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์บ้าง พูดทางวิทยุกระจายเสียงบ้าง พูดง่าย ๆ ก็คือทางสื่อสารมวลชนในทุกรูปแบบ”

“แล้วเรื่องอื่นล่ะครับ”

“ที่ผมเป็นห่วงที่สุดเวลานี้ก็คือ เรื่องที่ดินมือเปล่า อยากจะให้รู้ไว้เลยว่า ที่ดินมือเปล่านี้ถูกแย่งเพียงปีเดียวก็เสียสิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375”

“ท่านอาจารย์หมายถึงที่ดินไม่มีโฉนดใช่ไหมครับ”

“ครับ ที่ดินตาม น.ส.3, น.ส.3 ก. ซึ่งออกตามภาพถ่ายทางอากาศ, ที่ดิน ส.ค. 1 หรือที่ดินที่ไม่มีเอกสารที่ว่ามีมาก็ตามแต่ ซึ่งราษฎรมีสิทธิครอบครองอยู่”

“ท่านอาจารย์คิดว่าควรจะแย่งครอบครองนานสักกี่ปีครับ จึงจะให้เจ้าของเสียสิทธิ”

“ผมคิดว่าปีเดียวน้อยไป ผลอผลลบเดียว กว่าหาทนายมาฟ้องขับไล่ก็เกินปีเสียแล้ว ยิ่งกว่านั้นทนายบางคนยังไปรับข้อเท็จจริงเสียอีกว่า จำเลยแย่งครอบครองมาเกินกว่าหนึ่งปีแล้ว” ท่านประธาน ๖ พูดพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ

“ถ้าอย่างนั้นโจทก์ก็ต้องแพ้คดีชนะครับท่านอาจารย์”

“ใช่ครับ ศาลไม่มีทางที่จะฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น เราต้องตัดสินให้โจทก์แพ้ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าที่ดินเป็นของโจทก์ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้อย่างนั้นเสียแล้วนี่”

ผมได้ฟังท่านพูดตรงนี้แล้ว โลหิตผมฉุดปรี๊ดขึ้นบนสมอง คล้ายจะบังคับให้น้ำใส ๆ ไหลออกมาจากลูกนัยน์ตา รู้สึกตื้นตันใจยิ่งงบบอกไม่ถูก เพราะท่านคิดตรงกับผมโดยไม่ได้นัดหมาย แต่ผมก็พยายามข่มความรู้สึกไม่แสดงออกให้ท่านเห็น แล้วเรียนถามท่านต่อไปว่า

“ท่านอาจารย์คิดว่า ควรแย่งกันนานเท่าใดครับผม จึงให้เจ้าของเสียสิทธิ”

“ผมคิดว่า 3 ปี เป็นอย่างน้อย หรือ 5 ปี อย่างนี้ค่อยยังชั่วหน่อย”

“ท่านอาจารย์คิดว่า ควรจะแก้กฎหมายไหมขอรับ”

“ควรครับควร เรื่องนี้ผมเคยเขียนลงในหนังสือวารสารของธรรมศาสตร์ 2-3

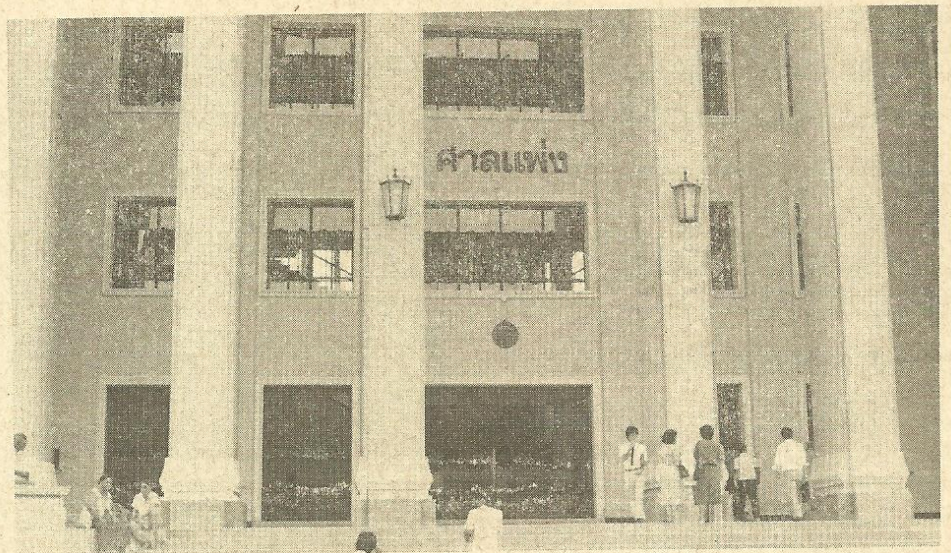

ปีมาแล้ว ในโอกาสปีเกษรกรรมหรืออะไร
นี้แหละ สมัยรัฐบาลเกรียงศักดิ์ อาจารย์
ธรรมศาสตร์เขามาขอผม ผมก็เลยได้เขียน
เรื่องนี้ให้เขา คุณไปดูเถอะ”

“กระผมจะไปดูเองครับท่านอาจารย์
ความจริง กระผมเคยเสนอขอแก้กฎหมาย
ในที่ประชุมคณะอนุกรรมการอุดมการณ์
ของชาติ เพราะกระผมเห็นว่า ความเสมอ
ภาคและความยุติธรรมก็เป็นอุดมการณ์
อย่างหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ที่ดิน
เหมือนกัน เป็นอสังหาริมทรัพย์เหมือนกัน
ไม่ว่าจะมีโฉนดหรือไม่มีโฉนดก็ปลูกข้าว
ปลูกกล้วย ขึ้นงอกงามเท่ากัน ไม่น่าจะ
แยกเป็นที่ดินมีโฉนดต้องแย่ง 10 ปี ที่ไม่
มีโฉนดแย่งเพียงปีเดียวกระผมอธิบายให้
อนุกรรมการอุดมการณ์ฟังอย่างนั้น แต่ที่
ประชุมไม่แน่ใจว่า เรื่องนี้จะอยู่ในขอบข่าย
ของอนุกรรมการอุดมการณ์ จึงแนะนำให้
กระผมเสนอท่านนายกเลย กระผมก็ได้
เสนอท่านนายกตามที่ที่ประชุมแนะนำ โดย
ขอให้แก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

1375 ให้ตัดวรรคสองออกไปเลย จะได้ไม่
มีการแย่งสิทธิครอบครองปีเดียวปรากฏอยู่
ท่านนายกได้มีบัญชาให้ทางคณะกรรมการ
กฤษฎีกาพิจารณาแก้ไข ทางกฤษฎีกาก็ได้
ปรึกษากับกรมที่ดินว่าจะแก้อย่างไรดี
ในที่สุดก็ลงเนื้อเห็นความต้องกันว่า อย่า
ไปตัดต้องประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์เลย ก็เลยไปแก้ประมวลกฎหมายที่
ดินแทน คือเพิ่มประมวลกฎหมายที่ดินเป็น

มาตรา 6 ทวิ ให้ที่ดินที่ไม่มีโฉนดแต่มี
หนังสือรับรองของทางราชการ เช่น น.ส.3
หรือ ส.ค.1 เป็นต้น ต้องแย่งการครอบ
ครองถึง 5 ปี เจ้าของจึงจะเสียสิทธิ แล้ว
ยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประ
มวลกฎหมายที่ดินส่งให้กระทรวงมหาดไทย
พิจารณาก่อนนำเข้าสู่สภา กระผมดีใจ ได้
ออกข่าวให้ประชาชนทราบทาง วารสารไทย
ขอให้พี่น้องประชาชนพากันอดใจรอกระ-

ทรงมหาดไทยเอาเรื่องนี้ไปพิจารณาอยู่
กว่า ในที่สุดกรรมการกฎหมายของกระทรวง
มหาดไทยเห็นท่านองว่า กรมที่ดินมิได้
บัญญัติคุ้มครองคนยากคนจนที่เป็นเครื่อง
มือของนายทุนครอบครองที่ดินแทนนายทุน
ก็เลยส่งกลับไปให้กรมที่ดินพิจารณาอีก เวลา
นี้กรมที่ดินพิจารณาไปถึงไหนแล้วก็ไม่ทราบ
ท่านรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ดร.เจริญ
คันธวงศ์ บอกให้กระผมส่งร่างให้ท่าน เพื่อ
ท่านจะได้นำเสนอรัฐบาลผ่านทางพรรค
ประชาธิปัตย์ แต่กระผมก็ยังไม่ได้ส่งให้
ท่าน เพราะมีความรู้สึกท้อแท้ใจ
เหมือนกับนักมวยที่ถูกน็อกแรง ๆ ยังไม่ฟื้นดี”

ดูสีหน้าท่านประธาน ฯ แสดงถึง
ความแปลกใจนิด ๆ

“ผมว่าไม่เกี่ยวกับนายทุนนะ ใครทำ
ไม่ดี (ท่านหมายถึงราษฎรจะโกงนายทุน)
เราก็ไม่สนับสนุน”

“ท่านอาจารย์เป็นห่วงอะไรอีกบ้าง
ครับผม”

“ที่ผมเป็นห่วงอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่อง
ขอประกันผู้ต้องหาและจำเลยในศาล พวก
ที่มาหาหินตามดินโรงดินศาลมักจะหลอก
หลวงพี่น้องประชาชนต่าง ๆ นานา เช่น บาง
คนหลอกว่าจะเอาเงินไปให้ผู้พิพากษาแล้ว
จะชนะคดีบ้าง เขียนคำร้องนิด ๆ หน่อย ๆ
เรียกค่าบริการแพง ๆ บ้าง บางรายถูกหลอก
เป็นร้อยเป็นพัน เตือนร้อนกันมาก ขอให้
บอกพี่น้องประชาชนด้วยว่า ใครหลอกอย่า
ไปเชื่อ แต่เวลานี้เรามีประชาสัมพันธ์ของ
ศาลทุกศาลแล้วนี่นะ ให้ไปหาประชาสัมพันธ์
ของศาลดีกว่า”

“แต่ก็ไม่วายถูกหลอกครับ ประชา
สัมพันธ์นั่งอยู่ที่โต๊ะ ประชาชนถูกหลอก
อยู่ที่ได้รับไม่ช้ายศาลโน่น”

“ใช่ ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน

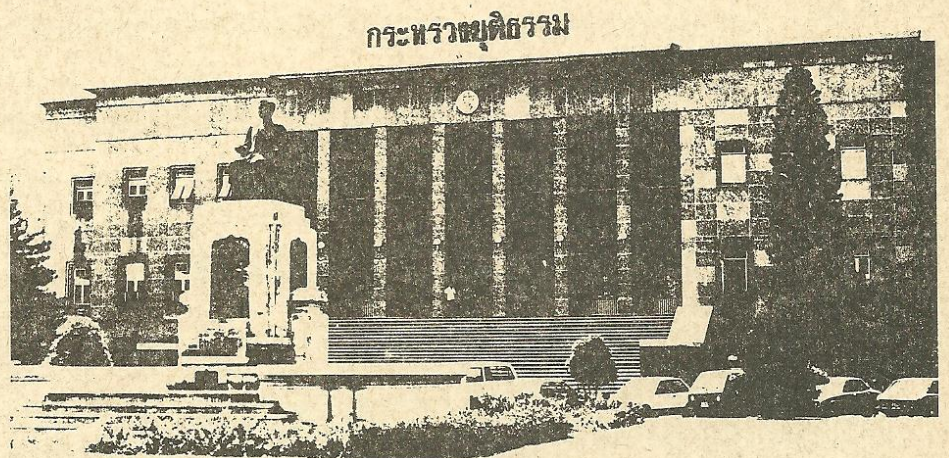
เข้าใจ อย่าไปเชื่อคนที่ว่าจะเอาเงินไปให้
ผู้พิพากษา ให้ไปติดต่อประชาสัมพันธ์
หรือไปหาผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรืออธิบดี
ผู้พิพากษาศาลก็ได้”

“พวกหาหินตามดินโรงดินศาลนี้สำ
คัญ บางคนนะครับ เดินเข้าไปในบ้านผู้
พิพากษา ให้ตัวถูกความเห็นเลย? ที่เดียว
แหละ แต่เปล่า ไม่ได้พูดเรื่องคดีความ
หรือบางที่ซื้อสัมภิโลเดียวไปฝากคุณนาย
หรือฝากคนใช้ในบ้านผู้พิพากษา แค่นี้เขา
ก็สามารถเรียกเงินเป็นหมื่น บางคนก็เดิน
เข้าไปทักผู้พิพากษาในห้องทำงานในฐานะ
คนรู้จักกันอย่างนี้เขาก็ได้เงินใช้เป็นพัน
ที่ท่านอาจารย์เห็นว่า ประชาชนควรเข้าหา

ประสิทธิภาพ เวลานี้เราก็ได้ปรับปรุงส่ว
สภาพของผู้พิพากษาให้ดีขึ้นมากแล้ว โดย
เฉพาะผมมีความเข้มงวดกวดขันให้ผู้พิพาก
ษาเป็นที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง”

“กระผมก็รับกวนเวลาท่านอาจารย์
มากแล้ว คิดว่าจะกราบลาท่านอาจารย์แต่
เพียงเท่านี้ ท่านอาจารย์มีอะไรอีกไหมครับ
ที่จะฝากไปยังพี่น้องประชาชน”

“นึกทันทีไม่ค่อยจะออก ที่นึกได้ก็
คือ เรื่องศาลเลื่อนคดี มีบ่อยครั้งที่พยาน
มาศาลแล้วไม่ได้เบิกความ พยานบางคน
เดินทางมาไกล ๆ น่าเห็นใจ จึงขอทำความ
เข้าใจกับพี่น้องประชาชนว่า การพิจารณา
ของศาลนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย มี

ศาลเองนั้นกระผมคิดว่าถูกต้องแล้ว เขาจะ
ได้รู้ว่า ศาลเป็นยังไง”

“แล้วในด้านความก้าวหน้าของศาล
ล่ะครับ ท่านอาจารย์คิดว่าจะให้ประชาชน
ทราบบ้างไหมครับ”

“เราก็ได้มีการเข้มงวดกวดขันให้การ
พิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว
ถ้ายังไม่ทันนอกทันใจขอให้พี่น้องประชาชน
เห็นใจด้วย เพราะศาลเราก็พยายามที่จะให้
การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปอย่างมี

ใจทัก จำเลย ทนายโจทก์ ทนายจำเลย
และพยาน ถ้าคนหนึ่งคนใดในจำนวนคน
เหล่านี้ไม่มาศาล ศาลอาจจะต้องเลื่อนคดี
เช่น โจทก์ จำเลย ทนายโจทก์ และพยาน
โจทก์มาศาล แต่ทนายจำเลยป่วยมาศาลไม่
ได้ อย่างนี้ก็ไม่มีความให้จำเลย ศาล
ก็ต้องเลื่อนคดีไป ขอให้ประชาชนเห็นใจ
ด้วยไม่ว่าศาลอยากเลื่อนคดี ความจริง
ศาลอยากจะพิจารณาพิพากษาให้คดีเสร็จ
เร็ว ๆ ผมขอรับรองประชาชนที่เป็นพยานศาล

ขอให้มาศาลตามนัดด้วย อย่าให้ขัดหมายศาล หรือแก่งปวย จะได้ไม่เลือนคดี และฝาก ความมายังทนายความ และอัยการด้วยว่า การออกหมายเรียกพยานนั้นอย่าได้เรียกเกิน กว่าที่จำเป็นที่จะเบิกความในนัดหนึ่ง ๆ ถ้า เรียกมาเกินจำเป็น พยานบางคนมาแล้ว ไม่ได้เบิกความทำให้เสียเวลาเขาเปล่า ๆ”

“ขอเวลาท่านอาจารย์อีกสักหนึ่งคำถาม เกิดครับผม กระผมลืมไปจริง ๆ”

“เชิญครับ”

“คือมีประชาชนจำนวนไม่น้อยมีความ สงสัยกันอยู่ว่า ศาลซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจ สูงสุดแขนงหนึ่ง ในบรรดาอำนาจทั้งสาม (นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ) ทำไม ศาลยุติธรรมทั้งหลายจึงสังกัดอยู่ในกระทรวง ยุติธรรม ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร”

“เดิมมา ศาลเราเป็นเพียงหน่วยงาน

ของฝ่ายปกครอง สังกัดอยู่ในกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่ากรม เช่น ศาลกรมเวียง ศาลกรมวัง ศาลกรมสุรัสวดี เป็นต้น ต่อมาในหลวงรัชกาลที่ 5 ได้ทรงรวมศาล เข้ามาไว้ที่เดียวกัน โดยจัดตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้น เป็นกระทรวงเจ้าสังกัด ศาลยุติธรรมจึงได้สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ตั้งแต่บัดนั้นจนบัดนี้ แต่กระทรวงยุติธรรม เป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกเกี่ยวกับ งานด้านธุรการของเรา สร้างศาลให้เรานั่ง ตัดสิน จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ศาล จัด หางบประมาณ จัดหาอัตราค่าจ้าง ผู้พิพากษา และเสมียนพนักงาน ส่วนการพิจารณาพิพาก ษาคดีนั้นกระทรวงยุติธรรมไม่ได้มายุ่งด้วย เหมือนกับรัฐสภาซึ่งใช้อำนาจนิติบัญญัติ ก็ ต้องมีสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เป็นผู้ อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ญี่ปุ่น เดิม ศาลยุติธรรมของเขาก็สังกัดอยู่ในกระทรวง

ยุติธรรมเหมือนของเรา เขาเพิ่งแยกออกไปเป็นอิสระเมื่อภายหลังสงครามโลกครั้งที่แล้วนี้เอง ต้องค่อยเป็นค่อยไปครับ”

หลังจากนั้นผมก็ลาท่านกลับ

ท่านผู้อ่านที่รัก ท่านเห็นแล้วว่า ท่าน ประธานศาลฎีกา เป็นห่วงเป็นใยพี่น้อง ประชาชนเพียงใด ชาวตุลาการทั้งหลาย หรือแม้แต่ข้าราชการฝ่ายอื่น มีความสำนึก อยู่เสมอว่า เราเป็นผู้รับใช้พี่น้องประชาชน ผู้เป็นเจ้าของประเทศ ประรารถาที่จะเห็น พี่น้องประชาชนที่รักทุกคน มีชีวิตอยู่ด้วย ความสงบ ผาสุก และร่มเย็น หากท่านผู้ใดมีปัญหา นอกจากที่เปิดใจของท่านประธานศาลฎีกาข้างต้นแล้ว ก็ขอให้เขียนถามไปที่คณะผู้จัดทำ วารสารไทย ตามตำบล ที่อยู่ที่ให้ไว้แล้วในหนังสือนี้.

คาถาปราบศัตรูของชาติ

ท่านต้องไม่	โกงกิน	และรีดไถ
ท่านต้องไม่	ฉ้อราษฎร์	และบังหลวง
ท่านต้องไม่	รังแก	คนทั้งปวง
ท่านต้องไม่	ดักดวง	ประโยชน์ตน
ต้องแน่วแน่	แก้ไข	ในสิ่งผิด
ต้องสร้างมิตร	มอบสุข	ทุกแห่งหน
ต้องยับยั้ง	รับใช้	ประชาชน
ต้องทำตน	ทำหัวใจ	ในสิ่งดี
ทำเช่นนั้น	จึงจะสู้	คม.ได้
ทำเช่นนั้น	จึงจะไล่	คม.หนี
ทำเช่นนั้น	จึงจะซื้อ	ว่าทำดี
เร่งทำชี	จึงจะมี	ที่ฝังกาย

เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น

เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ช่วยพัฒนาชาติได้

ชาคริต จุลกะเสวี

ในภาวะที่ประเทศของเรา ยังคงอยู่ในสภาพขาดดุลการค้ากับหลายประเทศอยู่ขณะนี้ จึงมีความจำเป็นที่พวกเราชาวไทยทั้งหลาย จะต้องเร่งกระชับความร่วมมือร่วมใจกันให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น หาทางช่วยกันเพาะปลูกพืชผลต่าง ๆ เพื่อส่งไปขายหาเงินเข้าประเทศแก้การขาดดุลการค้า ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

นอกเหนือจากการเพาะปลูกพืชผลต่าง ๆ แล้ว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์บกสัตว์น้ำ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดพัฒนา ให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรทั่วไปได้เช่นเดียวกัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลานั้นก็ได้มีผู้สนใจประกอบเป็นอาชีพกันอย่างจริงจังมากขึ้นแล้ว

สำหรับกุ้งนั้น พูดแล้วจะว่าคุย เดียวนี้นักวิชาการทางด้านประมงของไทยเรา มีผลงานวิจัยค้นคว้าและช่วยพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกุ้งต่าง ๆ ได้ผลดีมาก นำขึ้นชมอย่างยิ่ง นอกจากจะเลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์กุ้งได้เองครบวงจร ทำให้เมืองไทยเรามีกุ้งส่งไปขายนำเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาได้ปีละนับร้อยล้านบาทขึ้นไปแล้ว นักเลี้ยงกุ้งเมืองไทยเรายังเก่งกล้าสามารถทำการเลี้ยงกุ้งได้ทั้งในน้ำเค็ม น้ำกร่อย แม้แต่ในน้ำจืดและน้ำบาดาล ก็มีผู้เลี้ยงกุ้งได้สำเร็จแล้วกำลังขยายกิจการกันเป็นการใหญ่

พี่น้องเกษตรกรผู้สนใจในเรื่องการเลี้ยงกุ้ง อาจติดต่อไปยังสถานีประมงต่าง ๆ ถามไถ่ขอความรู้จากเจ้าหน้าที่ประมงท่านดูได้เสมอ อยากได้ความรู้ขออย่าได้มัวเกรงใจ

การเลี้ยงปลาสดในนาข้าว

เมื่อวันพืชมงคลที่แล้วมานี้ ท่านอธิบดีกรมประมง ได้เปิดเผยถึงโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาสดในพื้นที่นาว่า ทางกรมประมงมีโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีอยู่หลายพื้นที่

ที่มีระบบการชลประทานดีมาก มีน้ำใช้ตลอดปีไม่ขาดแคลนเหล่านั้นให้ลองทำการเลี้ยงปลาสดกันดูบ้าง

ท่านอธิบดีกรมประมง นาวาโท สว่าง เจริญผล ได้เปิดเผยไว้ด้วยว่า การเลี้ยงปลาสดนี้จะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยง สามารถทำเงินได้สูงถึงปีละเกือบ 1 หมื่นบาทต่อไร่ ดีกว่าการปลูกข้าวซึ่งได้เพียงประมาณไร่ละ 3,000-4,000 บาทต่อปีเท่านั้นเอง พี่น้องเกษตรกรในจังหวัดอื่น ๆ ที่พอจะทำการเลี้ยงปลาสดได้ ก็น่าจะสนใจติดตามเรื่องนี้ดูบ้าง ถ้าพอจะทดลองเลี้ยงดูบ้างได้ในต้นฤดูฝนนี้ก็จะดีมาก

ปลาสดมีราคาดี ถ้าเลี้ยงเอาไว้ในบ่อ หนอง คลอง บึง อย่างน้อย ๆ ก็พุนรายจ่ายค่ากับข้าวไปได้มิใช่น้อย หรือถ้ามีมากจับเอามาใส่เกลือทำเค็ม ส่งไปขายตลาดกวาดเงินเข้ากระเป๋าได้ดีเสียอีก ที่ว่าเลี้ยงง่ายก็คือว่า เจ้าปลาชนิดนี้มันสามารถปรับตัวอยู่ได้ในที่สารพัด ถ้าน้ำนิ่ง ๆ แล้วมักจะยิ่งชอบเป็นพิเศษเพราะจะนั่นใครที่มีนา มีบ่อ หรือห้องร่อนในบ้านเหลือว่างอยู่ ก็น่าจะลองดัดแปลงให้เป็นสถานที่เลี้ยงปลาสดบ้างก็นับว่าเข้าที่ดี

พูดเรื่องอาหารก็ไม่เป็นภาระอะไรนัก ด้วยเจ้าปลาชนิดนี้มันกินตะกอน ไร่น้ำ ตะไคร่น้ำ ชีแดด จุลินทรีย์ในน้ำ และพืชผักต่าง ๆ แต่ถ้าเราเลี้ยงในบ่อ จะให้ผักบึงต้มผสมรำเป็นอาหารเสริม หรือถ้ามีข้าวฟ่างเหลืออยู่ก็ใช้เลี้ยงปลาสดได้ดีมาก จะช่วยให้ปลาโตเร็วขึ้น พวกแห่นสด ๆ พวกแมลงเล็ก ๆ พวกหนอน หรือปลวก ยกทั้งรังโยนลงไปบ่อให้ปลาสดไล่กินเป็นที่เพลิดเพลินนั้น ก็จะช่วยให้ปลาสดโตเร็วดีขึ้นไม่น้อยเลย ที่ต้องระวังก็คืออย่าให้น้ำเน่าเสียขึ้นได้เท่านั้นแหละ ประมาณ 6-7 เดือน ปลาสดที่เลี้ยงนี้ก็จะเจริญเติบโตให้ขายได้แล้ว

ทางด้านการครองเรือนของเจ้าปลาสด ก็นับว่าสมควรที่จะ

เป็นแบบอย่างแก่การดำเนินชีวิตโดยทั่ว ๆ ไป คือเจ้าปลาสลิดหนุ่มจะเป็นฝ่ายหาสถานที่ทำเรือนหอรอริก ซึ่งมักจะเป็นบริเวณแถว ๆ กอวัชพืชโปร่ง ๆ ที่ไม่หนาทึบนัก หรือที่ซึ่งมีหญ้าขึ้นอยู่ชุกน้ำ มันจะไม่เลือกที่กลางแจ้ง เพราะมันคงรู้ว่าเจ้าสาวของมันอายุเหนียว

เมื่อเลือกได้สถานที่ถูกใจแล้วก็จะเริ่มก่อหอด การก่อหอดในที่นี้ไม่ใช่เตรียมตัวสวดไตรคัมภีร์ให้ขลังให้ชาวบ้านเดือดร้อนอะไรหรอก แต่เป็นการก่อหอดเตรียมห้องหอเพื่อการแต่งงาน จากนั้นมันก็จะพาปลาสลิดเจ้าสาวของมันมาอยู่ใต้หอด แล้วก็รัดท้องให้ไข่ของเจ้าสาวออกมาผสมกับน้ำเชื้อของมัน ข้อสำคัญถ้าจะเลี้ยงปลาสลิดในบ่อละก็ ต้องทำขานบ่อพอให้มันทำรังอาศัยได้ด้วย ทั้งหมดนี้ว่าถึงการเลี้ยงให้เป็นไปตามธรรมชาติ คือให้มันผสมพันธุ์เพิ่มพลเมืองกันเอง แต่ถ้าท่านมีอาณาบริเวณบ้านที่เป็นบ่อเล็ก ๆ หรือห้องร่องสวนไม่กว้างขวางนัก ก็ควรจะเลี้ยงโดยหาลูกปลามาปล่อยในที่บ่อ 1 ตารางเมตรควรจะเลี้ยงลูกปลาได้ประมาณ 20-30 ตัว ถ้าเป็นลูกปลานขนาดใหญ่ก็ปล่อยน้อยลงไปตามสัดส่วน เลี้ยงไว้สัก 6-7 เดือนก็จะมีขนาดโตที่จะสืบพันธุ์ได้ และนั่นหมายถึงได้เวลาทำการวิดบ่อจับปลามาขายได้แล้ว

ทั้งหมดนี้เป็นวิธีการเลี้ยงปลาสลิด แบบช่วยทุนรายจ่ายในครอบครัว แต่ถ้าพี่น้องเกษตรกรท่านใดจะเลี้ยงมาก ๆ เป็นอาชีพมีที่ทางกว้างขวางพอสมควรและเหมาะสมก็อาจจะทำได้นะครับ เพราะปลาสลิดเป็นปลาที่มีราคาดี และตลาดยังต้องการไม่มีจำกัด

เวลานี้ปลาสลิดเค็มของเราฮิตถึงขนาดส่งออกไปขายถึงเมืองนอกเมืองนาแล้วนะครับ ใครที่ไปแถว ๆ ฮองกงหรือสิงคโปร์ ก็คงจะได้พบความจริงว่าปลาสลิดของเราไปวางแผงหราโชว์อยู่ตามร้านอาหารประเทศเหล่านั้นอยู่ไม่ใช่น้อย ยิ่งกว่านั้น ผู้ที่มีลูกหลานไปเรียนในเมืองนอกเมืองนา ก็นิยมส่งปลาสลิดแห้งไปให้กินแก้เหงา ช่วยให้เพลาคิดถึงเมืองไทย ตั้งใจเรียนกันได้ดีขึ้นไม่เลวเลย

ผู้สนใจการเลี้ยงปลาสลิดนี้ อาจจะติดต่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากท่านเจ้าของบ่อปลาสลิดที่เขามีประสบการณ์มาแล้ว แถว ๆ อำเภอบางพลี บางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ หรือถ้ายังไม่พอใจ ก็น่าจะไปปรึกษากับเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดของท่าน หรือที่สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ ที่บางเขนก็ได้ เจ้าหน้าที่พร้อมที่จะให้คำแนะนำแก่ท่านได้เสมอ หรือจะไปถามที่ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ก็พร้อมที่จะให้คำแนะนำ บริการต่อท่านผู้สนใจได้เช่นกัน

เลี้ยงปลาสวายอย่างไรเนื้อปลาจึงจะไม่มีกลิ่นสาบ

ปัญหาเรื่องข้าวปลาอาหารมีราคาแพงขึ้นจนเกินรายรับของแต่

ละครอบครัวนั้น มันช่างมีกวนหัวใจพวกเราชาวบ้านอยู่ทุกที่ทุกวัน เชียวละ ทำอย่างไรเราถึงจะช่วยกันแก้ไขให้ผ่อนคลายเป็นได้บ้างละ

จะให้ยึดหลักการประหยัดแต่อย่างเดียวนั้นก็คงไม่ไหว เพราะทุกวันนี้เราก็ประหยัดรัดเข็มขัดกันจนเอวก็ว จนน้องในชนบททั่วไปนั้นไม่รู้จะประหยัดอย่างไรอีกแล้ว ก็เห็นจะต้องเร่งมือให้เพาะปลูกพืชผักสวนครัวกันไว้เพิ่มขึ้นด้วย แถมบ้านไหนพอมีช่องทางก็ควรจะเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ ไก่กินเนื้อกินไข่บ้างสักบ้านละ 4-5 ตัวก็ยิ่งดี และถ้าเป็นไปได้จะเลี้ยงหมูไว้สักตัวสองตัวก็ยิ่งดีใหญ่ ทั้งหมดนี้ต้องตั้งเป้าหมายเอาไว้ว่า ให้มันพอหาอาหารกินเองจากเศษอาหารเศษพืชที่เหลือในครัวเรือน หรือที่เจ้าของพอจะเพาะปลูกได้เอง อย่าให้ถึงกับต้องลงทุนซื้ออาหารอย่างดีมาเลี้ยงมันเลย

ถ้าได้มีสัตว์เลี้ยงเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ไว้ทุกบ้าน เราก็พอจะมีทางให้มันเปลี่ยนเศษพืชเศษอาหารเหลือ ๆ ให้กลับกลายเป็นเนื้อเป็นไข่ จะไม่กินเองก็ยังขายได้เงินเข้าบ้านได้ไม่ยาก

นอกจาก “กุ้ง” แล้ว “ปลา” ก็เป็นสัตว์น้ำที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย สมัยเด็ก ๆ หลายท่านคงเคยอ่านเรื่องสังข์ทอง รู้สึกตื่นเต้นว่า พระสังข์ใช้เวทมนต์เรียกเนื้อเรียกปลาได้ แต่เดี๋ยวนี้ถ้าเราช่วยกันคิดช่วยกันหาวิธีอนุรักษสัตว์น้ำให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้นว่า ทำการเลี้ยงปลาในกระชังไว้ตามแม่น้ำสาขาต่าง ๆ ตามกิ่งตามสาขาของแม่น้ำ และเร่งเพาะขยายพันธุ์ปลานำไปเลี้ยงในบ่อหรือหนองบึงที่มีอยู่ ผมว่าเราก็คงจะมีปลาให้จับกินกันได้มากมาย ดีกว่าพระสังข์ทองเสียอีก ข้อสำคัญก็คือเราจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังด้วย อย่าปล่อยให้ปละปล่อยให้เป็นภาระแต่ของทางรัฐบาลพี่น้องประชาชนทั้งหลาย หากท่านพอจะทำอะไรในเรื่องนี้ได้ก็ควรจะช่วยกันทำไปเลย สองแรงแข่งขันเรื่องอดตายก็ไม่ต้องคำนึงถึงกันอีกต่อไปละ

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจไม่น้อยเหมือนกันคือ ขณะนี้มีนักเลี้ยงปลาอาชีพ กำลังนิยมเลี้ยง “ปลาสวาย” กันเป็นการใหญ่ ทั้งนี้ เพราะปลาสวายเป็นปลาที่เลี้ยงง่ายโตเร็ว เลี้ยงเพียงปีเดียวน้ำหนักจะเพิ่มได้ถึงตัวละ 2.60 กิโลกรัม ปลาสวายเป็นปลานขนาดใหญ่ ศัตรูจึงมีน้อย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการเลี้ยงปลาสวายกันมาก ในบางแห่งสัตว์น้ำบางชนิดนี้จึงมีล้นตลาด ด้วยเหตุนี้ทางกรมประมงจึงขอเสนอแนะ “การเก็บรักษาปลาสวายโดยวิธีแช่แข็ง” ในกรณีที่ยาปลาซวายไม่ได้ในทันที หรือผู้ใดสามารถหาตลาดต่างประเทศได้ ก็ขอแนะนำให้ส่งปลาสวายออกขายต่างประเทศในรูปปลาแช่แข็งได้อีกทางหนึ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปลาสวายที่เลี้ยงด้วยมูลสุกรโดยทั่วไป มักจะมีกลิ่นสาบโคลน ในบริเวณเนื้อท้องและส่วนที่มีไขมันสูง ทาง

กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำของกรมประมงเขาจึงได้ทดลองหาวิธีการเก็บรักษาปลาสดด้วยวิธีแช่แข็งเสียเลย ปัญหาเรื่องกลิ่นสาปโคลนนี้ นักวิชาการเขาได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาไว้ว่า

ประการแรกทีเดียว ควรถ่ายเทน้ำที่เลี้ยงปลาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง เปลี่ยนเอาน้ำที่สะอาดใส่ให้ก่อนจะนำปลาสดไปจำหน่ายหรือบริโภค

ประการที่สองก็คือ ก่อนที่จะนำปลาสดไปจำหน่ายหรือบริโภค ควรงดให้อาหารประเภทมูลสุกรสัก 2-3 วัน ถ่ายปลาออกจากแหล่งที่เลี้ยงด้วยมูลสุกร ไปเลี้ยงในบ่อใหม่ที่ไม่มียโคลน และเลี้ยงด้วยรำหรืออาหารปลาอื่นที่ไม่มียโคลน และช่วยถ่ายน้ำให้อีกระยะหนึ่งด้วยตามสมควร

เมื่อแน่ใจว่าปลาสดไม่มีกลิ่นสาปโคลนแล้ว ต่อไปจึงค่อยจับส่งขาย หรือจะใช้วิธีนำไปแช่เป็นชิ้นและอัดเป็นก้อนเสียก่อน แล้วจึงนำไปแช่แข็งเก็บรักษาไว้ในตู้ความเย็นที่มีอุณหภูมิลบ 18 องศาเซลเซียส หรือต่ำกว่านี้ก็ได้ จะเก็บรักษาไว้ได้ประมาณ 60 วัน โดยที่ผิวเนื้อปลาสดก็ยังสดและมีสีชมพูอ่อน ๆ แฉววาว เมื่อนำไปต้มแกงก็ยังมีความหวานยังไม่แห้งหรือเละ เรียกว่ามีคุณภาพดีเท่ากับปลาสด ๆ เสียเลยละครับ วิธีนี้ปลาสดจะมีคุณภาพดีและไม่มีกลิ่นสาปที่เคยรังเกียจกันอยู่นั้นเลย ปลาสดเลี้ยงง่าย และยังมีราคาถูกจึงควรใช้เป็นอาหารกันมากขึ้นได้

ส่งท้ายวันนี้ หากจับปลาเล็กเพราะเห็นแก่ได้ในวันนี้ จะไม่มีปลาใหญ่กินในวันหน้า

ไทยเป็นชาติแรกที่เพาะพันธุ์ปลากะพงขาวได้สำเร็จ

พูดถึงน้ำแล้วก็ต้องนึกถึงปลา ผู้จัดทำรายการ “เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น” ได้ฟังอาจารย์จิตร เพชรเจริญ นักวิชาการเรื่องปลาฝีมือดีอีกผู้หนึ่งของกรมประมง คุยมาให้ฟังว่า “ปลากะพงขาว” ซึ่งไทยเราเป็นประเทศแรกที่เพาะพันธุ์ได้สำเร็จนั้น บัดนี้ทางกรมประมงได้เริ่มจำหน่ายพันธุ์ปลาให้แก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไปได้แล้วทั้งผู้เลี้ยงภายในประเทศ และผู้เลี้ยงเพื่อส่งออกขายต่างประเทศ ซึ่งกำลังรอคอยหูฟังฟุ้งฟ้างวุ่นมานาน ก็ขอเชิญติดต่อสั่งซื้อได้แล้วนะครับ ที่สถานีประมงจังหวัดระยอง สถานีประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล และสถานีประมงจังหวัดภูเก็ต หรือจะสั่งซื้อที่กรมประมงโดยตรงเลยก็ได้

ลูกปลากะพงขาวที่กรมประมงผสมเทียม และเพาะพันธุ์มาขายกันเผยแพร่ในปีนี้มีเป้าหมายว่าจะผลิตให้ได้ไม่ต่ำกว่า 100 ล้านตัว สำหรับราคาที่ขายให้นำไปเลี้ยงกันได้นี้ ปลากะพงขาวที่เพิ่งมีอายุต่ำกว่า 1 สัปดาห์ ขายราคาตัวละ 5 สตางค์ โตขนาดครึ่งเซน-

ติเมตรราคาตัวละ 1 บาท และถ้าเลี้ยงได้ 45-50 วัน ตัวโตขนาด 1.5 ถึง 2.5 เซนติเมตร จะขายได้ราคาตัวละ 2 บาท

นักเลี้ยงปลาที่มีความชำนาญดีแล้วเท่านั้น จึงควรจะซื้อลูกปลากะพงตัวเล็ก ๆ ที่มีอายุราว 5-7 วันมาเลี้ยงได้ แต่ถ้ายังไม่ชำนาญดีละก็ ขอแนะนำว่าหาซื้อลูกปลาที่โตขนาด 2 เซนติเมตรแล้ว เอามาเลี้ยงจะปลอดภัยเลี้ยงรอดได้ดีกว่า

ปลากะพงขาวนี้เลี้ยงได้ง่ายและโตเร็วมาก เพราะเป็นปลาที่มีคุณสมบัติพิเศษ เลี้ยงได้ทั้งในน้ำจืด น้ำกร่อย และในน้ำทะเลเค็ม ๆ อย่างนั้นก็เติบโตได้ดี ถ้าเลี้ยงในกระชังซึ่งน้ำถ่ายเทได้สะดวกก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าเลี้ยงในบ่อก็จำเป็นที่จะต้องช่วยเปลี่ยนน้ำถ่ายเทน้ำใหม่เข้ามาให้บ่อย ๆ และสม่ำเสมอด้วย

อาหารที่ใช้เลี้ยงปลากะพงขาว เขานิยมใช้ปลาเบ็ด ก็คือลูกปลาเล็กปลาน้อย ที่มีผู้จับขายเป็นอาหารเบ็ดกันนั้นแหละ ปลาเบ็ดสด ๆ นั้น เขาขายกันราคากิโลกรัมละประมาณ 2-3 บาทเท่านั้นเอง เอาสัก ๆ เข้าใช้เป็นอาหารเลี้ยงปลากะพงขาวได้ดีมาก ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 6 เดือน จะได้ปลาโตราว ๆ ครึ่งกิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดที่ตามภัตตาคารต้องการซื้อไปทำอาหารขายกัน เขาว่าโตเกิน 1 กิโลกรัมจะไม่อร่อย

อัตราแลกเนื้อของปลากะพงขาวนี้อยู่ในราว 6-7 กิโลกรัม คือต้องใช้อาหารปลาเบ็ดที่ว่านี้ 6-7 กิโลกรัม ประมาณ 20 กว่าบาท จึงจะเลี้ยงปลากะพงขาวได้น้ำหนักตัวละ 1 กิโลกรัม ปลากะพงขาวนี้แปลก คือว่าปลาเล็กที่มีขนาดเพียงตัวละ 500-600 กรัม หรือครึ่งกิโลกรัมหรือไม่เกิน 1 กิโลกรัมนี้ ตลาดกลับต้องการมาก จะขายได้ถึงกิโลกรัมละ 60-80 บาท เพราะภัตตาคารร้านอาหารเขาต้องการใช้มาก ส่วนปลากะพงขาวที่โตเต็มที่ซึ่งจะหนักประมาณ 10 กิโลกรัมนั้น กลับไม่ค่อยนิยมซื้อมากินกัน ราคาจึงถูกลงกว่าปลาขนาดเล็กราว 2 ตัวต่อกิโลกรัมอย่างว่า ดังนั้นเราจึงไม่ควรเลี้ยงปลากะพงขาวนี้ให้โตจนเกิน 6-7 เดือน จึงจะลดต้นทุนให้ต่ำลงและช่วยเพิ่มผลกำไรได้ดีขึ้นด้วย

ดังนั้นปลากะพงขาวนี้จึงเป็นปลาอีกชนิดหนึ่ง ที่น่าเลี้ยงไว้ขายกันให้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นได้ แต่ก่อนเราต้องรอหาพันธุ์ปลาซึ่งเกิดตามธรรมชาติในทะเลหรือในเขตนํ้ากร่อย บัดนี้ เมื่อคนไทยเราเป็นชาติแรกที่ทำการผสมเทียมเพาะพันธุ์ปลากะพงขาวนี้ขึ้นได้เอง ปัญหาเรื่องการหาลูกปลามาเลี้ยงจึงแจ่มใสขึ้นมากแล้ว ตลาดต่างประเทศที่ต้องการซื้อปลากะพงขาวของเราก็มีอยู่หลายประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฮองกง และได้หวัน เป็นต้น

ทางราชการประมงได้เอาใจใส่ควบคุมเรื่องพันธุ์ปลากะพง

ขาวนီอยู่ คือได้จำกัดเอาไว้ว่า ในการส่งลูกปลากระพงขาวออกไปขายต่างประเทศนั้น จะต้องให้มีขนาดโตไม่ต่ำกว่า 2 เซนติเมตร แล้วจึงจะส่งออกไปได้ ก็ต้องออกเป็นกฎกระทรวงคุ้มครองไว้ด้วยละ ถ้าผู้ส่งรายใดผิดระเบียบ ก็จะไม่ยอมขายลูกปลากระพงขาวนี้ให้อีกต่อไป ที่ต้องคุ้มครองไว้อย่างนี้ ก็เพื่อสงวนพันธุ์ปลาเล็กไว้ให้คนไทยหาเงินเข้าประเทศเราได้นั่นเอง

ปลาในบ่อเลี้ยงของท่านเป็นโรคหรือไม่?

ในบรรดาข้าวปลาอาหารปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่ง ที่คนเราต้องพึ่งพาอาศัยให้อิ่มท้องมีกำลังวังชากันได้นั้น “ปลา” ก็เป็นอาหารโปรตีนที่ดีอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอยู่ไม่น้อยก็ต้องขอบใจเจ้าหน้าที่ของกรมประมงทั่วประเทศเขาละ ที่ได้เพิ่มความเอาใจใส่ในการพัฒนาและเพาะเลี้ยงปลาต่าง ๆ ขยายพันธุ์เพิ่มขึ้นได้มากมายน่าพอใจยิ่ง

ที่จะต้องขอร้องกันไว้บ้างก็คือทางพี่น้องประชาชนบางคนที่ยังเห็นแก่ตัวมากเกินไปหน่อยจับปลาเล็กปลาน้อยรวมทั้งแม่ปลาที่กำลังไข่ เอามากินมาใช้ประโยชน์อย่างไม่ประหยัคนั้น ก็ต้องขอให้เพลากันไว้บ้างเถอะนะ มาปฏิบัติการจับปลาตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประมงท่านให้ดี ก็จะช่วยสงวนพันธุ์ปลาไว้ให้มีกินกันได้อย่างพอเพียงดีขึ้นไม่น้อยเลย

พูดถึงการเลี้ยงปลาก็คิดถึงปัญหาเรื่อง “โรคปลา” ซึ่งมักจะมีติดตามมาทำความเสียหายให้แก่ผู้เลี้ยงกันอยู่เสมอ โรคที่เกิดกับปลานั้น นอกจากจะหมายถึงโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสหรือพวกแบคทีเรียหรือพวกสัตว์เซลล์เดียว หรือโปรโตซัวและพวกหนอน ซึ่งเข้าทำลายอวัยวะภายในและภายนอกของปลาโดยตรง เช่น ทำลาย ตับไต เหงือก และลำตัวของปลาทำให้เกิดเจ็บป่วยและตายได้ง่ายแล้ว ก็ยังมี “โรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและอาหาร” อีกด้วย เรื่องโรคปลาไม่ว่าคนที่ทำธุรกิจเลี้ยงปลาขนาดใหญ่ หรือนักเลี้ยงปลาในบ่อ หรือเลี้ยงปลาสักเล็ก ๆ ไว้แกงแกล้มก็ควรจะใส่ใจได้ดียิ่งแล้ว

โรคที่เกิดจากแบคทีเรีย เคยทำความเสียหายให้กับนักเลี้ยงปลาส่งออกนอก ภายในอาทิตย์เดียวเสียหายคิดเป็นเงินมหาศาลเพราะปลาทายนับหมื่นตัว สาเหตุที่เกิดโรคปลามีอยู่หลายประการ คืออาจเพราะน้ำเสีย หรือว่าอาหารมีไม่พอ ทำให้ปลาอ่อนแอ จำนวนปลาในบ่อแน่นเกินไป มีตัวเบียดหรือปรสิตซึ่งเป็นกาฝากอย่างพวกสัตว์เซลล์เดียว หรือพยาธิตัวกลมที่อาจมีอยู่ในบ่อ หรืออาจเกิดจากแบคทีเรีย หรือเกิดเป็นไวรัสขึ้นมา สาเหตุมีได้จิปาถะ

ปลาป่วยเป็นโรคเราจะสังเกตได้อย่างไรนะหรือ? คำตอบคือว่า จะต้องคอยสังเกตดูอาการของมัน ปลาที่ป่วยจะมีลักษณะท้อง

บวม หรือโคนครีบทูบวม ตาโปน เก็ดตั้ง ตามลำตัวอาจเป็นแผลเน่าเปื่อย หรือบางทีก็มีจุดแดง ๆ กระจายอยู่ทั่วไป เมื่อกลืนตามลำตัว ถ้าไม่มีมากผิดปกติก็จะน้อยผิดปกติ จะมีเส้นเลือดแตกทำให้มีเลือดไหลซึมแฉะ ๆ ครีบอยู่เรื่อย เวลาว่ายน้ำแทนที่จะคล่องแคล่วก็ดูวก ๆ วน ๆ ไม่มีทิศทางตัวเขวนตรงกับน้ำ ชอบเสียดสีกับวัตถุหรือข้างบ่อ และที่สำคัญที่สุดก็คือว่าปลาที่ป่วยจะไม่ค่อยกินอาหาร

เรามารู้จักวิธีป้องกันมิให้ปลาเป็นโรคได้ก็คงจะดีกว่า เพราะถ้าป้องกันไว้ดีแล้วโอกาสที่จะต้องแก้ไขยุ่งยากก็มิได้น้อยลง ปลาจะได้ไม่เป็นโรค

ขั้นแรกก็คือการเตรียมบ่อ ควรตากบ่อให้แห้ง แล้วโรยปูนขาวเพื่อกำจัดพวกตัวเบียดหรือสัตว์ที่อยู่ในบ่อให้หมดไปเสียก่อน ท่อน้ำเข้าควรมีตะแกรงกัน เพื่อป้องกันมิให้ปลาหรือสัตว์ที่เราไม่ต้องการเข้ามาในบ่อได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวนำเชื้อโรคเข้ามาสู่ปลาที่เราเลี้ยง จึงต้องป้องกันให้ดีเป็นพิเศษด้วย จากนั้นถ้าเป็นไปได้ควรจะตรวจปลาก่อนว่ามีตัวเบียดชนิดใดบ้าง จะได้ใช้ยาให้ถูกต้องตามความเหมาะสม

ระหว่างที่ปล่อยปลาลงเลี้ยงควรเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ถ้าปลามีอาการผิดปกติก็ควรจะต้องรีบจัดการนำไปตรวจหรือสอบถามผู้รู้เพื่อรักษาต่อไป กรณีที่ตรวจปลาแล้วไม่พบตัวเบียด ควรหันไปพิจารณาหาที่เลี้ยงและอาหารที่ใช้ ประกอบด้วยน้ะครีบ อย่างเช่น อวน สวิง หรือ ภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ในการจับปลา ควรจะต้องตากให้แห้ง หรือจุ่มลงในน้ำยาฟอมาลิน 10% เพื่อกำจัดพวกเชื้อโรคต่าง ๆ ที่ติดอยู่ก่อนจะนำไปใช้เมื่อมีปลาทายเกิดขึ้นต้องรีบตักออกให้หมด

ในกรณีที่เพาะฟักลูกปลา ควรแยกลูกปลาออกจากพ่อแม่ได้เร็วถ้าเป็นไปได้ เพราะโรคซึ่งอยู่ที่พ่อแม่ปลาอาจเป็นอันตรายกับลูกปลาได้ง่าย พยายามให้ปลาอยู่ในสภาพที่แข็งแรง อาหารควรมีแร่ธาตุตามที่ปลาต้องการ ปริมาณที่ให้ไม่ควรมากหรือน้อยจนเกินไป น้ำในบ่อเลี้ยงต้องสะอาด ปลาในบ่อไม่หนาแน่นจนเกินไป และการขนย้ายหรือจับปลาควรทำอย่างระมัดระวัง หากทำได้อย่างนี้ ปลาที่ท่านเลี้ยงไว้ก็จะเติบโตได้สมบูรณ์ดี ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน กวนใจผู้เลี้ยงอีกต่อไป

เร่งพัฒนาประมงหมู่บ้าน 600 แห่ง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเร่งรัดพัฒนาประมงหมู่บ้านประมาณ 600 แห่ง ในเขตพื้นที่ชนบทยากจนในระยะ 5 ปีข้างหน้า ตามแผนพัฒนาชนบทยากจน โดยจะสร้างแหล่งน้ำเพื่อพัฒนาประมงหมู่บ้านจำนวนดังกล่าว ในวงเงินประมาณ 450 ล้านบาท

สำหรับปี 2525 นี้ ซึ่งเป็นปีแรกของโครงการ จะสร้างแหล่งน้ำเพื่อดำเนินงานตามโครงการประมงหมู่บ้าน 75 แห่ง ใช้เงินดำเนินการประมาณ 75 ล้านบาทเศษ วัตถุประสงค์หลักของโครงการนี้ จะมีการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ เช่นการขุดลอกและกำจัดวัชพืชและนำพันธุ์ปลาไปปล่อยในแหล่งน้ำเพื่อให้ขยายพันธุ์ ซึ่งในปีนี้มีเป้าหมายจะผลิตพันธุ์ปลาและขยายพันธุ์ปลา ตามโครงการประมงหมู่บ้านประมาณ 200 ล้านตัว และจะเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ จนถึงไม่น้อยกว่า 500 ล้านตัวในปี 2529

การเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ เป็นทางหนึ่งที่จะเพิ่มปริมาณอาหารโปรตีนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านชนบท นอกจากนั้นงานที่ได้ทำควบคู่กันไป ซึ่งได้ดำเนินการไปบ้างแล้วในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่การสร้างแหล่งปลาประจำหมู่บ้าน และการสร้างทำนบปลาประจำหมู่บ้าน รวมทั้งโครงการประมงโรงเรียน เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ

ในขณะเดียวกันกับที่ได้มีการพัฒนาประมงหมู่บ้าน แหล่งสัตว์น้ำที่มีอยู่แล้วก็ต้องอนุรักษ์คุ้มครองอยู่ด้วย เพื่อมิให้แหล่งสัตว์น้ำถูกทำลาย โดยขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ให้ช่วยกวาดขันสอดส่องในเรื่องการจับสัตว์น้ำที่ไม่ถูกวิธี เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้ระเบิดและยาเบื่อเมา และมาตรการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การห้ามจับปลาในฤดูวางไข่ ในช่วงระยะเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน โดยเฉพาะปลาที่ห้ามจับตั้งแต่เดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้เพื่อให้สัตว์น้ำได้มีโอกาสขยายพันธุ์ เฉพาะอย่างยิ่งปลาที่นั้นจะต้องอนุรักษ์ไว้เป็นพิเศษ เพราะถือว่าเป็นปลาเศรษฐกิจ

การพัฒนาประมงหมู่บ้านดังกล่าว รวมทั้งมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการห้ามจับปลาในฤดูวางไข่ เป็นเรื่องที่พี่น้องประชาชนทั้งหลาย ควรจะได้มีส่วนร่วมมือกับทางราชการ ช่วยกันดำเนินงานเหล่านี้อย่างจริงจัง จึงจะบังเกิดผลสำเร็จขึ้นได้โดยสมบูรณ์

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรัฐวิสาหกิจ ตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานด้านต่างๆ ดังนี้ :—

1. อำนวยบริการแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมป่าไม้
2. ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น เกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่า แปรรูปไม้ ทำไม้อัด อบไม้ อัดน้ำยาไม้ กลั่นไม้ และประดิษฐ์หรือผลิตวัตถุหรือสิ่งของจากไม้ และของป่า และธุรกิจที่ต่อเนื่องคล้ายคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยไม้ หรือของป่า
3. ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้ และบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเองหรือเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือรัฐ
4. วิจัย ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับผลิตผล และผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมป่าไม้

มนุษย์ และ สิ่งแวดล้อม

นายแพทย์ประเวศ วะสี และคณะ

1. ความสมดุลของธรรมชาติ

ธรรมชาติใช้เวลานานนับปีในการสร้างสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือ มนุษย์ สัตว์ พืช ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์ อาศัย กันและกันในการดำรงอยู่ตามปกติ ตัวอย่างของความสมดุลในธรรมชาติ เช่น

(1) คนและสัตว์หายใจออกซิเจนจากอากาศเข้าไปเพื่อการดำรงชีวิต และขับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ออกทิ้งเวลาหายใจออก ต้นไม้จะนำแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์นี้ไปใช้ในการเจริญเติบโต และจะขับออกซิเจนออกมาเพื่อวนเวียนไปเป็นประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์

(2) คนและสัตว์จำนวนมาก กินพืชหรือผลผลิตของพืชเป็นอาหาร แล้วถ่ายของเสีย (อุจจาระ ปัสสาวะ) ออกมาเป็นปุ๋ยให้พืชนำไปใช้เป็นประโยชน์ เมื่อคนและสัตว์ตายแล้วเน่าเปื่อย ธาตุและสสารต่าง ๆ ในร่างกายจะกระจายออกไปเป็นประโยชน์แก่สิ่งอื่น ๆ วนเวียนกันอยู่เช่นนี้เรื่อยไป จึงเกิดเป็นความสมดุลขึ้น

ถ้าธรรมชาติถูกรบกวนมาก สมดุลนี้ก็จะเสียไป และเกิดผลอันไม่พึงปรารถนา

ขึ้น เช่น ถ้ามีการทำลายต้นไม้ ความชุ่มชื้นก็จะหมดไป ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง และเมื่อฝนตกหนัก ก็จะไม่มีต้นไม้คอยซับและกักน้ำไว้จึงเกิดน้ำไหลบ่าท่วมทำลายไร่นาและบ้านเรือน การทำลายป่าจึงนำไปสู่ความพินาศของชีวิตพืช สัตว์ และคน

เมื่อคนมีจำนวนมากขึ้น ๆ ธรรมชาติอื่น ๆ เช่น พืชและสัตว์ก็ถูกนำมาใช้เพิ่มมากขึ้น ๆ จึงเกิดทำลายธรรมชาติอื่น ๆ มากขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การทำลายป่า การทำลายสัตว์จนสัตว์บางอย่างสูญพันธุ์ และสัตว์อีกหลายอย่างกำลังจะสูญพันธุ์ นอกจากนั้น ยังก่อให้เกิดภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เช่น น้ำเป็นพิษ ดินเป็นพิษ อากาศเป็นพิษเป็นอันตรายแก่มวลมนุษย์ สัตว์ และพืชทั้งหมด

สิ่งต่าง ๆ ข้างต้นนั้น จะเห็นได้ชัดในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีคนจำนวนมากมารวมกันอยู่ ก่อให้เกิดสภาพที่แออัดยัดเยียดอากาศอบอ้าวเพราะสร้างสิ่งกีดขวางทางลม อากาศไม่ชุ่มชื้นบริสุทธิ์ เพราะขาดต้นไม้ นอกจากนั้น การที่คนมาอยู่รวมกันมาก ๆ ยังก่อให้เกิดภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เช่น ปล่องของโสโครกลงแม่น้ำลำคลอง ใช้เครื่องยนต์

และรถยนต์ที่ฟุ้งควันเสียซึ่งเป็นพิษ ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยควันและสารพิษต่าง ๆ เช่น ปรอต ออกไปสู่อากาศ ดิน และน้ำ อันตรายต่อพืช สัตว์และคน นอกจากนั้น สภาพของชีวิตในเมืองยังเต็มไปด้วยความเร่งรีบแก่งแย่งกันกิน แก่งแย่งกันใช้ด้วยความโลภ ล้วนเป็นเรื่องที่บั่นทอนสุขภาพทั้งทางกายและใจ ทำให้ความเป็นมนุษย์ลดน้อยลง

ตรงกันข้าม ในชนบท ชาวบ้านมีชีวิตอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติไม่แออัดยัดเยียด อากาศโปร่งบริสุทธิ์และชุ่มชื้นเพราะมีต้นไม้และป่า สิ่งแวดล้อมก็ไม่เป็นพิษ ชีวิตไม่ต้องเร่งรีบแก่งแย่งกันเหมือนในเมือง จึงมีเวลาที่จะสนใจและช่วยเหลือเกื้อกูลกันดีกว่าในเมือง คนในชนบทจึงไม่เป็นโรคหลายอย่าง เช่น โรคประสาท โรคจิต โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง เท่ากับคนในเมือง

2. การใช้ธรรมชาติให้เป็นประโยชน์แก่สุขภาพ

ธรรมชาติจะเป็นประโยชน์ต่อคนได้ก็ต่อเมื่อคนพยายามถนอมบำรุงธรรมชาติไว้ โดย

1. พยายามอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ และอย่างธรรมชาติให้มากที่สุด เช่น อยู่ ห่างไกลจากเสียงอึกทึก ถ้าอยู่ในเมือง ควร จะช่วยกันส่งเสริมและสร้างสวนสาธารณะ เพื่อให้ตน และบุตรหลานได้มีโอกาสพักผ่อน ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

2. ไม่ทำลายต้นไม้โดยไม่จำเป็น ควร จะช่วยกันปลูกต้นไม้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำ ได้ และช่วยกันถนอมป่าไว้

3. ไม่ทิ้งสิ่งของโสโครกจากบ้านเรือน หรือจากโรงงานลงในแม่น้ำลำคลอง

4. ลดการใช้รถยนต์และเครื่องยนต์ จะทำให้เสียงอึกทึกครึกโครม และอากาศ เป็นพิษลดลง

5. พยายามกินอยู่อย่างประหยัด อย่า กินอย่าใช้เกินกว่าจำเป็น จะได้ถนอมทรัพยากร ธรรมชาติไว้ให้ลูกหลานต่อไป และยังเป็น การป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษด้วย

6. ไม่ควรอยู่ใกล้ และไม่ควรให้มี โรงงานที่ทำลายสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่ตน อาศัยอยู่ เป็นต้น

3. การสุขภาพและภาวะสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ

การควบคุมสิ่งแวดล้อมมิให้เป็นอันตราย เป็นงานสุขภาพที่ต้องดำเนินการ ไม่ว่า จะอยู่ในเมืองหรือชนบท สำหรับเรื่องใหญ่ๆ ที่เป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่จะ กล่าวถึงในที่นี้ คือ

- 1) อาหาร
- 2) น้ำดื่ม น้ำใช้
- 3) สิ่งปฏิกูล
- 4) น้ำเสีย
- 5) อากาศเสีย
- 6) แสง
- 7) เสียง
- 8) สารพิษ
- 9) แมลงและสัตว์นำโรค

1. อาหาร

อันตรายจากการกินอาหารที่ไม่ถูกสุข ลักษณะ

อาหารที่ไม่สะอาด ประงไม่สุก หรือ ดิบ ๆ สุก ๆ อาจมีเชื้อโรคปะปนอยู่ด้วย อาจ ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ เช่น ไข้ไทฟอยด์ อหิวา ตกโรค บิด ท้องเดิน อาหารเป็นพิษ พยาธิ ลำไส้ พยาธิใบไม้ เป็นต้น นอกจากนี้อาจ มีสารเป็นพิษ หรือยาฆ่าแมลงปะปนอยู่ด้วย เมื่อกินเข้าไปก็อาจทำให้ถึงตายได้

การติดต่อของโรคทางเดินอาหาร

เชื้อโรคทางเดินอาหารส่วนใหญ่อยู่ ในอุจจาระ เชื้อโรคเหล่านี้อาจจะเป็นเชื้อ แบคทีเรีย ไวรัส หรือไข่พยาธิก็ได้ เมื่อ เชื้อโรคไปปะปนอยู่ในอาหาร หรือน้ำดื่ม น้ำใช้ หรือตกอยู่ตามภาชนะใส่อาหาร ก็ อาจทำให้เกิดโรคได้

โรคพยาธิต่าง ๆ เกิดจากการกินอาหาร ดิบ ๆ สุก ๆ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว ทำให้เกิด โรคพยาธิตัวตืด ปลาดิบทำให้เกิดโรคพยาธิ ใบไม้ในตับ

อาหารที่ปรุงสุกแล้ว แต่เก็บไว้นาน ๆ อาจมีเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษ ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน ก็ได้

อาหารกระป๋องที่เสียแล้ว อาจทำให้ เกิดโรคอาหารเป็นพิษชนิดรุนแรง อาจถึง แก่ชีวิตได้

ข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับอาหาร

1. กินอาหารที่ได้ปรุงให้สุกโดยตลอด แล้ว เพราะความร้อนฆ่าเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ (น้ำมะนาว น้ำส้ม พริก ฆ่าตัวอ่อนพยาธิ ไม่ได้)
2. ล้างภาชนะให้สะอาดก่อนใส่อาหาร
3. อย่าให้แมลงหรือสัตว์ใดตอมอาหาร ควรมีฝาปิดอาหารหรือตู้ใส่อาหาร
4. ผักดิบ ผักสด ควรล้างให้สะอาด

หลาย ๆ ครั้ง ใช้น้ำมาก ๆ เพื่อชะล้างยาฆ่า แมลงออกไป ถ้าจะให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น หลัง จากล้างน้ำแล้วควรแช่ด้วยน้ำด่างทับทิม หรือน้ำปูนคลอรีนสัก 10 - 15 นาที เสียก่อน

5. ยาฆ่าแมลง หรือสารที่เป็นพิษ ต้องมีฉลากติดข้างขวดให้ชัดเจน และต้อง เก็บไว้ห่างจากที่เก็บหรือปรุงอาหาร

6. ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนจับ หรือก่อนปรุงอาหาร หรือหลังจากถ่ายอุจจาระ

7. นมสด ก่อนที่จะดื่ม ควรอุ่นให้ เดือดเสียก่อน

8. อาหารกระป๋อง ควรเลือกเฉพาะ กระป๋องที่อยู่ในสภาพเรียบร้อย กระป๋อง ไม่บุบ หรือบวม รอยต่อไม่รั่ว

2. น้ำดื่ม น้ำใช้

โรคที่เกิดจากน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ไม่สะอาด น้ำที่เราเห็นว่าใส่นั่น บางทีอาจจะมี เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคทางเดินอาหารได้ เช่น อหิวาตกโรค โรคบิด ไข้ไทฟอยด์ โรค ตับอักเสบ โรคโปลิโอ เป็นต้น

ทางที่เชื้อโรคลงไปสู่ น้ำดื่ม น้ำใช้

ดังได้กล่าวแล้วว่า เชื้อโรคทางเดิน อาหารปะปนออกมากับอุจจาระ ฉะนั้น เมื่อ ถ่ายอุจจาระลงตามพื้นดิน หรือลงในส้วมที่ ไม่ถูกสุขลักษณะ เชื้อโรคก็จะแพร่กระจาย ไปตามพื้นดิน ถูกน้ำฝนพัดพาไปสู่แม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ หรือสระน้ำ

บ่อน้ำที่อยู่ใกล้กับส้วม หรือใกล้กับ บ่อน้ำคร่า เชื้อโรคอาจจะถูกน้ำใต้ดินพัด พาเข้าไปบ่อน้ำนั้นก็ได้

สระน้ำที่ไม่มีคันหรือขอบสูงจากระดับ พื้นดินปกติ น้ำฝนย่อมพัดพาสิ่งสกปรก และเชื้อโรคลงไปสู่สระน้ำนั้นได้

ข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับน้ำดื่ม น้ำใช้

ก. แหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้

- 1) บ่อน้ำ ควรจะมีวงขอบยกสูง จากระดับพื้นดินyaroy

ต่อวงขอบบ่อน้ำใต้
ระดับผิวดินมีขานบ่อ
ที่ระบายน้ำได้ดี ไม่มี
น้ำขังอยู่ห่างจากบ่อน้ำ
คร่า หรือหลุมส้วม

2) สระน้ำควรมีก้นขอบยกสูงจาก
ระดับผิวดินมิให้น้ำหลาก
จากพื้นดินนอกสระไหล
ลงไปในสระได้
อย่าให้สัตว์ลงไปใน
สระน้ำ
อย่าให้มีพืชน้ำ เช่น
จอกแหน

3) น้ำประปาควรได้จากแหล่งน้ำที่
สะอาด เช่น จากบ่อ
น้ำหรือสระน้ำ ที่กล่าว
แล้ว ถ้าเป็นแหล่งน้ำ
จากแม่น้ำลำคลองต้อง
ทำน้ำประปาโดยผ่าน
ถังตกตะกอนถังกรอง
และการฆ่าเชื้อโรคด้วย
คลอรีนจึงจะถือว่าเป็น
น้ำที่สะอาดและปลอดภัย
ท่อน้ำประปาไม่ควร
ใช้แช่อยู่ในน้ำคลอง
หรือน้ำคร่า หรือฝัง
อยู่ในบริเวณที่มีสิ่ง
ปฏิกูลทับถมอยู่

ข. การใช้น้ำ

- 1) ก่อนดื่มน้ำจากบ่อ หรือสระ ควร
ล้างถังดักน้ำหรือครูดักน้ำให้สะอาดเสียก่อน
- 2) อย่าให้น้ำสกปรกจากปากบ่อ หรือ
ขอบสระไหลลงไปบ่อหรือสระ
- 3) อย่าให้มีสิ่งสกปรกอื่นใดตกลงไป
ในบ่อ หรือสระน้ำ
- 4) อย่าใช้เครื่องสูบน้ำสูบน้ำจากท่อน้ำ
ประปาโดยตรง เพราะถ้าบังเอิญไม่มีน้ำใน

ท่อน้ำ และรอบ ๆ ท่อน้ำนั้นมิให้น้ำโสโครก
อยู่ด้วย ก็จะสูบน้ำโสโครกเข้าไปในท่อน้ำ
ได้ ต่อไปเมื่อมีน้ำประปาไหลตามปกติ
ก็จะทำให้น้ำประปานั้นมีเชื้อโรคปะปนอยู่
ด้วย

- 5) ใช้ภาชนะที่สะอาดรองน้ำไว้ใช้
- 6) ถ้าไม่แน่ใจว่าน้ำนั้นจะสะอาดปราศ-
จากเชื้อโรคควรต้มเสียก่อน (การแกว่งสาร
ส้ม แม้จะทำให้มีน้ำใส แต่เชื้อโรคไม่ตาย
ควรใส่ผงคลอรีนฆ่าเชื้อ หรือต้มเสียก่อน)
- 7) ควรมีฝาปิดตุ่มน้ำ หรือถังน้ำ เพื่อ
มิให้ยุงลงไปไข่

3. สิ่งปฏิกูล

อันตรายจากสิ่งปฏิกูล

สิ่งปฏิกูล ได้แก่ อุจจาระ ปัสสาวะ
และขยะมูลฝอย สิ่งเหล่านี้มีเชื้อโรคต่าง ๆ
ปะปนอยู่ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน
ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารของหนู ทำให้
เกิดกลิ่นเหม็น ทำให้บ้านเมืองไม่สะอาด
ไม่น่าดู เมื่อถูกพัดพาไปยังแม่น้ำลำคลอง
ก็ทำให้เกิดสภาวะน้ำเสีย

เชื้อโรคที่อยู่ในอุจจาระ ได้แก่ ไข่
พยาธิทุกชนิด และพวกที่ทำให้เกิดโรคบิด
อหิวาห์ ไข้ไทฟอยด์ ท้องร่วง โรคตับอักเสบ
และโรคโปลิโอ

วิธีกำจัดสิ่งปฏิกูล

ก. อุจจาระ

- 1) ถ่ายอุจจาระลงในส้วมที่ถูกสุข
ลักษณะ กล่าวคือ มีถังส้วม มีฝาปิด แมลง
หรือสัตว์ลงไปไต่ตอมไม่ได้ น้ำพัดพาไปที่
อื่นไม่ได้ และรักษาความสะอาดได้ง่าย ควร
เป็นส้วมคอกห่าน
- 2) ไม่ถ่ายอุจจาระเรี่ยราดตามพื้น
ดินทั่วไป หรือถ่ายลงแม่น้ำลำคลอง ถ้า
จำเป็นควรขุดหลุมแล้วถ่ายลงหลุม แล้วกลบ
ให้แน่น

ข. ขยะมูลฝอย

- 1) มีถังสำหรับใส่ขยะมูลฝอย เศษ
อาหาร ให้มีฝาปิดเพื่อมิให้แมลงวันตอม และ
มิให้สัตว์ลงไปกินหรือคุ้ยเขี่ย
- 2) ฝังหรือเผาให้เรียบร้อย
- 3) อย่างทิ้งหรือกองขยะมูลฝอยไว้
ตามพื้นดิน หรือตามถนนหนทางหรือสถานที่
สาธารณะ

4. น้ำเสีย

อันตรายที่เกิดจากน้ำเสีย

น้ำเสียเกิดจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น
จากบ้านเรือน ที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม
ร้านค้า หรือสถานที่ประกอบการค้าอื่น ๆ

ในน้ำเสีย จะมีสิ่งเน่าเหม็นปะปนอยู่
ด้วย นอกจากนี้ก็ยังมีเชื้อโรคและสารพิษ
ต่าง ๆ เมื่อน้ำเสียหรือน้ำโสโครกขังอยู่ตาม
ถนนหนทาง ตามพื้นดิน ตามหลุม ตามบ่อ
มันจะเน่าเหม็นเกิดสภาวะที่น้ำรังเกียจและ
อาจไหลไปสู่แหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ได้ ถ้าน้ำเสีย
ไหลลงแม่น้ำ ลำคลอง ก็จะทำให้แม่น้ำในแม่-
น้ำลำคลองเน่าเหม็นไปด้วย ออกซิเจนที่ละลาย
อยู่ในน้ำจะมีน้อยหรือหมดไปเลย จนทำให้
ปลาหรือสัตว์น้ำอื่น ๆ ตาย เนื่องจากขาด
ออกซิเจนสำหรับหายใจ หรือเนื่องจากพิษ
ของสารที่เป็นพิษที่ปะปนลงไปกับน้ำโสโครก
นั้น

ถ้าสารพิษบางอย่างไหลลงสู่แม่น้ำ
ลำคลอง ก็เป็นอันตรายแก่ผู้ใช้น้ำตามแม่น้ำ
ลำคลองนั้น เช่น เมื่ออาบน้ำก็ทำให้เป็น
ผื่นคัน ถ้าใช้ดื่มก็เปรียบเสมือนกินยาพิษ
สะสมไว้ในร่างกายทีละน้อย ๆ ทำให้พิการ
หรือตายเมื่อดื่มน้ำนั้นเป็นเวลานาน ๆ

สารพิษบางอย่าง เช่น ปปรอท เมื่อมี
อยู่ในน้ำก็จะทำให้ปลาหรือสัตว์น้ำมีปปรอท
ปนอยู่ในเนื้อปลา หรือเนื้อสัตว์น้ำนั้นด้วย
เมื่อคนกินเข้าไปก็ทำให้เป็นโรคพิษปปรอทได้

ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย

- 1) ไม่ปล่อยให้หม้อน้ำข้างตามบริเวณบ้านเรือน หรือถนนหนทาง ควรขุดหลุมให้น้ำโสโครกไหลลงไปและปล่อยให้ซึมไปตามดิน
- 2) ไม่ถ่ายอุจจาระ หรือปัสสาวะลงในแม่น้ำ ลำคลอง
- 3) ไม่ทิ้งขยะมูลฝอย หรือสิ่งของลงในแม่น้ำ ลำคลอง
- 4) ช่วยกันรักษาชายฝั่งคลองหรือลำน้ำให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ
- 5) ไม่ปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง เว้นแต่จะได้ปรับปรุงสภาพเสียก่อน

การปรับปรุงสภาพน้ำเสียจากโรงงาน อาจทำได้โดยกักไว้ในสระกว้าง ๆ เป็นเวลานาน ๆ หรือใช้โรงงานปรับปรุงสภาพน้ำเสีย ถ้ามีปัญหาให้ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้

5. อากาศเสีย

อันตรายจากอากาศเสีย

ตามปกติอากาศที่เราหายใจอยู่ทุกวันนี้ ประกอบด้วยออกซิเจน ในโตรเจนเป็นส่วนใหญ่ และมีสารอื่นอยู่บ้างเป็นจำนวนน้อย เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ และฝุ่นละอองต่าง ๆ เป็นต้น

ไม่ว่าจะเป็นแก๊สหรือสารใด ๆ ก็ตาม ถ้ามีปะปนอยู่ในอากาศเกินกว่าปกติ ย่อมทำให้เกิดสภาวะที่เราเรียกว่า “อากาศเสีย” ซึ่งเป็นอันตรายแก่คน สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินต่าง ๆ

สิ่งที่ทำให้อากาศเสีย ได้แก่ ฝุ่นละออง คาร์บอนไดออกไซด์ และแก๊สอื่น ๆ จากบ้านเรือน โรงงาน รถยนต์ เป็นต้น

ในโรงงานอาจเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง หรือเกิดจากการผลิตภายในโรงงานนั้น อากาศเสียเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคน คือ ทำให้ตารู้สึกระคายเคือง ไอ จาม

หลอดลมอักเสบ โรคปอด ถ้าทำงานในสถานที่อากาศเสียมาก ๆ อาจทำให้หมดสติหรือตายได้

ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย

ในชนบทมักไม่มีปัญหาเรื่องอากาศเสียนัก ที่เป็นปัญหาก็เฉพาะในเมืองตามท้องถนน ภายในโรงงานอุตสาหกรรม และควันจากปล่องควันโรงงานต่าง ๆ

รถยนต์ ควรตรวจสอบเครื่องยนต์ให้มีการเผาผลาญของเชื้อเพลิงให้สมบูรณ์ มิฉะนั้นจะปล่อยไอเสียออกมามากกว่าปกติ

ภายในโรงงานหรือที่ทำงานซึ่งมีควันฝุ่นละอองมาก ๆ ควรสวมหน้ากากป้องกันไอพิษ หรือใช้ผ้าปิดปากปิดจมูกกันฝุ่นละออง

ควันดำ หรือควันที่มีแก๊สพิษจากปล่องควัน ก่อนที่จะปล่อยควันไปสู่ปล่อง ควรขจัดฝุ่นละออง เขม่า หรือแก๊สที่เป็นพิษออกเสียก่อน สำหรับรายละเอียดให้สอบถามจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

6. แสง

การอ่านหนังสือในที่ที่มีแสงสว่างน้อยเกินไป จะทำให้ตาเสียเร็ว แต่ถ้าแสงสว่างมากเกินไปก็จะทำให้ตาเสียได้เหมือนกัน ฉะนั้นจึงไม่ควรอ่านหนังสือกลางแดด หรือมองดวงอาทิตย์ขณะที่มีแสงจ้า ถ้าทำงานในที่ที่มีแสงแรง เช่น เกี่ยวกับการเชื่อมโลหะ ควรสวมแว่นกันแสง อนึ่งการทำงานในที่ที่มีแสงวับ ๆ แวม ๆ หรือปิด ๆ เปิด ๆ จะทำให้ตาเสียได้ และในคนที่เปราะบางบางคนอาจเกิดอาการชักได้

7. เสียง

อันตรายจากเสียง

ถ้ามีเสียงดังรบกวนอยู่เรื่อย ๆ จะทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกรำคาญ หงุดหงิด และเป็นโรคประสาทได้ง่าย นอกจากนั้นเสียงดังมาก ๆ อาจทำให้หูตึงหรือหูหนวกได้

ข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับเสียง

- 1) ไม่ควรเปิดวิทยุ โทรทัศน์ หรือเครื่องกระจายเสียงดังเกินไป จะทำให้หูหนวก
- 2) ไม่ควรกดแตรรถยนต์โดยไม่จำเป็น
- 3) ไม่ควรจุดประทัดใกล้ตัวเองและใกล้คนอื่น
- 4) ถ้าต้องอยู่ในที่มีเสียงดัง เช่น อยู่ใกล้เครื่องยนต์ หรือยิงปืน ควรเอาสำลีหรือเครื่องอุดหู อุดหูเพื่อกรองเสียงให้เบาลง

8. สารพิษ

มนุษย์ได้นำสารต่าง ๆ เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน และในการอุตสาหกรรมมากขึ้น ๆ สารต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นอันตรายได้ถ้าไม่ป้องกันหรือระมัดระวังตามสมควร

สารพิษเหล่านี้มีมากมายหลายอย่าง เช่น

ยาต่าง ๆ เครื่องสำอาง สีทาบ้าน น้ำยาล้างสี ฆะแลค แลคเกอร์ อินเนอร์ สะเปรย์ผม ลูกเหม็นอบผ้า ยาฆ่าแมลง ยาดับกลิ่น น้ำมันต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก น้ำยาฟอกหนัง น้ำยาดับเพลิง เมธิลแอลกอฮอล์ แก๊สหุงต้ม ตะกั่วปรอท แมงกานีส ฯลฯ

หลักการป้องกันตัวจากสารพิษ

- 1) ให้ถือว่าสารต่าง ๆ นอกเหนือไปจากอาหารที่รู้จักกันดีไม่ว่าจะเป็นผงก็ดี เป็นน้ำก็ดี เป็นแก๊สหรือกลิ่นของมันก็ดี อาจเป็นพิษได้ทั้งสิ้น ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรให้สัมผัสตัวเราหรือกินเข้าไป หรือหายใจเข้าไป สิ่งที่ใช้ผสมอาหารต้องเลือกใช้เฉพาะสีที่กินได้และไม่เป็นพิษ ถ้าพบอาหารที่มีสีผิดธรรมชาติและไม่แน่ใจว่าขัดด้วยสีอะไรอย่ากิน เช่น กุ้งแห้งสีแดงจัด เนื้อเค็มสีผิดปกติ ฯลฯ

- 2) หลีกเลี่ยงต่าง ๆ และสารอื่นใดต้องเก็บให้มิดชิด พันมือเด็ก และควรปิดฉลากให้เรียบร้อยกันสับสน ของที่เป็นพิษอย่า

เอาไปไว้ที่เดียวกับยากิน

3) ต้องฝึกนิสัยเด็กไม่ให้หยิบยากินเอง และต้องไม่หลอกเด็กว่ายาคือทอฟฟี่หรือลูกอม อย่าให้เอาของเล่นเข้าปาก โดยเฉพาะของเล่นที่ทาสี และไม่ควรเล่นยางเหนียว (พลาสติก) มาเป่าเป็นลูกโป่ง

4) ไม่ควรไปซื้อแอลกอฮอล์มาผสมน้ำกิน เพราะอาจไปโดนเมทิลแอลกอฮอล์ (แอลกอฮอล์พิษ) เข้า ซึ่งจะทำให้ตาบอด และมีพิษถึงตาย

5) ถ้าใช้แก๊สทุ้งต้ม หรือแก๊สทำน้ำร้อน ต้องระวังปิดให้สนิทและดูอย่าให้มีรอยรั่ว ควรเก็บถังแก๊สไว้ในนอกบ้าน หรือในบริเวณที่อากาศถ่ายเทได้ เพราะแก๊สพวกนี้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ง่าย ถ้าได้กลิ่นสงสัยว่าแก๊สรั่วให้หนีออกจากห้อง หรือรีบเปิดประตู หน้าต่างโดยเร็ว

6) ถ้าทำงานในห้องที่มีสารซึ่งมีกลิ่นหรือมีสารพิษที่อาจปลิวฟุ้ง ควรจัดห้องให้โปร่งและระบายลมได้ดี และควรผูกผ้าปิดปากปิดจมูก

7) ถ้าทำงานเกี่ยวกับน้ำมันเครื่อง น้ำมันโซล่า ควรสวมถุงมือยาง

8) ในการฉีดสะเปรย์ผม หรือยาฆ่าแมลง หรือยาดับกลิ่น ต้องระวังอย่าให้เข้าหน้าคน

9) ในการพ่นยาฆ่าแมลงในไร่หรือนา ต้องยืนต้นลม ใส่เสื้อผ้าปกคลุมตัวให้มิดชิดมากที่สุดเพื่อไม่ให้ยาฆ่าแมลงมาสัมผัสผิวหนัง ผูกผ้าปิดปากปิดจมูก และเมื่อพ่นเสร็จแล้วอาบน้ำชำระตัวให้สะอาด

10) สำหรับผู้ที่ทำงานในโรงสีหรือโรงงานอื่น ๆ ที่มีผงปลิวหรือกลิ่นฟุ้ง และช่างทาสี ควรป้องกันตัวเองเช่นเดียวกับข้อ 9

11) ตะกั่วเป็นสารที่มีพิษ ฉะนั้นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับตัวพิมพ์ตะกั่ว ควรล้างมือให้สะอาดก่อนจับอาหารเข้าปาก คนที่ทำตะกั่ว

แหหรือทำลูกปืนตะกั่ว ไม่ควรเอาตะกั่วมากัดหรือเคี้ยว ผู้ที่ทำงานบัดกรีที่ใช้ตะกั่ว และผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับแบตเตอรี่ หรืออย่างอื่น ต้องระวังไม่หายใจเอาควันตะกั่วเข้าปอด

12) ต้องช่วยกันดูแลไม่ให้โรงงานต่าง ๆ ปลอยของเสียลงแม่น้ำลำคลอง หรือลงทะเล เพราะอาจมีสารพิษหลายอย่าง เช่นปรอท ซึ่งจะเข้าอยู่ในปลา เมื่อคนและสัตว์กินปลาที่มีปรอทเข้าไปปรอทก็จะไปสะสมและเกิดอันตรายร้ายแรงต่อระบบประสาทที่รักษาไม่หาย

9. แมลงและสัตว์นำโรค

โรคที่เกิดจากแหล่งหรือสัตว์เป็นพาหะ

แมลงวัน นำเชื้อโรคทางเดินอาหาร เช่น บิด อหิวาต์ ท้องเดิน

ยุงลาย ทำให้เกิดโรคไข้เลือดออก

ยุงก้นปล่อง ทำให้เกิดไข้มาลาเรีย

ยุงบางชนิด ทำให้เกิดสมองอักเสบ โรคเท้าช้าง

หนู มักจะมีหมัดหนู หมัดเป็นตัวนำเชื้อกาฬโรค

ข้อควรปฏิบัติในการควบคุมแมลงและสัตว์นำโรค

1) เก็บเศษอาหาร ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูล ในภาชนะที่กิน มิให้แมลงวันลงไปได้ตอม มิให้เป็นอาหารหรือที่วางไข่ของแมลงวัน มิให้เป็นอาหารของหนู หรือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหนู

2) อย่าให้มีแอ่งน้ำขัง หรือภาชนะที่น้ำขังในบริเวณบ้าน เช่น ถ้วยชามแตก ยางรถยนต์ เป็นต้น เพราะเมื่อมีน้ำขังมันจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง

3) เมื่อมีพนักงานมาลาเรียไปพ่น ดีดีทีตามบ้าน ควรอำนวยความสะดวกให้พนักงานเหล่านั้น เพื่อฆ่ายุงก้นปล่องที่มาเกาะตาม

ผนังบ้านเรือน ซึ่งจะเป็นการทำลายยุงที่ทำให้เกิดไข้มาลาเรีย ในห้องที่มียุง เวลานอนควรกางมุ้งแม้ในเวลากลางวัน โดยเฉพาะเด็ก ๆ

4) หมั่นเก็บกวาดสิ่งของตามบ้านเรือน หรือที่เก็บของให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ เพื่อมิให้เป็นที่อยู่อาศัยของหนู

5) หมั่นใช้กับดักหนู เมื่อสงสัยว่ามีหนูในอาคารบ้านเรือน หรือจะใช้ยาเบื่อหนูก็ได้

บ้านเขา บ้านเรา

คนกรุง

ความเจริญนั้น ต้องมาจากประชาชน ที่จะ
ต้องร่วมมือกัน ถ้าพึ่งรัฐบาลฝ่ายเดียวจะเงินจะทำ
อย่างไรก็ไม่รอด เหมือนเรื้อร่ว ต่อให้คนพายดี
ขนาดไหนมันก็จม ความเจริญนั้น ภาษาฝรั่งเขาจึง
ใช้คำว่าซิวลิไลซ์ แปลว่าประชาชนเจริญ

ผมกลับจากเกาหลียังไม่ทันหายเหนื่อย
น้องสาวของผมได้ข่าวก็พาครอบครัวมาเยี่ยม
หลาน ๆ พวกมันดีใจที่ได้รับของฝากจากคุณ
ลุงคนละชิ้น น้องสาวของผมได้ผ้าตัดเสื้อ
ส่วนน้องเขยได้บุหรี่เกาหลี น้องสาวของผม
เป็นคนนิยมไทยอย่างจะหาใครเสมอเหมือน
ได้ยาก เธอต่อว่าผมว่าซื้อผ้าเกาหลีมาทำไม
พร้อมกับโยนผ้าชิ้นนั้นลงบนโต๊ะรับแขก
แล้วเธอเรียกลูก ๆ ของเธอไปนั่งคุกเข่าลง
ต่อหน้าเธอ แต่ละคนถือของฝากอยู่ในมือ
อย่างน่าเอ็นดู แล้วเธอพูดกับลูกเป็นเชิง
ประชดผมว่า

“ลูกขา คุณลุงนี้ใช้ไม่ได้เลยนะ” พูด
พลางหันมาทางผมพลาง “ซื้อของต่างประเทศ
มาตั้งเยอะแยะลูก ๆ อย่าเอาเป็นตัวอย่างนะ
ถ้าทุกคนทำกันอย่างนี้ บ้านเมืองเราคงแย่”

“เยี่ยงไรคะ คุณแม่” หนูหนึ่งถามแม่
“การซื้อของต่างประเทศนั้น เราต้อง
เอาเงินของเราไปซื้อของเขาใช้ไหมลูก เงินก็
ไหลออกนอกประเทศนะซี้ลูก ของที่คนไทย
ทำขึ้นมาขายออกไหมล่ะ” น้องสาวผมพูด
พร้อมกับเอื้อมมือไปแตะคางลูก พอพูด

จบ หลาน ๆ ก็พากันลุกขึ้น แล้วพูดขึ้นพร้อม
กันว่า

“ขายไม่ออก ๆ” พร้อมกับชูของเล่น
วิ่งกันไปรอบ ๆ ห้อง ผมเกรงว่าความจะแตก
จึงสะกดน้องสาวให้เดินตามไปหลังบ้าน
แล้วบอกความจริงให้น้องรู้ว่า

“นี่ น้องอย่าคิดว่าตัวเองผูกขาดรักชาติ
แต่เพียงคนเดียวซึ่นะ ก็ของที่พี่ได้มาฝาก
หลานนั้นมันของนอกที่ไหนกัน พี่มาซื้อเอา
ที่ประตูน้ำนี่ทั้งนั้น แม้แต่ผ้าตัดเสื้อที่พี่ซื้อ
ฝากหนู พี่ก็ซื้อที่ประตูน้ำเหมือนกัน ของไทย
ทำคุณภาพไม่แพ้ของนอกดอกนะ รู้ไว้เสีย
ด้วย บางอย่างดีกว่าด้วยซ้ำไป นอกจากบุหรี่
ที่พี่ฝากสามีของหนูเท่านั้นแหละ นั่นเพื่อน
เกาหลีเขาฝาก พี่ก็เลยถือ ๆ มา เพราะเห็นว่า
มันแปลกดี”

ดูสีหน้าของน้องสาวผมแสดงออกซึ่ง
ความปิติ หลังจากนั่งอึ้งอยู่พักหนึ่ง เธอพูด
ออกมาว่า

“ไม่เสียทีที่เรามาเกิดท้องเดียวกัน
นะพี่นะ” แล้วเธอก็บ๊วผมจนผมกลับมา
นั่งในห้องโถงคุยกันต่อ

“เป็นไงพี่ บ้านเขาต่างกับบ้านเราอย่าง
ไรบ้าง” เธอถาม

“บางอย่างก็เหมือน บางอย่างก็ต่าง”
ผมตอบทำนองทนายใจผู้ถาม

“เหมือนตรงไหน ต่างตรงไหนพี่”
น้องสาวผมถามอีก

“นอกจากอากาศหนาวเย็นสบายแล้ว
ภูเขายังมากด้วย พี่อยากให้นูไปดูนะ ความ
อุตสาหกรรมมันเพี้ยนของประชาชนเขา
เยี่ยมจริง ๆ โสมที่เขาส่งมาขายบ้านเรานี่ไม่ใช่
ว่าปลุกง่าย ๆ นะ กินเวลาถึง 6 ปี กว่าจะ
ได้หัวของมัน หน้าหนาวก็ต้องทำที่คลุมให้มัน
เกาหลีนี้มีแต่เขาทั้งนั้น พื้นที่ราบหาไม่ค่อย
ได้พอน้ำมากผิวดินก็มักจะท่วม ดินไม้ก็
ไม่ค่อยจะขึ้นเท่าไร เพราะมันหินทั้งนั้น
หยิ่งรากลงไปไม่เท่าไรก็เจอหินเสียแล้ว แต่
เขาก็พยายามปลูก ตามไหล่เขาดินไม่มีก็
อุตส่าห์ขนเอาดินซึ่งปนทรายเอามาก ๆ ขึ้น
ไปถมไปกอง พอได้ปลูกผักปลูกหญ้า ถึงหน้า
หนาวมาทำอะไรนอกบ้านไม่ค่อยได้ มีแต่
ความหนาวเหน็บกับหิมะตกปรอย ๆ ผักหญ้า
ก็ตายหมด ใบไม้ไม่มีเพราะลมหนาวมัน
กระหน่ำเอาจนแห้งร่วงหลุดจากต้นเหลือแต่
กิ่งซูล้าง ลมพัดดังหวิว ๆ ๆ ตลอดทั้ง
วัน พี่ไปดูอุโมงค์ที่เขาเจาะได้ภูเขา มันหิน
แท้ ๆ ทำไมจึงเจาะได้ ตั้ง 3 อุโมงค์แต่
ละอุโมงค์ยาวถึงสามกิโลเมตรครึ่ง จากเกา
หลီးเหนือจะถึงเกาหลีใต้อยู่แล้ว เป็นทาง
กว้างทหารเดินได้ถึงสามคนเรียงหน้ากระดาน
ใกล้ ๆ กับเขาภูนั้น มีบึงอยู่แห่งหนึ่ง ปลา
ชุมเหลือเกิน เพราะเขาห้ามจับปลาในบึงนั้น
ชุมถึงขนาดว่าเขาทำให้เราโยนเงินเหรียญ
ลงไปดู ปลามันจะตอดบ้าง โตนหลังปลา
ตัวนั้นบ้าง ตัวนี้บ้าง กว่าเหรียญอันนั้นจะ
ตกลงถึงพื้นกันบึงกินเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมง
แสดงว่าห้ามไม่ให้จับปลาเขาก็ไม่จับ”

“เขาเจริญไหมพี่” น้องสาวผมถาม

“เขาเจริญกว่าเรา โดยเฉพาะทาง เกาหลีใต้เจริญมาก ไม่แพ้ญี่ปุ่น ส่วนเกาหลี-เหนือเท่าที่เห็นด้วยตาบริเวณเขตปลอดทหาร เหนือเส้นขนานที่ 38 นั้น ต่างกันชัดเลย ทางเกาหลีใต้เขาก็คุยอวดกับเราว่าเขาเจริญกว่า และเขายังให้เราดูด้วยความภูมิใจว่า ระบอบ การปกครองแบบของเกาหลีใต้เขาก็เจริญ ได้เหมือนกัน” ผมตอบน้องสาว

“แล้วเขาเจริญเพราะอะไรพี่” น้องสาวผมถามพร้อมกับกระเถิบเข้ามาใกล้ ๆ ผม

“นอกจากความขยันหมั่นเพียรของเขา แล้ว พี่สังเกตเห็นจุดเด่นของเขา 2 จุด คือ ชาตินิยม กับ ความมีระเบียบวินัยของเขา” ผมพูดพร้อมกับส่ายศีรษะ

“เขาชาตินิยมมากแค่ไหนพี่จึงได้สั่นหัว เหมือนเราไหม ไม่ใช่ออย่างนั้นหรือ” น้องสาว ผมถามด้วยความงง

“โธ่ น้อง เอาจมาเทียบกับเราทำไม เทียบ กับเราไม่ได้ดอก”

น้องสาวผมสงสัยจนย่นหน้าตาลง แล้ว ถามกระท่อนกระแต่นออกมาว่า

“ทำไมอย่างนั้นพี่ เขาสู้ไม่ได้หรือไง”

“พี่หมายถึงว่า เรื่องชาตินิยมนั้นเราสู้ เขาไม่ได้เลย น้องเห็นไหมละคนไทย จะซื้อ อะไรที่ก็ถามหาแต่ของนอก แม้แต่บุหรือนอก ซึ่งรสมันแห้ง ๆ แฉ่ง ๆ สู้บุหรืไทยเราไม่ได้ คนก็ยังกระเดือกสูบกันเกร่อ เพราะคิดว่า มันไ้ดี หนูก็รู้ว่าพี่ซัดใจกับพี่สะใ้ของหนู เขาก็ครั้งที่หนามาแล้ว เพราะเขานิยมของนอก ซึ่งมันขัดกับอุดมคติของพี่” ผมพูดพลาง ถอนหายใจไปพลาง

“คงพอ ๆ กับพี่ซินะ” น้องสาวผม ร่ำพึ้ง

“พี่เองเมื่อก่อนนี่ก็ไม่ค่อยคิดเท่าไร หรือ เห็นว่าอะไรถูกก็ซื้อ ตอนที่อยู่นครพนม พี่ยังไปซื้อแฟ้มฝรั่งลาวมาใช้ ตอนไปเกาหลี เมื่อปี 2515 พี่ไปเห็นความนิยมชาติของเขา ทำให้พี่กลับใจเป็นคนละคน ที่พี่ประทับใจ ที่สุดก็คือ พี่เอาบุหรืที่พี่ซื้อบนเครื่องบินให้ ดร.ปาร์ค เพื่อนชาวเกาหลี เขาไม่รับ เห็น ไหมน้อง เขาบอกว่า รับไม่ได้ เพราะมัน ผิดกฎหมาย ตอนนั้นประธานาธิบดีปักจุงฮี ห้ามใช้สินค้าจากต่างประเทศ ถึงไม่ห้ามเขา ก็ไม่ใช่ พี่รู้”

ทันใดนั้นน้องของผมพูดขึ้นว่า “หนู

ว่ามันอยู่ที่ความสำนึกของประชาชนในชาติ มากกว่านะพี่นะ ถ้าคนจะไม่เชื่อเสียอย่าง ต่อให้มีกฎหมายดียังไงก็ไม่มีประโยชน์ เพราะว่า ตำรวจไม่ได้ไปจับตาทุกคน บางที่เห็นแล้ว ตำรวจก็ยังจับไม่ได้”

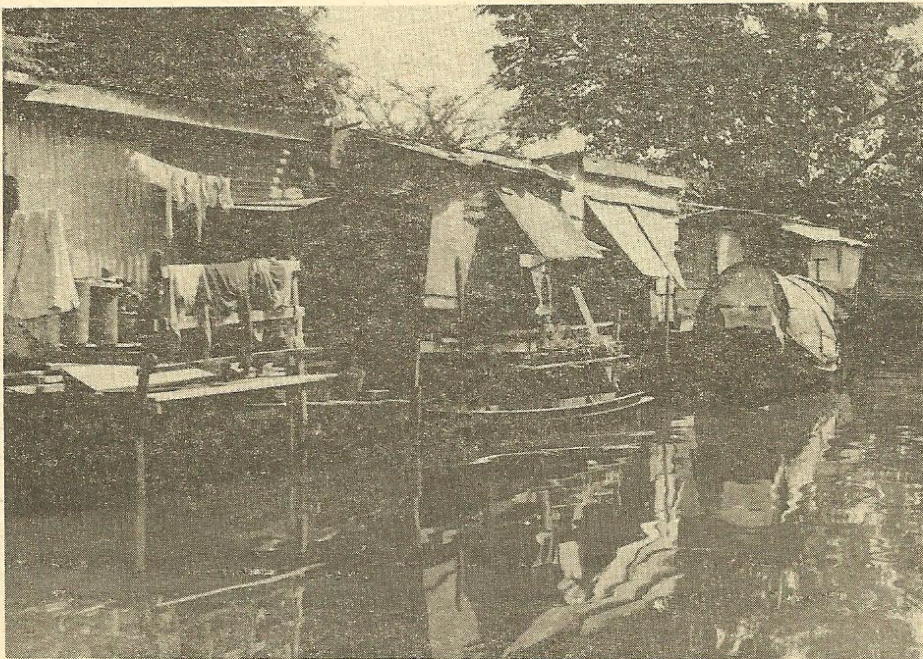
“มันอยู่ที่ตัวบุคคล พี่เห็นด้วย ประเทศ ที่เขาเจริญ คนของเขามีความสำนึก เขา เคารพกฎหมาย พอรู้ว่ากฎหมายห้ามไม่ให้ เขาทำอะไร เขาก็จะไม่ทำสิ่งนั้น” ผม ชิงอธิบาย

“จะเป็นเพราะว่าบ้านเรามีชาวต่างชาติ มากหรือเปล่านะพี่ คนจึงไม่ค่อยนึกถึงบ้าน นึกถึงเมืองกัน” น้องสาวผมตั้งข้อสังเกต

“นั่นก็เป็นปัจจัยหนึ่ง แต่ไม่ใช่เรื่อง สำคัญ พี่สะใ้ของหนูเองเขาก็เป็นลูกจีน ดูเขาก็ดี เขาไม่ทิ้งขยะมูลฝอยเกะกะ เว้นแต่ นิยมของนอกอยู่บ้างเท่านั้น พี่ว่ามันอยู่ที่การ อบรมมากกว่า สิงคโปร์มีทั้งจีนทั้งมาเลย์ เขาทำไมจึงเจริญ เขาทำไมมีระเบียบ ขึ้น รถแท็กซี่ก็เข้าคิว ทำอะไรก็เข้าคิว ไม่แก่ง แ่งกัน บ้านเมืองเขาสะอาดสวยงาม กัน บุหรืบนถนนสักอันหนึ่งก็ไม่มี” ผมพูดยังไม่ทันจะจบดี น้องสาวก็สอดขึ้นว่า

“ที่สุพรรณรานี้ก็สะอาดหยอกซะเมื่อไร พี่ ใครทิ้งกันบุหรืลงบนพื้นดิน คนอื่นจะ เข้าไปเก็บทันที แล้วที่คลองชลหรืออะไร นี่แหละ เป็นเทศบาลตำบล นั่นก็สะอาด เหมือนกับมาเลเซียหรือสิงคโปร์ หนูว่า เราจะต้องช่วยกันจริง ๆ อบรมประชาชนให้ เข้าใจ”

“ประเทศที่เขาเจริญได้นั้น เขาดีทุก ทาง ทั้งชาตินิยม ทั้งระเบียบวินัย หนูคิดดูซิ ชาวญี่ปุ่นนะเขาหายใจออกเป็นญี่ปุ่นเลย แม้แต่มาเมืองไทยเขาก็พักโรงแรมที่มีญี่ปุ่น เป็นหุ้นส่วน มีชาวญี่ปุ่นนำเที่ยว ขอให้ได นิศเป็นเอา” ทันใดนั้นน้องสาวผมก็ถามขึ้น อีก

“คนจนคนรวยเขาต่างกันมากไหมพี่”

“คนจนที่ไหน ๆ ก็มี แต่เขาไม่ต่างกันมาก เขาไม่มีขื่อทาทัน เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ไม่ต้องพูดถึงอินเดียนะ ประเทศในยุโรป อเมริกา คนตักงานเขาก็มีเบียร์เลี้ยงให้พอได้กินไประยะหนึ่ง เขาอยู่เพื่อส่วนรวมมากกว่าอยู่เพื่อตัวเอง เพราะว่าตัวเองนั้นทำงานไม่มากก็ได้เงินพอกิน และก็ไม่รู้จะร่ำรวยไปทำไม เพราะคนรวยคนไม่รวยก็ได้รับความยกย่องนับถือเท่า ๆ กัน เขาไม่ได้ยกย่องคนรวยแต่เขายกย่องคนดีแม้จะจน อย่างญี่ปุ่นอย่างนี้ ใครทำดีถือว่าเป็นพระเจ้าที่เดียวแหละ ไม่เอาเขาก็ให้ แต่คนโกง คนทุจริต เขาจะวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์นี่แหละจะนำออกตีแผ่ให้ประชาชนเห็น คนทำชั่วมันก็อายไม่กล้าทำชั่ว “ผมยังพูดไม่ทันจะจบเรื่อง น้องสาวผมก็สอດถามขึ้นอีก

“แล้วการสื่อสารคมนาคมล่ะพี่ ของเขาดีไหม โทรศัพท์เขามีทุกบ้านหรือเปล่า เห็นเขาว่าสะดวกนัก”

“ที่เกาหลีพี่เพิ่งไปธุระ ไม่ได้เข้าไปทุกบ้าน เขาจะมีกันทุกบ้านหรือเปล่านั้น พี่ไม่ยืนยัน แต่ทุกคนที่ให้นามบัตรพี่มีเบอร์โทรศัพท์ทั้งนั้น พี่เข้าใจว่ามีกันทั่วไป แต่ที่ประเทศญี่ปุ่น อเมริกามีทุกบ้าน หรือแม้แต่สิงคโปร์ใกล้ ๆ เราที่นี่ก็มี เขาก็ถือว่าจำเป็น ตามแฟลตที่คนจนอยู่ก็มี ประเทศในยุโรปไม่ต้องพูดถึงนะสะดวกจริง ๆ การจราจรไม่ค่อยติดทั้ง ๆ ที่เขามีรถยนต์ส่วนตัวมากกว่าของเรา เพราะโทรศัพท์เขาดีคนไม่ต้องเดินทาง พี่ไม่ชอบอยู่อย่างหนึ่งคือ ค่ารถประจำทางเขาแพงจัง อย่างในยุโรปอย่างนี้ ไปรถส่วนตัวจะถูกกว่าไปรถประจำทางเสียอีก”

ดูน้องสาวผมงงแล้วถามว่า “เพราะอะไร”

“เพราะค่าจ้างพนักงานแพง เด็กเก็บค่าโดยสารก็ไม่มี ขึ้นมาก็ยังแพงขึ้นไปอีก ให้

คนโดยสารขึ้นข้างหน้า หยอดเหรียญค่าโดยสารใส่กล่องข้าง ๆ คนขับไม่ต้องมีตัว ไม่มีเศษเงินก็แลกเอาที่คนขับนั้นแหละ” ผมอธิบาย

“ดีนะพี่นะไม่ต้องมีตัวก็ไม่ต้องเลอะถนน” น้องสาวผมสอດอีก

“ที่เกาหลีจะมีตัวนะ แต่พี่ไม่เห็นมีตัวทั้งกันเลอะถนนเลย บ้านเมืองเขาสะอาดจริง ๆ ถ้าใครอยากทดลองนอนลงข้าง ๆ ถนนก็ได้โดยไม่ต้องกลัวเลอะ”

น้องสาวผมทำตาโต ๆ แล้วถามผมว่า “เขาไม่มีฝุ่นหรือพี่”

“เมื่อนอกนั้นเขาปลูกหญ้ากันดี หญ้านี้มันจะทำให้ดินชุ่ม ไม่มีฝุ่น อย่างถนนนี้เขาไม่ทำให้ล้อถนนเปลือยเหมือนอย่างบ้านเรา คือเขาลาดยางจนถึงริมหญ้าเลย อย่างนี้มันก็ไม่ฝุ่น บนบ้านก็ปูด้วยพรมสำหรับเก็บฝุ่นอีก ฝุ่นมันก็ไม่มี”

“เห็นว่าเขาไม่บ้านน้ำลายกันจริงไหมพี่” น้องสาวถาม

“เขาบ้านไหนห้องน้ำ ใครบ้านลงบนถนน เขาจะถือว่าสกปรก ไม่มีอนามัย พี่เคยบ้านลงในกระป๋องเบียร์ที่ทิ้งแล้ว ตอนอยู่อเมริกาพวกเพื่อน ๆ ชาวอเมริกันพากันร้องลั่น พี่ยกกระป๋องเบียร์นั้นขึ้นชูให้เขาดูเพื่อแสดงว่าตนเองมิได้กระทำผิดอะไร เขาทำปากแบ่ ๆ

แสดงว่าไม่ได้ให้อภัยพี่เลย พี่เคยทิ้งกระป๋องเปล่าไว้ที่โคนต้นไม้ เขาก็พากันมาเก็บไปทิ้งในถังขยะ แล้วบอกพี่ว่า ปีหนึ่ง ๆ เขาเสียเงินในการเก็บกวาดสิ่งเหล่านี้หลายล้านบาท เราต้องช่วยกันหน่อย ดูเขาเคื่องพี่มาก เพื่อนคนหนึ่งชื่อฟิลลิปส์ มันใช้มือดึงหางตาสองข้างเชิดขึ้นเหมือนตาในรูปขงเบ้ง แล้วพูดล้อพี่ว่าคนเถื่อน ๆ ครั้งหนึ่งพี่นั่งรถไปเที่ยวกับครอบครัวชาวอเมริกัน พี่ทิ้งกระดาษห่อลูกอมออกจากรถลงข้างทางซึ่งอยู่ในป่า ขณะนั้น แต่ปรากฏว่า ลูกสาวเขาอายุ 3 ขวบ ดึงแขนของพี่ไว้ พร้อมกับร้องห้ามไม่ให้ทิ้ง”

น้องสาวผมพูดเสริมขึ้นว่า “เขาช่วยกันดีจังเลยนะพี่”

“จริงหรือน้อง ความเจริญนั้นต้องมาจากประชาชน ร่วมมือกัน ลำพังรัฐบาลเขินให้ตายก็ไปไม่รอด เหมือนเรือรั่ว ต่อให้คนพายดีขนาดไหนมันก็จม ความเจริญนั้น ภาษาฝรั่งเขาจึงใช้คำว่า **ชีวิลไลซ์** แปลว่าประชาชนเจริญ พี่เองไม่ตำหนิคนไทยดอก เพราะไม่ได้อบรมกันอย่างจริงจัง เราอยู่กันไปเรื่อย ๆ จึงไม่ค่อยจะคิดถึงสังคมกัน นึกถึงแต่ความสะดวกของตนเอง พี่เองเคยเผลอเดินข้ามถนนแทนที่จะข้ามทางสะพานลอย แต่เวลานี้พี่ไม่เอาแล้ว เดินลัดสนามหรือเหยียบหญ้าบนเกาะลอยกลางถนนก็ไม่เอา เราต้องอบรมประชาชนให้ได้น้อง เจอที่ไหนก็บอกกันสอนกัน”

“เห็นว่าเขารักษาระเบียบกันดีจริง ๆ ใช่ไหมพี่” น้องสาวผมถามต่อ

“ใช่หรือ พี่ไม่มีการถืออภิสิทธิ ทุกคนเหมือนกันหมด เวลาใช้บริการหรือซื้อตั๋วหรือรับประทานอาหาร ก็เข้าคิวกัน ยืนหลับตาปริบ ๆ ใครมาก่อนได้ก่อน ไม่มีการลัดคิวหรือแย่ง งามจริง ๆ พี่เคยเป็นมาแล้ว วันหนึ่งเพื่อนอเมริกันถามพี่ว่า มีใบขับขีไหม พี่บอกว่า มีไปทำไม ถึงไม่มีก็ไม่มี

มีคนจับผมดอก ในเมืองไทยนะ เพื่อนเขาหัวเราะที่ด้วยความประหลาดใจ เพราะบ้านเขาเมืองเขานั้น ทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกันหมด แต่เขาเป็นคนง่าย ๆ นะ ไม่มีพิธีรีตองจ่ายศเจ้าอย่างเหมือนเรา เขารู้สึกถึงความถูกต้องเป็นเกณฑ์ ที่เคยงกกับการกระทำของเขาหลายหน เช่นว่า เราไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน ถ้าเป็นบ้านเราก็ต้องใคร่อาวโสต้องออกเงิน หรือใครชวนคนนั้นต้องจ่าย แต่เขาต่างคนต่างออก เพื่อนชาวสวิสคนหนึ่ง เป็นถึงดอกเตอร์เชี่ยวชาญ ก็นเสร็จแล้วยกขามขึ้นมาเสียจนเกลี้ยง เขาไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย เพื่อนคนนี้เย็น ๆ ยังไปรับจ้างล้างขาม ยกอาหารตามภัตตาคารได้เงินกระเป๋าทุงมาทุกคืน หน้าร้อนวันหนึ่งอาจารย์ผู้สอนพี่คนหนึ่งขี่รถจักรยานมาขึ้นจังก้า ขาขวาพาดอยู่บนอานจักรยาน เท้าซ้ายเหยียบขอบฟุตปาต มือขวาถือไอศกรีม ใช้ลิ้นเลียไปมา ขณะที่ปากก็คุยกับนักศึกษา สิ่งใดที่ไม่ทำให้บ้านเมืองเสียหายแล้วเขาถือว่าทำได้ อิศระจริง ๆ แต่พี่เคยชวนอาจารย์ผู้นี้เดินข้ามถนน ซึ่งไม่ใช่ทางข้าม เขาไม่ยอม เขาบอกว่ามันผิดกฎหมาย เขาจัดแจงจับแขนพี่จึงไปข้ามที่ทางม้าลาย”

“แล้วเรื่องการเมืองล่ะพี่” น้องสาวผมถาม

“พี่ไม่ค่อยได้สนใจดอก รู้สึกแต่เพียงว่า ประเทศไทย ๆ ทั้งหลายนี้เขามีวิธีหามิตรกีดศัตรูกันอย่างเอาจริงเอาจัง โดยเฉพาะก็คือการแทรกแซง เพื่อแสวงหาประโยชน์ เข้ามารูปแบบแพร่ศาสนา ก็มี โดยุเผยให้ประเทศอื่นรบกัน แล้วจัดแจงเข้ามาช่วยเหลือก็มี พุดง่าย ๆ ก็คือว่า เอาทุกทาง พี่ว่า เราจะต้องหนักแน่น รักกันกับเพื่อนบ้านไว้ และรักษาความสามัคคีระหว่างชนในชาติไว้ให้มั่นคง อย่าแตกสามัคคีกันเป็นอันขาด เพราะมีแต่ทางเสีย เหมือนกับติงู ซึ่งกาเป็นผู้ได้รับ

ประโยชน์ เสียแรงเปล่า ไม่ควรมองคนไทยด้วยกันเองในแง่ร้าย ใส่ร้ายป้ายสีกัน พี่เห็นคนไทยด้วยกัน ใส่ความกัน จับกัน แล้วพี่สลดใจจึงเลยน้อง เพราะมันเป็นทางนำไปสู่ความสูญชาติ ด้อยเศรษฐกิจ ผู้แสวงหาประโยชน์จากภายนอกเขาก็กินกริมเท่านั้นเอง”

แล้วการศาสนาละอะ เห็นพี่ไปประชุมศาสนาบ่อย ๆ” น้องผมซัก

“ใช่ พี่ไปประชุมศาสนาสากล มีศาสนิกชนผู้นามาประชุมกันนับร้อย พี่สังเกตเห็นว่าแต่ละเหล่าศาสนิกก็มีปฏิภาณแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ กัน แต่จุดหมายอันเดียวกัน มุ่งสู่จุดเดียวกัน คือความสงบสุขของมนุษย์ในสังคมและของโลก ตอนไปสังคโปร์พี่แปลกใจเป็นครั้งแรก คือเย็นวันหนึ่ง หลวงพ่อวัดจีน ซึ่งเป็นพระสงฆ์ฝ่ายมหายาน จัดเลี้ยงพวกพี่ด้วยอาหารเจ ไม่มีเนื้อปนแม้แต่น้อย แต่ปรากฏว่าหลวงพ่อกำลังมานั่งฉันด้วย ตอนไปประชุมที่เกาหลี่ หลวงพ่อวัดพุทธมหายานแห่งหนึ่งในกรุงโซล จัดเลี้ยงพวกพี่ อาหารเย็นนะ เลี้ยงที่โกเรียนเฮาส์ ซึ่งเป็นภัตตาคารที่ใหญ่ที่สุดในเกาหลี่ รับประทานกันแบบเกาหลี่ นั่งบนเบาะกินขันโตกเหมือนเมืองเหนือ หรืออีสานของเรา นี่แหละ ปรากฏว่าหลวงพ่อกำลังฉันกับพวกเรากับพี่ ชวนกับพี่ พี่มิได้รู้สึกแปลกอะไรเสียแล้ว เพราะได้ประสมมาแต่คราวสังคโปร์ นอกจากนั้นก็ยังมีพระชาวญี่ปุ่น เป็นพระในพุทธศาสนาเหมือนไทยเรานี้แหละ แต่ท่านไม่โกนศีรษะ ท่านมีรอบคิ้วด้วย แต่ศีลข้ออื่นท่านล้าเลิศ เหลือเกิน พี่ได้เห็นศาสนาพุทธอีกนิกายหนึ่งที่เกาหลี่ พวกนี้ไม่มีพระพุทธรูป แต่ใช้รูปวงกลมแทน เป็นวัตถุที่ใช้สำหรับเคารพ โดยเขาสมมติว่าเป็นหทัยของพระพุทธรูป ซึ่งเป็นจิตอันบริสุทธิ์เปรียบด้วยปัญญา ส่วนศาสนาอื่นก็มีแนวปฏิบัติกันไปต่าง ๆ นานาไปการ เช่น พระสงฆ์

ในศาสนาเซน ไม่โกนผม ไม่โกนหนวดเครา ไม่ฉันเนื้อสัตว์ ไม่มีภษณะของใช้แม้แต่รองเท้าที่ทำด้วยส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์ที่เหมือน ๆ กันก็คือ ศาสนิกนักร้อยที่ไปประชุมกันนั้น ไม่เห็นมีผู้ใดสูบบุหรี่เลย ตอนพี่นั่งรถไฟมาจากพาราณสี ได้มีชาวฝรั่งเศสมานั่งคู่เดียวกับพี่ และมีพระไทยของเราไปนั่งคุยกับพี่ ท่านรูปนั้นบังเอิญสูบบุหรี่ นักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสนั้นถามพี่ว่า พระของท่านสูบบุหรี่ด้วยหรือ นี่แหละน้อง พี่ไม่ได้คิดว่าใครผิดใครถูก หรือใครดีใครด้อย แต่รู้สึกว้า เออ ศาสนานั้นเป็นเครื่องชำระใจให้สะอาด ปราศจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ไม่ติดข้องอยู่ใน รูป เสียง กลิ่น รส กอปรด้วยหลักธรรมะที่จะจรรโลงสังคมให้สงบสันติ เพราะฉะนั้น ผู้มีศาสนานั้นคือผู้มีใจสะอาด ปฏิบัติชอบ จะต้องไม่ดำเนินผู้อื่นว่า ไม่ควรอย่างนั้น ฉันดีกว่า ฉันเก่งกว่า อย่างนี้ เพราะความคิดเช่นนั้นเป็นความคิดของผู้มีจิตใจขุนมัวอยู่ ดูเหมือนสามีหนูเขาจะพาถูกกลับบ้านแล้วนะ จะมิดแล้ว”

ขณะนั้นตะวันกำลังจะลับขอบฟ้า ส่งแสงพวยพุ่งจากปัจฉิมทิศ ต้องปูยเมฆเหลืองอร่ามกระจายไปทั่วท้องนภาผ่องวิหนกนกกาส่งเสียงร้องเรียกกันเข้ารวรัง อีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้า ทุกชีวิตก็จะเข้าสู่ห้วงนิทรา เพื่อพักผ่อนเอาแรง เตรียมตัวไว้รับการดำเนินชีวิตในวันใหม่ ด้วยจิตใจที่แจ่มใส ผมภาวนาว่า ขอให้วันคืนอันเลื่อนลับวันแล้วคืนเล่านี้จงชำระจิตใจของชาวไทยทั้งมวล ให้มีแต่ความรักชาติ เห็นแก่สังคมไทย มีความนิยมไทย มีระเบียบวินัยเหมือนชาติอื่น เพื่อความเจริญและเพื่อผืนแผ่นดินไทยที่เรารักและหวงแหนนี้ ให้สถิตสถาพร อยู่คู่ฟ้าดินสลาย.

มูลนิธิ

สภิตย์ เล็งโรสง

อ่านบทความนี้แล้วท่านจะทราบสิ่งที่น่าสนใจ
เช่น มูลนิธิกับสมาคมต่างกันหรือไม่ จะก่อตั้ง
มูลนิธิต้องทำอะไร การบริจาคเงินให้แก่มูลนิธิ
และสมาคมจะได้รับสิทธิหักลดหย่อนภาษีเงินได้
เสมอไปหรือไม่...

ตอนสายของวันอาทิตย์ก่อน ขณะที่
ผมนั่งอยู่ที่ม้านั่งใต้ร่มชมพูหน้าบ้าน ลมโชย
เบา ๆ ภายใต้แสงแดดอันแจ่มจ้าแห่งวันสันต
ฤตุ ได้มีรถเก๋งคันงามคันหนึ่ง วิ่งเอื่อย ๆ
มาจอดที่ประตูรั้วหน้าบ้านของผม แล้วชาย
หนุ่มผู้หนึ่งเปิดประตูรถก้าวเดินเข้ามายังที่
ผมนั่งอยู่ คือน้องอู๊ด ญาติของผมเอง

“พี่ไม่ได้ไปไหนหรือครับวันนี้ โชคดี
จังเลยที่อู๊ดมาไม่เสียเที่ยว” น้องอู๊ดพูดขึ้น
หลังจากยกมือไหว้ผม หลังจากคุยกันอยู่พัก
ใหญ่ ๆ น้องอู๊ดได้ปรารภกับผมว่า

“คุณแม่คิดจะตั้งมูลนิธิปฏิบัติธรรม โดย
ใช้ที่ดิน 24 ไร่ของท่านบริเวณพุทธมณฑล
เป็นสถานที่ตั้ง ท่านให้มาขอความรู้จากพี่ก่อน
ผมเองไม่รู้เรื่องเลย คือไม่ใช่แค่มีที่ดินแต่
เท่านั้นนะพี่นะ มันมีหมดทุกด้าน อย่างนี้

เขาเรียกว่ามรดก” น้องอู๊ดพูดพร้อมกับหัวเราะ
ตัวเอง

“พี่ช่วยอธิบายหน่อยเถอะครับ มูลนิธิ
คืออะไรผมก็ยังไม่รู้เลย”

“มูลนิธินั้น พูดอย่างธรรมดาก็คือ กอง
ทรัพย์สินที่บุคคลจัดสรรไว้เพื่อการบุญการกุศล
มิได้มุ่งการค้าหากำไร ถ้าค้าหากำไรก็จะ
กลายเป็นห้างหุ้นส่วนบริษัทไป การบุญการ
กุศลนั้น อาจเป็นการบำเพ็ญทาน การศาสนา
การศึกษา หรือสาธารณประโยชน์อื่นใดก็ได้
เช่น มูลนิธิสายใจไทยที่ประชาชนรู้จักกันดี
อย่างนี้เป็นต้น ช่วยเหลือตำรวจทหารที่บาดเจ็บ
โดยไม่คิดอะไรตอบแทนเลย มูลนิธิช่วยเหลือ
นักเรียนที่ขาดแคลน ก็ให้เงินและอุปกรณ์
การเรียนแก่นักเรียนที่ยากจน มูลนิธิปราบปราม
ยาเสพติด ก็ช่วยเหลือรัฐบาลปราบปรามยา

เสพติด ถ้วนแต่เป็นสิ่งประเสริฐทั้งนั้น มูลนิธิ
แต่ละแห่งดำเนินการบำเพ็ญประโยชน์ตาม
วัตถุประสงค์ของตน”

“มูลนิธิต้องมีวัตถุประสงค์ทุกแห่งหรือ
เปล่าครับ”

“มีทุกแห่งแหละน้อง เพราะมูลนิธินั้น
มักจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลต้อง
มีข้อบังคับและมีวัตถุประสงค์ การตั้งมูลนิธินั้น
กฎหมายบังคับไว้ให้ต้องมีตราสาร คือข้อบังคับ
ของมูลนิธินั่นเอง ในตราสารนั้น รายการที่
สำคัญรายการหนึ่งก็คือ วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ
ที่จะตั้งขึ้น จะทำอะไรก็จะระบุลงไป ตั้งวัตถุประสงค์
ไว้ได้อย่างไร มูลนิธิต้องดำเนินการกิจการ
ตามนั้น จะทำนอกวัตถุประสงค์ไม่ได้”

“ถ้าทำนอกวัตถุประสงค์ ผลจะเป็น
อย่างไรครับ”

“ถ้าทำนอกวัตถุประสงค์ พวกคณะ
กรรมการนั้นแหละจะแย่ เป็นผิดอาญา อาจ
ต้องรับโทษจำคุกถึง 2 ปี และปรับถึง 4,000
บาท” ผมพูดพร้อมกับเปิดกฎหมายให้น้อง
อู๊ดดู

“ที่ว่าทรัพย์สินของมูลนิธินั้น หมายถึง
เงินใช่ไหมครับพี่”

“ทรัพย์สินอะไรก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ต้องมีเงินไม่น้อยกว่า 100,000 บาท ปัจจุบัน

นั้นะ อนาคตอาจมากกว่านี้ ถ้าไม่มีเงินถึงจำนวนนี้ก็อย่าไปคิดให้ปวดการ นอกจากนั้น อาจจะเป็นรถยนต์ที่จะนำมาใช้ในการมูลนิธิ ที่ดินและตึกแถวที่ตั้งสำนักงาน หรือให้คนเช่าเป็นรายได้ของมูลนิธิได้”

“เออ พี่ครับ เห็นเขามองกิจการอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่าสมาคม เขาก็ประกอบการบุญการกุศลเหมือนกัน มันต่างกับมูลนิธิอย่างไรครับ”

“มูลนิธิกับสมาคมมัน มีทั้งส่วนที่เหมือนกันและต่างกันอยู่ ที่เหมือนกันก็คือ มูลนิธิก็คือสมาคมที่ดีต่างก็ไม่ได้คิดค้าหาทำไรด้วยกัน แต่ต่างกันอยู่ 2 ประการ คือ

ประการแรก สมาคมมีสมาชิก แต่มูลนิธิมันไม่มีสมาชิก มีแต่ผู้บริหารกิจการ ซึ่งมีไม่กี่คน

ประการที่สอง สมาคมมัน อาจตั้งขึ้นเพื่อการบุญการกุศลหรือไม่ก็ได้ เช่น สมาคมข้าราชการบำนาญอย่างนี้ เป็นสมาคมเพื่อข้าราชการบำนาญจะได้มาพบปะสังสรรค์กัน จะได้ไม่รู้สึกเหงาในยามที่แก่ตัวลง สมาคม

ผู้ปกครองและครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องประโยชน์ระหว่างครูและผู้ปกครองนักเรียน เป็นสำคัญ ซึ่งไม่ใช่การบุญ แต่เป็นเรื่องผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกของสมาคมเอง แต่สมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อที่จะบำเพ็ญกุศลก็มีเหมือนกัน เช่น พุทธสมาคม หรือสมาคมทางศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น เห็นหรือยัง แต่มูลนิธิมันต้องเป็นเรื่องการบุญการกุศลเสมอไป”

“การก่อตั้งสมาคมนี้ จะต้องต้องมีเงินไหมครับ”

“นี่ก็เป็นข้อแตกต่างอีกข้อหนึ่ง พี่ลืมไป สมาคมไม่ได้ตั้งขึ้นด้วยเงิน แต่ตั้งขึ้นด้วยคน ไม่เหมือนกับมูลนิธิ ซึ่งต้องมีเงินเป็นแสนจึงจะตั้งได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่มีปัญญาแต่ไม่มีเงิน และประสงค์จะบำเพ็ญทาน การศาสนา หรือการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ไม่อาจตั้งมูลนิธิขึ้นได้ จึงมักจะรวมตัวกันจัดตั้งกิจกรรมของตนขึ้นในรูปสมาคม แล้วค่อยรับสมาชิกมาร่วมกันเสียสละเพื่อดำเนินการบำเพ็ญการบุญการกุศลตามความตั้งใจของตน”

มูลนิธิและสมาคมอยู่ในความควบคุมของทางการ

“การตั้งมูลนิธินั้น จะต้องขออนุญาตจากใครก่อนหรือเปล่าครับ”

“ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติก่อนนะน้อง สมาคมและองค์การอื่น ๆ ก็ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานนี้เหมือนกัน”

“สำนักงานที่ว่านั่นคืออะไร ตั้งอยู่ที่ไหนครับพี่” น้องฮึดตามขณะกระเียบมาให้ใกล้ผม

“สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ก็คือกองวัฒนธรรมของกรมศาสนา เดิมมันเอง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2522 ทางการจึงได้ยกฐานะกองนี้ขึ้นเป็นสำนักงาน ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ปัจจุบันนี้มันทำการอยู่บริเวณสนามกีฬาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร”

“แล้วเกี่ยวอะไรกับมูลนิธิหรือสมาคมล่ะครับ”

“เกี่ยวขึ้นน้อง เพราะเป็นหน่วยงานที่พิทักษ์รักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ สมาคม มูลนิธิ และองค์การอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาตินั้น สำนักงานนี้จะต้องควบคุม”

“ควบคุมยังไงครับ”

“ก็ควบคุมให้มูลนิธิและสมาคมได้ดำเนินการไปในทางส่งเสริมและเชิดชูวัฒนธรรมของชาติ ไม่กระทำการใด ๆ ในทางที่จะนำความเสื่อมเสียมาสู่วัฒนธรรมของชาติ พูดแล้วสั้นนิดเดียว แต่งานจริง ๆ กว้างนะน้อง”

“ถ้าทำไม่ได้ละครับ สำนักงานนี้จะลงโทษอย่างนั้นหรือ”

“ถ้าทำไม่ชอบมาพากล ทางสำนักงานนี้ก็จะหาทางแก้ไข หรืออาจจะสั่งถอนใบอนุญาตเสียก็ได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า สมาคมหรือมูลนิธิมัน ๆ จะดำเนินกิจการต่อไปไม่ได้”

“แล้วทางสำนักงานนี้จะไปสอดส่องดูแล

อย่างไรไหวครับ ดูเหมือนจะมีสมาคมและมูลนิธิอยู่มากมาย” น้องอุ๊ตพูดพร้อมกับหัวเราะ

“ใช่ มูลนิธิและสมาคมนั้นมีอยู่เป็นพัน ๆ แห่ง เวลานี้ดูเหมือนจะมีจำนวนอยู่กว่าครึ่งหมื่น การควบคุมมัน ทางสำนักงานนี้ อาศัยข้อบังคับของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งประเทศไต้หวัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2486 สมัยท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นประธานสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขณะนั้น

ตามข้อบังคับฉบับนี้ สมาคมและองค์การต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ คือเลขาธิการสำนักงานที่ว่านี่เอง เริ่มแต่ตอนจะก่อตั้งขึ้นเลยทีเดียว คือว่า

- จะก่อตั้งขึ้นต้องได้รับอนุญาตก่อนตามที่ว่ามาแล้ว

- ที่นี้ระหว่างดำเนินการ ก็จะต้องดูว่าสมาชิกหรือกรรมการคนใดของสมาคมหรือของมูลนิธิ แล้วแต่กรณี ตั้งใจปฏิบัติตัวดีมีวัฒนธรรมหรือไม่ ถ้าไม่ดีก็ให้ออกไป และนอกจากนั้น สมาคมจะต้องแจ้งจำนวนสมาชิกของตนให้สำนักงานนี้ทราบทุก ๆ 12 เดือนด้วย

- เมื่อมีประชุมแต่ละครั้ง ก็จะต้องส่งหัวข้อประชุมให้สำนักงานนี้ทราบทุกครั้งไป

- ถ้ามีการตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ จะต้องแจ้งให้สำนักงานนี้ทราบภายใน 7 วัน

- ถ้ามีการพิมพ์รายงานกิจการประจำปีขึ้น ก็จะต้องส่งให้สำนักงานนี้ด้วย

- เวลาจะประชุมใหญ่ประจำปี มูลนิธิหรือสมาคม จะต้องแจ้งให้สำนักงานนี้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน เพื่อว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานนี้จะเข้าไปสังเกตการณ์ หรือไปฟังการประชุมจะได้มีโอกาสทำได้

- หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของตน ก็จะต้องแจ้งให้สำนักงานนี้ทราบภายใน 14

วัน นับแต่วันแก้ไข

- ถ้ามีการจัดให้มีปาฐกถา ก็จะต้องส่งสำเนาปาฐกถาให้สำนักงานนี้ 2 ชุด อย่างน้อยภายใน 7 วัน

- ถ้ามีการออกหนังสือต่าง ๆ เช่น วารสารหรือจุลสาร ก็จะต้องส่งให้สำนักงานนี้อย่างน้อย 2 ชุด

- นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ของสำนักงานอาจจะเข้าไปตรวจค้นดูเอกสารต่าง ๆ หรือเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหรือสมาชิกของสมาคมหรือมูลนิธิแล้วแต่กรณีได้ด้วย นี่เป็นตัวอย่าง”

“มูลนิธิหรือสมาคมตลอดจนองค์การต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการทุกกรณีไปหรือครับ”

“ต้องปฏิบัติตามขึ้นน้อง มิฉะนั้นจะถือว่าขัดคำสั่งของเจ้าพนักงาน ถ้าไม่ยอมปฏิบัติตามต้องอุทธรณ์คำสั่งนั้น”

“อุทธรณ์ไปยังศาลหรือยังครับ”

“ไม่ใช่ อุทธรณ์ไปยังประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เวลานี้คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่ต้องอุทธรณ์ภายใน 7 วันนะน้องนะ นับแต่วันที่รับคำสั่ง เสนอนั้น แล้วหมดสิทธิ์”

“จะฟ้องศาลเลยได้ไหมครับ”

“ถ้าเห็นว่า เลขาธิการสั่งโดยไม่ชอบ

ด้วยกฎหมายก็ฟ้องได้” และอาจจะเรียกค่าเสียหายได้ด้วย”

“เราตั้งมูลนิธิรักษาความสะอาดดีไหมพี่ คนมันง่ายกันจังเลย อยากทิ้งอะไรลงตรงไหนก็ทิ้ง ผมเห็นกองขยะข้างถนนเยอะจังเลย มันเป็นที่แพร่เชื้อโรคอย่างยอดเยี่ยม” น้องอุ๊ตพูดแล้วหัวเราะดัง ๆ

“ใช่สิน้อง คนจึงเจ็บป่วยแน่นโรงพยาบาลกันทุกวัน ขาดขาดกำลังกันไปเยอะ พี่ข้าคินะ เวลานี้เราช่วยกันสร้างปัญหาแล้วมานั่งแก้ปัญหากัน ทุกคนต้องทำงานหนัก แต่ค่าแรงน้อย เพราะทำงานหลายคน มันจะไปเอาค่าแรงมากได้อย่างไร” ผมพูดพร้อมกับเกาศีรษะ

“เออ จริงขึ้นนะพี่นะ”

“จริงขึ้นน้อง เราน่าจะตั้งมูลนิธิส่งเสริมวินัยของชาติมากกว่าอย่างอื่นเวลานี้ พี่เห็นคนเดินเหยียบหยู๋บนเกาะกลางถนนเหมือนกับเหยียบหัวใจพี่เลย”

“ผมจะคิดในเรื่องนี้ เงินทองผมก็มีมาก กินสับชาติก็ไม่หมด ตายแล้วแดงเงียวก็เอาไปไม่ได้ เอามาตั้งมูลนิธิบำเพ็ญประโยชน์ดีกว่า”

การก่อตั้งมูลนิธิ

“ทีนี้ ถ้าจะก่อตั้งมูลนิธิทำอย่างไรครับ”

“ก่อนอื่นต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติตามที่ว่ามาแล้ว ส่วนวิธีดำเนินการขออนุญาตนั้น แล้วแต่ว่าอยู่ในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ อย่างพวกเรา ประสงค์จะก่อตั้งก็ให้ไปติดต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในบริเวณสนามกีฬาเลย ผู้ไปติดต่อจะได้รับคำแนะนำ และแบบฟอร์มต่าง ๆ ตลอดจนตัวอย่างตราสารมูลนิธิเป็นอย่างดี ข้อสำคัญคือ จะต้องมียกเงิน 100,000 บาทเป็นอย่างน้อย มิฉะนั้นก็อย่าไปขอให้ไปขการ จากนั้นผู้ขอจะต้องทำตราสารมูลนิธิ มีรายการครบถ้วนตามตัวอย่างที่ทางการให้มา เมื่อได้ทำตรา

สารของมูลนิธิและได้เตรียมคำร้อง และเอกสารประกอบเรียบร้อยแล้วตามที่ทางการแนะนำ ก็ให้นำไปยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานนี้จะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้จัดตั้งมูลนิธิขึ้น

ถ้าเป็นมูลนิธิซึ่งจะตั้งขึ้น ในต่างจังหวัด ก็ให้ผู้ประสงค์จะก่อตั้ง ไปขอแบบฟอร์มและตัวอย่างตราสารอย่างเดียวกันได้ที่ปกครองจังหวัด (จำจังหวัด) แล้วนำมาเตรียมเรื่องราวและกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ อย่างเดียวกัน เสร็จแล้วนำไปยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ยื่นที่อำเภอท้องที่ที่ผู้ขออยู่ คือ อำเภอของถึงท่านผู้ว่าฯ ทางทางจะส่งเรื่องราวของเขาไปตามลำดับ จนถึงสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติผู้อนุญาต

เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ขอจึงจะนำเอกสารการอนุญาตไปยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อไป

“ยื่นที่ไหนครับ”

“ยื่นที่อำเภอเมือง ถ้าในกรุงเทพฯ ก็ยื่นที่เขต แล้วทางการจะจัดการส่งต่อไปให้เอง”

การลดหย่อนภาษีเงินได้จากเงินบริจาคให้มูลนิธิ

“อ้อ พี่ครับ ผมเอาใบเสร็จบริจาคค่าน้ำส้วมของเด็กของสมาคมของพี่ไปให้กรมสรรพากร เขาหักลดหย่อนภาษีเงินได้ เขาไม่ยอมหักให้ แต่ของมูลนิธิสายใจไทยหักได้ครับ ทำไมจึงต่างกัน ในเมื่อเป็นการกุศลเหมือนกัน”

“ข้อนี้ต้องทำความเข้าใจเสียก่อนนะ นื่องนะ การบริจาคเงินให้มูลนิธิหรือสมาคม ซึ่งจะได้รับลดหย่อนภาษีนั่น จะต้องเป็นมูลนิธิหรือสมาคมที่เป็นสถานสาธารณกุศลที่กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วประกาศว่า มูลนิธิหรือสมาคมแห่งนั้น ๆ เป็นสถานสาธารณกุศล สถานที่เช่นนี้ ขณะนี้กระทรวงการคลังประกาศไปแล้วเพียง 64 แห่งเท่านั้น คิดดูก็แล้วกัน

จากจำนวนหกพันกว่าแห่ง ทั้งมูลนิธิและสมาคม รวมกันเพียง 64 แห่ง ไม่ใช่ว่าบริจาคให้แก่สมาคมหรือมูลนิธิการกุศลแล้วจะได้รับสิทธิหักลดหย่อนภาษีเงินได้เสมอไป”

“ทำไมมูลนิธินอกนั้นกระทรวงการคลังจึงไม่ประกาศว่าเป็นสถานสาธารณกุศลล่ะครับ”

“เห็นจะเป็นเพราะว่า มูลนิธิหรือสมาคม นอกนั้นมิได้ยื่นคำขอต่อกระทรวงการคลังก็เป็นได้ หรือยื่นแล้วแต่ยังไม่ได้รับอนุมัติก็ได้”

“มูลนิธิหรือสมาคมที่กระทรวงการคลังถือว่าเป็นสถานสาธารณกุศลนั้น กระทรวงการคลังถือหลักอะไรครับ”

“หลักเกณฑ์สำคัญก็คือ มูลนิธิหรือสมาคมที่ยื่นคำขอจะต้องมีรายจ่ายเพื่อการกุศล ไม่น้อยกว่า 75% ของรายจ่ายทั้งสิ้นในรอบปี นอกจากนั้นยังมีข้อปลีกย่อยอื่นอีก เป็นต้นว่า มูลนิธิหรือสมาคมนั้น จะต้องไม่มีรายได้ของตนเองเป็นปกติธุระ เช่น มีตึกให้เช่า เป็นอาทิ ตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี ไม่มีการใช้ชื่อมูลนิธิดำเนินงานเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว มูลนิธิหรือสมาคมนั้นมิได้ใช้ชื่อบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ และมูลนิธิหรือสมาคมนั้นจะต้องยื่นคำขอต่อกระทรวงการคลังด้วย ไม่ใช่ว่าอยู่ ๆ กระทรวงการคลังจะไปหยิบเอามูลนิธินั้นมูลนิธินี้มาประกาศ”

“การยื่นนั้น ให้ยื่นผ่านกรมสรรพากร สำหรับผู้อยู่กรุงเทพฯ ถ้าอยู่ต่างจังหวัดก็ยื่นผ่านสรรพากรอำเภอ”

“เห็นผู้บริจาคให้โรงพยาบาล นำใบเสร็จไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ก็มี ต้องอาศัยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศหรือเปล่าครับ”

“สถานพยาบาลและสถานศึกษาของทางราชการได้รับสิทธิอยู่แล้ว และวัดวาอาราม รวมทั้งสภาศาสนาไทยเป็นสถานสาธารณกุศล ซึ่งกระทรวงการคลังได้ประกาศไปแล้วนี่เอง”

“แล้วสถานพยาบาล สถานศึกษาของเอกชนจะขอสิทธิบ้างได้ไหมครับ”

“ถ้าสถานพยาบาลหรือสถานศึกษาเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์ในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เช่นเดียวกับมูลนิธิก็ขอได้ แต่ต้องเข้าเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา”

“แล้วการหักลดหย่อนนั้น หักได้หมดทุกบาททุกสตางค์หรือยังครับ”

“ถ้าจำนวนไม่มากนักก็อาจจะหักได้หมด คือหักไม่เกิน 10% ของเงินได้ที่เหลือจากหักลดหย่อนอย่างอื่นแล้ว เช่น หลังจากหักลดหย่อนค่าใช้จ่ายส่วนตัวและหักลดหย่อนค่าบุตรภริยาแล้วเหลือ 100,000 บาท ผู้มีเงินได้ยังสามารถหักเงินบริจาคได้ถึง 10% ของเงินจำนวนนี้คือ 10,000 บาท นับว่าเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว”

“ขอบคุณพี่มากครับ ผมได้รับแสงสว่างจากพี่มากทีเดียว มูลนิธิที่ดีจึงเลยมะ พี่นะ ช่วยสังคมได้เยอะทีเดียว มีนาคุณแม่จึงคิดจะตั้งขึ้น ผมเองก็เห็นจะช่วยคุณแม่สักแสนสองแสน บางทีอาจต้องตั้งมูลนิธิเสริมวินัยของชาติอย่างที่พี่ว่าก็ได้ ขอให้พี่ช่วยผมบ้างทางปัญญานะ พี่นะ”

“พี่นินนี่เอง การบุญการกุศลนั้นเป็นสิ่งที่สาธุชนทุกรูปทุกนามควรช่วยกัน เรามีชีวิตเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ไม่ยวดยาน เราต้องรีบเร่งทำเข้า ดึกว่าไปหาความสุขส่วนตัวทางฝ่ายเนื้อหนัง ซึ่งไม่สุขเท่าสุขใจที่ได้ช่วยสังคมดอก”

หลังจากรับประทานของว่างแล้วไม่นาน นื่องอุ๊ก็ลาผมกลับ.

ชีวิตของคนไทยต้องสูญสิ้นไปเพราะอุบัติเหตุปีหนึ่ง ๆ มากที่สุด
มากกว่าสาเหตุอื่นซึ่งเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก ถ้าเราช่วยกันลด
ความประมาท และเพิ่มวินัยอย่างจริงจังแล้ว อุบัติเหตุก็เป็นสิ่ง
ที่หลีกเลี่ยงได้แน่นอน

อุบัติเหตุ และ วินัยของชาติ

นายแพทย์วิจิตร บุกนยะไทร

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา
ปรากฏว่าคนไทยเราต้องเสียชีวิต เนื่องจาก
อุบัติเหตุมากที่สุด มากยิ่งกว่าการตายจาก
สาเหตุอื่น ๆ ทั้งหมด รวมทั้งโรคติดต่อร้าย
แรงอื่น ๆ ด้วย ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับต่าง
ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อุบัติเหตุเป็น
สาเหตุการตายของประชากรของเขาจัดอยู่ใน
อันดับที่ 4 รองจากโรคหัวใจ โรคเส้นเลือด
สมอง และโรคมะเร็ง และสิ่งที่แตกต่างกับ
อารยประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ
ประเทศในทวีปยุโรปและประเทศญี่ปุ่นก็คือ
อุบัติเหตุของเขามีแนวโน้มลดลงตามลำดับ
แต่ของเรากลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี
ในขณะที่สถิติการตายจากโรคภัยร้ายแรงอื่น ๆ
ในประเทศไทยลดลงตามลำดับ เนื่องจาก
การสาธารณสุขของเราดีขึ้นนั้น สถิติการ
ตายจากอุบัติเหตุกลับเพิ่มสูงขึ้นโดยรวดเร็ว
เป็นการสวนทางกันในอัตราเพิ่มที่สูงมาก
คือ ประมาณร้อยละ 28 ต่อปี ซึ่งสูงกว่า
ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ประมาณ 2 เท่า

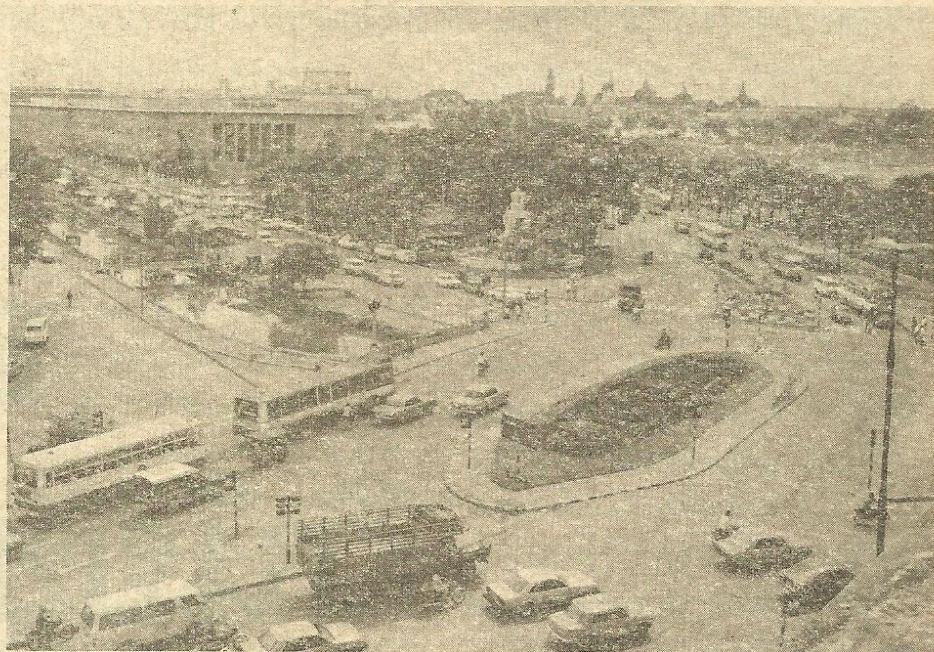
สิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชาติ
อย่างยิ่งก็คือ ประชากรส่วนใหญ่ที่บาดเจ็บ
และตายจากอุบัติเหตุ นั้น อยู่ในวัยหนุ่มสาว
ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
จากสถิติของโรงพยาบาลรามาริพดิพบว่า
ประมาณร้อยละ 65 ของผู้บาดเจ็บและตาย
จากอุบัติเหตุ อยู่ในช่วงอายุ 15-45 ปี นอก
จากชาติต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลในวัยที่
สำคัญที่สุดไปเป็นจำนวนมากทุก ๆ ปีแล้ว
ชาติยังต้องลงทุนสูญเสียเปล่าสำหรับประชาชน
ในวัยนี้เป็นอันมาก จากการให้การศึกษาและ
การอนามัย เพื่อหวังจะได้มาเป็นกำลังสำคัญ
ของชาติ แต่เขาเหล่านั้นต้องมาตายและพิการ
ไปเสียก่อนที่จะได้รับใช้ประเทศชาติ ยิ่ง
กว่านั้นจากสถิติขององค์การอนามัยโลก พบว่า
อุบัติเหตุเป็นสาเหตุของความพิการของ
ประชากรมากกว่าร้อยละ 50 ของคนพิการ
ทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากรัฐต้อง
ลงทุนสูญเสียเปล่าให้แก่ประชากรในวัยนี้แล้ว
รัฐและสังคมยังต้องรับภาระเลี้ยงดูเขาเหล่านั้น

นั้น ในฐานะของคนพิการอีกด้วย

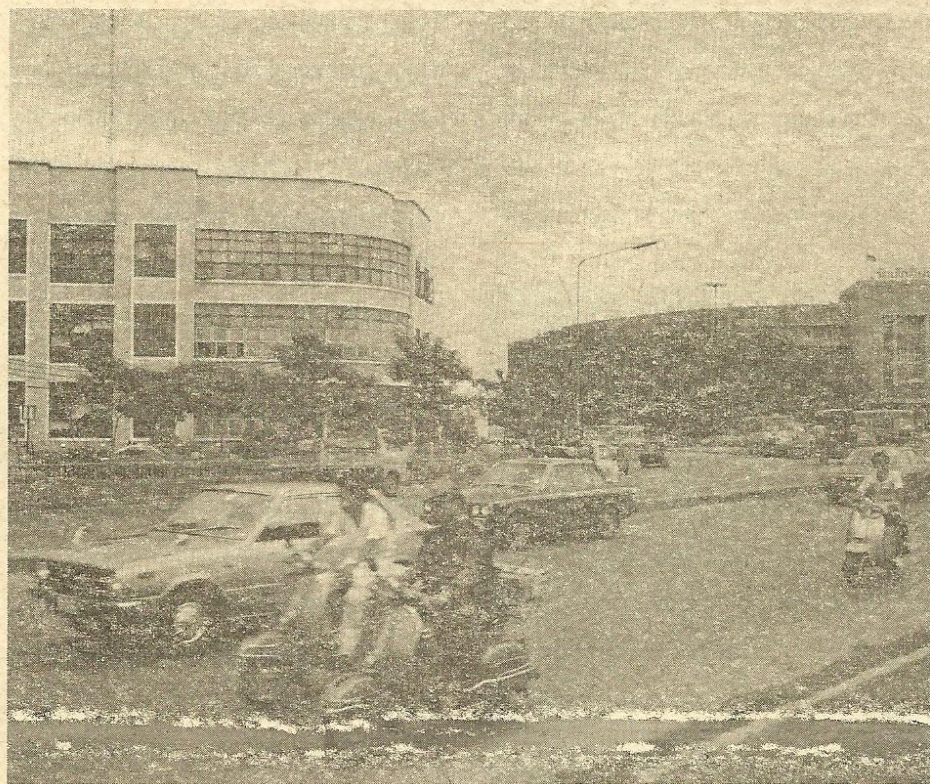
ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ คน,
รถ (หรือเครื่องจักร) และถนน (หรือโรงงาน)
กับสภาพแวดล้อม สำหรับประเทศไทยเรา
นั้น อุบัติเหตุทุกประเภทเกิดขึ้นส่วนใหญ่
เพราะ คนก่อให้เกิดขึ้น จากการศึกษาวิจัย
เราพบว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของอุบัติเหตุ
เกิดจากความบกพร่องของคน ทั้งนี้เพราะ
คนไทยเรายังขาดวินัย ขอบฝ่าฝืนกฎแห่ง
ความปลอดภัยที่เขาได้วางไว้เป็นระเบียบ
เพื่อป้องกันอุบัติเหตุทั้งจากการทำงาน (กฎ
หมายความปลอดภัยในการทำงาน) และ
บนท้องถนน (กฎหมายจราจร) เช่น ในบาง
โรงงานเขามีกฎให้คนงานต้องสวมหมวกแข็ง
เพื่อป้องกันของตกหล่นกระแทกศีรษะ คน
งานก็ไม่ยอมสวมดังนั้นจึงเกิดการบาดเจ็บ
และตายจากของตกถูกศีรษะได้ เป็นต้น

การสัญจรไปมาบนท้องถนนก็ดี เนื่อง
จากผู้สัญจรมีมากด้วยกัน ทั้งคนขับรถและ
คนเดินเท้า ดังนั้นจึงต้องตั้งกฎขึ้นมาเพื่อ

ให้ความปลอดภัยแก่ผู้ใช้รถใช้ถนน กฎนั้นก็คือ กฎจราจร ถ้าคนขับขับรถตามกฎหมายจราจร คนเดินเท้าเดินถนนตามกฎหมายจราจร ทุกคนก็จะได้รับความปลอดภัย รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายปีละหลายพันล้านบาท เพื่อที่จะดูแลให้ความปลอดภัยแก่ผู้ใช้รถใช้ถนน เช่น การลงทุนในสัญญาณการจราจร ค่าใช้จ่ายและเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ เช่น ตำรวจจราจร ตำรวจทางหลวง กรมการขนส่ง กองทะเบียนกรมตำรวจ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของผู้ใช้รถใช้ถนนนั่นเอง ดังนั้นถ้าเราไปในอารยประเทศเราจะไม่ค่อยเห็นมีตำรวจจราจรหรือตำรวจทางหลวงบนถนน หรือบนไฮเวย์ ทั้งนี้เพราะประชาชนของเขาตระหนักดีว่า กฎจราจรคือกฎแห่งความปลอดภัยในการใช้ทาง เขาตระหนักดีว่าถ้าเขาช่วยกันปฏิบัติตามกฎจราจร เขาก็จะได้รับความปลอดภัยในการใช้ทาง เขาตระหนักดีว่าถ้าเขาช่วยกันปฏิบัติตามกฎจราจร เขาก็จะได้รับความปลอดภัยในการใช้รถใช้

ถนน ทั้งคนขับและคนเดินเท้า ดังนั้นเขาก็ช่วยกันปฏิบัติตาม ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาเห็นใครทำผิด เขาก็จะช่วยกันกล่าวตักเตือนกันเอง หรือโทรศัพท์แจ้งตำรวจ ดังนั้นตำรวจก็ไม่ต้องมาเฝ้าคอยควบคุมการจราจรให้เกรออย่างของเรา

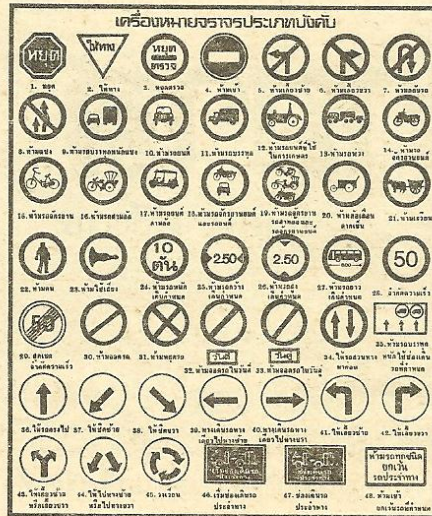
สรุปแล้วก็เพราะคนของเขามีวินัย ดังนั้นถึงจะมีรถมีถนนมากกว่าของเรา อุบัติเหตุก็เกิดขึ้นน้อยกว่าของเรามาก ตรงกันข้ามคนเดินถนนของเรา ส่วนใหญ่ข้ามถนนตามใจชอบ คือ ข้ามทุกที่ที่อยากจะข้าม โดยไม่คำนึงถึงทางม้าลายหรือสะพานข้าม แม้ทางการทำรั้วกั้นกลางถนนเพื่อป้องกันไม่ให้คนเดินข้าม เราก็จะเห็นว่า มีคนปีนข้ามกันอยู่เสมอ ๆ ถนนบางสาย เช่น ถนนวิภาวดีรังสิต จะเห็นมีสะพานมาพาดเอาไว้เป็นการถาวร เลยก็มี หรือบางแห่งเราจะเห็นว่ารั้วกลางถนนถูกรื้อออกเป็นช่อง ให้คนเดินผ่านได้โดยสะดวกก็ยังมี สำหรับคนขับรถนั้นก็เหมือนกัน จากการศึกษาวิจัยเราพบว่า ร้อยละ 86 ของคนขับรถในกรุงเทพมหานคร จะไม่หยุดรถให้คนข้ามที่ทางม้าลาย ปล่อยให้คนข้ามคอยหลบหลีกรถเอาเองบนทางม้าลายนั่นเอง ยิ่งพบว่าร้อยละ 7 ของคนเดินเท้าที่ถูกรถชนนั้น จะชนบนทางม้าลายนั่นเอง ซึ่งเรายากที่จะพบในอารยประเทศ เพราะรถทุกคันเขาจะหยุดนิ่งสนิทตรงทางม้าลายเพื่อให้เห็นชัด ๆ และจากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า คนเดินเท้าของเราไม่ทราบว่

การเดินทางมาลาญนั้นคนจะต้องเดินชิดซ้าย ดังนั้นการข้ามทางจึงสับสน ไม่เป็นระเบียบ และล่าช้า เพราะคนเดินชิดซ้ายก็มี ตรงกลางก็มี และชิดขวาก็มี จึงต้องคอยหลบหลีกไม่ให้ชนกัน ทำให้เกิดการล่าช้าเสียเวลาแก่คนขับรถซึ่งต้องคอย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า คนขับรถในกรุงเทพมหานคร ขับรถฝ่าไฟแดงขณะที่เริ่มสัญญาณไฟแดงถึงร้อยละ 50 ซึ่งนับเป็นที่สองของโลกรองจากประเทศอินโดนีเซีย

สถิติของสภာวิจัยแห่งชาติพบว่า คนไทยเรามีสถิติฝ่าฝืนกฎจราจรเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในอัตราร้อยละ 48 ต่อปี สถิติและข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการขาดระเบียบวินัยของคนในชาติ จึงทำให้ประชากรไทยต้องบาดเจ็บและตายจากอุบัติเหตุสูงที่สุด ยิ่งกว่าการบาดเจ็บและตายจากสาเหตุอื่นใด ๆ และทำให้รัฐ

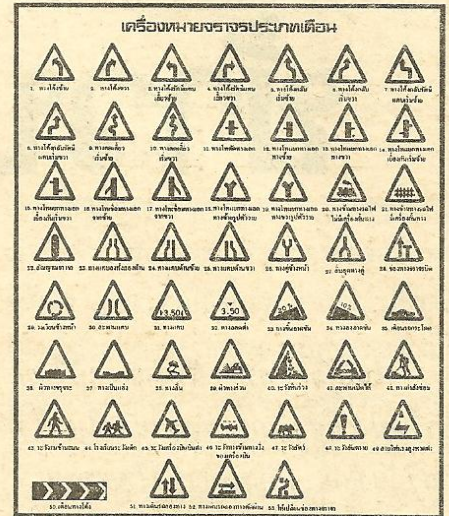
เครื่องหมายจราจร

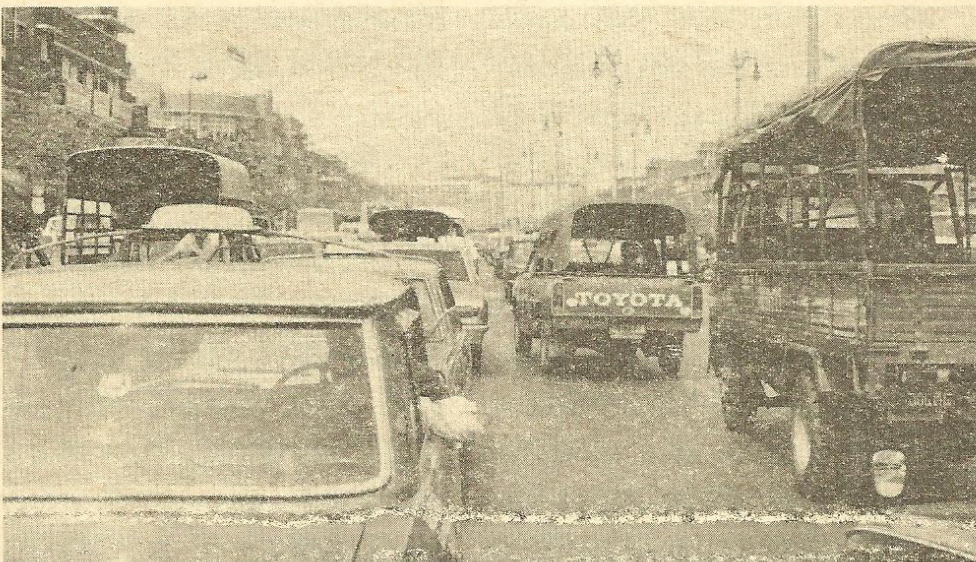
ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลในวัยพัฒนาประเทศสูงที่สุด อีกทั้งต้องสูญเสียทางเศรษฐกิจถึงปีละนับหมื่นล้านบาทจากอุบัติเหตุ

ท่านที่เคารพ อุบัติเหตุนั้นมีได้เกิดจากโชคชะตาหรือพระเจ้าบันดาล แต่เกิดจากความประมาทของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์นั่นเอง จึงเป็นผู้สามารถป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุได้ ถ้าเราทุกคนร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังแล้ว อุบัติเหตุจะต้องลดน้อยลงตามลำดับ จนอาจจะเหลือน้อยที่สุด หรืออาจจะหมดไปในที่สุด

เครื่องหมายจราจร

ท่านที่เคารพ ถึงเวลาแล้วที่เราทุกคน จะมาช่วยกันรณรงค์แก้ไขป้องกันไม่ให้ชีวิตของคนไทยเรา ชีวิตของลูกหลานเรา ต้องบาดเจ็บ ตาย และพิการลงมาจากอุบัติเหตุทุก ๆ วัน เรามาเริ่มกันตรงทำให้เกิด “ความมีวินัยในชาติ” เริ่มกันตั้งแต่ในโรงเรียน และในบ้าน สอนให้ลูกหลานของท่านมีระเบียบวินัย ปลุกฝังให้เคารพกฎหมาย เพราะกฎหมาย เช่น กฎจราจร คือ กฎแห่งความปลอดภัย ทุกคนจะใช้รถใช้ถนนด้วยความปลอดภัย ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎจราจร

อุบัติเหตุสามารถลดลง ถ้าผู้ใช้รถใช้ถนนเคารพกฎจราจร

ภาษาไทยของเรา

ข้าวปายาส

สังคม ศรีราช

ท่านผู้อ่านที่รัก ในโอกาสปีใหม่
ฟ้าใหม่ พี่น้องเกษตรกรมีข้าวใหม่ไว้
กินไว้ขายนี้ บัญชาภาษาไทยของเรา
ขอคำซึ่งเกี่ยวกับข้าวมาเสนอ คือคำว่า
ข้าวปายาส

ข้าวปายาส นี้ พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้บทนิยาม
ไว้ว่า “น. ข้าวชนิดหนึ่งที่หุงเจือด้วยน้ำมัน
และน้ำตาล, ข้าวเปียกเจือนม” หนังสือ
อักษรปริธานศรัพท์ของหมอบรัดเลย์ พ.ศ.
2416 เขียนเป็น “ปายาส” และให้บทนิยาม
ไว้ว่า “น. ข้าวชนิดหนึ่ง” “ปายาส เป็นสัพท์
แปลว่าข้าวปายาส ภาษาไทยว่าข้าวเปียกเค็ม
สุกหวานนั้น” ข้าวปายาสนี้ บางทีก็เรียกว่า
“ข้าวมธุปายาส” ดังที่พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถานให้บทนิยามไว้ในลูกคำ
“มธุ” ว่า “มธุปายาส ข้าวปายาสเจือน้ำผึ้ง
ใช้เป็นของหวานในงานรื่นเริง” “พจนานุกรม
ภาษาฮินดี-อังกฤษ พจนานุกรมสันสกฤต-
อังกฤษ และพจนานุกรมไทย-อังกฤษ” ก็
ให้บทนิยามความตรงกันเป็นต้นว่า “ข้าว
หุงด้วยน้ำมันผสมน้ำตาล” “ข้าวปรุงด้วย
น้ำมัน” ข้าวต้มด้วยน้ำมันและน้ำตาล” เมื่อ
ว่าตามบทนิยามเหล่านี้แล้ว ข้าวปายาสกับ
ข้าวมธุปายาส เป็นข้าวอย่างเดียวกัน คือ
ข้าวที่หุงเจือด้วยน้ำมันเป็นหลัก แล้วเอา
น้ำตาลหรือน้ำผึ้ง (แล้วแต่จะหาได้) ผสม

ลงเพื่อให้มีรสหวาน แล้วเรียกกันไปว่า
“ข้าวปายาส” บ้าง “ข้าวมธุปายาส” บ้าง
ดังจะเห็นได้ในเรื่องนางสุชาดาซึ่งเรียกทั้ง
ปายาสทั้งข้าวมธุปายาส กล่าวคือตอนนาง
สุชาดาหุงถวายพระพุทธเจ้าก่อนตรัสรู้ เมื่อ
เตรียมการหุงว่า “นางคิดจะหุง ข้าวปายาส
อันประณีตด้วยเครื่องปรุงทุกประการ” เมื่อ
ยกถาดนำไปถวายก็ว่า “จึงน้อมถาม ข้าว
ปายาส ถวาย” และเมื่อพระมหาบุรุษเจ้า
รับแล้วก่อนเสวยว่า “พระหัตถ์ข้าวยะประคอง
ถาด มธุปายาส พระหัตถ์ขวาทรงปั้นข้าว
มธุปายาส เป็นปั้น ๆ ได้ 49 ปั้น” เป็นต้น

ข้าวที่นำมาหุง ไม่มีหลักฐานแน่ชัด
เป็นเฉพาะว่าใช้ข้าวอะไรหุง เมื่อนางสุชาดา
หุงถวายพระพุทธเจ้านั้น ก็ได้ความแต่ว่า
หุงด้วยนมโคสด สมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงไว้ว่าคือ
“ข้าวสุกหุงด้วยนมโคล้วน” ในหนังสือม้ง-
คลัตถที่ป็นีตอนว่าด้วยเศรษฐกิจชีวิตหนึ่ง
ข้าวปายาสกินก็ว่า “ใช้ข้าวสารน้ำมันน้ำตาล”
เท่านั้น แต่จากการสอบถามท่านผู้รู้บาง
ท่าน เช่นเจ้าหน้าที่ของอาศรมวัฒนธรรม
ไทยภาคใต้ ได้ความว่าใช้ข้าวสารธรรมดา
หรือข้าวสาลี ข้าวโอ๊ต ข้าวฟ่าง ตามที่มีใน
ท้องถื่น นำมาหุงด้วยน้ำมันโคแล้วใส่น้ำ-
ตาล บางแห่งใส่น้ำอ้อยแทนน้ำตาล ไม่

นิยมใส่สี สิ่งของที่ใช้ในเครื่องกวนมีผลไม้
เช่นลูกเดือย ลูกเกด มะพร้าว ข้าวโพด ถั่ว
งา วอลว ถือว่าเป็นข้าวทิพย์ ทำขึ้นเนื่อง
ในนักขัตตฤกษ์ เช่นพลีบูชาเทพเจ้าและเลี้ยง
พราหมณ์

วิธีหุง เอาข้าวสารล้างน้ำแล้วเทน้ำ
นมโคลงให้มากพอที่จะต้มให้สุกได้ที่ ใส่
ผลไม้ที่ใช้ในเครื่องกวนลง ต้มให้สุกดีแล้ว
ใส่น้ำตาลหรือน้ำอ้อยตามต้องการ กวนหรือ
คนให้เข้ากันจนเหลว เมื่อหุงเสร็จแล้ว มี
รสหวานกลื่นหอม

อีกท่านหนึ่ง คือ พระครูสุตาทนัทธมณี
หัวหน้าพราหมณ์แห่งประเทศไทย ที่โบสถ์
พราหมณ์ เสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร
เล่าให้ฟังเป็นทำนองเดียวกันว่า ข้าวปายาส
(ที่ทำกันในประเทศไทย) คือข้าวเปียกเจือ
นมใช้ข้าวสารต้นปี นมข้น น้ำตาล ผลไม้
มีถั่ว งา เป็นต้น มาหุงหรือกวนขึ้น บางที
เรียกว่า “ข้าวทิพย์” หรือ “ข้าวเวท” ทำขึ้น
เพื่อบูชาบวงสรวงพระผู้เป็นเจ้าทั้งสาม
นิยมทำให้เทศกาลปีใหม่ของพราหมณ์
ทุก ๆ ปี

วิธีหุง เอาน้ำกะทิขาวข้าว แล้วใส่
น้ำมันต้มให้สุกได้ที่แล้วใส่เกลือ ใช้ช้อนที่
ปอกเปลือกคนหรือกวน เคี่ยวให้แห้ง แล้ว
ยกลงตักใส่จาน มีกล้วย ส้ม แตงกวา เผือก
มัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยบ ข้าวตอกโรยหรือ
รายรอบ

เรื่องข้าวปายาสนี้ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรม
ราชาธิบายไว้ในหนังสือพระราชพิธีสิบสอง
เดือนความตอนหนึ่งว่า “ดูไม่เหมือนกับ
ข้าวทิพย์ที่เรากวน ไกลมากยิ่งขึ้นกว่ากระยา-
สารท กระยาสารทดูยิ่งไกลกว่าข้าวปายาส
นั้นมาก แต่ไปมีกรอบ ๆ กรุบ ๆ เสียด้วย
จึงได้ให้คิดเรื่องไปจนทำให้เห็นว่า ข้าว
เหนียวแก้ว ข้าวเหนียวแดงจะไกลกว่า แต่

ขึ้นชื่อว่า อาหารของไทยจะไปเปรียบกับ
ของประเทศอินเดียแล้วเป็นต้องไม่เหมือน
กันอยู่ยั้งค้ำ ถึงโดยจะไปได้ตำรามาชัดเจน
หุงขึ้นเป็นไม่มีใครกินได้เป็นแน่ เพราะขึ้น
ชื่อว่าเนยแล้วเป็นของพึงเกลียดของคนไทย
อย่างยิ่ง แต่เป็นอาหารที่มีรสอร่อยของชาว
อินเดียอย่างยิ่ง ถ้าจะเปรียบข้าวปายาสที่ทำ
สองพันสี่ร้อยปีเศษ (ปัจจุบัน 2525 ปี)
ล่องมาให้ได้จริง เทียบกับอาหารของพวก
ฮินดู หรือพวกแขกจะใกล้เคียงกับอาหาร
ไทยมาก เมื่อพระองค์เสด็จไปเมืองพาราณสี
พระเจ้าพาราณสีจัดของมาเลี้ยงตั้งโต๊ะอย่าง
ฝรั่ง แต่มีส้มข้อนเฉพาะตัว คล้ายกันกับ
เลี้ยงโต๊ะอย่างไทยโบราณ บนโต๊ะนั้นตั้ง
อาหารเต็มไปทั้งโต๊ะ มีเปิดไก่ที่ปิ้งย่าง
อย่างไรแล้วปิดทองคำเปลวทั้งตัว มีขนม
ต่าง ๆ ที่ปิดทองคำเปลว หลากอย่างตั้ง
รอบในแล้วมีขามข้าวตั้งอยู่ ริมจานที่วาง
ส้มข้อนมีมากหลายที่รายไปรอบโต๊ะ ข้าว
เช่นนั้นแลเห็นเป็นเม็ดข้าวเหมือนข้าวเหนียว
แก้ว แต่เหลือง ๆ เป็นมันย่อง ที่มีเม็ด
จิสมิดโรยก็มี มีอะไรเป็นชิ้น ๆ คล้ายผัก
ฉาบเครื่องจันฉับเจ็กอยู่ในนั้นก็มี ชิมดูมี
รสหวานจัด มีรสน้ำมันเนยและกลั่นกล้ำ
จนกินไม่ได้ ไม่มีข้าวอย่างขาว ๆ เลี้ยงเลย
ต้องหันไปกินเปิดกินไก่ทั้งนั้น ข้าวปายาส
คงจะเป็นข้าวคล้าย ๆ เช่นนี้ เห็นจะไม่
ละเอียดเหมือนข้าวทิพย์และไม่กรอบเหมือน
กระยาสารท ตกลงเป็นข้าวทิพย์และกระ-
ยาสารทของเราที่เป็นอย่างไทย ทำสำหรับ
คนไทยกินอร่อย เป็นแต่ยืมชื่อของเก่ามาใช้
เท่านั้น

ข้าวทิพย์ที่เราทวอยู่ในการพระราช
พิธีทุกวันนี้ เห็นจะเกิดขึ้นด้วยนึกเอาเอง
ดูตั้งใจจะให้มีส่วนนมเนยและผลไม้ต่าง ๆ
ให้พร้อมทุกอย่าง เป็นอันรวบรวมรสต่าง ๆ
มาลงในอันหนึ่งอันเดียวจนเรียกกันในคำ

ประกาศว่า “เอนกรสปายาส.....”

เมื่อกล่าวรวมความลง ข้าวปายาส
นั้น แต่เดิมมา คือ ข้าวที่ชาวอินเดียใช้ข้าว
สารที่เป็นผลแรกเก็บเกี่ยวได้ตามฤดูกาล
เรียกว่า “ข้าวใหม่” จะเป็นข้าวอะไรก็ได้แล้ว
แต่ที่มีมาหุงหรือกวนกับน้ำมันน้ำตาลหรือ
น้ำผึ้งและทำยาคุเป็นขนม เช่นพลีบูชา-
เทพเจ้า หรือมีญาติตายที่ตนนับถือ เหมือน
กับข้าวกระยาสารทที่ไทยทำให้ฤดูสารท
แล้วเลี้ยงพราหมณ์และพวกเพื่อนกัน เพื่อ
ขอบคุณเทพเจ้าและแสดงความยินดีที่ไม่
อดตายกับเพื่อจะเป็นมงคลแก่ข้าวในนา
ในฤดูกาลต่อไป น้ำมันนั้นเป็นน้ำมันโคแท้ ๆ
ดังจะเห็นจากเรื่องนางสุชาดา (นางสุชาดา
หุงข้าวปายาสถวายพระพุทธเจ้าก่อนตรัสรู้)
ความอีกตอนหนึ่งว่า “นางเลี้ยงโคนมไว้
ประมาณ 1,000 ตัว ในป่าชะเอม หวังจะ
ให้น้ำมันมีรสหวานแล้วเอาภาชนะไปรอง
มาเทใส่ในกะทะตั้งขึ้นเพื่อจะหุงข้าวปายาส”
ประเพณีอินเดียนั้นถือว่า เมล็ดรวง
ข้าวแรกเก็บเกี่ยวเป็นปางพระโพธิศ (เทพ
ธิดาประจำข้าว) และถือว่าพราหมณ์เป็น
ผู้เกิดจากพรหม ซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุด
เมื่อได้เช่นพลีบูชาเทพเจ้า และได้เลี้ยง
พวกพราหมณ์แล้ว จะทำให้บำบัดทุกข์โทษ
อุปัทวภัยไรต่าง ๆ และจะทำให้ข้าวในนา
ได้ผลบริบูรณ์ดี จึงทำเป็นประเพณีสืบมา
เป็นนักขัตตฤกษ์ประจำปีจะขาดเสียมิได้
แม้ในปัจจุบันนี้ ชาวอินเดียก็ยังถือปฏิบัติ
กันอยู่ถ้าขาดข้าวปายาสแล้ว ถือว่าการเลี้ยง
นั้นไม่สมบูรณ์

เมื่อประเพณีพราหมณ์ตกเข้ามาใน
ประเทศไทย ก็พลอยถือปฏิบัติตามด้วย
ว่าเป็นฤกษ์ที่ชนทั้งปวงกวนข้าวปายาสและ
ทำยาคุเลี้ยงพราหมณ์ และเมื่อทั้งพราหมณ์
และพระสงฆ์มีเป็นคู่กันอยู่ ผู้ซึ่งนับถือ
พระพุทธศาสนาในชั้นแรกก็เข้าใจใหม่

เคยถือศาสนาพราหมณ์ เดิมได้ทำบุญตาม
ฤดูกาลแก่พราหมณ์มาอย่างไรครั้งมาถึง
พระพุทธศาสนาแล้ว เมื่อถึงกำหนดที่
ตัวเคยทำบุญ และเมื่อเชื่อถือว่า พระพุทธ
เจ้าและพระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญอันวิเศษยิ่ง
ขึ้นไปกว่าพราหมณ์ ก็ต้องมาทำถวายพระ
สงฆ์ เหมือนเคยทำอยู่แก่พราหมณ์ ถ้าผู้
ใดจะละทิ้งศาสนาพราหมณ์เดิมของตนให้
ขาดไม่ได้ ก็ลงเป็นทำทั้งสองฝ่าย ถวายแก่
พระสงฆ์ด้วยพราหมณ์ด้วย พิธีพราหมณ์จึง
ได้ระคนปนเจือในพระพุทธศาสนา เป็นอัน
ได้ความว่า ข้าวปายาส คือ ข้าวแรกเก็บ
เกี่ยวได้เอามาหุงเจือด้วยน้ำมัน น้ำตาล
หรือน้ำผึ้ง เช่นพลีบูชาเทพเจ้าและเลี้ยง
พราหมณ์ เป็นประเพณีมาจน

ส่วนเรื่องที่ถือว่า เมื่อได้ทำข้าวปายาส
และยาคุแรกเก็บเกี่ยวได้พลีบูชาเทพเจ้า
และสมณพราหมณ์แล้วจะบันดาลให้ข้าว
ในนาบริบูรณ์นั้น มีเรื่องพอยกขึ้นเป็นมูล
เหตุ คือ เรื่องในคัมภีร์ธรรมบทแห่งหนึ่ง
เรื่องในคัมภีร์มโนรถปุณณิกแห่งหนึ่ง เป็น
เรื่องเดียวกันว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดง
บุรพชาติของพระอัญญาโกณฑัญญะ ที่
ได้บำเพ็ญกุศลและปรารถนาที่จะตรัสรู้
พระอรหันตผลก่อนคนทั้งปวง ให้ภิกษุทั้งหลาย
ฟังว่า เมื่อพระพุทธวิปัสสิได้อุบัติใน
โลก กฏุฬสองพี่น้อง คนหนึ่งชื่อมหากาฬ
คนหนึ่งชื่อจุลกาฬ หว่านข้าวสาลีลงในนา
ใหญ่แห่งเดียวกัน ภายหลังจุลกาฬน้องชาย
ไปที่นาข้าวสาลีซึ่งกำลังท้อง ฝ่าเมล็ดข้าว
ออกเคี้ยวกินเห็นว่ามิรสอร่อยหวาน มีความ
ปรารถนาที่จะทำทานข้าวสาลีที่กำลังท้องนั้น
แต่พระสงฆ์ จึงไปบอกแก่พี่ชายตามความ
ประสงค์ พี่ชายจึงว่า แต่ก่อนก็ไม่เห็นใคร
เคยทำมา ต่อไปภายหลังก็คงจะไม่มีผู้ใด
ทำ อย่าทำเลยข้าวจะเสียเปล่า จุลกาฬก็
ไม่ฟัง อ้วนนอนอยู่บ่อย ๆ พี่ชายจึงว่า ถ้า

เช่นนั้นก็ให้ปันนาออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นของเรา ส่วนหนึ่งเป็นของเจ้า ส่วนของเจ้านั้นตามแต่จะทำเถิด จุลกาฬก็ยอมแบ่งที่นาเป็นสองส่วน แล้วจึงหาคนมาช่วยกันเก็บข้าวในนาส่วนของตน ผ่านเมล็ดข้าวซึ่งกำลังท้องให้ต้มด้วยน้ำนมสดล้วน ไม่เจือน้ำท่า แล้วเจือเนยใส น้ำผึ้ง น้ำตาล กรวดเป็นต้น ถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธรูปสี่เป็นประธาน ครั้นเสร็จการภักทิจ จึงทูลความปรารถนาแก่พระพุทธรูปสี่ว่า คัพภสาธิตานนี้ จงเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าบรรลุนิพพานก่อนชนทั้งปวง ครั้นเมื่อจุลกาฬถวายทานแด่พระภิกษุสงฆ์แล้วไปดูนา ก็เห็นดาราดาษไปด้วยรวงข้าวสาธิตเหมือนคนผูกไว้เป็นข้อ ๆ ก็ให้เจริญความปิติยิ่งขึ้น ครั้นเมื่อเมล็ดข้าวควรจะเก็บ ข้าพเจ้าก็ให้ข้าพเจ้าเป็นทานอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเกี่ยวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อทำเขนัต คือตะบิตฟางเป็นเชือกสำหรับมัดฟ่อนข้าวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อทำฟ่อนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อขนข้าวไว้ในลานอีกครั้งหนึ่ง เมื่อนวดข้าวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อรวมเมล็ดข้าวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อขนขึ้นฉางอีกครั้งหนึ่ง จึงเป็นอันได้ทำทานในฤดูข้าวกล้าฤดูหนึ่งถึงเก้าครั้ง ข้าพเจ้าในจุลกาฬก็ได้บริบูรณ์ยิ่งขึ้นมิได้บกพร่องไป จุลกาฬซึ่งกลับชาติมาเป็นพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ทำทานเป็นการใหญ่อีกครั้งหนึ่งถึงเจ็ดวัน เมื่อพระปทุมุตตรพุทธเจ้าได้อุบัติในโลกนี้ ก็มีความปรารถนาอย่างเดียวกับที่ได้ปรารถนาไว้แต่ก่อน เพราะฉะนั้น พระอัญญาโกณฑัญญะจึงได้ตรัสรู้เป็นองค์พระอรหันต์ก่อนพุทธสาวกทั้งปวง เมื่อเรื่องราวที่ได้กล่าวถึงถวายข้าวอ่อนเป็นทานแก่พระสงฆ์ให้ผลเห็นทันตา มีมาดังนี้ จึงเป็นเหตุที่ยกประกอบเรื่องให้เป็นอันทำตามที่มาในพระพุทธรศาสนา เป็นอันนับได้ว่าเป็นการกุศล ซึ่งทำตามตัวอย่างชนที่นับถือพระพุทธรศาสนาแต่ปางก่อนได้ทำมา

ประเทศไทยมีประเพณีกวนข้าวปายาส และทำยาคุกันากลางเดือน 10 มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังในหนังสือซึ่งนางนพมาศแต่งไว้ความตอนหนึ่งว่า “ครั้นเดือน 10 ถึงการพระราชพิธีภัทรบทเป็นนักขัตตฤกษ์ มหาชนทำมธุปายาสทานและเตี๋ยรวงข้าวสาธิต เป็นปฐมกับเกี่ยว ชีพพรหมณ์ทั้งปวงก็เริ่มการพลีกรรมสรวงสังเวชบุษยาพระโพลสพ ตั้งบัญชีสาครเต็มด้วยน้ำในพระเทวสถาน อบรมด้วยเครื่องสุคันธชาติและบุปผชาติให้มีกลิ่นหอมเป็นอันดีแล้ว จึงเชิญพระเทวรูป 16 ปางลงโสรจจรลง อ่านพระเวทเผยศิวาลัย เพื่อจะได้บำบัติอุปัชฌาย์ไรภยพยาธิทุกขโทษต่าง ๆ อันว่าหมู่พรหมณ์บรรดาซึ่งได้เล่าเรียนไตรเพทย่อมถือลัทธิว่า เดือน 10 เป็นปฐมคัพภสาธิต มหาชนเก็บเกี่ยวมาทำมธุปายาสยาคุเลี้ยงพรหมณ์ เพื่อจะให้เป็นมงคลแก่ข้าพเจ้าในนาอันเมล็ดรวงข้าวนี้เป็นปางพระโพลสพ....”

ในสมัยรัตนโกสินทร์มีมาแต่ในสมัยรัชกาลที่ 1 แต่ไม่เรียกว่า “กวนข้าวปายาส” เรียกว่า “กวนข้าวทิพย์” ที่เรียกว่า “กวนข้าวทิพย์” นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตรัสอธิบายว่า “ถึงว่าไม่ได้ออกชื่อในหนังสือเก่า ๆ ชัดเจน ก็คงจะได้กวนมาแต่ครั้งกรุงเก่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงโปรดให้มีการกวนข้าวทิพย์ในรัชกาลที่ 1 นั้น ตลอดมา” ต่อมาในรัชกาลที่ 2 ที่ 3 ได้ละเว้น

ไป คงมีแต่ทำยาคุเสมอมมา เพิ่งจะมีขึ้นใหม่อีกเมื่อในรัชกาลที่ 4 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่า “การกวนข้าวทิพย์เป็นพระราชพิธีเคยทำมาแต่โบราณ ทั้งเป็นเวลาที่ได้ถวายทานยาคุในเวลาที่ข้าวเป็นน้ำนม ซึ่งเกิดมีขึ้นแต่ปฐมรัชกาล การกวนข้าวปายาสนั้น เป็นพิธีเพื่อจะให้เกิดสวัสดิมงคลแก่พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการบรรดาที่อยู่ในกรุงเทพ ฯ รับพระราชทานระงับโรคภัยอันตรายต่าง ๆ ส่วนยาคุนั้นนับว่าเป็นเหตุที่จะป้องกันข้าวในนาให้มีอันตราย ด้วยมีนิทานกล่าวมาว่า พระอัญญาโกณฑัญญะเมื่อเป็นกฏุมพิจจุลกาฬ ได้ถวายยาคุแก่พระสงฆ์สาวกพระพุทธรูปสี่ ข้าวในนาก็งามบริบูรณ์ขึ้นเป็นทิฏฐธรรมเวทนีย ทรงพระราชดำริเห็นว่าควรจะทำ” วิธีกวนนั้นใช้หญิงสาวพรหมจารีกวน

เมื่อกล่าวโดยสรุปข้าวปายาสหรือข้าวมธุปายาสที่ดี ข้าวยาคุที่ทำด้วยข้าวใหม่ซึ่งออกรวงเป็นน้ำนมก็ดี ข้าวทิพย์ที่ดี ซึ่งนิยมทำในการพิธีสารทเป็นของพรหมณ์มาก่อน พระพุทธรศาสนาทำตามอย่างพวกพรหมณ์ การกวนข้าวปายาสหรือข้าวทิพย์ที่ดี การทำยาคุด้วยข้าวใหม่ซึ่งออกรวงเป็นน้ำนมก็ดี ที่ไทยทำมาในอดีตและปัจจุบันก็ทำตามอย่างพรหมณ์ ซึ่งมีมาก่อนพระพุทธรศาสนาช้านาน

“คนดีไม่คือ คนดีไม่คือ”
“พูดเป็นการเป็นงาน พูดนานไม่ได้”
- พระสัหราชสมาจารมุนี

“เมื่อชีวิตยังไม่สิ้นก็เดินไป” คำกล่าวนี้ดูจะเป็นสิ่งปลอบประโลมให้คนที่ผิดหวังหรือล้มเหลวในชีวิตได้คิดและมีกำลังใจที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ ครึ่งแล้วครึ่งเล่า ตราบเท่าที่ยังมีลมหายใจ เช่นเดียวกับ นายอ้อ แจงบำรุง เกษตรกรรายหนึ่ง ซึ่งนับเป็นตัวอย่างของคน ที่ ต่อสู้...พ่ายแพ้...ต่อสู้...พ่ายแพ้...ต่อสู้...จนได้ชัยชนะ

ด้วยหยาดเหงื่อและแรงงาน

ลูกชานาโดยกำเนิด

นับย้อนหลังจาก พ.ศ. นี้ไปประมาณ 58 ปี นายอ้อ แจงบำรุง เกิดมาในครอบครัวเกษตรกรธรรมดา ๆ ครอบครัวหนึ่ง ทำกินอยู่ที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นพี่คนโต และเป็นแรงงานในครอบครัว ช่วยทำนา ทำสวนผลไม้มาตลอด จนแยกครอบครัวออกมาเมื่ออายุ 20 ปีเศษ พ่อแม่ยกที่นาที่ตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง ให้ 5 ไร่ กับที่นาที่ซื้อเองอีก 3 ไร่ รวมเป็น 8 ไร่ ทำกินเรื่อยมา จนกระทั่งอายุ 25 ปี ก็ได้รับมรดกที่สวนจากพ่อแม่อีก 2 ไร่ แต่ได้ตัดสินใจขายที่สวนที่พ่อแม่ยกให้ นำเงินมาซื้อที่นาที่บางบัวทองได้ผืนใหญ่ถึง 14 ไร่ ด้วยราคาเพียง 15,000 บาทเท่านั้น

ภรรยา นายอ้อ ชื่อนางสง่า มีลูกด้วยกัน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน ปัจจุบันลูก ๆ แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ บ้าง แยกครอบครัวออกไปบ้าง เลยเหลือแรงงานลูก ๆ ที่จะใช้ในไร่นาได้ขณะนี้เพียง 3 คนเท่านั้น

นายอ้อ เล่าให้ฟังว่า “เมื่อก่อนนั้นลำบาก ต้องรอน้ำฝน ไม่มีน้ำชลประทานเหมือนอย่างเดี๋ยวนี้ ทำนาก็ได้กินบ้างไม่ได้กินบ้าง เลยต้องไปรับจ้างเป็นช่างไม้หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวอีกทางหนึ่ง”

จนกระทั่งปี 2520 มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรเข้าไปเยี่ยมเยียนแนะนำทางด้านการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการทำนาเพียงอย่างเดียว ตัวนายอ้อเอง มีความสนใจในเรื่องนี้เป็นทุนอยู่แล้ว ประกอบกับความขยันหมั่นเพียรที่มีอยู่เป็นนิสัย นายอ้อ จึงหันมาทำการเพาะปลูกอย่างเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ หลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว ก็ปลูกถั่วเขียว ถั่วเหลือง และข้าวโพด เป็นพืชที่ 2 แต่ผลผลิตที่ได้ก็ยังไม่ดีนัก

น้ำท่วมพื้นที่นาในบริเวณนั้นทั้งหมด

“ผมจำได้ว่าเป็นวันที่ 31 ตุลาคม วันนั้นตื่นสายไปหน่อย กะว่าจะมาเสริมคันดิน แต่เข้าไป คันมันหักพัง น้ำทะลักเข้าสวน ตอนนั้นประมาณโมงเช้าได้ ของกำลังเต็มแยะ กลัวยหอมกำลังตัดเลย พืชผักแตงกวา ถั่วฝักยาว ก็เก็บได้ มะนาวที่ลงไว้หมดเลยไม่มีเหลือน้ำท่วมหมด ปลาตะเพียนตัวใหญ่เท่าฝ่ามือ ไปหมดเหมือนกัน” นายอ้อ เล่าให้ฟังเหมือนเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อวัน หรือ 2 วัน ที่ผ่านมา

“น้ำท่วมอยู่เกือบเดือน เจ้าหน้าที่เขาก็กมา พายเรือมาดูแล แต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้มาก เพราะน้ำท่วมหมดแล้ว พอน้ำลดผมก็เริ่มวิดน้ำออก แต่ก็ไม่ได้เหลืออะไรแล้ว โลงไปหมดเลยครับแถวนี้ ตอนนั้นผมยอมรับว่าทำคันดินไม่ดี เพราะทุนไม่ค่อยมี ทำกันเร็ว คิดว่าจะทำก็ลงมือกันเลย จะให้เร็ว จะให้ดี ก็เลยเป็นอย่างนี้” น้ำเสียงที่เล่ายังแผ่วแววมั่นไม่หาย

ลูกขึ้นสูใหม่

แม้ว่าจะท่วม คันดินจะพัง พืชผลจะเสียหายโดยสิ้นเชิง แต่นายอ้อ ก็ไม่ได้ย่อท้อ หรือหมดอาลัยกับสิ่งที่สูญเสียไปกับ

สายน้ำนั้น กลับนำมันมาเป็นบทเรียน โดยในปี 2524 ได้ทำการยกร่อง ทำคันดินขึ้นใหม่ คราวนี้ลงทุนจ้างแรงงานมายกร่อง และคันดินให้สูงขึ้นกว่าเดิม แข็งแรงกว่าเดิม คันดินปลูกกล้วยน้ำว้าโดยตลอด สันร่องปลูกส้มโอประมาณ 200 ต้น มะนาว 300 ต้น กระทอนประมาณ 100 ต้น เลี้ยงเป็ดไข่ประมาณ 100 ตัว ในช่วงที่ไม่มีผลต่าง ๆ ยังไม่โต ก็ปลูกพืชผัก แตงกวา ถั่วฝักยาว น้ำเต้า แพง บวบ ฟักทอง หมุนเวียนทั้งปี

“พื้นที่ที่เหลือจากทำสวน ก็ปลูกข้าวไว้กินในครอบครัว แต่ไม่ได้ทุ่มเทกับนาข้าวมากนัก เพราะทำนาสู้สวนไม่ได้ สวนได้ปีหนึ่งเป็นหมื่น ๆ นาปีหนึ่งได้บ้าง ไม่ได้บ้าง อย่างปีนี้ไร่หนึ่งได้ไม่กี่กึ่ง สู้หญ้า สู้หนู ไม่ไหว” นายอ้อ สายหน้า

สำหรับปี 2525 พืชผลต่าง ๆ ที่ลงไว้เมื่อปีที่แล้ว เริ่มโตโดยเฉพะอย่างยิ่งกล้วยน้ำว้า และกล้วยหอม ตกเครือ ตัดขายได้แล้ว ในสวนร่มครึ้ม เพราะมะนาว และส้มโอ เริ่มจะแผ่กิ่งก้านสาขา พื้นที่ที่จะปลูกพืชผักหมุนเวียนก็ทำได้น้อยลง แต่ก็จะมีรายได้จากไม้ผลต่าง ๆ มาชดเชย

เนื่องจากพืชสวนทำเงินได้ดีกว่าทำนา

ในปี 2521 ก็ยังปลูกพืชหมุนเวียนในลักษณะเดิม และได้เลี้ยงเป็ดเพิ่มขึ้นมาอีก 300 ตัว

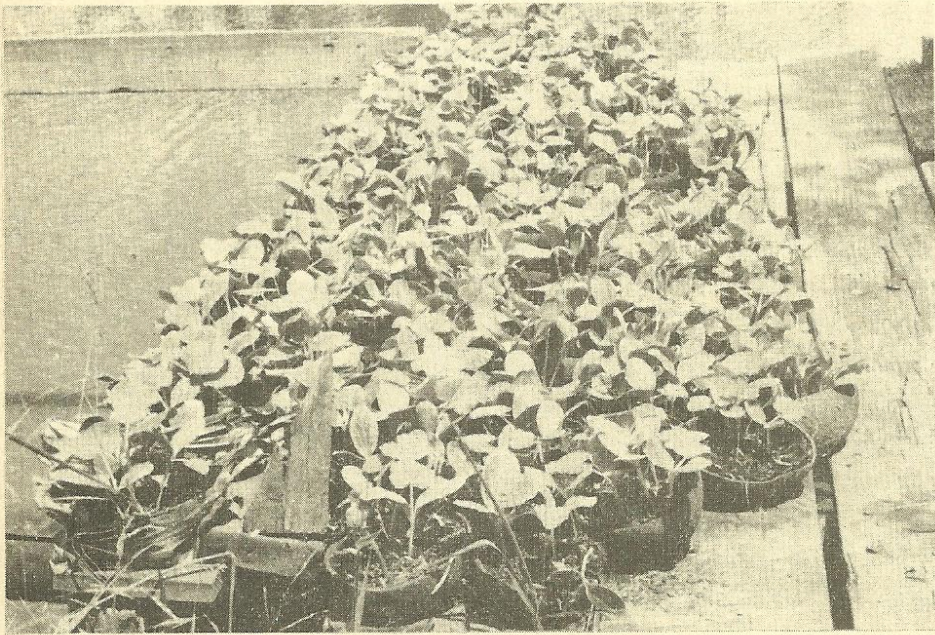
ในปี 2522 เกษตรอำเภอบางบัวทองได้แนะนำให้นายอ้อ ปรับที่นาใหม่ ทดลองยกร่องทำสวนในเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ และทำคันคูโดยรอบเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก จากนั้นก็ปลูกพืชผัก พืชไร่ เช่น แตงกวา ถั่วฝักยาว มะเขือ และข้าวโพด หมุนเวียนอยู่ตลอดปี ผลผลิตที่ได้เก็บไปขายเองที่ตลาดบางบัวทอง รายได้สำหรับครอบครัวในตอนนั้นค่อนข้างดีขึ้นเรื่อย ๆ

ปี 23 กำไรหายไปกับสายน้ำ

การเพาะปลูกเริ่มจะเข้าที่เข้าทาง ด้วยความขยันหมั่นเพียร และเล็งเห็นการณ์ไกล นายอ้อได้พัฒนาที่สวน 10 ไร่ ให้ดียิ่งขึ้น นำกล้วยหอม กล้วยน้ำว้า มาลงปลูกตามคันร่อง บนสันร่องลงมะนาว ตามร่องก็ปลูกพืชผัก แตงกวา ถั่วฝักยาว ขณะเดียวกันคันคูน้ำรอบ ๆ ก็ซื้อปลาตะเพียนมาเลี้ยงไว้ประมาณ 6,000 ตัว ในขณะที่พืชต่าง ๆ ที่ลงไว้กำลังจะออกดอกออกผลสะพรั่ง ปลาในคูก็โตพอที่จะเป็นอาหารได้แล้ว เงินทองมองเห็นอยู่แค่เอื้อม แต่ธรรมชาติ ก็คือธรรมชาติ ไม่มีใครกำหนดให้เป็นไป...ปลายเดือนตุลาคม ปี 2523 ฝนตกหนักติดต่อกัน

นายอ้อ แจงบำรุง

ใช้กะลามะพร้าวเพาะฟักทอง

ทำต่อจน 5 โมงเย็นกลับเข้าบ้าน เป็นห่วง
ครบ! ไปไหนไม่ได้ ไปก็เป็นห่วงสวน”
นายอ้อ เล่าถึงกิจวัตรประจำวันให้ฟัง

เมื่อถูกถามว่า ไม่ใช่เครื่องทุ่นแรงช่วย
บ้างหรือ นายอ้อ ตอบอย่างไม่สนใจเครื่อง
ยนต์กลไกเหล่านั้นเลย “ผมก็มีเครื่องสูบน้ำ
รดน้ำ อะไรนี่ แต่มันไม่ทันใจ ยุ่งยากด้วย
กว่าจะยกเครื่องมา กว่าที่ตั้งเครื่อง กว่าจะ
ติดเครื่อง ผมวิ่งวิดน้ำจากร่องขึ้นมารดต้นไม้

ผลผลิตที่จะนำไปขายที่ตลาด

นายอ้อ จึงมีโครงการที่จะเอาพื้นที่นาอีก
ประมาณ 3 ไร่ มาทำเป็นสวนผักต่าง ๆ
และจะเลี้ยงเป็ดอีก 300 ตัว (เปิดที่เลี้ยง
อยู่เดิมเมื่อปีก่อน ๆ ตอนนี้เหลือเพียง 10
กว่าตัวเท่านั้น)

ทุกนาทีมีค่า

“ผมตื่นแต่เช้าก็เข้าสวน ดายหญ้า รดน้ำ
พืชผลทั้งหมด พอสายหน่อยสักแปดโมงก็
กลับบ้าน กินข้าวกินปลา แล้วก็เข้าสวนใหม่
ดูแล ดายหญ้า จนเที่ยงพักกินข้าว แล้วก็

ได้ 3-4 เทียวแล้ว... รดน้ำนี้แม่บ้านเขาก็
ช่วยรดบ้าง แต่ส่วนมากเขาจะเป็นคนเก็บ
ขายมากกว่า ส่วนลูกก็ช่วยบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ
ดายหญ้า รดน้ำ ปลูกนี่ ผักนี้ ไม่ต้องซื้อกิน
เลยครับ มีในสวนทั้งนั้น”

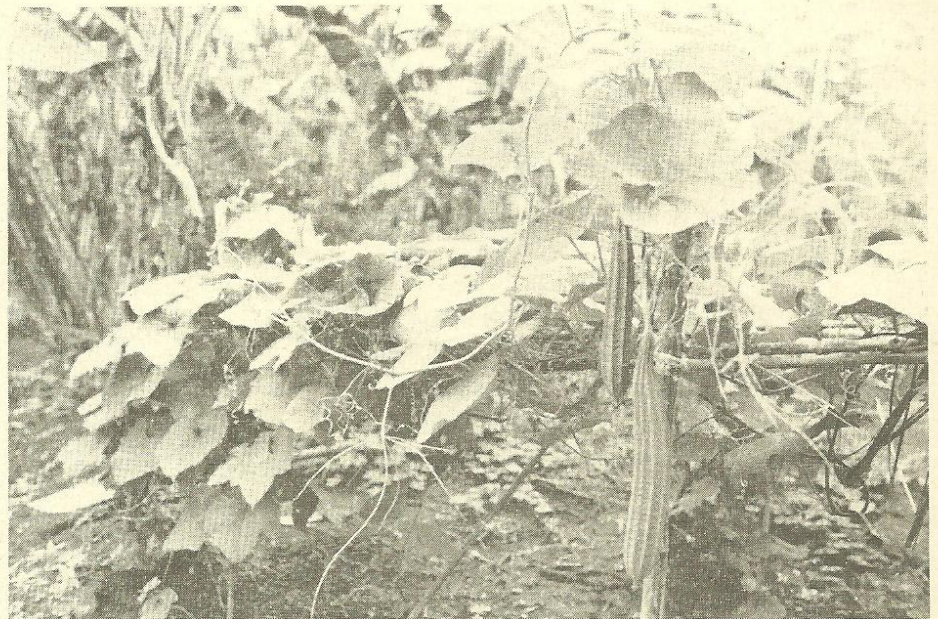
นอกจากรายจ่ายทางด้านอาหารการกิน
จะไม่สิ้นเปลืองอะไรมากแล้ว รายจ่ายเพื่อ
การบำรุงสวนผลไม้ บำรุงพืชผัก ก็ไม่ได้สูง
มากเหมือนอย่างพี่น้องเกษตรกรบางราย
ที่หมดไปกับยา และปุ๋ยเคมี เพราะนายอ้อ

ทำปุ๋ยหมักใช้เอง ไม้ผล และพืชผัก ทุกชนิด จะใช้ปุ๋ยหมักเป็นส่วนใหญ่ มีปุ๋ยเคมีบ้าง เล็กน้อย และพืชบางชนิดก็ไม่ได้ใช้ปุ๋ยเคมีเลย

ทุกหยาดเหงื่อและแรงงาน ที่ทุ่มเท เหน็ดผืนดินที่เคยเป็นเพียงนาข้าว ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ให้กลายมาเป็นผืนดินที่ทำเงิน ทำทองให้กับครอบครัว ในน้ำมีปลา บนผืนดินมีพืชผลที่เก็บเกี่ยวขายได้ตลอดทั้งปี... นี่คือเกษตรกรตัวอย่างที่เรานับถือในความเพียรพยายาม บากบั่น เอาชนะอุปสรรคต่างๆ มาโดยตลอด นับแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และนี่คือ นายอ้อ แงงบารุง เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จรายหนึ่งในตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

สภาพบ้าน

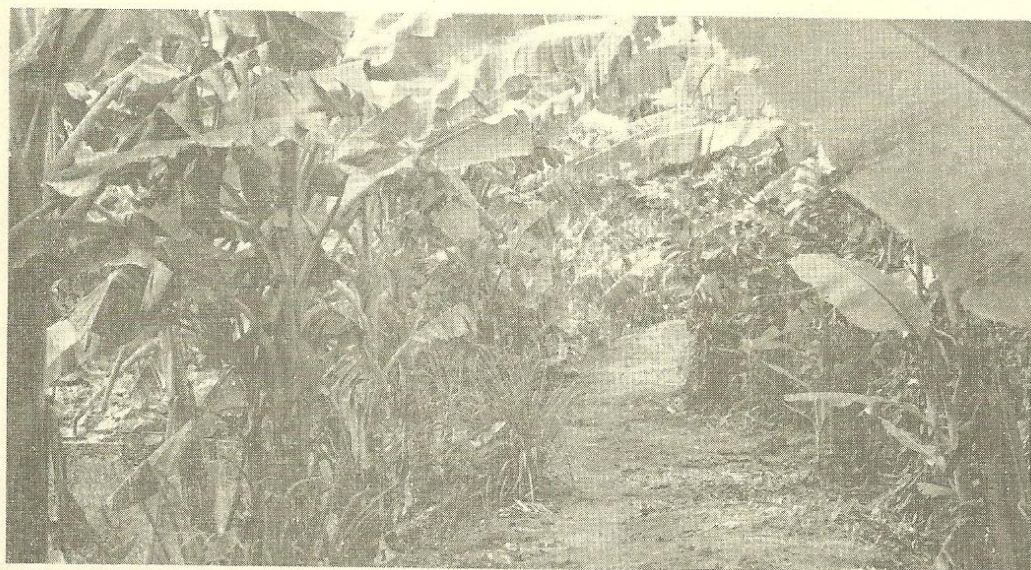
พืชผักที่ทำเงินให้อย่างงาม

ฟังสำนึกในหน้าที่
ชาติจะมีความเจริญ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กองเกษตรสัมพันธ์
กรมส่งเสริมการเกษตร โทร. 5793723

กำลังร่อนน้ำคันไม้

กล้วยน้ำว้าบนคันดิน

ในคูมีปลา กล้วยน้ำว้าและส้มอยู่บนคันร่อง

วาทศาสตร์ไทย

ผู้ใหญ่พินพา วังหนองเสียว บ้านโนนสำราญ ตำบลหวาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ตามปัญหาผมมาหลายข้อ ล้วนแต่น่าสนใจทั้งนั้น ผมขอตอบเป็นรายข้อดังนี้

ข้อ 1. นาย ก. กับนาย ข. มีที่ดินติดกัน ที่ดินนั้นเป็นสวนมีรั้วล้อม ก.เอาต้นกล้วยไปปลูกที่คันรั้ว ต่อมาต้นกล้วยออกหน่อ ขยายกอเข้ามาในที่ดินของนายข. นาย ข.บอกให้นาย ก.ถอนต้นกล้วยคืนแต่นาย ก.ไม่เอาคืน นาย ข.จึงถอนต้นกล้วยในแดนของตนเอง เสียดังนี้จะมีความผิดหรือไม่

ข้อนี้ขอตอบว่าไม่มีความผิดเลยนะครับ เพราะเป็นการป้องกันสิทธิในทรัพย์สินของตนเองพอสมควรแก่เหตุตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 และในกฎหมายแพ่ง มาตรา 1347 ก็ให้อำนาจนาย ข.ตัดเอาไว้ได้ด้วย คือไม่ถอนเท่านั้น ยังเอาไว้เป็นของตนได้ด้วย เอาไว้ให้มันออกลูกสุกก่อนค่อยตัดไม่ดีหรือครับจะได้กินลูกมันด้วย

ข้อ 2. นาง ง.มีสุนัขขี้ขลาดอยู่ตัวหนึ่ง เจ้าของสุนัขได้พามันออกไปนอกบ้าน ไปพบควายน้อยเข้าสุนัขขี้ขลาดก็วิ่งไล่กัด อย่างนี้จะมีความผิดหรือไม่อาจารย์

ข้อนี้ขอตอบว่า สุนัขมันไม่มีความผิดนะครับ เพราะกฎหมายบังคับแต่คน ไม่ได้บังคับสัตว์ แต่นาง ง.เจ้าของสุนัขตัวนั้นนั้นชดเชย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 377 มาตรานี้บัญญัติว่า ผู้ใดควบคุมสัตว์ดุหรือสัตว์ร้าย ซึ่งอาจไม่ไช่ของตัวก็ได้ เช่น สัตว์ที่คนอื่นเขาฝากเอาไว้เป็นต้น แล้วปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพัง ในประการที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน คือมันอาจจะกัดคน หรือกัดสัตว์เลี้ยงใครเข้าอย่างกรณีของผู้ใหญ่ก็ได้ ผู้ควบคุมนั้นมีความผิด มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท นาง ง.ก็อยู่ในข่ายเดียวกัน เพราะฉะนั้น ผู้ใหญ่ช่วยบอกลูกบ้านด้วย หม่าใครดูให้ผูกให้ล่ามไว้ มิฉะนั้นมีความผิดยังไม่กัดคนก็ผิดแล้ว ถ้ากัดเข้าไม่ไช่ผิดแต่ในทางอาญาเท่านั้นนะ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายทางแพ่งด้วย อย่างในกรณีของนาง ง.นี้ นาง ง.ต้องรับผิดชอบทางแพ่งใช้ค่าเสียหายที่สุนัขไปกัดลูกกระบือเขา เช่น ค่าหมอมารักษา ถ้าควายน้อยเขาตายยิ่งไปกันใหญ่ อาจต้องเสียเงินเป็นพันก็ได้

สุนัขที่มันชอบกัดคนพันธุ์นี้ ตามกฎหมายเรียกว่าสัตว์ดุครับ ไม่ใช่สัตว์ร้าย เจ้าสัตว์ร้ายนั้นต้องเป็นเสือสิงห์ ชูพิช อย่างนั้นจึงจะได้ชื่อว่าสัตว์ร้าย

ข้อ 3. มีคลองส่งน้ำอยู่หนึ่งคลอง ออกจากนายน ก. ไหลไปที่นาของนาย ข. แต่นาย ข.ก็ไม่ได้ได้รับความเสียหายแต่อย่างไรรู้ต่อมา นาย ข.ได้มาเก็บคลองนี้เสีย ไม่ให้มีคลองส่งน้ำต่อไปอีก นาย ก.อยากจะได้คลองส่งน้ำตามเดิม จะได้หรือไม่

ตอบ คลองส่งน้ำนี้ผู้ใหญ่ไม่ได้บอกว่าเป็นคลองส่งน้ำเอกชนหรือสาธารณะนะครับ ถ้าเป็นคลองส่งน้ำสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น คลองที่ขุดจากแม่น้ำผ่านาราชวรหลายเจ้า เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรม เรียกว่าคลองสาธารณะ อย่างนี้ผู้ใดจะปิดไม่ได้ ถ้าปิดมีความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 375 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดทำให้การระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้องหรือไม่สะดวก เช่นไปกั้นมันอย่างกรณีของผู้ใหญ่นี้แหละ ผิดละ มีโทษปรับ 500 บาท ทางที่ดินะครับผมว่าผู้ใหญ่รายงานอำเภอ เพราะท่านนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เปิด แต่ถ้าการกั้นนั้นทำให้น้ำท่วมนาราชวรจะบอกทางอำเภอไม่ทันการณ์ ก็ให้พาราชวรุดค้นที่นาย ข.กั้นนั้นเสียเลยนะ เพราะกฎหมายแพ่งมาตรา 450 ให้ความคุ้มครองให้ทำได้ ใครก็ได้ไม่ต้องผู้ใหญ่ออก สามารถที่จะทำลายสิ่งๆทำให้เกิดสาธารณภัยนั้นได้ พูดมาถึงตรงนี้ทำให้ผมนึกถึงตอนที่ผมรับราชการอยู่ที่อุดร หน้าเดือน 3 ไฟเกิดไหม้เมืองอุดร พวกเราต้องพากันรื้อร้านเรือนราชวรเพื่อตัดทางไฟ อย่างนี้ทำได้ทำนองเดียวกับเรื่องกันคลองสาธารณะของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่เห็นนาย ข.กำลังขุดดินไปกันคลองส่งน้ำสาธารณะ จะจัดแจงจับนาย ข.เสียเองก็ยังได้ เพราะผู้ใหญ่บ้านนั้นก็ป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า จับได้แล้วอย่ารีรอนะ รีบเอามาให้พนักงานสอบสวนเลย จับคนเดียวไม่ไหวก็ให้เรียกราชวรช่วยจับ

แต่ถ้าไม่ใช่คลองสาธารณะ แต่เป็นรางระบายน้ำของนาย ก. อย่างนี้ก็ต้องดู กฎหมายแพ่งมาตรา 1340 บอกว่า เจ้าของที่ดินต่ำอย่างที่ดินของนาย ข.นั้นะ ต้องรับน้ำซึ่งไหลเพราะระบายจากที่ดิน

สูงมากในที่ดินของตน ถ้าก่อนที่ระบายนั้น น้ำมันได้ไหลเข้ามาในที่ดินของตนตามธรรมชาติอยู่แล้ว คือยังงี้ ๆ น้ำมันก็ไหลผ่านนาขาย ข.ว่านั่นแหละ แต่เวลาระบายน้ำมันอาจจะไหลแรงไปหน่อย เป็นชั่วคราวชั่วคราว แต่ถ้านาย ข.ได้รับความเสียหายจากการระบายน้ำนั้น ก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้นาย ก.ทำทางระบายน้ำ เพื่อให้มันไหลสะดวกไปสู่ทางน้ำสาธารณะได้ นาย ข.มีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าเสียหายได้ด้วย ถ้านาย ข.เสียหายแน่ชัด ต้องเสียหายจริง ๆ เช่น ราคาข้าวที่ตาย หรือราคาคันนาที่ถูกน้ำที่นาย ก.ระบายเซาะพัง บ้านเราโดยมากมักจะเรียกกันแพ่ง ๆ เกินกว่าความเสียหาย ซึ่งไม่ถูก ผมว่าทางที่ดี ผู้ใหญ่พยายามให้ราษฎรเขาอมชอมกันเถอะนะครับ อย่าไปฟ้องยังโรงศาลเป็นถ้อยเป็นความกันเลย มันไม่คุ้มกับค่าเสียเวลาเสียหายไปไม่รู้สิ้น ูเหง่กิดเสียยิ่งดีกว่า

ข้อ 4. นาง ง. กับนาย ข.มีที่อาศัยอยู่แปลงหนึ่ง ขึ้น น.ส.3 ไว้ แต่เป็นชื่อของนาง ง.ผู้เดียว ที่อาศัยเป็นมรดกร่วมกัน ถามว่า นาย ข.จะมีส่วนได้หรือไม่อาจารย์

ตอบ คำว่าที่อาศัยเป็นมรดกร่วมกันนั้น ผมเข้าใจว่าผู้ใหญ่มุ่งหมายถึงอาศัยร่วมกัน ใช้ใหม่ครับ ถ้าเป็นมรดกซึ่ง นาย ข.ไม่ได้อาศัยหรือครอบครองด้วย เกิน 1 ปี นับแต่รู้หรือควรจะรู้ว่าเจ้ามรดกตายแล้ว นาย ข.ก็ไม่มีสิทธิเรียกเอาหรือขอแบ่ง แต่ถ้าครอบครองร่วมกันมา แม้จะมีชื่อนาง ง.ใน น.ส.3 แต่ผู้เดียว นาย ข.ก็มีสิทธิได้ด้วย โดยถือว่า นาง ง.และนาย ข.มีสิทธิร่วมกัน ครอบครองที่ดินแทนกัน นาย ข.มีสิทธิขอเข้าชื่อใน น.ส.3 เมื่อไรก็ได้ หรือจะขอแบ่งก็ได้ คนที่มีชื่อใน น.ส.3 นั้นค่อนข้างจะได้เปรียบอยู่สักหน่อย ผู้ใหญ่เรียกเขามาพูดจาให้เขาเข้าใจ ออมชอมกันเสียดี ๆ อย่าได้ไปฟ้องกันที่โรงที่ศาลให้เสียเวลา เดี่ยวต้องขายไร่ขายนาไปสูคดี

ข้อควรระวังก็คือ ถ้านาง ง.เขาเกิดอ้างว่าเป็นของเขาแต่ผู้เดียวเมื่อไรแล้วละก็ให้รีบจัดการนะครับ เพราะเขาแสดงอาการปรปักษ์ออกมาแล้ว เกิน 1 ปี นับแต่เขาแสดงออกมา นาย ข.จะหมดสิทธิเรียกร้องเอาทันที

การจัดการนั้นทำได้ 3 ทาง คือ ถ้าข. ไม่ได้ครอบครองที่ดินก็ให้รีบจัดแจงย้ายเข้าย้ายของเข้าไปอยู่ในที่ดินนั้น ครอบครองไปเรื่อย ๆ อย่างนี้นานเท่าไรก็ไม่ขาดสิทธิ อีกทางหนึ่ง ไปหากำนันผู้ใหญ่บ้านให้ช่วยไกลเกลี่ยทำยอมให้ ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทำเป็นหนังสือแสดงว่า นาง ง.ครอบครองที่ดินแทนนาย ข.ในฐานะเจ้าของรวม แล้วให้เขลงชื่อกันไว้ทั้งสองคน อย่างน้อยก็ให้นาง ง.ลงชื่อไว้หรืออีกทางหนึ่ง ฟ้องศาลนะครับ ถ้าจำเป็นจริง ๆ ก็ต้องฟ้องละแต่อย่าให้เกิน 1 ปีนับแต่วันที่นาง ง.แสดงความเป็นเจ้าของแต่

ผู้เดียวนั้นเป็นต้นมา ถ้าเกิน 1 ปี แล้วก็อย่าหวังได้คืน และศาลที่ว่านั้นไม่ใช่สถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอ นะครับ ต้องศาลยุติธรรมจริง ๆ โดยมากอยู่ที่ตัวจังหวัดโน่น

ที่ดิน ส.ค.1 ก็ดี น.ส.3 ก็ดี เรียกว่าที่ดินมือเปล่า เพราะยังไม่มีโฉนด ถูกแย่งครอบครองเพียงปีเดียว 12 เดือนนะครับ ฟังให้ดีเจ้าของไม่มีทางเอาคืน เรื่องนี้ผมเป็นห่วงราษฎรจังเลย ถ้าเป็นที่ดินมีโฉนดต้องแย่งถึง 10 ปี เจ้าของจึงจะเสียสิทธิ ที่ดินมือเปล่านี้หาสงสารราษฎรจริง ๆ มีคดีขึ้นโรงขึ้นศาลทุกวัน มันแย่งกันได้ง่ายกว่าแย่งบุหรืหนึ่งมวนเสียอีก บุหรืหนึ่งมวนต้องแย่งนานถึง 5 ปี นะครับตามกฎหมายแพ่งมาตรา 1382 ได้ข่าวว่าทางการกำลังจะแก้กฎหมายในเรื่องนี้อยู่ แต่ว่านานแล้ว พุฒมาทำให้ผมคิดถึงผู้แทนของเราะครับ เขาทำมาไม่คิดแก้กฎหมายสำหรับประชาชนกันบ้าง ผู้ใหญ่อย่าคิดว่าเขาจะแก้กฎหมายเรื่องสิทธิครอบครองเสร็จกันเมื่อไรก็ให้เขียนไปถามท่านรัฐมนตรีมหาดไทยดูนะครับ หรือจะเขียนถึงท่านนายกก็ได้ เอาไว้แต่ก่อนนะครับ ผาคิดถึงพี่น้องในชนบททุกคน

จ.ส.ต.วิทยา ทองใบ แห่งบ้านเลขที่ 80 หมู่ 8 บ้านเหล่ายาว ตำบลท่าพี่ อำเภอบรบือ มหาสารคาม เขียนมายืดยาวเกี่ยวกับอบาย मुख ผมขอตัดตอนมาเผยแพร่ดังนี้

นับตั้งแต่กระผมได้เอาตนเข้าไปคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านมาแล้วเป็นเวลา 20 ปีเศษ ไม่ทราบว่ามีท่าชาตานอันใดมาเข้าสิงใจประชาชน จึงมีแต่ความมอมเมาหลุมหลงไปในทางที่ผิด คิดประกอบกรรมทำความชั่ว ไม่เกรงกลัวต่อบาปทำหยาบช้าพาเป็นพาล ส่อสันดานในความคิดผิดศีลธรรม ทุกเช้าค่าวงไฮโลว์ไปปั่นเบี้ย พอได้เสียแล้วเกิดอลเวง ไม่ยำเกรงต่อกฎหมายทำทลายเอา แม้เราหาคุณจารย์ผ่านอบรม ไม่นิยมเท่าความชั่วชั่วชั่วเรา ไม่แบ่งเบาท่านกำนันผู้ใหญ่บ้านค่านชนฝา ไปนำพาให้ลูกบ้านต่อต้านเรา ข้าวก็ยากหมากก็แพง ลำแดงฤทธิ์ เศรษฐกิจแย่แก็ไม่ไหว หากคนไทยไม่ช่วยกันจรรโลงไว้ เมื่อเมืองไทยตกอับดับสูญพันธุ์ เราจะมองหากันไม่เห็นหน้า

..จึงต้องขอห้ามปรามและขอร้องกำนันผู้ใหญ่บ้านโปรดได้ให้ความร่วมมือด้วย เนื่องจากว่าสิ่งเหล่านี้ (การพนัน) มันเป็นนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งเขารู้ดีว่าคนไทยชอบเล่นการพนันขึ้นต่อ เขาจึงพยายามนำเอาสิ่งเหล่านี้เข้ามามอมเมาเมื่อทุกคนหลงละเลิงมัวเมาในการพนันต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว ไม่เอาใจใส่ต่อเกษตรกรรมทำมาหากิน เศรษฐกิจจรัยหรือแย่ลงเมื่อไรแล้วเมื่อนั้นก็จะเป็นโอกาส “ฟ้าสีทองผ่องอำไพ” พรรคคอมมิวนิสต์ก็จะเป็นใหญ่ในแผ่นดิน แล้วท่านละครับผมละครับจะไปอยู่ที่ไหน จึงขอฝากปัญหานี้ไว้กับกรรมการ ประธานวิทยาลัยชาวบ้าน และท่าน

ผู้มีเกียรติทุกท่านได้โปรดช่วยกันพิจารณาแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จ
ลุ้งไปโดยเร็ว หากรอช้าจะสายเกินแก้ เมื่อแยแล้วจะแก้ไม่ไหว
จึงควรตัดต้นไฟก่อนหัวลมเพื่อเห็นแก่ลูกหลานผู้เกิดมาสุดท้าย
หลังจะเอาเป็นตัวอย่างยื่นหยัดต่อสู้เพื่อความอยู่รอดต่อไป

ปัญหาของกฎหมายเป็นปัญหาสำคัญมาก แต่ไม่มีใครคนใด
คนหนึ่งคนเดียวจะแก้ได้ ต้องช่วยกันแก้ที่ตนเองเสียก่อน ยึดหลัก
การพัฒนา คือ “ขยันอย่างฉลาด ประหยัด ละอบายมุข พึ่งตนเองแต่ไม่
โดดเดี่ยว และร่วมมือกับเพื่อนบ้าน” ก็จะแก้ปัญหาก็ได้

เย็นใจ เลขาวิช

เย็นใจ เลขาวิช

อาจารย์สถิตย์ เล็งไธสง ท่านผู้พิพากษา
ศาลอุทธรณ์ อนุกรรมการในคณะอนุกรม-
การเฉพาะกิจจัดทำวารสารไทย ผู้รับผิดชอบ
คอลัมน์กฎหมาย ท่านเป็นห่วงเป็นใย
ชาวชนบทอย่างฝังจิตฝังใจ และจะรู้สึก
เดือดเนื้อร้อนใจเสมอเมื่อได้รับทราบข่าว
พี่น้องในชนบทถูกข่มเหงรังแก ถูกเอารัด
เอาเปรียบ เนื่องจากความที่ไม่รู้กฎหมาย
จดหมายถึงผู้อ่านข้างล่างนี้หลายฉบับด้วยกัน
ได้สะท้อนให้เห็นถึงความห่วงใยของท่าน

วารสารไทย มีนโยบายที่ส่งเสริม
ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน คอ-
ลัมน์ “คุยกับวารสารไทย” ฉบับนี้
จึงขอนำความรู้สำหรับประชาชนในการ
ติดต่อกับทางราชการมาลงพิมพ์ และ
จะทยอยลงพิมพ์เป็นประจำในฉบับ
ต่อไป

เสนอแนะงานตำรวจสำหรับประชาชน

ไปสถานีตำรวจ

ทุกครั้งที่ไปสถานีตำรวจเพื่อขอรับบริการ โปรดนำหลักฐาน
หรือสิ่งสำคัญต่อไปนี้ไปด้วย

1. บัตรประจำตัวประชาชน หรือ ใบแทน หรือ
2. บัตรประจำตัวข้าราชการ หรือ
3. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือ
4. หนังสือเดินทาง (Passport)
5. กรณีที่ท่านไปแจ้งความ (ร้องทุกข์) โดยเป็นตัวแทนของ

ผู้อื่น ให้นำหลักฐานต่อไปนี้ไปด้วย

5.1 หลักฐานแสดงการเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้
เยาว์

5.2 หลักฐานแสดงการเป็นผู้แทนของผู้ไร้ความสามารถ
(ตามคำสั่งศาล)

5.3 กรณีผู้เสียหายหรือบาดเจ็บไม่สามารถจัดการ
เองได้ ให้นำหลักฐานซึ่งแสดงว่าท่านเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของ
ผู้เสียหาย เช่น การเป็น บุพการี หรือ ผู้สืบสันดาน หรือ สามี หรือ
ภรรยา ไปแสดงด้วย

5.4 กรณีเป็นผู้แทนของนิติบุคคล ให้นำ

- หนังสือมอบอำนาจติดอากรแสตมป์ถูกต้อง (5 บาท)
- หนังสือรับรองการเป็นนิติบุคคลของกระทรวงพาณิชย์

หลักฐานที่ควรนำไปแสดงเรื่องแจ้งคนหาย คือ

1. บัตรประจำตัวผู้หาย (ถ้ามี)
2. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ผู้หายมีชื่ออยู่
3. ภาพถ่ายของคนหายครั้งล่าสุด
4. หลักฐานสำคัญที่ทางราชการออกให้ เช่น สูติบัตร (ใบ
เกิด) ใบสำคัญกองเกิน หรือ กองหนุน

เรื่องแจ้งรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ หรือเรือ หรือยานพาหนะอื่น ๆ หาย

ควรนำหลักฐานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ทะเบียนรถยนต์ จักรยานยนต์ เรือ หรือ พาหนะอื่น ๆ ที่หาย
2. ใบเสร็จรับเงิน หรือ สัญญาซื้อขาย เท่าที่มี
3. ตัวเป็นตัวแทนห้างร้าน บริษัท ต้องมีหนังสือมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้จัดการ รวมทั้งหนังสือรับรองการตั้งห้างร้าน หรือ บริษัท ด้วย
4. หนังสือเกี่ยวกับการติดต่อ หรือ เอกสารที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้
5. หนังสือคู่มือประจำรถยนต์ หรือพาหนะ นั้น ๆ ที่ทางบริษัท ห้างร้านขายให้เป็นคู่มือ ถ้าไม่มีให้จดยี่ห้อ สี แบบ (รุ่น) หมายเลขประจำเครื่องยนต์และตัวรถไปด้วย (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งอาวุธปืนหาย

ให้นำหลักฐานดังต่อไปนี้ไปแสดงด้วย

1. ทะเบียนอาวุธปืน (ใบอนุญาต แบบ ป.4)
2. ใบเสร็จรับเงินที่ร้านขายอาวุธปืนออกให้

เรื่อง แจ้งทรัพย์สินต่าง ๆ หาย

หลักฐานที่ควรนำไป แสดงต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ

1. ใบเสร็จรับเงินซื้อขาย หรือหลักฐานแสดงการซื้อขายทรัพย์สิน
 2. คำพิพาทรูปพรรณทรัพย์สิน เช่น ตัวพิมพ์รูปพรรณ สัตว์พาหนะ ถ้าเป็นเครื่องของรูปพรรณ ได้ภาพถ่ายเครื่องรูปพรรณยี่ห้อ (ถ้ามี)
 3. เครื่องหมายหรือสิ่งเสียหายที่จัดทำขึ้นไว้จำได้ง่าย หรือ จำแนกที่สุด เช่น หมายเลขเครื่องรับวิทยุ หมายเลขได้อานรถจักรยาน
- 2 ล้อ
4. เอกสารอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีมีความสำคัญเกี่ยวกับทรัพย์สินที่หาย (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งฉ้อโกงทรัพย์สิน หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปคือ

1. หนังสือหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฉ้อโกง
2. หลักฐานแสดงการเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สิน
3. หนังสือหรือหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

เรื่อง แจ้งยกยอกทรัพย์สิน หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปคือ

1. หนังสือสำคัญที่แสดงว่าได้มีการมอบหมายทรัพย์สินให้ไปจัดการอย่างหนึ่งอย่างใด

2. หลักฐานสำคัญแสดงการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
3. สำเนาหรือคำสั่งศาล หรือพินัยกรรมในกรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินผู้อื่นตามคำสั่งของศาลหรือพินัยกรรมนั้น

เรื่อง แจ้งถูกยกยอกทรัพย์สินในส่วนเกี่ยวกับการเช่าซื้อ

หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. สัญญาเช่าซื้อหรือภาพถ่ายเอกสารสัญญาเช่าซื้อนั้น
2. ใบสำคัญการติดต่อซื้อขาย เช่า ยืม ผาก
3. ใบสำคัญที่บริษัทห้างร้าน ออกให้โดยระบุรูปพรรณ ยี่ห้อ สี ขนาด น้ำหนักของหมายเลขประจำทรัพย์สิน

เรื่อง แจ้งถูกโกงโดยผู้รับจำนำออกไป

หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. หลักฐานสำคัญในการทำสัญญาจำนำ
2. ใบจำนำหรือหนังสือที่ผู้รับจำนำออกให้
3. หลักฐานที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับรูปพรรณทรัพย์สิน (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งถูกเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. ใบสำคัญแสดงการกู้ยืม
2. สัญญากู้เงิน

เรื่อง แจ้งจ่ายเช็คโดยไม่มีเงิน หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. เช็คที่ยึดถือไว้
2. หนังสือที่ธนาคารแจ้งขัดข้องหรือปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น

เรื่อง แจ้งทำให้เสียทรัพย์สิน หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงการเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้น
2. หลักฐาน หรือ สิ่งของที่เสียหายเท่าที่มี หรือ เท่าที่นำไปแสดงได้
3. หากเป็นของใหญ่โต หรือทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ไม่ได้ซึ่งไม่สามารถนำติดตัวไปได้ ให้เก็บรักษาไว้อย่าให้เกิดความเสียหายมากกว่าเดิม หรือจัดคนเฝ้ารักษาไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีต่อไป

เรื่อง แจ้งถูกบุกรุกที่ดินหรือเคหะสถาน หลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องนำไปด้วย คือ

1. ทะเบียนบ้านสำหรับเจ้าบ้าน (ใบสามะโนครัวฉบับเจ้าบ้าน)
2. หนังสือสำคัญแสดงการเป็นเจ้าของที่ หรือแสดงสิทธิการครอบครอง เช่น โฉนด (ตราจอง) นส.3 สด. 1 หรือ สน.2 และสัญญาเช่า

เรื่อง แจ้งถูกปลอมแปลงเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องนำไปด้วย คือ

1. ใบสำคัญตัวจริง หรือ โฉนด แบบ นส.3 แบบ สด.1 หนังสือสัญญา ใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น
2. หนังสือหรือเอกสารที่ปลอมแปลง
3. ตัวอย่างตราที่ใช้ประทับ หรือ ลายเซ็น ในหนังสือ
4. หลักฐานอื่น ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งพรากผู้เยาว์ หลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องนำไปด้วย คือ

1. ทะเบียนบ้านของผู้เยาว์ (ฉบับเจ้าบ้าน)
2. ใบเกิดของผู้เยาว์ (สูติบัตร)
3. รูปถ่ายของผู้เยาว์
4. ใบสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เยาว์ (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งถูกข่มขืนกระทำชำเรา หลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องนำไปด้วย คือ

1. เสื้อผ้าของผู้ถูกข่มขืนซึ่งมีคราบน้ำอสุจิ รอยเปื้อนอย่างอื่นอันเกิดจากการข่มขืน และสิ่งต่าง ๆ ของผู้ต้องหาที่ตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

2. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของผู้เสียหาย

3. รูปถ่าย หรือที่อยู่ของผู้ต้องหาตลอดจนหลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี)

เรื่อง แจ้งถูกทำร้ายร่างกายและถูกฆ่าตาย หลักฐานต่าง ๆ ที่ควรนำไปด้วย คือ

1. มีด ไม้ ปืน ของมีคม หรือ อาวุธ ที่คนร้ายทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุ

2. ให้ดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ อย่าให้ผู้ใดเข้าไปแตะต้องหรือเคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ จนกว่าเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนจะไปถึงที่เกิดเหตุ

3. รายละเอียดเท่าที่สามารถบอกให้เจ้าพนักงานตำรวจได้

วิธีปฏิบัติในการร้องทุกข์ (แจ้งความ) มีหลักปฏิบัติดังนี้

1. เมื่อได้พบกับร้อยเวรสอบสวนแล้ว แจ้งความประสงค์

ของท่านต่อพนักงานสอบสวนเวรทันที บอกรายละเอียดเท่าที่พอจะบอกได้ในขั้นต้น

2. แสดงหลักฐานต่าง ๆ เท่าที่ท่านนำไปด้วยแล้วแต่ละเรื่องที่จะแจ้งตามคำแนะนำเป็นเรื่องแล้วแต่ต้น

3. นอกจากหลักฐานที่ท่านนำไปด้วยแสดงต่อพนักงานสอบสวนแล้ว ถ้าหากท่านสามารถนำพยานบุคคลหรือพยานเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่รูปคดี หรือเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปพบพนักงานสอบสวนด้วยก็จะเป็นประโยชน์แก่ท่านและพนักงานสอบสวนเป็นอย่างมากเพราะสามารถดำเนินเรื่องของท่านให้แล้วเสร็จได้เร็วขึ้น

4. ท่านจะต้องฟังข้อความที่ท่านร้องทุกข์ (แจ้งความ) ในรายงานเบ็ดเสร็จประจำวันหรือสมุดรับคำร้องทุกข์ ที่พนักงานสอบสวนจัดการจดบันทึกไว้ให้เข้าใจถูกต้องตามความจริงก่อนแล้วลงลายมือชื่อหรือลงลายพิมพ์มีอับรับรองไว้

5. ให้ความร่วมมือกับพนักงานสอบสวนตามสมควรเท่าที่ท่านสามารถช่วยได้ เพื่อความรวดเร็วแห่งคดี

ทำงานให้สอดคล้อง
เพื่อสนองประโยชน์ส่วนรวม

“วารสารไทย” เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูล ความรู้เชิงสารคดี
ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนไทย เพื่อสนับสนุนการปกครอง
ระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ร.ท.สุวิทย์ ยอดมณี

นายชาคริต จุลกะเสวี

นายวิจิตร อวทะกุล

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์โฆษณา

นายเย็นใจ เลหาวนิช

บรรณาธิการผู้ช่วย

นายท้าวพล แก้วทงนงค์

คณะผู้จัดทำ

นายเย็นใจ เลหาวนิช

นายวิจิตร อวทะกุล

นายชาคริต จุลกะเสวี

นายสถิตย์ เล็งไธสง

นายวิชัย สุวรรณรัตน์

นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์

นายสมบูรณ์ สุขสำราญ

นายบุญญรักษ์ นิงสานนท์

นายปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ

นายทอม เชื้อวิวัฒน์

นายสถา ปาลเสถียร

น.ส.อนงค์ ณ บางช้าง

นายชลินทร์ มินินทสุด

นางศิริวัลย์ เหมะจันทร์

นางปรารภนา สุทิน

นายประพัฒน์ ตรีณรงค์

นายจรินทร์ ปัญญาศิริ

น.ส. ชมพุกา หงษ์สุวรรณ

นายท้าวพล แก้วทงนงค์

นางดวงกมล จันทร์สม

ฝ่ายศิลป์

นายธีระ ดวงรัตน์

บริษัท ประชาชน จำกัด

ฝ่ายจัดการ

นางดวงกมล จันทร์สม

น.ส.สุรีพร พุทธสุวรรณ

น.ส.ปัทมา พรรณโรจน์

เจ้าของ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงานวารสารไทย

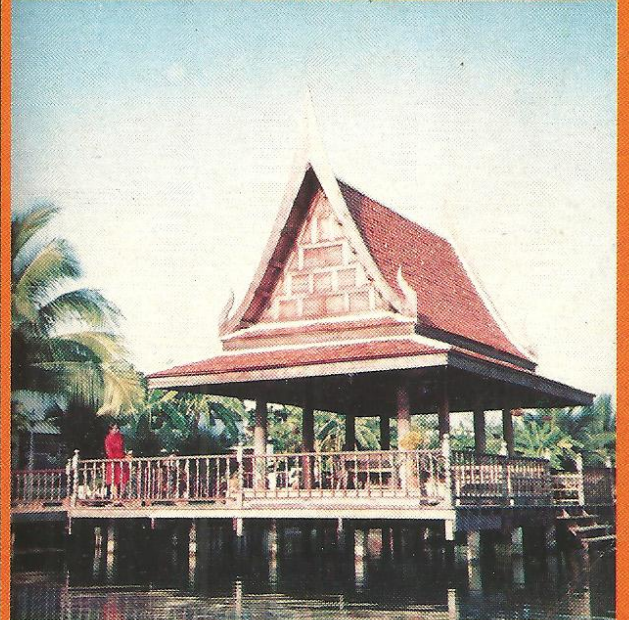
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ตึกบัญชาการชั้น 2

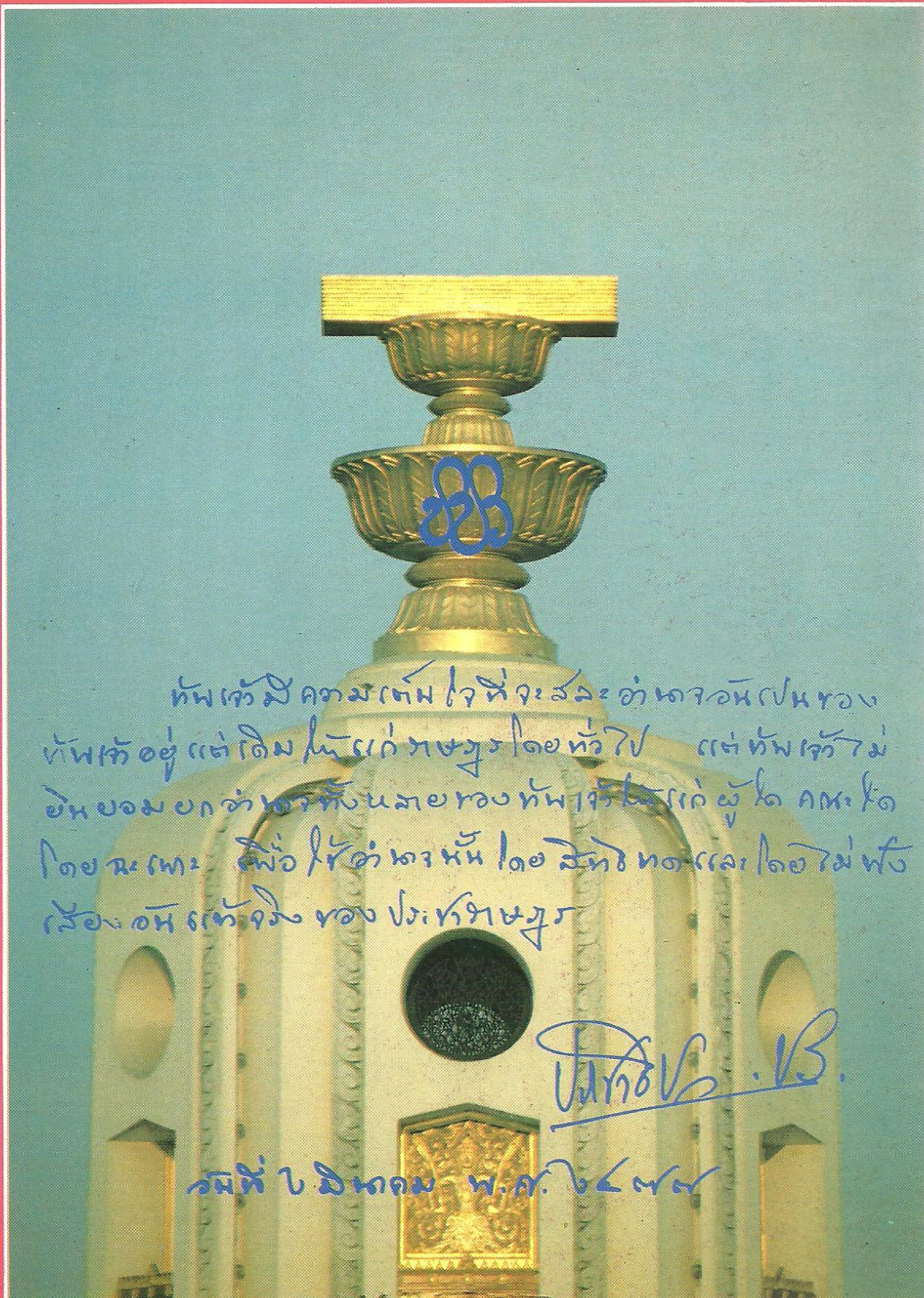
ทำเนียบรัฐบาล โทร. 2816706, 2829546

วารสารไทย เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอนิรันดชนการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรงสนและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละ
ท่าน ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ

พิมพ์ที่ บริษัท ประชาชน จำกัด (แผนกการพิมพ์) 35 ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กรุงเทพฯ 10500

นายนิรันดร์ เหนระกุล ผู้พิมพ์โฆษณา 2526 โทร. 234-2062

ทัพเจ้ามีคตมเต็มใจที่จะละอำนาจอันเป็นของ
ทัพเจ้าอยู่แต่เดิมในแคว้นราชวงศ์โดยทั่วไป แต่ทัพเจ้าไม่
อับอายยกอำนาจทั้งนั้นมาลงของทัพเจ้าในแคว้นผู้ใด กษัตริย์
โดยนิตยจะ ทัพเจ้าได้อำนาจอันนั้นโดยวิธีที่ถูกต้องและโดยไม่มีพัว
ล้อมอันใดแต่ใจของพระองค์ราชวงศ์

พิทักษ์ . ๒๕.

วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗